Singurul jucător care a câștigat de două ori Marele Șlem Complet

ROD LAVER

Autobiografie

VICTORIA BOOKS

Rod Laver,

Membru al Ordinului Imperiului Britanic, deține recordul pentru cele mai multe titluri câștigate în istoria tenisului – peste 200 de turnee. S-a menținut pe prima poziție a clasamentului mondial timp de șapte ani consecutivi și este singurul jucător care a obținut de două ori un Mare Șlem Complet. La sfârșitul anilor 1960, era considerat cel mai bun jucător de tenis din lume. În prezent, Rod Laver locuiește la Carlsbad, California.

Larry Writer

este scriitor, jurnalist și speaker. A scris pentru *The Sydney Morning Herald*, *The Melbourne Age*, *The Weekend Australian Magazine*, *Sydney Magazine*, *Marie Claire*, *Vogue*, *The Bulletin*, *Australian Business* și *Australian Financial Review*. A fost redactor, jurnalist și șef al biroului de presă din Londra al *Australian Consolidated Press* și al *Time Inc.*

Foto copertă
© Guliver/Getty Images/Sygma

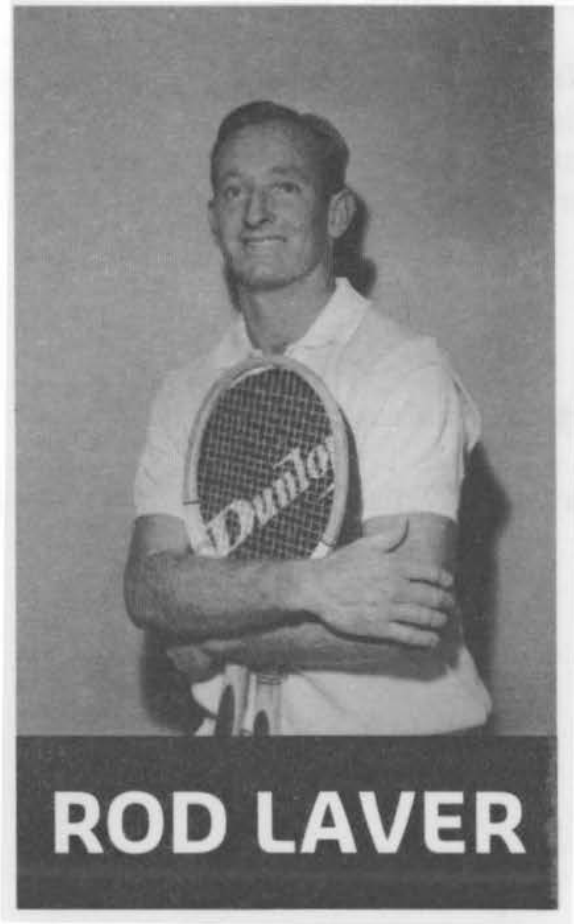

cu Larry Writer

Autobiografie

Traducere din engleză de
Cosmin Maricari

VICTORIA
BOOKS

Titlul original al acestei cărți este *An Autobiography* de Rod Laver.

Copyright © Rodney Laver, 2013, 2016

© Publica, 2017, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAVER, ROD
Autobiografie / Rod Laver cu Larry Writer ; trad.: Cosmin Maricari. - București : Publica, 2017
ISBN 978-606-722-229-6

I. Writer, Larry
II. Maricari, Cosmin (trad.)

821.111

VICTORIA BOOKS este un imprint al editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Laura Davidescu

CORECTOR: Rodica Crețu, Paula Rotaru

DTP: Dragoș Tudor

Pentru Mary
și pentru familia mea

CUPRINS

Cuvânt înainte 9

Mulțumiri 15

Acronime 21

1. Băiatul de la țară 23
2. Charlie și Hop 33
3. Naiv în străinătate 59
4. În focurile iadului 79
5. Punctul critic 95
6. Câștig la Wimbledon 107
7. Îndrăznesc să visez 117
8. Primul meu Mare Șlem 141
9. Anii nomazi 159
10. Dacă e marți...
probabil suntem în Khartoum 185

11. Partida dragostei 209
12. Revoluția tenisului deschis 225
13. Al doilea Mare Șlem 251
14. Înapoi pe pământ 315
15. Caruselul banilor 331
16. Pentru Australia 355
17. Relaxarea 365
18. Noi orizonturi 383
19. Atacul 395
20. Onoarea supremă 413
21. Parada trecătoare a vieții..... 423

Cuvânt înainte

de Roger Federer

Dacă iubești cu adevărat sportul pe care îl joci, trebuie să îi cunoști istoria pentru a înțelege cum a devenit ceea ce este în prezent.

Puține sporturi au o istorie mai lungă și mai bogată decât tenisul și niciun alt jucător nu este mai important în această istorie decât Rod Laver. Cele mai vechi amintiri pe care le am despre tenis îl implică și pe Rod „Racheta" Laver, cel mai mare dintre cei mai mari campioni pe care i-a dat sportul nostru.

Să câștigi cele patru turnee majore în același an, obținând un Mare Șlem complet, ba chiar să faci asta de două ori, este una dintre cele mai importante realizări ale unui jucător de tenis. În 1962, Rod a devenit al doilea bărbat care a reușit acest lucru. Șapte ani mai târziu, Rod avea să cucerească din nou Everestul sportului, devenind primul jucător, bărbat sau femeie, care să fi câștigat Marele Șlem a doua oară.

Niciun alt jucător de tenis masculin nu a mai câștigat un Mare Șlem complet de atunci.

Când te gândești la jucătorii care au onorat circuitul mondial cu talentul lor extraordinar după al doilea Mare Șlem al lui Rod, cel din 1969, jucători precum Connors, Borg, McEnroe, Becker, Edberg, Lendl, Sampras, Agassi, Nadal și Djokovic, îți dai seama de cât de greu e să atingi acest superlativ. Trei dintre noi, Andre, Rafa și cu mine, am câștigat toate cele patru turnee de Mare Șlem, dar niciodată toate în același an.

Această realizare extraordinară e ceea ce îl deosebește pe Rod Laver de toți ceilalți jucători. Aceasta este contribuția sa unică la istoria tenisului.

L-am cunoscut pe Rod abia în ianuarie 2006, la Australian Open. Se întâmpla cu doar câteva zile înainte de acel eveniment despre care s-a vorbit atât de mult, când, pe terenul central, în fața a 15 000 de fani care aclamau și a telespectatorilor din toată lumea, am izbucnit în plâns imediat după ce Rod mi-a oferit cupa Sir Norman Brookes Challenge.

Eram destul de relaxat, deși obosit după ce câștigasem partida. Abia când mi-au rostit numele și am fost chemat să primesc trofeul chiar de la Rod Laver, în extraordinara arenă din Melbourne Park care îi poartă numele, am fost lovit de însemnătatea momentului. Mi-am dat seama de cât de norocos sunt că trofeul Norman Brookes îmi va fi înmânat de însuși Rod. Este un moment pe care nu îl voi uita niciodată.

Există și o notă de subsol la aceste evenimente. Când l-am întâlnit prima dată pe Rod, în marțea de dinainte de finală, am avut șansa să ne cunoaștem un pic mai bine. Am vorbit despre cât de timid eram la începutul carierei, iar Rod mi-a povestit că și el era timid când era un jucător tânăr. În acel moment

mi-am dat seama că avem multe lucruri în comun și am început să mă simt foarte confortabil în prezența lui.

Văzând acest lucru, Tony Roche, care era antrenorul meu în acea vreme, dar și prieten apropiat al lui Rod, a aranjat să mă întâlnesc cu el după meciurile din sferturile de finală și semifinală. Tony îmi povestise o mulțime de istorioare despre Rod și despre zilele bune de pe vremea când încă juca, așa că a fost o reală plăcere să aud poveștile spuse de Rod însuși. Discuțiile cu Rod, care e o parte atât de importantă din esența și din moștenirea tenisului, m-au motivat extraordinar de mult. Sunt convins că acele conversații cu Rod mi-au dat impulsul și inspirația necesare pentru a câștiga a doua oară consecutiv trofeul Australian Open.

După acele momente ametitoare din Melbourne, Rod a mai fost martor și la cele mai recente victorii ale mele în finala de la Wimbledon, împotriva lui Andy Roddick în 2009 și împotriva lui Andy Murray în 2012. Nu aș îndrăzni să spun că Rod este talismanul meu, dar prezența lui la orice turneu nu doar că mă mobilizează, dar mă și ajută să dau pe teren tot ce am mai bun. Mă bucur de fiecare dată când marii noștri jucători revin pe arene să ne vadă jucând, dar prezența lui Rod este întotdeauna incredibil de specială.

Rod s-a retras din circuit cu doar câțiva ani înainte de a mă fi născut, așa că nu am asistat niciodată pe viu la o demonstrație a uimitoarelor sale abilități. Am urmărit însă înregistrări video cu finalele sale și am fost fascinat de jocul impecabil și de felul incomparabil în care reușea să stăpânească tot terenul. Rod părea să nu aibă puncte slabe și, deși a fost mereu un adevărat cavaler pe teren, a dat totodată dovadă de o

voință de oțel și o rezistență incredibilă sub presiune. A jucat mereu la cel mai înalt nivel în toate competițiile majore la care participat, fie ele finale de Mare Șlem sau de Cupa Davis.

Rod a trecut de la statutul de amator la cel de jucător profesionist la douăzeci și patru de ani, după ce a câștigat Marele Șlem din 1962. Din această cauză nu a mai putut să joace în turneele de Mare Șlem deschise doar amatorilor, cel australian, cel francez, Wimbledon și US Open, până cu câteva luni înainte să împlinească treizeci de ani, în 1968, când aceste turnee au fost deschise și profesioniștilor, nu doar amatorilor. În tot acest timp, Rod a ratat șansa de a juca pentru 21 de titluri de Mare Șlem. Nu putem decât să presupunem câte dintre acestea ar fi putut să câștige.

De-a lungul celor 22 de ani ai carierei începute în 1956, Rod a contribuit enorm la evoluția tenisului. Uriașul său talent este responsabil cel puțin parțial pentru schimbarea modului în care se joacă tenis. De exemplu, Rod a fost primul jucător care a stăpânit și care a folosit în mod constant un topspin puternic, atât pe rever, cât și pe forehand. Acest lucru a fost excepțional, deoarece niciun alt stângaci nu reușise să folosească reverul cu topspin înainte ca Racheta să înceapă să trimită acele lovituri-bombă cu stânga. O realizare majoră, având în vedere cât de mic era în acele vremuri capul rachetelor de lemn! Pe atunci, Rod era deja pe drumul care urca spre vârful topului mondial. Ceilalți jucători și-au dat seama că trebuie să învețe lovitura cu topspin, altfel vor rămâne în urmă. Rezultatul a fost că, până la jumătatea anilor 1970, era deja imposibil să mai câștigi un turneu major fără a stăpâni lovitura cu topspin. Rod Laver i-a forțat pur

și simplu pe ceilalți jucători să își schimbe felul în care abordau jocul și să își regândească stilul, tehnica și tactica pe teren.

De asemenea, Rod a fost principalul catalizator care a determinat introducerea tenisului deschis în 1968, eveniment care a revoluționat complet structura sportului și a schimbat jocul pe vecie. Până în a doua jumătate a anilor 1960, Rod era deja recunoscut de toată lumea drept cel mai bun jucător al lumii. Cei mai puternici adversari ai săi în lupta pentru acest titlu proveneau mai ales din rândul jucătorilor profesioniști, de exemplu marele Pancho Gonzales sau vedete australiene, ca Lew Hoad (eroul personal al lui Rod) și Ken Rosewall. Drept urmare, neparticiparea jucătorilor profesioniști la turneele de Mare Șlem rezervate doar amatorilor devenea tot mai greu de acceptat de către oricine avea în vedere interesele reale ale tenisului.

Cele patru turnee majore începuseră să își piardă reputația din cauză că jucătorii cei mai buni nu puteau să participe. Cei mai mulți dintre oficialii tenisului pentru amatori erau complet împotriva oricărei schimbări, de teamă că și-ar putea pierde influența sau, eventual, chiar controlul asupra jucătorilor din propria țară. În acest context, decizia crucială de a lansa tenisul deschis, luată în 1968, este meritul câtorva administratori de centre de tenis vizionari, în special al lui Herman David, președintele All England Club. Această decizie a dat o nouă perspectivă tenisului, făcând posibilă transformarea sa într-un sport mondial de elită.

Rod este unul dintre cei mai drăguți oameni pe care i-am cunoscut vreodată. Este prietenos, generos și optimist. Afișează o modestie care te face să îl

îndrăgești și care îl recomandă nu doar ca pe unul dintre cei mai mari jucători de tenis din istorie, ci și ca pe o adevărată legendă a sportului mondial.

Pentru Rod, familia este mereu pe primul plan. Atât eu, cât și soția mea, Mirka, avem o profundă admirație pentru devotamentul total de care a dat dovadă Rod când a avut grijă de iubita sa soție, Mary, în ultimii ei ani de viață. Loialitatea absolută și puterea sa interioară erau din nou puse în joc. Înainte de asta, Mary jucase un rol esențial în recuperarea lui Rod după un atac cerebral pe care îl suferise în 1998, iar Rod a fost, la rându-i, alături de ea până la final, în noiembrie 2012.

În paginile următoare, Rod ne spune extraordinara poveste a unui băiat timid din pustiul Queenslandului, cu pistrui pe față și cu un talent uriaș, care, datorită sprijinului primit de la oamenii potriviți, la momentul potrivit, a fost în stare să-i îndeplinească visul tatălui său de a avea un fiu care va câștiga Wimbledonul și care a devenit apoi cel mai mare jucător de tenis al tuturor timpurilor.

Rod iubește tenisul și tot ce ține de acest sport, iar acest lucru reiese din fiecare pagină a cărții. Și poate, după ce veți termina de citit această poveste, veți înțelege mai multe despre sportul pe care îl adorăm.

Roger Federer
Septembrie 2013

Mulțumiri

Foarte mulți prieteni și colegi au adus contribuții minunate la această carte și la viața și cariera în tenis relatate în ea. Vă mulțumesc tuturor, precum și oricărei alte persoane pe care am omis-o, din neatenție.

În octombrie 2012, Larry Writer a petrecut la mine acasă, la Carlsbad, California, mai multe săptămâni, înarmat cu un reportofon și cu sute de întrebări care au transformat discuțiile despre întâmplările vieții mele într-o adevărată plăcere. Apoi Larry m-a ajutat să-mi pun amintirile și gândurile în cuvintele pe care le veți citi curând.

Îi sunt recunoscător managerului meu, Stephen Walter, un om de ispravă și loial, care a avut mereu grijă să-mi protejeze interesele.

Nu există om care să știe mai multe despre tenis decât Geoff Pollard, vicepreședintele Federației Internaționale de Tenis, președinte al Federației Oceanice de Tenis, președinte al Comitetului pentru

Regulile Tenisului din cadrul ITF și președinte al Tennis Australia în perioada 1989-2010. Îi mulțumesc lui Geoff pentru că a verificat acuratețea informațiilor din text și pentru că a oferit sugestii și corecturi de neprețuit.

Abilitățile de tenismen și mentalitatea de câștigător care mi-au fost insuflate de antrenorii mei, regretații Charlie Hollis și Harry Hopman, sunt prezentate pe larg în paginile următoare. E suficient să spun că, fără acești oameni foarte speciali, nu aș fi putut niciodată să ajung jucătorul care am fost.

Pentru camaraderia pe care mi-au arătat-o, dar și pentru rivalitatea feroce, însă corectă, le mulțumesc colegilor din generația de aur a tenisului australian: Ashley Cooper, Roy Emerson, Neale Fraser, regretatul Lew Hoad, John Newcombe, Tony Roche, Ken Rosewall, Frank Sedgman și Fred Stolle. Aș dori, de asemenea, să le pomenesc și pe soțiile acestora: Helen Cooper, Joy Emerson, Thea Neale, Jenny Hoad, Angie Newcombe, Sue Roche, Wilma Rosewall, Jean Sedgman și Pat Stolle. Urări de bine și celor din alte țări: Charlie și Shireen Pasarell, Butch și Marilyn Buchholz, Ray și Susan Moore și Cliff Drysdale. De asemenea, le mulțumesc și prietenilor mei, regretatul Frank Gorman, Jim Shepherd și domnului și doamnei Cereal Shepherd, care m-au luat sub aripa lor protectoare când eram tânăr.

John și Roberta McDonald sunt prieteni care au împărtășit cu generozitate din înțelepciunea, încrederea și cunoștințele lor despre tenis. John m-a prezentat amicului său, regretatul Charlton Heston, și soției sale, Lydia, pentru care niciun gest de prietenie nu era prea mare. Chuck Heston ne-a arătat mie și celorlalți jucători de tenis că vedetele de cinema pot fi

la fel de intimidate de campionii sportului pe cât suntem noi de starurile filmului.

Îi mulțumesc scriitorului și omului de afaceri Robert Edsel pentru prietenie și inspirație. Le sunt recunoscător și vechilor mei prieteni, Tony Godsick, care are în prezent onoarea de a-i fi manager lui Roger Federer, și soției lui, Mary Jo Fernandez.

Și ce onoare pentru mine că marele Roger Federer și-a jertfit un pic de timp din cariera lui inegalabilă pentru a scrie prefața acestei cărți! Pun mare preț pe cuvintele generoase ale lui Roger și îi sunt foarte recunoscător. De asemenea, îi mulțumesc soției sale, Mirka, pentru prietenia și amabilitatea de care a dat dovadă.

Le sunt foarte recunoscător sponsorilor mei, Rolex, Adidas și ANZ Bank. Mi-au fost alături la bine și la greu. ANZ a fost prima mea bancă pe vremea când eram tânăr, Rolexul din lemn de palisandru cu care mi-am făcut cinste cu trei decenii în urmă încă nu a ratat nicio bătaie și Adidas produce pantoful Rod Laver de mai bine de 40 de ani. Avem o istorie împreună.

Bud Collins este unul dintre cei mai buni scriitori din câți au existat în lumea tenisului. Sunt mândru să mă număr printre prietenii lui Bud și ai soției lui, Anita. În 1971, în colaborare cu Bud, am scris *The Education of a Tennis Player*, o carte de care sunt foarte mândru și care a fost o resursă minunată pentru aceste memorii, fiecare dintre paginile sale ajutându-mă să-mi amintesc întâmplările trecutului.

Fără încrederea, curajul și cunoștințele regretatului promotor sportiv și om de afaceri Lamar Hunt și ale ginerelui său, Al Hill Jr., tenisul profesionist așa cum îl știm în prezent nu ar mai fi existat. Le suntem cu

toții recunoscători lui Lamar și lui Al, precum și soției lui Lamar, Norma.

În anii sălbatici ai jocului profesionist, un promotor cu integritate, care să-și organizeze evenimentele cu profesionalism și să nu fugă din oraș înainte ca jucătorii lui să fie plătiți, valora greutatea lui în aur. Pat Hughes a fost un astfel de promotor, precum și un jucător excelent și administrator sportiv pentru Dunlop la Londra.

Compania IMG, condusă de regretatul Mark McCormack și cu Jay Lafave drept reprezentant al meu, mi-a gestionat perfect cariera foarte mulți ani.

L-am admirat pe regretatul Adrian Quist ca jucător de tenis, apoi ca jurnalist de tenis. Îi mulțumesc pentru o viață de susținere și înțelepciune. Le sunt recunoscător, de asemenea, tuturor celorlalți scriitori despre tenis, care mi-au descris cariera cu acuratețe și înțelegere.

Mulțumiri lui Chris Clouser, prieten, om de afaceri și președinte al International Tennis Hall of Fame din Newport, Rhode Island. El și soția lui, Patti, mi-au fost aliați de încredere.

Campionatele de la Wimbledon au fost și rămân speciale pentru mine, iar All England Tennis Club rămâne pe mâini bune sub conducerea lui Philip Brook. La fel sunt și campionatele din Australia, care-l au pe Steve Woods drept președinte executiv al Tennis Australia.

Îi mulțumesc lui Wick Simmons și soției sale, Sloane. Wick, președintele Nasdaq Stock Market Inc. și fost președinte al Shearson Lehman and Prudential Securities, mi-a oferit sfaturi financiare excelente și foarte necesare și a fost un bun prieten și partener de tenis.

Tom Gross a oferit servicii minunate ca instructor la Laver-Emerson Tennis Holidays și încă este unul dintre cei mai buni maeștri de ceremonii din domeniu.

Pentru că m-a ajutat să fac această carte o realitate, îi mulțumesc lui John Tall pentru generozitatea și minuțiozitatea cu care s-a documentat și mi-a oferit multe dintre fotografiile care apar în acest volum, lui Jennie Fairs, pentru documentarea meticuloasă, lui Tom Gilliatt, director și editor de literatură de non-ficțiune și lui Jo Lyons, editor la Pan Macmillan, editura mea. Le mulțumesc și publiciștilor Tracey Cheetham și Eve Jackson. Îi rămân dator și talentatului scriitor australian Les Carlyon, care ne-a pus, pe mine și pe Stephen Walter, în legătură cu Pan Macmillan.

În cele din urmă, cele mai călduroase mulțumiri i le adresez mult iubitei și atât de regretatei mele soții, Mary Laver, pentru dragostea pe care mi-a purtat-o, pentru curaj, pentru că mi-a fost alături în călătoria vieții, pentru că mi-a înseninat orizonturile și pentru că m-a ajutat să înțeleg că viața nu înseamnă doar tenis și că familia este totul. Toată dragostea mea și pentru fiul meu, Rick, soția lui, Sue, și fiica lor, nepoata mea, Riley. Gânduri iubitoare și pentru regretații mei părinți, Roy și Melba, pentru fratele meu, Bob, sora mea, Lois, și soțul ei, Vic, fratele meu, Trevor, și pentru Betty, soția lui, a cărei minunată și cuprinzătoare carte despre cariera mea, *The Read-Headed Rocket from Rockhampton*, publicată independent, a fost o resursă de neprețuit pentru acest volum, ca și *Education of a Tennis Player*. Un alt lucru pentru care trebuie să-i mulțumesc lui Betty este munca minunată pe care a făcut-o când a răscolit albumele fotografice ale familiei Laver în căutarea

instantaneelor de familie. De asemenea, copiii lui Mary, Ann Marie Bennet și soțul ei, Kipp, Ron și soția lui, Julie, și Stephen Benson, prin faptul că m-au primit în viața lor, mi-au oferit un dar pe care-l prețuiesc nespus.

Acronime

ATP - Asociația jucătorilor profesioniști de tenis (Association of Tennis Professionals)
ILTF - Federația internațională de tenis pe iarbă (International Lawn Tennis Federation)
ILTPA - Asociația internațională a jucătorilor de tenis pe iarbă (International Lawn Tennis Players Association), care a devenit ulterior Asociația internațională a jucătorilor de tenis
IMG - International Management Group
IPA - Asociația internațională a jucătorilor (International Players Association)
IPTPA - Asociația internațională a jucătorilor profesioniști de tenis (LA) (International Professional Tennis Players Association)
LET - Laver-Emerson Tennis
LTA - Asociația de tenis pe iarbă (Iugoslavia) (Lawn Tennis Association)
LTAA - Asociația de tenis pe iarbă din Australia (Lawn Tennis Association)

NTL - Liga națională de tenis (National Tennis League)
WCT - Campionatul mondial de tenis (World Championship Tennis)

1

Băiatul de la țară

Tenisul a fost o parte importantă a vieții mele de când mă știu. Ce altceva să facă un puști? Din copilăria mea, pe când familia se tot muta de colo-colo în zona rurală din Queensland, nu-mi pot aminti vreo casă, curte sau pășune pe care să nu fi fost împrăștiate rachete și mingi de tenis... pe lângă mingile de fotbal, bâtele și mingile de crichet, normal. Și nu eram singurul. Dacă trăiai în Australia în anii 1940–1950, acei ani de aur ai inocenței, înainte ca terenurile de tenis publice care erau peste tot în cartierele rurale și suburbane din Australia să fie alungate de case, blocuri, birouri, parcări, fabrici și malluri, cu siguranță că sportul pe care-l jucai era tenisul. Era o ocupație națională, ca și crichetul, fotbalul australian și înotul. Pe atunci, o rachetă de tenis era la fel de importantă pentru un băiat cum ar fi acum un Playstation, un iPod sau un telefon mobil. Având în vedere acest lucru, precum și faptul că părinții, frații, rudele și prietenii mei erau cu toții nebuni după tenis, nu prea am avut altă alegere decât să-l joc.

M-am născut pe 9 august 1938, cu doar o lună înainte ca americanul Donald Budge să câștige primul Mare Șlem din tenis, la spitalul Tannachy din Rockhampton, al treilea copil al lui Roy și Melba (numită astfel după Dama Nellie Melba*, desigur) Laver. Fratele meu, Trevor, era cu șase ani mai mare decât mine, iar Bob se născuse cu patru ani mai înainte. Sora mea, Lois, este cu nouă ani mai mică decât mine. Tata era crescător de vite, un tată iubitor și cald, însă, precum toți văcarii, era un tip dur, aspru, care-și trata singur rănile de la fermă (în primul rând pentru că nu exista niciun spital în apropiere). Casa noastră era Langdale, o fermă de vite întinsă pe 9 300 de hectare, la o oră distanță de orașul Marlborough, aflat la 96 de kilometri nord față de Rocky. Tatăl meu, care a crescut în Gippsland, Victoria, era unul dintre cei 13 copii ai familiei Laver, dintre care opt erau băieți. Așa se face că, în competițiile sportive locale, frații Laver reprezentau cea mai mare parte din echipele de crichet sau fotbal sau patru echipe de dublu în tenis. Și familia mamei, Roffey, era pasionată de sport. Alice Roffey, bunica mea, a călărit până când a murit, la 90 de ani.

Oamenii din Queensland au fost mereu duri și independenți, însă, cu excepția căldurii, a ploii tropicale și a acelor minunate case vechi cu verandă spațioasă, zona rurală a Queenslandului anilor 1940 ar părea complet diferită pentru cei care o cunosc doar în timpurile moderne. Majoritatea drumurilor nu erau asfaltate și-mi pot aminti cangurii sărind pe lângă mașina familiei când călătoream pe distanțe mari din

---

* Dama Nellie Melba (1861-1931), născută Helen Porter Mitchell, a fost o faimoasă soprană australiană. Pseudonimul Melba provine de la Melbourne, orașul în care s-a născut. În 1918 a fost numită Damă în grad de Comandor al Ordinului Imperiului Britanic pentru eforturile depuse pentru strângerea de fonduri pentru victimele Primului Război Mondial (n.t.).

oraș în oraș, de la o fermă la alta. Când eram copil, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, guvernul a adoptat măsuri pentru sprijinirea efortului de război. Uneori, curentul era oprit în orașe pentru a preveni raidurile aeriene japoneze, mâncarea era raționalizată și distracția la fel. Evenimentele sportive se mai țineau doar în weekenduri. Mama și tata trebuiau să aibă mereu cărțile de identitate la ei. Erau mai puțini tineri, pentru că mulți dintre ei luptau în război. Părul ras și perciunii scurți, acesta era stilul preferat de bărbații din Queensland. Majoritatea dintre aceștia fumau țigarete rulate și purtau pălării din fetru cu bor și jachete, în ciuda caniculei.

Pe atunci nu exista încă televiziunea, așa că radioul era principala sursă de divertisment și informații despre război. Buletinul de știri difuzat înaintea desenelor animate și a celor două filme la cinematograful local era o altă cale de a afla cum ne descurcăm împotriva germanilor și a japonezilor. Duminica, bisericile erau pline-ochi. După slujbă, oamenii se strângeau în curtea bisericii devorând sandviciuri și ceai și discutând despre vreme și efectele acesteia asupra recoltelor. Apoi plecam toți acasă pentru tradiționala friptură de duminică, cu familia și prietenii, indiferent de cât de călduroasă era ziua. Nu se punea problema ieșitului la restaurant, din simplul motiv că toate localurile erau închise duminica. În celelalte zile, când erau deschise, proprietarii insistau ca toți clienții să poarte cămașă și cravată. Lew Hoad mi-a povestit cât de greu îi era să ia masa la restaurant pe când era un tânăr jucător în circuitul de turnee din zona rurală a Queenslandului. Mi-a spus că, dacă îndrăznea să intre îmbrăcat necorespunzător, angajații restaurantelor îi vorbeau urât sau îl dădeau

afară. Poate fi dificil să te îmbraci la patru ace atunci când toată viața ta încape într-o valiză.

Pe când eram abia un țânc, sportul favorit al tatei era tenisul, așa că era hotărât că trebuie să fie și al nostru. Așa că frații mei au cărat cantități enorme de pământ din mușuroaie de furnici (trebuia să dobori un mușuroi și să sfărâmi bulgării în nisip neted și tare, material care seamănă un pic cu zgura rapidă) și de argilă, le-au întins în curte, au împrejmuit terenul cu gard din plasă, au ridicat un fileu, au mâzgălit niște tușe și gata: aveam propriul teren de tenis. Am tasat și udat terenul în fiecare zi, ca să nu apară crăpături și ca să nu fie dus de ploi sau suflat de vânt pe pășunea de alături. Dar munca de întreținere era un preț mic de plătit pentru cât de mult ne-am distrat pe terenul din pământ de mușuroi. După ce am mai crescut un pic, nu ceream și nici nu ofeream milă atunci când jucam contra fraților mei, ba chiar contra părinților. Pentru ca lucrurile să fie și mai interesante, nu aveam cum să ghicim în ce direcție va sări mingea din denivelările suprafeței. Nu era tocmai ca pe terenul central din Wimbledon.

Între terenul nostru improvizat de tenis, meciurile de crichet de pe marile pășuni din spatele casei și temele de casă (făcute, recunosc, fără prea multă tragere de inimă) trimise prin corespondență, viața era idilică pe proprietatea băieților Laver, niște bărbați în miniatură cu pălării de soare, tricouri, pantaloni scurți și desculți. Cu părul meu în flăcări, urechile clăpăuge și cei 49 000 de pistrui, mi s-a spus că eram copia fidelă a personajului Ginger Meggs din benzile desenate din ziarul de duminică. Vânam canguri și călăream, jucându-ne de-a cowboy-ii. Pășunile Langdale au devenit câmpiile nesfârșite ale Vestului

Sălbatic, chiar dacă eu nu m-am înțeles de la început cu caii. Când aveam doar doi ani, tata m-a luat în brațe și m-a pus în șaua unuia dintre cai, apoi a luat frâiele și a condus calul pe pășune. Pe drum însă, eu am căzut din șa fără ca tata să-și dea seama; când a ajuns la grajd și a văzut șaua goală, a luat-o la goană înapoi, după mine.

Viața la Langdale era tot ce-și putea dori un băiat, așa că nu am fost deloc încântați atunci când tata, care nu era singurul care nu mai reușea să se descurce la țară, ne-a mutat într-un bloc de la periferia orașului Marlborough, unde găsise de lucru ca măcelar. Trevor, Bob și cu mine am început să mergem la o mică școală acolo, unde am excelat la tenis împotriva colegilor mei, însă, spre deosebire de aceștia, pierdeam în confruntarea cu materiile de la școală.

Când aveam 10 ani, ne-am mutat din nou, de data aceasta la Rockhampton, deoarece tata, care avea acum peste 50 de ani, putea să facă mai mulți bani ca măcelar într-un oraș mare. În plus, părinții mei credeau că eu și cu frații mei vom avea parte de o educație mai bună la școala din Rockhampton decât la Marlborough. Totuși cel mai important lucru era competiția de tenis foarte bine organizată pe terenurile Asociației Rockhampton, unde părinții mei participau la dublu mixt, iar eu și cu frații mei, la individual și la dublu. Atunci am realizat că am un talent ieșit din comun de a urmări și de a lovi mingea de tenis, iar faptul că sunt stângaci m-a ajutat probabil foarte mult, deoarece erau foarte puțini jucători stângaci, așa că alții nu știau să joace împotriva mea.

Am locuit o vreme pe strada Lakes Creek, apoi ne-am mutat pe strada principală, Park Avenue. Mi s-a

spus că obișnuiam să mă urc pe acoperișul casei și să stau acolo. Coboram doar când mi se făcea foame. Am fost la școala Rocky trei ani, apoi mi-am terminat educația primară la școala Park Avenue de lângă casa noastră, înainte să-i urmez pe Trevor și pe Bob la liceul Rockhampton. Ei s-au lăsat de școală după ce au terminat primii doi ani de liceu. Trev s-a angajat la magazinul de articole sportive al vărului nostru, Len Laver, iar Bob, spre invidia tuturor, s-a angajat la magazinul de înghețată al lui Paul.

În anii de școală am fost un jucător de crichet îndemânatic. Loveam bine cu bâta și știam să arunc, cu mâna stângă, așa-numitele „leg breaks"*. Într-o după amiază, când aveam 11 ani, m-am întors de la un meci de crichet de la școală și, când Trevor m-a întrebat cum m-am descurcat, am răspuns: „Ei, cred că bine, am reușit nouă wicketuri pentru șapte run-uri". Nu era falsă modestie, doar că nu era mare lucru pentru mine. Nu cred că realizam măcar că acesta era un rezultat extraordinar. În ceea ce mă privește, avusesem doar o zi bună și mă distrasem grozav.

Eram un pescar pasionat, stăteam ore în șir pe malul râului Fitzroy și mă întorceam adeseori acasă cu o trăistuță plină cu pești pentru cină. Am auzit că pescuitul era unul dintre cele mai periculoase hobby-uri pe vremuri și acest lucru s-a dovedit cu siguranță adevărat pentru mine când, după ce am prins barramundi** cu plasa în apele râului Fitzroy, am suferit un accident care ar fi putut cu ușurință să-mi distrugă viitoarea carieră în tenis. Săpam în nisip, absent, cu cuțitul meu pentru curățat peștii, când am

---

* În traducere literală, „ruperi de picioare". Acestea sunt un tip de aruncări considerate foarte dificile în crichet, deoarece aruncătorul trebuie să imprime mingii o traiectorie înșelătoare (n.t).

** Specie de pește răpitor din familia bibanului, care trăiește în Australia de Nord atât în ocean, în apă sărată, cât și în apa dulce a râurilor de coastă (n.t.).

lovit o piatră și, cumva, lama cuțitului m-a tăiat la mâna stângă, mâna cu care țin racheta, retezându-mi tendonul de la degetul mic. Încă unul sau doi centimetri și mi-aș fi putut tăia degetele sau reteza vreo arteră de la mâna stângă. Tăietura sângera abundent. Mi-am înfășurat tricoul în jurul mâinii, pentru a opri sângerarea, și am fugit acasă. Locuiam prea departe de spital, așa că am lăsat rana, oricât ar fi fost ea de periculoasă, să se vindece singură. Nu mi-am mai simțit niciodată acel deget. Când am început să joc tenis, a trebuit să-mi schimb felul în care prindeam mânerul rachetei pentru ca rana să nu mă deranjeze și degetele de la mâna stângă, rămase pe veci întinse rigid în afară, se prindeau în buzunarul din stânga al pantalonilor mei scurți. Până la urmă, mama mi-a cusut buzunarul.

Din multe puncte de vedere, copiii de astăzi duc o viață mai bună, dar cred că și nouă ne-a fost foarte bine pe atunci. Sunt convins că sporturile în aer liber sau înotul și pescuitul de barramundi în Moore Creek și în iazul de lângă centrala electrică Park Avenue sunt mai bune pentru copii decât să stea cu ochii ațintiți în fața monitorului de computer sau trăindu-și viețile prin intermediul actorilor de la TV.

Aveam și noi filmele noastre, dar chiar și o seară la cinema era o aventură pentru noi în acele nopți de demult din Queensland. În Rockhampton exista un cinematograf în aer liber, adică o bucată mare de pânză agățată pe un teren viran, cu mai multe rânduri de scaune pliante așezate în fața ei (se putea sta și pe iarbă, totuși) și un proiector care-și arunca razele magice pe dreptunghiul pânzei, prin roiurile de gâze și molii de vară. Cumva, singurul lucru rămas în amintirea mea din acele seri este întotdeauna John

Wayne eliminând băieții răi pe ecran și, chiar dacă afară ploua, bătea grindina sau doar lumina lunii, nu plecam până când uriașul nu-l aducea și pe ultimul desperado cu pălărie neagră în fața justiției. Chiar și astăzi, 60 de ani mai târziu, deși Ducele este de mult timp un locuitor al Boot Hill*, rămân unul dintre cei mai mari fani ai săi și un iubitor al filmelor western. Pe când jucam în circuitul profesionist alături de Alex Olmedo, acesta era foarte deranjat de faptul că indienii pierdeau întotdeauna în luptele din filmele western la care ne uitam la cinema sau în camerele de hotel. Așa că Alex, care era indian incas din Peru și a cărui poreclă era „Șeful", aștepta până când indienii câștigau o confruntare, de obicei în prima parte a filmelor, apoi se ridica și pleca la scenele dinspre finalul filmului, când aceștia mureau, inevitabil. „Știu că indienii pierd la final, așa că plec de aici cât suntem încă în avantaj", obișnuia să-mi spună.

Când tata căuta o locuință nouă, una dintre cerințe era ca în curte să fie spațiu suficient pentru a putea amenaja un alt teren de tenis improvizat. În curtea casei din Park Avenue, tata, Bob, Trev și cu mine am curățat arbuștii și am construit, cu pământ și nămol din râul Fitzroy adus cu camioneta tatei, un teren de tenis. Partea bună cu nămolul de râu este că, pe lângă faptul că e o suprafață de joc grozavă, după ce nisipul se usucă și este luat de vânt, alt nisip apărea în loc și menținea solul solid când udam terenul.

De această dată, am pregătit terenul nostru improvizat pentru partide de noapte, prinzând patru becuri de 1 500 de wați pe un cablu suspendat deasupra terenului. Vai de copilul care spărgea vreun

---

* „Ducele" este porecla renumitului actor de filme western John Wayne. „Boot Hill" (Dealul Cizmelor) este numele tradițional al cimitirelor din Vestul Sălbatic, denumite așa pentru a arăta că mulți dintre cei îngropați acolo au murit în dueluri între pistolari, cu cizmele în picioare (n.t.).

bec cu un lob sau un smash. Becurile aruncau o lumină difuză, așa că ochii noștri au devenit mai ageri încercând să urmărească mingea în obscuritate, iar abilitatea pe care am dobândit-o de a vedea mingea clar și din timp mi-a fost de folos pe tot parcursul carierei. Terenul familiei Laver a fost un magnet pentru jucătorii locali de tenis și a fost folosit constant, deoarece jucam tot timpul unii cu alții, dar și cu toți doritorii de pe o arie de mulți kilometri pătrați. Unul dintre cei care venea să joace cu noi era viitorul campion Mal Anderson. Frații mei erau amândoi niște jucători fantastici de tenis. Probabil că Trevor era mai bun, dar nici Bob nu se lăsa mai prejos și a ajuns antrenor de tenis. Totuși Trev avea o problemă: atunci când juca, nu mai reușea să-și stăpânească emoțiile. Dacă avea probleme cu un adversar, toată lumea știa lucrul ăsta. Mormăia și se plângea, iar umerii îi căzeau. Îmi plăcea să joc contra lui când era nervos, pentru că nu îi stătea mintea la meci. Așa mi-am dat seama că mi-ar prinde bine să joc fără emoții. Cel puțin fără emoții pe care să le poată citi adversarul. Jucătorii de cărți încearcă să nu exprime emoții în timpul jocului de poker, indiferent de cât de bune sau de proaste sunt cărțile pe care le au în mână, așa că m-am gândit că o figură inexpresivă ar fi utilă și în tenis.

Eram mereu vesel atunci când unul dintre frații mei ajungea acasă înaintea celuilalt, deoarece atunci era forțat să joace cu mine. Imediat ce sosea și celălalt frate, eram evacuat de pe teren, ca să poată juca unul contra celuilalt. „Valea, puștiule!", îmi spuneau. Soluția era să o găsesc pe mama și să jucăm la dublu, ea și cu mine contra lui Trevor și Bob. Dacă ea era ocupată, îmi făceam de lucru jucând la perete, studiind felul în care mingea reacționa la impact atunci când o loveam în anumite feluri: va sări înainte, se va roti înapoi, spre

mine, sau în lateral, va sări foarte sus sau, din contră, va ricoșa plat? De asemenea, loveam mingea în lungul unui teren de crichet, acoperit cu iarbă. Într-o zi, tata a adus acasă lemne ca să construiesc un perete la capătul terenului de crichet. Treaba mea era să prind în șuruburi panourile de lemn pe un cadru. Am greșit și am asamblat panourile pe verticală, în loc să le pun pe orizontală, ceea ce a făcut panourile să se curbeze în afară. Din fericire, a existat și o parte pozitivă. Când mingea de tenis se lovea de peretele său, se întorcea pe o traiectorie imprevizibilă, iar eu trebuia să fiu mereu acolo ca să o lovesc. Lucrul ăsta m-a ajutat să-mi dezvolt enorm reflexele, felul în care așteptam mingea și jocul de picioare.

Iubeam tenisul. Părea a fi un sport creat special pentru mine. Jucam în ploaie, când bătea vântul, sub soarele arzător din Queensland, când pălăria mea pleoștită se îmbiba rapid de sudoare. Ca să nu se întâmple asta, în zilele foarte călduroase obișnuiam să pun frunze ude de varză în interiorul pălăriei, ca să-mi țină capul rece și umed. De-a lungul anilor, în unele portrete apărute în presă s-a spus despre mine că nu plecam de-acasă fără să-mi umplu pălăria cu frunze de varză. O poveste drăguță, dar falsă.

Ce iubeam era satisfacția de a lovi mingea perfect, alergarea pentru a puncta decisiv sau a salva o minge, natura combativă a jocului, lupta față în față, testarea forțelor proprii prin înfruntarea adversarului. Cred că doar boxul mai implică o asemenea confruntare. De altfel, cele două sporturi sunt asemănătoare: doi oameni se înfruntă într-un spațiu delimitat, fiecare dintre ei caută slăbiciunea adversarului și atacă astfel încât să profite de ea. Jucătorii de tenis și boxerii au nevoie de joc de picioare, coordonare și rezistență.

2

Charlie și Hop

Deși nu au fost niște oameni bogați, mama și tata au făcut foarte multe pentru mine. Pe lângă terenul improvizat din curte, nu am dus niciodată lipsă de rachetă și mingi de tenis. Iar când acestea se uzau, îmi cumpărau mereu altele. După ce am împlinit 11 ani, mă duceau la turnee de juniori în tot statul Queensland, fără să se plângă. Ne trezeam la 2 sau la 3 noaptea, mama pregătea sandviciuri și termosuri cu ceai, apoi tata ne ducea cu mașina de la Rockhampton la Bundaberg, Brisbane sau oriunde altundeva trebuia să ajungem, la sute de kilometri distanță. Și asta se întâmpla pe când orașele erau legate prin drumuri proaste, acoperite de noroi, nu de șosele asfaltate. Călătoria putea să dureze șapte sau opt ore, uneori chiar și mai mult. Iar tata nici măcar nu se uita la toate meciurile. Îi plăcea să mă lase pe teren și să-mi spună: „Vin să te iau la 5". În intervalul acesta îl puteam găsi în cel mai apropiat pub, savurând un pahar de rom cu lapte și citindu-și ziarul.

Unul dintre cele mai importante lucruri pe care le-au făcut pentru mine a fost să-l aducă în viața mea pe remarcabilul antrenor de tenis Charlie Hollis. Un obișnuit al terenului nostru din curtea din Rockhampton, Charlie era prieten cu tata. Ducea o viață de burlac nomad, călătorind prin Australia, oprindu-se undeva câțiva ani pentru a antrena vreun copil, apoi plecând din nou la drum. Era un bărbat înalt și musculos, întotdeauna pus la patru ace, cu păr brunet ondulat pieptănat cu grijă. Fusese un jucător bunicel de tenis când era tânăr, apoi, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost instructor de artilerie în armată. A preluat modul de a face lucrurile folosit în armată – explică, demonstrează, instruiește, corectează – și l-a transferat în antrenamentele de tenis, în anii 1940-1950. Urla la copii ca un sergent de armată, le explica celor leneși că își pierd timpul și irosesc banii părinților. Îi plăcea să urle la elevi: „De ce te aperi cu reverul când ai putea să ataci? Prinde mingea când urcă și folosește viteza pe care i-a imprimat-o adversarul!", „Sus, schimbă, lovește!", „Trebuie să faci un smash. Fă ce trebuie să faci!", „Atacă! Atacă! Atacă!".

Pentru Charlie, erai fie un fraier, fie un campion, nu exista cale de mijloc. Nici nu te băga în seamă dacă erai arogant. Pentru el, orice jucător bun de tenis trebuia să aibă trei caracteristici: curaj, creier și un spirit de luptător care nu se dă bătut niciodată. Orice ar fi făcut, funcționa. Charlie a devenit un antrenor renumit în toată țara și a contribuit la carierele lui Fred Stolle, Mal Anderson, Daphne Seeney, Roy Emerson, Wally Masur, Mark Edmonson, precum și la cea a subsemnatului. A avut o influență atât de mare asupra mea, încât pot spune cu mâna pe inimă că,

dacă drumurile noastre nu s-ar fi întâlnit, e posibil să nu fi ajuns vreodată un jucător de tenis de elită. Ar fi putut să facă o grămadă de bani dacă ar fi cerut prețul corect pentru lecțiile sale, dar finanțele nu erau punctul forte al lui Charlie, banii păreau să-i scape printre degete. Nu-i păsa. Sau, cel puțin, nu arăta că-i pasă. Era un spirit liber.

Tata, având ambiții mari pentru cei trei fii ai săi și crezând cu tărie că toți am putea ajunge jucători de tenis de clasă mondială („Unul dintre voi o să joace la Wimbledon într-o bună zi", îi plăcea să spună), l-a convins pe Charlie la un pahar de rom cu lapte să-i antreneze pe frații mei. Prima dată când m-a văzut Charlie, eu aveam doar 10 ani, iar el îi antrena pe Bob și pe Trevor. Mă furișasem afară din pat și mă zgâiam la ei prin gardul din plasă care înconjura terenul nostru când m-a observat. Înainte să apuc să fug, i-a spus tatei: „Ei, lasă-l și pe pungașul ăsta mic să lovească mingea un pic. Se vede că arde de nerăbdare să joace". Acolo, sub becurile de 1 500 de wați, în picioarele goale și încă îmbrăcat în pijamale, am jucat prima dată cu Charlie și am reușit să trimit de mai multe ori mingea peste fileu decât în fileu.

La început, Charlie a crezut că eu sunt cel mai puțin probabil să aibă succes dintre frații Laver. Până la urmă, eram doar o piticanie slăbănoagă. În plus, eram și stângaci. Apoi, după o vreme, a văzut ceva la mine și s-a răzgândit. „Rod va fi cel mai bun dintre băieți", i-a spus tatei. „O să-l antrenez gratis, chiar dacă acum e pipernicit și vai de el. Are ochi de vultur. Cred că pot să-l transform într-un campion. Și încă ceva, Roy. Trevor și Bob seamănă cu tine. Sunt prea iuți la mânie, se enervează prea repede. Rodney e mai liniștit, un pic timid și sfios, ca maică-sa. E nițel cam

molcom acum, dar cred că dacă reușesc să-i insuflu un instinct de ucigaș, o să fie rețeta perfectă."

Charlie Hollis m-a învățat multe dintre lucrurile pe care trebuie să le știe un jucător de tenis la început. Unul dintre cele mai importante lucruri era să nu devin mulțumit de mine însumi, să nu încep să-mi compun ode atunci când am avantajul într-un set, ci să-i administrez adversarului meu cea mai distrugătoare înfrângere posibilă. Să-l fac una cu iarba, cu zgura, cu betonul sau cu orice altă suprafață se întâmpla să avem sub picioare. La început, făceam lucrul care mi se părea fairplay, decent: nu îl presam pe adversar atunci când știam că voi câștiga oricum, iar asta îi permitea de multe ori să revină în joc. Charlie a pus capăt acestui lucru cu rapiditate. „Rodney, ieși pe teren și câștigă cât de repede poți. Dacă poți să-l bați cu 6-0, 6-0, fă-o. Distruge-l. Nu te relaxa niciodată când ești în avantaj. Nu-l lăsa niciodată să creadă că poate să revină în joc."

De asemenea, mi-a explicat că marii campioni nu se dau niciodată bătuți. „Urmărește fiecare minge, Rodney, chiar dacă nu ai nicio șansă să ajungi la ea." Când luam bătaie, abia atunci trebuia să fiu *cu adevărat* nemilos și puternic, astfel încât să reușesc să reintru în joc. Dacă pierdeam un meci fără să-mi fi dat toată silința, era neîndurător. „De ce ai pierdut meciul, Rodney? O să-ți spun eu! Pentru că ai renunțat să lupți la jumătatea meciului."

Charlie m-a învățat să rămân optimist, în loc să-mi pierd speranța atunci când adversarul era în avantaj. Ori de câte ori credea că mi-am pierdut optimismul, îmi ținea un discurs: „Ei, nu contează că ești condus cu 4 la 1, nu te mai gândi la asta. Dacă reușești breakul acum, totul o să fie în regulă. Pune-te într-o poziție din care să

poți obține avantajul". Datorită acestei atitudini optimiste pe care mi-a insuflat-o Charlie, pe parcursul întregii mele cariere m-am concentrat mai bine când eram condus, deoarece am învățat să savurez provocarea de a munci din greu pentru a reveni la conducere. Odată, într-o finală la Australian Open împotriva lui Neale Fraser, eram condus cu două seturi. Avea minge de meci împotriva mea, dar am făcut ce m-a învățat Charlie: am rezistat, am suportat cele mai bune lovituri pe care Neale le-a putut arunca împotriva mea, am luptat ca să recuperez terenul pierdut, am preluat conducerea și, până la urmă, am câștigat meciul. Probabil că nu meritam să câștig, dar am reușit pentru că am continuat să lupt, spunându-mi: „N-o să mă bată! Și dacă e să mă bată, măcar o să mă asigur că nu mă bate ușor". Orice jucător poate fi descurajat știind că adversarul său nu se va da bătut niciodată, absolut niciodată. Și când pierdeam un meci (iar în cariera mea am pierdut destule), nu am stăruit niciodată asupra amintirii înfrângerii, ci am trecut-o în capitolul „Istorie antică" și mă gândeam doar cum să fac să-l câștig pe următorul.

Charlie s-a asigurat că jucam pe terenuri de zgură, beton și iarbă (singurul teren acoperit cu iarbă din zonă era cel al domnului și doamnei Shields, aflat la casa lor din orășelul de căutători de aur Mount Morgan, iar Charlie a făcut cumva și a reușit să-i convingă să mă primească să joc acolo de câteva ori), ca să pot învăța cum să-mi modific jocul în funcție de caracteristicile fiecărei suprafețe.

Ținea foarte mult la forma corectă a fiecărei lovituri. M-a pus să fac antrenamente nesfârșite și m-a învățat cum să joc fiecare lovitură, serva, forehandul, reverul, voleul, lobul, slice-ul și smash-ul,

cât mai aproape de perfecțiune posibil. Pe terenurile Asociației Rockhampton, unde antrena el, aranja toți copiii unul lângă altul, în linie dreaptă, apoi ne punea să lovim mingi imaginare. Stătea în fața noastră ca un coregraf, făcând toate mișcările, apoi ne punea să imităm exact ce a făcut el, din nou și din nou, până când lovitura ne ieșea perfect. Ne spunea: „Învățați mișcarea înainte de a lovi mingea. Prindeți-i ritmul. Urmăriți mingea imaginară, prefaceți-vă că o loviți. Când veți fi pe teren, într-un meci real, mișcarea va fi naturală". Forma perfectă era talismanul oricărui elev al lui Charlie Hollis. Dar dacă puștiul avea inteligența și rezistența necesare, e altă problemă. Asemenea lucruri sunt greu de predat.

De asemenea, Charlie mi-a îmbunătățit serva obligându-mă să servesc într-un gard aflat la doar doi metri distanță. Așa nu am mai pierdut timp prețios căutând mingile. Mi-a mai explicat și că, dacă vreau să am succes, trebuie să fiu mai în formă decât adversarul meu („Gândește-te, Rodney, dacă *tu* ești obosit, tipul celălalt va fi *epuizat*!") și de aceea m-a impulsionat să mă antrenez până când eram pe punctul să cedez. Noroc că aceste antrenamente epuizante îmi plăceau. Sudoarea, lacrimile și, ocazional, sângele îmi făceau bine. Poți să ai cele mai bune mișcări din lume, dar n-o să reușești să lovești corect dacă ești sleit de puteri.

„Tu doar lovește mingea peste fileu și lasă-l pe celălalt tip să facă greșelile", spunea Charlie. Mai multe meciuri sunt câștigate pur și simplu lovind mingea peste fileu decât de lovituri elegante și riscante, care ar putea câștiga meciul, dar l-ar putea și pierde. Dacă nimerești serva, lovești cu voleu adânc și returnezi implacabil cele mai bune lovituri ale

adversarului tău, păstrând mereu mingea în joc, îl obosești fizic și mintal.

M-a încurajat să lovesc cu topspin atât pe forehand, cât și pe rever. „Nu vei câștiga niciodată un turneu mare dacă nu vei stăpâni perfect aceste lovituri." Topspinul mi-a permis să trimit lovituri joase cu putere, însă nu foarte adânc în anumite zone. Topspinul făcea mingea să urce mai sus peste fileu. Aplicam întotdeauna topspinul pe forehand în schimburile de lovituri de pe linia de fund, coborând capul rachetei sub nivelul mingii, apoi lovind-o de deasupra cu o rotire bruscă din încheietură. Charlie așeza cutii de conserve în interiorul terenului, aproape de linia de fund, și mă provoca să le lovesc pe toate cu drive-ul cu topspin. Nicio sesiune de antrenament nu se încheia fără 200 de lovituri cu topspin, în timp ce Charlie țipa la mine: „Rodney, bagă-te sub minge și lovește de deasupra! Sub și deasupra! Sub și deasupra!". Pentru a-mi îmbunătăți acuratețea, marca anumite zone ale terenului și-mi cerea să lovesc în interiorul acestora cu toate tipurile de lovituri din repertoriul meu în creștere.

Charlie m-a învățat să încerc mereu lucruri neașteptate în meciuri. Păcălește-ți adversarul, fă-l să creadă că vei face lucrul A, apoi fă lucrul B. Pentru a reuși asta, a trebuit să învăț cum să-mi deghizez loviturile. Șiretul ceh Jaroslav Drobny a oferit un exemplu minunat de lovitură deghizată genial, cea cu care l-a bătut pe Ken Rosewall în finala de la Wimbledon din 1954. Drobny, deși era un artist al rachetei, nu a fost niciodată cel mai în formă jucător. Conducea cu două seturi la unul și avea 8-7 în al patrulea set, dar începea să rămână fără energie, iar Rosewall, mult mai în formă, își revenea spectaculos.

Ken era convins că Drobny va încerca să termine meciul cu o servă feroce, așa că s-a plasat pe linia de fund, pregătit să returneze inevitabila bombă. În schimb, Drobny a trimis o servă foarte lentă spre reverul lui Ken. Total nepregătit pentru o astfel de lovitură, Ken a fugit în față, însă s-a dezechilibrat și a lovit mingea în fileu. Game, set și meci pentru Drobny.

Charlie și-a dat seama că, dacă puteam să fiu mereu foarte în formă și foarte puternic, aș putea compensa faptul că sunt mic de statură. Mi-a spus că va trebui să fac mai multe exerciții de întreținere și de forță și nu a trebuit să-mi spună de două ori. Fugeam pe distanțe lungi sub soarele arzător din Queensland, făceam serii nesfârșite de flotări și de sărituri cu genunchii la piept și mi-am întărit antebrațul și încheietura mâinii stângi strângând încontinuu mingi de squash în palmă.

După fiecare sesiune de antrenament, chiar și când mă durea tot corpul, jucam două seturi cu Charlie. Și nu mă menaja deloc. Charlie era exigent și niciodată satisfăcut. După ce am câștigat al doilea Mare Șlem, în 1969, mi-a telegrafiat din Queensland: „Felicitări pentru Marele Șlem nr. 2. Acum fă-o din nou".

În fiecare dimineață, Trevor, Bob și cu mine ne trezeam la ora 5 și plecam, călare pe biciclete, spre hotelul în care stătea Charlie în Rockhampton. Intram în camera lui și luam mingile de tenis de sub pat fără să-l trezim. Apoi jucam o vreme împreună cu frații mei pe terenurile Asociației, care erau un pic mai încolo, în spatele benzinăriei, înainte ca Charlie să apară pentru antrenamentul de la ora 7. După aceea, înfierbântați și transpirați, trebuia să mergem spre școală. Când suna clopoțelul la ora trei și jumătate, semnalând sfârșitul ultimei ore, reveneam la

terenurile Rocky pentru antrenamentele de după-amiază. Apoi ne retrăgeam acasă, pentru cină.

De multe ori, Charlie ni se alătura la cină. Povestea despre campionii de tenis din trecut, precum marele jucător american Donald Budge care, în 1938, a fost singurul jucător de tenis care a câștigat un Mare Șlem la simplu masculin, adică turneele de Mare Șlem din Australia, Franța, Anglia și Statele Unite, în același an calendaristic. Charlie îl văzuse pe Budge câștigând campionatul din Australia în 1938 și fusese adânc impresionat de reverul letal al americanului. Australienii Jack Crawford și Norman Brookes, britanicul Fred Perry, americanul Bill Tilden, francezii Henri Cochet și Jean Borotra... numele legendelor se rostogoleau de pe limba lui Charlie. (Mulți ani mai târziu am jucat contra lui Borotra la Paris și meciul mi-a adus în fața ochilor lecția de istorie galică a lui Charlie, în toată splendoarea.)

Mi-a mai povestit despre obiceiurile din Londra, Paris și New York, așa încât să fiu pregătit atunci când (nu dacă, ci când) voi ajunge să joc în marile turnee de acolo. „Trebuie să știi cum să te comporți", spunea. „Folosești furculița ca un mic sălbatic. Trebuie să știi cum să mănânci când vei fi în străinătate. Vrem să fim mândri de tine când vei ajunge campion. Reprezinți toți oamenii din Rockhampton, Queensland și Australia." Pe lângă bunele maniere la masă, Charlie m-a învățat să țin spatele drept și să mă îmbrac bine și nu avea nicio reținere să mă certe de față cu mama și cu tata, dacă știa că merit. Îmi spunea că trebuie să încerc să fiu ca gentlemanul Jack Crawford, campionul australian din anii 1930, un jucător excelent, care a fost incredibil de aproape de un Mare Șlem și care a fost admirat pentru fairplay și pentru generozitatea față de

adversari, manierele sale elegante și pentru bunul-gust cu care se îmbrăca. În timpul meciurilor purta mereu o cămașă albă din bumbac, cu mânecile lungi și cu pantaloni lungi din bumbac. „Așa trebuie să te comporți, ca Jack Gentlemanul", mă admonesta Charlie.

În cei patru ani cât m-a antrenat, de la 10 la 14 ani, Charlie Hollis m-a făcut să cred că, dacă voi continua să mă antrenez, voi ajunge un mare campion al tenisului. La școală am scris un eseu plin de imaginație despre ziua în care aș fi fost selectat să joc pentru Australia în Cupa Davis. Datorită lui, puteam să-i bat pe toți băieții de vârsta mea sau un pic mai mari din Queensland și am ajuns să fiu considerat cel mai bun dintre frații Laver. Dar Bob nu a fost de acord și mi-a administrat o trezire rapidă la realitate când m-a bătut în finala Campionatului de juniori sub 16 ani din Queensland de Nord.

Prima mea victorie oficială într-o competiție deschisă, adică jucând cu băieți și bărbați de toate vârstele, a fost când am câștigat Openul de Tenis de la Port Curtis, când aveam 13 ani. Mulți dintre adversari m-au subestimat, deoarece eram mic de statură, aveam cam 1,62 metri pe atunci (1,73 metri sau 5,8 picioare, asta a fost înălțimea mea maximă), iar eu câștigam meciul înainte să-și dea seama că m-au judecat greșit. Mal Dixon, un băiat mult mai mare decât mine, care m-a bătut când aveam 12 ani în finala turneului de la Wide Bay, și-a adus aminte mai târziu că abia mă putea vedea peste fileu. Mal e un tip a-ntâia și, după ce am devenit un nume cunoscut în tenis, îi plăcea să se laude, în derâdere: „L-am bătut pe Rod Laver... cândva". Anul următor l-am bătut pe Gilbert Beale din Bundaberg, un flăcău înalt, de vreo 20 și ceva de ani, în finala unui turneu de categoria B din

Gladstone. Gilbert nu a fost ranchiunos în discursul de după meci: „Nu m-am supărat că m-a bătut puștiul ăsta de-o șchioapă, dar a fost cam ciudat să îngenunchez ca să-i strâng mâna".

Tot 13 ani aveam când am câștigat turneul de simplu masculin sub 14 ani al Queenslandului. Înainte să plec spre terenurile Milton din Brisbane, Charlie mi-a ținut unul dintre discursurile lui de încurajare foarte succinte: „Rodney, să nu te întorci la Rockhampton fără titlul de campion al statului". În finala de simplu l-am bătut pe Barry Spence cu 6-2, 6-2 și, împreună cu John Sully, am câștigat și titlul la dublu.

Victoriile mele au determinat selectarea în echipa de școlari a statului Queensland, care s-a confruntat cu echipa similară a statului New South Wales în turneul interstatal pentru școlari Pizzey Cup, în Sydney. În prima mea vizită în Sydney, pe lângă participarea la turneu, am fost foarte bucuros că voi fi cazat în cartierul Glebe, casa idolului meu Lew Hoad, copilul-minune de 16 ani cu aspect de star de cinema, pe care îl aclamam când a venit să joace în Rocky. Am fost uimit de abilitățile, puterea și stilul relaxat ale lui Lew, care îi mascau ferocitatea pe teren. Adoptasem obiceiul său de a lipi firele orizontale ale rachetei cu bandă adezivă, pentru a le rigidiza, a le proteja împotriva rupturilor și pentru a adăuga forță loviturilor. Mi-am imaginat că voi petrece puțin timp cu Lew, discutând despre tenis până târziu în noapte, sau că vom juca un meci amical. Din nefericire, când am bătut la ușa familiei sale, doamna Hoad m-a informat că Lew juca la Wimbledon în acea perioadă. Am ajuns să îl cunosc bine pe Lew în anii următori. Adeseori se spune că vom fi dezamăgiți atunci când

vom ajunge să ne cunoaștem idolii. Însă eu nu am fost dezamăgit de Lewis Alan Hoad.

În 1952, după ce am câștigat campionatul pentru juniori sub 15 ani al statului Queensland, Charlie și tata m-au dus la Brisbane ca să mă înscriu la cursurile academiei de tenis *Courier-Mail*, condusă de vechiul prieten al lui Charlie de pe timpul când locuia în Melbourne, celebrul Harry Hopman. Acesta fusese membru al echipei de Cupă Davis a Australiei la sfârșitul anilor 1920, începutul anilor 1930, iar el și soția lui, Nell, au câștigat campionatul australian de dublu mixt de patru ori. După ce s-a retras, a devenit cel mai bun antrenor de tenis din lume. Când l-am cunoscut eu, era în al cincilea an din cei 19 ani petrecuți pe post de căpitan al echipei de Cupă Davis a Australiei (sub conducerea lui Hop, Australia a câștigat cupa de 16 ori). Deși Charlie mi-a spus, în timpul lungului drum de la Rockhampton la Brisbane, „Trebuie să auzi fiecare cuvânt pe care ți-l adresează Hoppy și să faci exact ce-ți spune..., dar să nu asculți decât de mine!", era entuziasmat de abilitatea lui Hop de a scoate ce e mai bun din tinerii jucători și de a-i transforma în campioni. Mi-a enumerat câțiva dintre cei care au avut parte de antrenamentul intens, unii ar spune chiar nemilos, al lui Hop: Frank Sedgman, Ken McGregor, Lew Hoad, Ken Rosewall, Rex Hartwig, Roy Emerson, Fred Stolle, Ashley Cooper. Deloc rău. Charlie îmi captase atenția. Și la fel a făcut și Harry Hopman, după ce m-a luat sub aripa lui.

Un jurnalist de la *Time* l-a numit cândva pe Hopman „cel mai valoros om al tenisului australian" și l-a descris drept „un profesor sever și inflexibil care cere de la jucătorii săi devotamentul unor călugări și maniere impecabile". Foarte adevărat. Ținea mult la

politețe și bun-simț, voia ca Australia să fie reprezentată de „tineri cumsecade". A explicat acest lucru și copiilor de la academia lui: „Dacă vreți să dați cu rachetele de pământ și să înjurați și să nu faceți ce vi se spune, șansele vor trece pe lângă voi fără să se uite în urmă". Era foarte clar că ori făceai ca el, ori plecai. Articolul din *Time* continua: „Hopman conduce fără compromisuri o organizație de descoperire a talentelor care găsește tineri promițători și-i pregătește cu atenție pentru succes. Nu își face griji pentru învățământul superior: în schimb, jucătorii abandonează școala la 14 sau 15 ani, sunt «angajați» de cine știe ce firmă de produse sport și-și petrec fiecare clipă pe terenurile de tenis". Jurnalistul știa despre ce vorbește. Până să împlinesc 20 de ani eram deja un jucător călit, cu șase ani de experiență, pregătit pentru focurile iadului de la Wimbledon și Forest Hills. Probabil că punctul slab în filosofia lui Hop este că, dacă un tânăr se dedică cu totul tenisului, excluzând orice alte lucruri, și nu reușește să aibă succes, acesta se va regăsi într-o situație foarte dificilă.

Deși Charlie îi povestise lui Hop despre mine, asigurându-l că eram unicat și că am toate calitățile necesare pentru a deveni un jucător bun, marele antrenor nu a fost impresionat, inițial. Hop avea încredere în prima impresie pe care i-o lăsau oamenii, așa că, atunci când m-a văzut prima dată, i s-a părut că nu e mare lucru de capul meu, cum eram un romcovan scund și slăbănog, crăcănat, cu nasul strâmb și plin de pistrui. În plus, eram și foarte timid. La fel cum s-a întâmplat și cu Charlie Hollis, Hop și-a schimbat părerea după ce m-a văzut pe teren. Ca protejat al lui Charlie și campion al statului, evident că

jucam destul de bine și aveam un repertoriu de lovituri impresionant pentru vârsta mea. Totuși perfecționistul Hopman a găsit imediat ceva în neregulă. Credea că nu sunt destul de puternic și de rapid. De aceea, în stilul ironic clasic australian, m-a poreclit „Racheta din Rockhampton". A explicat după aceea: „Îi ziceam Racheta tocmai pentru că nu era așa ceva. Știți cum sunt poreclele de genul ăsta. Racheta era unul dintre cei mai lenți tipi din clasa lui, dar viteza lui s-a îmbunătățit pe măsură ce a devenit mai puternic. Rod era dispus să lucreze mai intens decât ceilalți și a devenit repede clar că e mai talentat decât oricare dintre jucătorii noștri". Cum a spus și Hop, am devenit mai rapid. Dar porecla a rămas.

După ce mi-am petrecut ceva timp sub aripa sa, Hop i-a spus lui Charlie că e de acord cu evaluarea lui. „*Este* bun." Laude mărețe din partea celui mai dur dintre educatori care, ca și Charlie, a adoptat o mină severă și strictă pentru a acoperi o inimă blândă și iubitoare și care a fost, cu vocea lui răstită, îmbrăcămintea și ținuta impecabile și părul despărțit cu precizie și dat cu pomadă, de-a dreptul înfricoșător.

Această academie de tenis este locul unde, în 1952, am văzut prima dată exercițiul doi-la-unu al lui Harry, care este unul dintre principalele motive pentru succesul înregistrat de Australia în anii Hopman. Unul dintre noi juca la fileu, iar alți doi stăteau pe linia de fund, la câțiva metri distanță unul față de celălalt. Hop stătea la mijlocul liniei de fund și lovea mingile către cel de la fileu, care trebuie să le lovească cu voleul, puternic și cu precizie, către unul dintre jucătorii de pe linia de fund. Câteodată erau doi la fileu și unul pe linia de fund. Indiferent de configurație, toți trei jucătorii trebuiau să fie atenți și pregătiți să

reacționeze și să alerge ca să prindă mingea. Hop ținea mingile în mișcare și ar fi fost bine să fii pregătit. Dacă ratai un voleu, înainte să-ți dai seama ce se întâmplă, Hop arunca o altă minge către tine, în același loc. Apoi alta, și alta... După cinci minute, erai epuizat. Nu aveai timp nici să respiri. Ideea nu era să lovești mingile în așa fel încât tipii de pe linia de fund să nu le prindă, ci să le plasezi astfel încât ei să aibă o șansă să le ajungă, dacă alergau foarte repede. Din jocul ăsta învățai cum să folosești drop shotul, cum să ataci unghiurile, cum să pui topspin pe loburi sau pe loviturile joase. Exercițiul doi-la-unu m-a învățat cum să mă adaptez la practic orice se poate întâmpla pe un teren de tenis. Era un antrenament nemilos, care ne-a îmbunătățit acuratețea, capacitatea de a anticipa și rezistența. Dacă exercițiul era făcut corect, niciunul dintre noi nu rezista mai mult de 10 minute, dar eu am progresat mult cu instrucția asta chinuitoare și la fel au făcut toți cei care l-au lăsat pe Hop să le îmbunătățească jocul.

Fermecătorul Roy Emerson, cu doar un an mai în vârstă decât mine, însă deja consacrat drept unul dintre cei mai buni tineri jucători din Australia, a fost printre cei 24 de puști admiși la academia *Courier-Mail*. De fiecare dată când a fost posibil, am avut grijă să-i strâng mâna lui Emmo, care mi-a devenit un rival aprig, un prieten minunat și care astăzi îmi este vecin în California de Sud, unde locuiesc acum. Emmo era cel mai în formă dintre noi. Exercițiile doi-la-unu ale lui Hop îi plăceau și, dacă propunea să ieșim la o scurtă alergare, asta însemna de fapt o cursă de 10 kilometri în soarele arzător, dacă era posibil. Roy reușea să facă 100 de sărituri cu genunchii la piept, în timp ce eu reușeam doar 50. El era standardul pentru

condiția fizică și a mea s-a îmbunătățit pur și simplu încercând să țin pasul cu el. Roy povestește primele lui amintiri despre mine: „Am observat puștiul ăsta scund de 14 ani. Abia dacă-mi ajungea la brâu și purta o pălărie de soare imensă. Nu-mi venea să cred că văd așa ceva. Apoi a lovit câteva mingi, loviturile alea ca un bici cu care ne-a obișnuit, și s-a văzut imediat că trebuie doar să mai crească un pic".

Mi s-a spus că, după 10 zile petrecute la academia lui Hop, acesta mi-a observat dorința de a mă antrena din greu și – scuze, Charlie! – disponibilitatea să-l ascult și să-i pun învățămintele în practică. Părerea lui Hop era că am un joc bun, în general, cu puține slăbiciuni. Era destul de mulțumit de loviturile mele și de condiția mea fizică (a reiterat ce spusese Charlie, că voi fi favoritul în al cincilea set împotriva oricui, atât timp cât voi fi mai în formă decât adversarul meu), de jocul meu de picioare, de intensitatea cu care abordam jocul. Totuși credea că instinctul de ucigaș pe teren mai avea nevoie de lucru. Eram, în continuare, prea drăguț cu adversarii, nu-i eliminam destul de rapid și de nemilos. Și voia să fiu mai rapid și mai musculos. Dacă reușeam să fac lucrurile astea, aveam să fiu bine-venit la academia lui în viitor și aveam și o oarecare șansă de a reuși în lumea tenisului de seniori.

La scurt timp după ce m-am întors la Rockhampton am fost doborât de icter. Cred că m-am molipsit de la un coleg. Am căpătat o nuanță de galben deschis, am lipsit de la școală șase săptămâni și am fost prea bolnav și slăbit ca să mă pot apropia de terenul de tenis. Pentru că ficatul îmi era afectat de boală, dieta mea era compusă din ceai negru, pâine, orez și friptură fără grăsime. Pentru a-mi reveni și pentru că boala mea era contagioasă, am fost trimis să stau la

proprietatea lui Fanny, sora tatălui meu, de lângă Wowan, în centrul Queenslandului. Singurul lucru bun în această carantină la Wowan a fost faptul că am putut să iau cu mine carabina de calibrul 22, cu care ieșeam în tufăriș și împușcam cangurii, care se înmulțiseră acolo îngrijorător de mult. După ce ficatul meu s-a însănătoșit și pielea a revenit la nuanța ei normală, m-am întors la Rocky.

Abia așteptam să revin pe teren. Faptul că nu puteam să joc tenis mă înnebunea. Unul dintre lucrurile pe care mi le-au insuflat părinții mei și Charlie Hollis a fost o dragoste profundă față de joc. Iar acum Harry Hopman era cu ochii pe mine. Dacă aș fi putut, aș fi jucat și m-aș fi antrenat toată ziua și toată noaptea. Școala era pe locul doi, la mare distanță.

A fost o decizie ușor de luat la 14 ani, când, după ce directorul școlii mi-a spus că va trebui să repet un an din cauza orelor pe care le-am pierdut cât am fost bolnav, am închis pentru totdeauna manualele și caietele și am plecat în căutarea unui loc de muncă. În mod ideal, unul care să aibă legătură cu lumea tenisului. Eram convins că tenisul va fi viața mea, așa că nu vedeam niciun motiv care să mă împiedice să fac ceea ce tinerii australieni au făcut dintotdeauna: să încerc să găsesc o slujbă la o companie care să-mi sponsorizeze tenisul în schimbul unei zile de muncă, dându-mi șansa să lovesc mii de mingi, să-mi sporesc forța, să-mi îmbunătățesc acuratețea și să joc în cât mai multe turnee posibil. Mama și tata erau perfect de acord. La fel era și Charlie Hollis, care l-a rugat pe fostul campion și jurnalist Adrian Quist, care era director administrativ al companiei Dunlop Sporting Goods în Sydney, să-l convingă pe Wally Best,

managerul filialei Dunlop din Brisbane, să mă angajeze. Charlie mă propusese și companiei Slazenger, însă aceștia nu i-au împărtășit încrederea în elevul său pricăjit. Adrian l-a asigurat pe Wally că sunt un viitor campion și i-a explicat că Dunlop, o companie doritoare să se asocieze cu tenisul, ar face bine să ajungă cu mine la o înțelegere care s-ar putea dovedi foarte profitabilă. Wally a riscat. Dunlop mă plătea cu patru lire, șaptesprezece șilingi și șase pence pe săptămână ca să fiu funcționar, mesager, încărcător de pneuri în camioane și, partea cea mai bună, ca să folosesc exclusiv rachetele și mingile lor în meciuri demonstrative, călătorind prin Queensland în calitate de ambasador Dunlop, promovând produsele companiei. Ca parte a înțelegerii, Dunlop mă lăsa să plec de la lucru ca să mă antrenez sub privirea atentă a antrenorului Ian Ayre (căruia trebuia să-i dau o bancnotă de o liră de fiecare dată) la terenurile Milton. Făceam asta de două ori pe săptămână, câte două ore, la prânz, însă una dintre ore era dedicată călătoriei cu tramvaiul până la și de la complexul de terenuri de tenis.

În acele excursii Dunlop prin zonele rurale și sălbatice ale Queenslandului, adeseori însoțit de colegii mei, Lew Hoad, Ashley Cooper, Les Flanders, Graham Lovett și Frank Gorman, am avut parte de toate tipurile de terenuri de tenis cunoscute oamenilor... Am jucat meciuri și turnee demonstrative, compuse de obicei din două meciuri de simplu și unul de dublu, pe iarbă, pe nisip tasat, pe pământ de mușuroi, zgură, noroi, pietriș și prundiș. Numărul spectatorilor varia între 500 și 1 000. Înțelegerea era ca, dacă noi jucam în meciul sau în turneul demonstrativ, organizatorii să ne returneze favorul și

să cumpere mingi doar de la Dunlop în acel an. De asemenea, treceam pe la magazinele de produse sportive din fiecare orășel și ne asiguram că rachetele Dunlop erau expuse la loc de cinste. Frank Gorman era întotdeauna un bun partener, un tânăr cu mult umor și un jucător excelent. În plus, normal, eram încântat să fiu pe drum cu Lew. Îmi plăcea compania lui și devenisem buni prieteni. Îmi punea mâna pe umăr și-mi spunea: „Noi doi plecăm la drum astăzi", iar lucrul ăsta mă făcea să mă simt de parcă aveam 5 metri înălțime. Aproape singurul lucru pe care nu-l aveam în comun era faptul că lui Lew îi plăcea să bea una sau două beri la sfârșitul zilei, pe când mie, în acea etapă a vieții mele, nu-mi plăcea.

Harry Hopman a fost încântat când a auzit că m-am angajat. Credea cu tărie că școala este o pierdere de timp pentru tinerii jucători de tenis; la 14 sau 15 ani, era mult mai bine pentru aceștia să-și îmbunătățească abilitățile jucând împotriva celor mai buni din lume. Această mentalitate se potrivea perfect cu ceea ce credeau părinții multor jucători (ai mei, de exemplu), care nu erau plini de bani și știau că șansele copiilor de a merge la facultate și de a avea o carieră în alt domeniu erau limitate. Au fost momente în viața mea, în special înainte să o cunosc pe soția mea, Mary, când am regretat lacunele mele de educație. Câteodată simțeam că nu am cunoștințele necesare ca să pot purta o discuție cu oameni culți. Sunt oricum timid, dar intelectualii mă făceau să mă retrag cu totul în carapace. Mary, care era o cititoare pasionată și o iubitoare a artelor, m-a încurajat să-mi extind orizonturile intelectuale, așa că acum mă descurc în discuții cu oricine. Ba chiar reușesc uneori să spun și lucruri care au sens!

Deoarece Brisbane era la prea mare distanță față de Rockhampton ca să pot face naveta, mama și tata au aranjat să stau cu chirie acasă la bătrâna doamnă Timms, în suburbia Red Hill. Îi plăteam trei lire pe săptămână pentru cameră și mesele zilnice (ceea ce-mi lăsa doar o liră, șaptesprezece șilingi și șase pence pentru „extravaganțe"). Doamna Timms era drăguță și avea grijă de mine, dar eram încă un copil singuratic și suferind de dor de casă. Orice zi în care primeam o scrisoare sau un telefon de la familia mea era specială.

Frank Gorman, care era la fel de extravertit pe cât eram eu de timid, îmi devenise bun prieten. Frank se antrena cu mine și mă lua cu el oriunde mergea în Brisbane. Când jucam unul împotriva celuilalt, spunea: „Hai să zicem că punctul ăsta este pentru finala de la Wimbledon... sau pentru o întâlnire cu Marilyn Monroe!". Cred că Frank ar fi ajuns un mare jucător, însă, în mod tragic, nu a fost să fie.

Am încercat să profit de timpul liber mergând la sala de sport a lui Snowy Hill, aflată în apropiere de clădirea Dunlop. Acolo, Frank și cu mine ne antrenam alături de boxeri, făceam sparring, loveam sacul și para de box pentru a ne îmbunătăți rezistența și ridicam mingi medicinale și greutăți pentru a face masă musculară. La început, Snowy a încercat să mă descurajeze („Dați-l afară pe puștiul ăla pricăjit și lipsit de coordonare înainte să se omoare!"), însă, după ce și-a dat seama că sunt serios, mi-a recomandat un program de exerciții și un regim alimentar pentru creștere în greutate, ca să-mi măresc pieptul și umerii. Când nu eram la sală, continuam să strâng în pumn mingile de tenis și de squash, exercițiu care-mi transformase antebrațul mâinii stângi într-o anexă

monstruoasă, care l-ar fi făcut invidios până și pe Popeye. Sau îmi scufundam mâna într-o găleată plină cu nisip și strângeam și eliberam pumnul, ca să-mi întăresc degetele și încheietura.

După o vreme, m-am mutat din casa doamnei Timms și m-am dus să locuiesc cu familia unui alt tânăr jucător de tenis, Jimmy Shepherd. De asemenea, am cerut și am primit o nouă slujbă la Dunlop, racordarea rachetelor de tenis, deoarece mă gândisem că-mi va întări și mai mult degetele și încheietura. Am numai amintiri minunate din perioada cât am stat la familia Shepherd. Jucam meciuri în nocturnă pe terenul lor de tenis, împreună cu Frank Gorman, Mal Anderson, Ashley Cooper, Ken Fletcher și alți prieteni din tenis, Dot Linde, Laurie Hasted, Jimmy Moore, Terry Bullock, Barry Green și Neil Swenke. Vecinii ne priveau de dincolo de gard, nevenindu-le să creadă ce tenis extraordinar vedeau gratis. Ne luam la întrecere ca să vedem cine poate să facă cele mai multe sărituri cu genunchii la piept. Sora și verișoara lui Jimmy, Shirley și Alison, m-au învățat să dansez twist. Odată, cineva a spart un ou în capul altcuiva și doamna Shepherd s-a supărat sau s-a prefăcut că se supără. Domnul Shepherd ne-a dus pe toți într-un parc aflat la 16 kilometri distanță și ne-a pus să alergăm mai multe ture de parc, spunându-ne că, dacă lenevim, ne obligă să alergăm tot drumul până acasă.

Din 1954 și până în 1956 am fost un participant constant la turneele de juniori din Queensland și am câștigat destul de multe dintre ele. Unul dintre adversarii care-mi făceau mereu probleme era chiar Frank Gorman, care-mi știa perfect jocul și nu avea nicio problemă cu loviturile mele de stânga, din cauză că ne petrecusem atât de mult timp jucând unul

împotriva celuilalt. Am câștigat toate campionatele din Queensland pe categorii de vârstă începând cu cel pentru juniori sub 13 ani, cu excepția celui pentru juniori sub 17 ani, pentru că m-a bătut Frank. În 1955 am fost numit Cel mai bun junior din Queensland și am ajuns în etapa finală a Campionatului pe state pentru Australia de Sud. Acolo, în semifinale, am bătut un tânăr talentat pe nume Bob Mark, care era campionul la juniori al Australiei în acel an, doar pentru a fi înfrânt în finală de cel mai bun junior din Australia de Sud, Barry Phillips-Moore.

Când am fost invitat să devin partenerul lui Max Collins în campionatul de dublu masculin, nu am ezitat nicio secundă, deși eram mult mai tânăr decât cei contra cărora urma să joc. Imaginați-vă cum mă simțeam când am aflat că adversarii noștri într-una dintre semifinale vor fi măreții Hoad și Ken Rosewall, una dintre cele mai bune perechi de dublu din lume. Nu am câștigat, dar nici nu ne-am făcut de râs. I-am demonstrat lui Lew că nu i-am purtat pică în luna decembrie a acelui an: când i-au fost furate rachetele, eu am fost cel care i-a sărit în ajutor. A apărut chiar și un mic articol despre asta în *The Sydney Morning Herald*: „Jucătorul de Cupă Davis Lew Hoad a sosit [în Adelaide] astăzi fără cele trei rachete pe care intenționa să le folosească în Campionatul pe state. Le-a lăsat nesupravegheate câteva minute la Aeroportul Essendon și, când a revenit, rachetele dispăruseră. A testat rachete aparținând lui B. Bowman și J. Hann, însă, până la urmă, s-a decis să folosească o rachetă împrumutată de stângaciul din Queensland, R. Laver". Aceasta a fost prima mea întâlnire cu faima. Anul următor, Lew mi-a returnat fără să vrea favoarea când s-a retras din campionatul de dublu al New South

Wales din White City și am fost desemnat să-i iau locul, ca partener al lui Ken Rosewall.

În 1956 am jucat în Cupa Linton pentru Queensland, o competiție pentru juniori sub 19 ani care permitea celor mai buni juniori din fiecare stat să concureze și să fie evaluați pentru Cupa Davis de către recrutori ai Asociației de tenis pe iarbă din Australia (LTAA). Partenerii mei din Queensland erau Frank Gorman, Max Collins și Ken Fletcher. Am concurat și în campionatele pe suprafață dură atât în divizia pentru juniori, cât și în cea pentru seniori. Am câștigat campionatul de juniori și am fost bătut în finala celui pentru seniori de Neale Fraser, care era cu patru ani mai mare decât mine. Înainte de meci am fost surprins să constat că întâlnirea cu mult mai experimentatul Fraser nu mă emoționează. Fusesem antrenat de cei mai buni și eram încrezător că nu mă voi face de râs contra lui Neale. Și am avut dreptate. A câștigat finala, după o întrerupere din cauza ploii, cu scorul de 6-4, 12-10 și a fost foarte generos cu aprecierile după meci. De-a lungul anilor am jucat de multe ori contra lui, în turnee mult mai prestigioase. Am participat din nou la cursurile academiei de tenis a lui Harry Hopman în acel an și am plecat de acolo convins că jocul meu se îndreaptă în direcția bună.

În acea perioadă, cei mai buni jucători din Australia erau Frank Sedgman, Lew Hoad, Ken Rosewall, Mal Anderson, Roy Emerson, Nease Fraser și Ashley Cooper. O perioadă de aur a tenisului australian! Din fericire, am avut șansa de a-i observa și, uneori, chiar de a juca împotriva acestor campioni în timp ce am concurat peste tot în țară și am învățat lecții care m-au făcut un jucător mai bun. Am încercat să analizez fiecare fațetă a jocului lor și să înțeleg ce îi făcea atât

de buni. Acest lucru mi-a permis să estimez în mod realist cât de în urma lor eram și ce trebuia să fac ca să ajung într-o zi la nivelul lor. Loveam mingea și-mi spuneam: „Lovitura asta a fost ca a lui Sedgman... Asta a fost un pic ca a lui Hoad"..., apoi următoarele patru lovituri le dădeam în fileu.

La campionatul Queenslandului din 1955, când aveam 16 ani, am învățat două lecții valoroase, care mi-au fost de folos în întreaga mea carieră. Ashley Cooper juca împotriva lui Les Flanders într-un meci din turul al doilea. Les era un tip foarte înalt, care dădea tot timpul din mâini și din picioare, însă era un jucător foarte talentat. Les îl conducea pe Ashley cu două seturi la unul și servea minge de meci în al patrulea set. Ash a returnat o minge ușoară, care a sărit inofensiv în fața lui Les. Mi se părea că aud mingea cum imploră să fie lovită cu toată forța. Les, care, sunt convins, se vedea deja în sferturi, s-a pregătit să aplice un smash care s-o trimită nu doar în teren, dar și la 25 de kilometri distanță, pe câmp. Însă, din cauza emoțiilor, Les nu a lovit corect, astfel că a atins-o cu marginea rachetei în loc s-o lovească cu corzile, așa că mingea a făcut o buclă înaltă în aer și a ieșit din teren. A fost distrus de faptul că a irosit o lovitură câștigătoare, lucru care se citea în poziția umerilor. Ash a câștigat acel set, apoi i-a furat și meciul.

În sferturi, Ash s-a întâlnit cu Lew Hoad, pe care l-a și bătut, apoi l-a înfrânt pe Mal Anderson în semifinale. În finală a jucat contra lui Ken Rosewall. Ash a câștigat cu 6-8, 6-4, 6-4, 6-4. Ash Cooper tocmai câștigase unul dintre cele mai mari turnee din Australia, însă, dacă Les Flanders nu ar fi greșit acea lovitură simplă din cauza unui exces de încredere în

sine, el ar fi fost acolo pe podium, ridicând trofeul, în timp ce Ash ar fi ieşit din turneu în runda a doua. Cele două lecţii? Meciurile de tenis pot să depindă de o singură lovitură şi prea multă înfumurare te poate bate mai sigur decât orice adversar.

3

Naiv în străinătate

În mai 1956, când aveam 17 ani, am plecat într-o călătorie internațională de cinci luni cu Harry Hopman. Habar n-am avut că voia să mă invite să călătoresc cu el și cu cel mai bun junior din Australia, Bob Mark, ca să concurez în turnee din Franța și Statele Unite, la Wimbledon, precum și în alte turnee, inclusiv evenimentele britanice de la Beckenham și Queens, care pregătesc turneul de la Wimbledon. Am aflat abia înainte de Crăciun, în 1955, când m-a sunat un reporter în Gladstone, unde eram la pescuit împreună cu familia mea, și mi-a spus să-mi pregătesc pașaportul și să-mi fac bagajele. După ce am vorbit cu Harry, ca să mă asigur că jurnalistul acela nu încerca să-mi joace o farsă și după ce acesta mi-a confirmat că trebuie să mă pregătesc de drum, am știut că această călătorie va fi examenul final de absolvire a școlii de tenis pentru juniori și că va marca trecerea mea la cariera în tenisul pentru seniori.

Călătoria a fost finanțată de un milionar pasionat de tenis din Tasmania, Arthur Drysdale, cu afaceri imobiliare și în industria cărnii. La început, planul lui Drysdale era să-i trimită doar pe Hop și pe Bob, până când Hop i-a spus că era prea multă bătaie de cap ca să ia un singur băiat, așa că Arthur s-a oferit să plătească și pentru un al doilea junior, așa încât tinerii să nu fie singuri. Eu am fost cel de-al doilea junior ales, deși eram doar al patrulea sau în cincilea în topurile australiene de atunci. Oricât de mult mă pregătise Charlie Hollis, să joc la cele mai mari turnee de tenis și să văd lumea era o șansă extrem de importantă pentru un băiat necioplit de la țară ca mine. Crescusem repede. Eram încântat să știu că, exact cum spusese Charlie, oriunde voi juca în lume, îmi voi reprezenta orașul, statul și țara. În perioada de dinainte de plecare, Hop m-a înscris la un curs de limba franceză, ca să pot purta măcar o conversație simplă când voi ajunge în Franța.

Am ținut un jurnal al călătoriilor mele. Deși acest lucru nu reiese, poate, din scrierile mele stângace, am fost copleșit și extrem de impresionat de prima mea ieșire în lume:

> ...am luat prânzul în avion la ora 13:00 și am ajuns în Djakarta pe la 17:00. Am băut ceva, apoi am ieșit în oraș și am văzut prima dată o ricșă. ...am ajuns în Singapore la ora 20:30, am petrecut noaptea la Hotelul Raffles, unde am luat și ceaiul. După ceai am ieșit să ne plimbăm prin oraș. Mirosul care ieșea din canalizările de pe lângă strada principală era insuportabil. M-am întors la hotel și, înainte să mă bag în pat, mi-am spălat lenjeria și tricoul...

Avionul nostru a plecat din Singapore la 8:30 spre Colombo... După aceea, ne-am întors la avion și am plecat spre Bomb Bay [sic!]. Am ajuns la 19:45. Am stat în aeroport [apoi] am plecat spre Karachi... Am zburat toată noaptea și dedesubt se [putea] vedea Canalul Suez... [În Roma, am] trecut cu mașina printre ruine [Forumul], pe drum spre Hotelul Quirinale. După masa de prânz ne-am întâlnit cu un tip pe care-l știa Hop de la jocurile olimpice și ne-a arătat terenurile de tenis, Stadionul Olimpic și bazinele de înot. Apoi am intrat pe un teren și ne-am antrenat un pic. După aceea ne-am lăsat lucrurile la pub și am mers să bem un ceai la American Bar, ne-am uitat prin magazine și am mers la culcare. Ne-a trezit Hop, pentru că trebuia să meargă să-i ia un interviu tatălui prințului Rainier* [cauzele și motivele acestui interviu s-au pierdut în cețurile timpurilor, dar simplul fapt că a avut loc demonstrează influența lui Hop], așa că a trebuit să mergem singuri la Paris. Ne-am îmbrăcat, am luat micul dejun, am plătit nota la hotel și am trecut pe la biroul TWA să ne luăm biletele. Ne-am lăsat bagajele și am plecat la o plimbare. Ne-am uitat la niște puști care jucau fotbal într-un parc, apoi, în timp ce căutam un loc unde să mâncăm, ne-am întâlnit cu însoțitorul de zbor de pe cursa Cairo – Roma. I-am spus că nu am reușit să ajungem la Colosseum sau la ruine, așa că ne-a

---

* Rainier al III-lea de Monaco (1923-2005) a condus Principatul Monaco 56 de ani, fiind unul dintre cei mai longevivi monarhi din istoria Europei. A ajuns celebru datorită căsătoriei cu actrița Grace Kelly, dar a fost responsabil și pentru multe dintre reformele care au transformat Monaco într-un stat modern (n.t.).

dus el. Am trecut și pe la palatul lui Cezar din centrul Romei, locul de unde ținea discursuri poporului. Ne-am despărțit de însoțitorul de zbor și ne-am întors la biroul TWA, de unde ne-a luat antrenorul și ne-a dus la aeroport. Ne-am urcat în avion și am plecat spre Milano, Zürich și Paris...

În ziua următoare, Hop, Bob și cu mine am vizitat terenurile de zgură roșie de la Stadionul Roland Garros din Paris, casa campionatului francez. Nu-mi venea să cred cât de lent se juca pe această suprafață. L-am făcut pe Hop să râdă când am pus pariu cu el că pot să servesc o minge către Bob, în partea cealaltă a terenului, apoi să mă așez și să mănânc o înghețată întreagă înainte ca el să apuce să o trimită înapoi. Zgura lăsa pete roșii pe pantalonii scurți, pe tricouri și pe pantofi și-ți vopsea părul într-o culoare stacojie. Nu că ar fi remarcat cineva, în cazul meu. Am avut probleme enorme cu adaptarea la această suprafață de joc nouă și am fost eliminat din turneul francez după primul meci, pe care l-am pierdut în două seturi contra danezului Kurt Nielsen, care era cu opt ani mai mare decât mine. Hop nu era deloc supărat. M-a încurajat, mi-a zis ceea ce îmi spusese deja și Charlie Hollis: dacă vreau să fiu un jucător de tenis de top, trebuie să învăț să stăpânesc toate suprafețele. Scopul meu la debutul de aici și la celelalte mari turnee nu era să câștig, ci *să învăț*.

Intram pe terenul de zgură așteptându-mă să câștig pe o suprafață atât de lentă, apoi ieșeam învins, întrebându-mă cum de s-a întâmplat așa ceva. Cu timpul, urmărindu-i pe cei mai buni jucători pe zgură din Europa și jucând pe terenuri de zgură cât de des

am putut, am înțeles și această suprafață. Pe zgură, ai nevoie de rezistență și de picioare puternice, pentru că vei alerga foarte mult. Jucătorii care câștigă pe zgură sunt cei care controlează mingea, care pot juca constant și cu acuratețe din spatele liniei de fund, ținând mingea în joc și aplicând lovituri cu viteze și rotații diferite, rezistând tentației de a lovi prea puternic. Jucătorul defensiv se va simți ca acasă pe zgură datorită faptului că mingea sare mai lent și mai sus, lucru care-i oferă mai mult timp, deci o șansă mai bună de a returna loviturile de forță ale adversarului. Totodată, încetinește cele mai puternice serve ale adversarilor, deci cea mai bună soluție nu este să încerci să-l ataci pe tipul celălalt cu bombe, ci doar să te asiguri că servești în teren. Înainte să joc cu cineva pe zgură, îmi studiam adversarul, pentru a afla cum lovește cu forehandul și reverul. În timpul meciului, încercam să-l trimit dintr-o parte într-alta a terenului, ca să-l scot din ritm. Loveam cu forehandul, trimiteam mingea adânc în teren, îmi forțam adversarul să se retragă și să rămână dincolo de linia de fund, apoi jucam un drop shot ca să-l iau prin surprindere. Unii jucători sunt aproape de neînvins pe zgură, cum ar fi spaniolul Rafael Nadal în prezent, în timp ce alții au mari dificultăți. Lew Hoad și Pancho Gonzales, doi mari jucători de pe vremea mea, care câștigau 75% din meciurile jucate pe iarbă, nu reușeau să câștige mai mult de 40% din meciurile pe zgură.

Wimbledon, cu terenurile sale de iarbă, suprafață rapidă și uniformă, se potrivea mai bine cu stilul meu decât Roland Garros. Am visat la Wimbledon de când pusesem prima dată mâna pe o rachetă și mi-am amintit cum, atunci când eram mic, Charlie Hollis mi-a spus că o să ajung să joc aici. Știam că, în

Queensland, Charlie și, desigur, mama, tata și frații mei îmi vor urmări cu atenție evoluția, în ziare și la radio. Hop era o legendă la Wimbledon și mi-a făcut cunoștință cu elita tenisului mondial, precum și cu duci, ducese, conți și contese. Mă simțeam recunoscător față de Charlie pentru că mă învățase ce furculiță să folosesc pentru fiecare fel de mâncare. Odată ajuns la Wimbledon, am deschis larg ochii și am absorbit tot ce am văzut, maiestuosul teren central și impecabilele terenuri secundare, pereții acoperiți de iederă, lungile limuzine negre care-i aduceau pe cei mai nobili și mai cunoscuți oameni din lume aici, la cel mai elegant campionat din lume. Oare tocmai l-am văzut pe Donald Budge coborând din limuzină? Da, el era. Am fost foarte impresionat de mulțimile nepărtinitoare și informate, care apreciau jocul frumos și aplaudau politicos. Mi-a făcut plăcere să joc acolo încă de la început, deoarece importanța locului te face să te concentrezi. Nu ai vrea să te faci de râs pe terenul central, în fața atâtor fani și cu întreaga lume privindu-te. Mizele sunt întotdeauna mari și nu ai unde să te ascunzi.

În primul meu meci, l-am înfruntat pe uriașul italian Orlando Sirola, în vârstă de 28 de ani, care luptase împotriva naziștilor în al Doilea Război Mondial. Eram precum David și Goliat. Având 2,01 metri înălțime, Orlando mă privea de foarte sus. Când servea, mingea venea spre mine abrupt și puternic, ca și cum ar fi servit din vârful unui copac. Am înfruntat furtuna și mi-am folosit viteza (da, devenisem mai rapid) ca să-l iau prin surprindere pe bărbatul mai înalt și mai lent. Am egalat în primul set, 5-5, însă a reușit să câștige cu 7-5. A câștigat și următoarele două seturi, 6-4, 6-2, și m-a scos din turneu. Totuși nu m-am făcut

de râs la botezul focului pe cea mai importantă arenă de tenis din lume. Am jucat și la dublu, alături de Bob Mark. Am fost eliminați din primul tur de Pierre Darmon și Jean-Claude Molinari, din Franța, într-un meci de cinci seturi, foarte disputat.

Realist vorbind, nu aveam cum să obțin o victorie ca-n basme la prima prezență la Wimbledon, dar am fost încurajat de performanțele mele și am jurat că mă voi întoarce în anul următor. Principala mea misiune în turul lui Hop a fost să particip în Campionatul de Juniori de la Wimbledon. Am ajuns în finală la simplu, însă am fost spulberat cu 6-1, 6-1 de jucătorul american de Cupa Davis Ron Holmberg. Împreună cu Bob Mark, am ajuns în ultimele 16 echipe în concurs la dublu.

După alte câteva meciuri în Europa, unde am fost bucuros să mai exersez jocul pe zgură, am zburat în Statele Unite. Am simțit că partidele din Anglia și din Europa îmi îmbunătățiseră jocul. Odată ajunși în SUA, Hop m-a înscris în turneul pentru juniori din Kalamazoo (ce nume minunat!), Michigan. Pe drumul spre finală, l-am bătut pe cel mai bun junior din California, Norm Perry, în trei seturi, și apoi pe Donald Dell, vedeta Cupei Davis pentru juniori. Finala am câștigat-o în trei seturi și 70 de minute contra lui Chris Crawford, atacând încontinuu la fileu. A durat un pic până să realizez că sunt campionul la juniori al Statelor Unite, primul australian din istorie care să câștige acest titlu. La dublu, am făcut echipă cu Jim Shaffer din Florida și i-am bătut în finală pe Ed Atkinson și pe Bob Delgado.

Am împlinit 18 ani în ziua în care Bob și cu mine am bătut perechea de dublu de Cupa Davis din Franța, Paul Remy și David Haillet, în campionatul Eastern Grass Court Titles, în New Jersey. Acolo am pierdut în

finala de simplu, dar m-am descurcat mai bine în Campionatul de Juniori din Canada, unde am câștigat turneul de simplu masculin.

În septembrie, Hop, Bob și cu mine eram la Forest Hills, New York, pentru Campionatul de Seniori al Statelor Unite. Am fost eliminat de Ham Richardson, în două seturi, în primul meci la simplu, dar acest lucru mi-a lăsat destul timp liber ca să urmăresc parcursul lui Lew Hoad până în finala probei de simplu. În 1956, Lew câștigase deja titlurile de simplu masculin în turneele din Australia, Franța și la Wimbledon, așa că o victorie în finală contra bunului său prieten și partener de dublu Ken „Mușchi" Rosewall ar fi însemnat câștigarea mult doritului Mare Șlem. Ar fi fost al doilea bărbat care să câștige Marele Șlem, după Donald Budge. Știu din experiența personală că majoritatea jucătorilor de tenis din Australia sunt buni prieteni, iubesc să meargă împreună la petreceri și-și fac favoruri care depășesc cu mult simpla amabilitate, dar asta nu înseamnă că se vor menaja unii pe ceilalți pe teren. Și acest lucru era cu siguranță adevărat în cazul lui Lew și al lui Ken. Ken știa cât de mult ar însemna Marele Șlem pentru Lew, dar asta nu însemna că va juca mai slab, pentru că ar fi fost lipsă de respect față de amicul său. Mușchi a câștigat în patru seturi și Lew l-a felicitat din toată inima.

Am învățat multe în acea călătorie cu Hop, însă cea mai importantă lecție am înțeles-o privind prietenia dintre Hoad și Rosewall, mândria, extraordinarele calități de luptători și grația de care au dat dovadă în victorie și în înfrângere în acea finală. Lew nu era în formă maximă. Nu știu dacă a avut o zi proastă sau era nervos. Mă îndoiesc că era a doua variantă, nu cred

că Lew a fost vreodată nervos. Nu, Ken a fost pur și simplu prea bun pentru el de acea dată. La acel nivel de elită, orice jucător îl poate oricând bate pe oricare altul. Știindu-l pe Lew, care avea cel puțin tot atâta talent natural, dacă nu chiar mai mult decât orice alt jucător pe care l-am văzut vreodată, ar fi privit Marele Șlem ca pe un motiv de mândrie, însă sigur nu a avut vreo oră de insomnie din cauza acelei înfrângeri. Era reținut și în victorie, și în înfrângere. Tot ce conta pentru el era să joace cel mai bun tenis de care era în stare, de fiecare dată când intra pe teren.

Am jucat în mai multe turnee în Statele Unite, apoi, în octombrie, Hop, Bob și cu mine ne-am întors în Australia. Mama și tata, îmbrăcați în hainele lor de duminică și arborând niște zâmbete imense, mă așteptau la aeroport. În fotografia cu revederea, publicată în *Central Queensland Herald*, se poate vedea cât de bine semănam cu tatăl meu.

Mie mi s-a părut că jocul mi s-a îmbunătățit considerabil în această călătorie și Hop a fost de acord că a fost o experiență pozitivă. A anunțat jurnaliștii care se strânseseră la aeroport că a fost foarte mulțumit de progresele mele și ale lui Bob și că ne consideră viitori jucători în Cupa Davis. I-am răsplătit încrederea devenind campionul Australiei la juniori în turneul din Kooyong*, Victoria, în ianuarie 1957. În secret, speram că numele meu va fi unul dintre cele rostite atunci când se va anunța echipa pentru Cupa Davis, la câteva zile după campionatele Australiei. Mi s-a spus că Hop a încercat să-i convingă să mă selecteze, însă oficialii din LTAA care au luat deciziile m-au considerat prea tânăr și l-au ales pe Bob Mark,

---

* Kooyong este o suburbie a orașului Melbourne (n.t.).

care era cu nouă luni mai mare decât mine, să-i acompanieze pe Lew Hoad, Ashley Cooper, Neale Fraser, Mal Anderson și Roy Emerson. (Ken Rosewall devenise jucător profesionist, deci nu mai era eligibil.) Faptul că nu am fost selectat l-a înfuriat pe președintele asociației de tenis din Queensland, Big Bill Edwards, un tip masiv, impunător, care uneori ocupa două locuri în tribuna oficială ca să-i găzduiască cele 136 de kilograme, care a izbucnit: „Laver a câștigat anul trecut campionatele de simplu masculin de juniori din America și Canada. Sezonul ăsta a câștigat titlurile de juniori pentru Queensland, Victoria, Australia de Sud și Australia și nu a fost bătut niciodată în Cupa Linton. Ce poate să facă mai mult un băiat ca să-i impresioneze pe selecționeri?". Eu nu eram îngrijorat de faptul că nu fusesem selectat. Știam că va veni și vremea mea. Și știa și Hop.

Pe atunci era obligatoriu pentru băieții de 18 ani să facă 176 de zile de instructaj militar în Garda Națională, ceea ce a însemnat că a trebuit să las tenisul deoparte o vreme. Din această cauză am ratat și o a doua călătorie peste Ocean cu Hop. Mi-aș fi putut amâna serviciul militar, dar m-am gândit că e mai bine să-l fac atunci decât să-mi întrerup viitoarea carieră ca senior. M-a deranjat că nu puteam concura din nou la Wimbledon și la Forest Hills, în New York, dar puteam juca în turneele din Queensland. Eu nu-mi amintesc nimic despre asta, dar cumnata mea, Betty Laver, soția lui Trev, a cărei carte din 2001, *Rod Laver: The Read-Headed Rocket from Rockhampton*, mi-a recapitulat cariera cu grijă și acurateță, a scris că am câștigat campionatul de dublu mixt pe suprafață dură Central Queensland Hard Court Championships – cu mama ca parteneră! – pe lângă cel de simplu. Fratele

meu, Trevor, a transformat acest turneu într-o afacere de familie atunci când a câștigat proba de dublu masculin împreună cu prietenul lui, George Lucke. Am jucat și în campionatul din New South Wales și am fost încântat să pot juca împotriva unui câștigător al Wimbledonului și al US Open, americanul Vic Seixas. El avea 34 de ani și eu aveam doar 19 când ne-am întâlnit, iar experiența și inteligența lui în joc m-au copleșit, dar tot am reușit să câștig un set.

Aș fi jucat tenis și desculț pe cărbuni încinși; era tot ce voiam să fac în viața mea, însă tot erau unele aspecte ale tenisului australian pentru amatori care nu-mi conveneau. Așa că, deși eram doar un începător în acest sport, nu am stat prea mult pe gânduri înainte să mă alătur, în noiembrie 1957, unui grup format din cei mai buni jucători ai noștri, reprezentanții Australiei la Cupa Davis, Ash Cooper, Mal Anderson, Roy Emerson, Neale Fraser și Mervyn Rose (Lew Hoad era acum jucător profesionist), dar și Bob Howe, Warren Woodcock, Barry Phillips-Moore, Bob Mark, Neil Gibson și Don Candy, care voiau condiții mai bune la turneele din Australia. Voiam ca LTAA să ofere amenajări adecvate pe teren și vestiare la turnee; toaletele și dușurile erau primitive. Voiam ca sumele plătite pentru acoperirea costurilor de bază ale turneelor în timp ce călătoream să fie cel puțin rezonabile. Și mai credeam că trebuie să fie prezenți arbitri oficiali la fiecare meci; de multe ori, deoarece niciun arbitru nu era disponibil, jucătorii și-au arbitrat singuri propriile meciuri. Alteori, oameni fără experiență erau aleși din rândul publicului pentru a fi arbitri de scaun sau de linie. Aveam grijă să nu lovim niciodată mingea aproape de linie. Multe lucruri erau bune și multe lucruri erau proaste pe atunci. Mi s-a

povestit chiar și că, mai demult, atunci când doi dintre selecționerii LTAA au fost trimiși să caute jucători la o serie de meciuri pentru Cupa Davis, s-au enervat când au văzut doi puști pe teren și le-au ordonat să plece. Amuzați, Ken Rosewall și Lew Hoad și-au luat rachetele și au ieșit de pe teren. De necrezut! Dacă această poveste este adevărată, selecționerii erau atât de distanțați de jucători, încât nu i-au recunoscut pe doi dintre cei mai buni juniori din țară. Delegația noastră nu a reușit să realizeze ceea ce și-a propus. LTAA a întâmpinat solicitarea noastră de a participa la o întâlnire unde să fie discutate aceste probleme cu o tăcere asurzitoare. Majoritatea iubitorilor de tenis știau că nu căutam scandal și că cerințele noastre erau justificate.

Pe 29 noiembrie 1957 mi s-a îndeplinit unul dintre cele mai mari visuri când, după ce i-am bătut în preliminarii, pe rând, pe Bob Mark, Warren Woodcock și pe jucătorul american de Cupa Davis Herb Flam, am fost selectat în echipa de antrenament a Australiei pentru Cupa Davis. M-au ținut în suspans. Mai întâi, selecționerii au ales cinci dintre cei șase jucători pentru Cupa Davis și eu nu mă număram printre ei, însă mi s-a explicat clar că, dacă voi avea câteva victorii la rând, ca să dovedesc că sunt mai în formă decât Bob Mark și Bob Howe, mă voi alătura lui Anderson, Cooper, Emerson, Fraser și Rose în echipă. Nu voi uita niciodată meciul contra lui Herb Flam. Sau, mai exact, ce s-a întâmplat imediat după. De obicei, eram cel mai rezervat dintre jucători. Așa mă învățasem să fiu, pentru că Charlie și Hop îmi vorbiseră amândoi despre importanța autocontrolului. De obicei, când meciul era gata, indiferent dacă pierdusem sau câștigasem, mă apropiam de fileu și-mi

felicitam adversarul, îi strângeam mâna și ieșeam de pe teren împreună cu el. De această dată, creierul mi-a explodat de fericire când am reușit lovitura câștigătoare împotriva lui Herb, am fugit spre fileu și am sărit peste acesta. Sau am încercat. Mi-am prins piciorul în fileu și am căzut direct în cap. Uralele mulțimii s-au transformat în hohote de râs. Mi s-a părut că lui Herb îi era rușine de rușinea mea. Îmi doream să se crape pământul și să mă înghită pe loc.

•

Cupa Davis este creația a patru membri ai echipei de tenis a Universității Harvard, care au dorit să se asigure că vor avea loc meciuri regulate între jucătorii din Statele Unite și cei din Marea Britanie. Atunci când concurenții au ajuns la o înțelegere în privința regulilor și a locurilor în care se va juca, unul dintre cei patru jucători americani, Dwight Davis, a comandat și a plătit pentru un trofeu foarte frumos (unii spun că, acum, după ce au fost adăugate diverse decorațiuni, cupa seamănă cu un tort de nuntă strălucitor, din aur!), conceput de William Durgin și fabricat de Rowland Rhodes. Oficial, competiția a fost numită Turneul Internațional de Tenis pe Iarbă. De-a lungul timpului a ajuns să fie cunoscută drept Cupa Davis.

O scurtă paranteză: Donald Budge mi-a povestit cândva că, inițial, cele mai importante patru țări din Cupa Davis, Statele Unite, Marea Britanie, Franța și Australia, erau cunoscute drept „Marele Șlem" al națiunilor jucătoare de tenis. Turneele lor naționale au păstrat acest titlu și la fel și ceea ce am reușit să facem Don și cu mine, câștigarea tuturor celor patru turnee în același an.

Prima Cupă Davis a avut loc în 1900, când o echipă reprezentând Statele Unite a jucat cu echipa din Marea Britanie la Clubul de crichet Longwood din Boston. În 1905 au fost invitate să participe Australasia (o echipă combinată, compusă din jucători din Australia și Noua Zeelandă), Franța, Belgia și Austria. Până în anii 1920, douăzeci de națiuni concurau în fiecare an, peste tot în lume, pentru Cupa Davis. Dominația timpurie a Statelor Unite, Marii Britanii și Australasiei a fost distrusă atunci când renumiții Patru Muschetari din Franța, Jacques Brugnon, Henri Cochet, René Lacoste și Jean Borotra, au dominat Cupa între 1927 și 1932.

În deceniile 1930, 1940, 1950 și 1960, Statele Unite și Australia (fără a mai fi parte din Australasia) au dominat din nou. Cupa Davis este o parte importantă din istoria tenisului nostru. Harry Hopman a câștigat un număr-record de Cupe Davis drept căpitan al echipei, șaisprezece, iar Roy Emerson a bătut și el un record: a câștigat opt din nouă Challenge Rounds* în care a jucat și 34 din 38 meciuri disputate (meciuri individuale). În anii 1970, a venit rândul Cehoslovaciei, Italiei, Suediei și Africii de Sud să câștige râvnita Cupă. După aceea, Spania, Argentina, Serbia, Croația, Franța și Germania au devenit și ele puteri în Cupa Davis.

Până în 1971, națiunea care câștiga Cupa în anul anterior aștepta, în timp ce toate celelalte națiuni concurau într-un turneu care dura un an întreg pentru dreptul de a juca împotriva țării câștigătoare a Cupei Davis în finală, care se chema Challenge Round. Începând din 1972, toate națiunile, inclusiv țara

---

* Finală a unui turneu în care câștigătorul unei unice faze eliminatorii întâlnește campionul din anul anterior, care joacă doar acel meci. Acest sistem a fost utilizat în fazele inițiale ale campionatului de la Wimbledon (între 1877 și 1921) și ale US Open (între 1884 și 1911) și, până în 1972, în Cupa Davis (n.t.).

campioană, concurau într-un turneu eliminatoriu, iar ultimele două țări rămase în competiție disputau finala Cupei Davis.

Când mi-am făcut eu debutul în Cupă, tocmai era în curs o schimbare de gardă în echipa Australiei. Jucătorii de bază, oameni precum Rex Hartwig, Frank Sedgman, Ken McGregor, Lew Hoad, Ken Rosewall, Ashley Cooper și Mervyn Rose, deveniseră sau erau pe punctul să devină profesioniști, lucru care nu le mai permitea să reprezinte Australia în Cupa Davis, competiție deschisă exclusiv amatorilor, și nici în alte turnee de amatori, precum Wimbledon, French Open și campionatele din SUA. Trebuiau să fie găsiți noi jucători ca să umple golul lăsat de aceștia, așa că am fost chemați Neale Fraser, Mal Anderson, Roy Emerson, Fred Stolle și cu mine.

În 1957, când am devenit un membru al echipei de Cupa Davis a Australiei, deși eram doar unul neimportant, mi-am dat seama că voi lua locul unor giganți ai tenisului. Sincer, îi veneram pe acești mari jucători și oameni minunați, așa că ei au devenit idolii mei. Lew Hoad era eroul meu, desigur, iar pe Frank Sedgman îl respectam imens. A fost unul dintre jucătorii de bază în Cupa Davis și a câștigat 22 de evenimente de Mare Șlem la simplu, dublu și dublu mixt. Avea un simț superb al coordonării, unul dintre cele mai bune voleuri din toate timpurile (dezvoltat lovind mingea de porțile unui hambar când era copil) și forehanduri și revere devastatoare. Totuși cel mai important lucru pentru mine este că Frank era și încă este un om blând și politicos. L-am cunoscut pe Frank când eram doar un băiat care juca într-un turneu în Melbourne. A fost prietenos, ba chiar am schimbat câteva mingi de antrenament. Nu am uitat niciodată

amabilitatea lui Frank, așa că ori de câte ori mă abordează un copil care mă admiră, îi răspund cel puțin cu un zâmbet și o urare, la fel cum a făcut Sedg când m-a cunoscut.

Erau oameni diferiți, din locuri și cu istorii diferite, dar îmi place să cred că jucătorii australieni de top din anii noștri de aur, 1950 și 1960, Sedgman, Hoad, Rosewall, Fraser, Emerson, Stolle, John Newcombe, Tony Roche și alții, aveau în comun anumite caracteristici. În primul rând, toți erau jucători excelenți, cu o gamă de lovituri rafinate, cu o formă fizică incredibilă și cu sânge rece atunci când situația de pe teren era dificilă. Jucau cu intensitate, până la ultima fărâmă de putere dacă era necesar, dar cu fairplay și fără ieșiri nervoase sau rachete izbite de teren. Nu lăsau celebritatea să-i afecteze și erau modești când câștigau și politicoși când pierdeau. Știau cum să sărbătorească (O, Doamne, cât de bine știau!), dar se respectau între ei, îi respectau pe adversari și jocul de tenis și-și luau foarte în serios rolul de ambasadori ai Australiei, stând departe de orice încurcături. Nu voiam sub nicio formă să fiu tocmai eu cel care să dezamăgească această adevărată dinastie.

Întrebați orice jucător străin și vă va spune că o victorie împotriva australienilor era foarte prețuită, deoarece era extrem de greu de obținut. În perioada 1950–1970, australienii au câștigat turneul de simplu masculin de la Wimbledon de 13 ori, campionatul Australiei de 18 ori, cel al SUA de 14 ori și French Open de 10 ori. M-am gândit foarte mult la motivele dominației noastre în acea eră. Până la urmă am ajuns la concluzia că Australia a avut pur și simplu norocul de a fi binecuvântată cu un grup de jucători

extraordinari care, întâmplător, au jucat în aceeași perioadă. Însă există și alte motive. Având în vedere numărul imens de copii din Australia, din toate grupurile demografice, care jucau tenis în perioada de sfârșit a anilor 1930, dar și în anii 1940-1950, cu aceeași pasiune cu care înotau sau jucau crichet și fotbal, pe toate terenurile locale care, spre deosebire de zilele de astăzi, păreau să existe în fiecare cartier, era absolut normal ca Australia să dea naștere la campioni. Clima noastră caldă și uscată, potrivită pentru activități sportive, care ne-a permis să ne jucăm afară toată ziua și până seara târziu, a fost un alt factor. La fel și mâncarea naturală proaspătă, care a creat copii puternici. În plus, pe atunci majoritatea țărilor de peste Ocean încă își reveneau după al Doilea Război Mondial, având mâncarea raționalizată și programe de austeritate, terenurile de tenis transformate în barăci militare și orașele și suburbiile reduse la mormane de moloz. Australia fusese, din fericire, în cea mai mare parte, scutită de distrugeri și de bombe.

De asemenea, nu există nicio urmă de îndoială că am avut parte de jucători de tenis de vârf datorită sistemului nostru de încurajare a juniorilor. Oameni precum Harry Hopman identificau viitori jucători de top din rândul juniorilor, îi antrenau cu intensitate și se asigurau că tenisul va deveni viața lor. Spre deosebire de alte țări, unde tenisul era doar o pasiune a celor privilegiați, ceva ce putea fi strecurat între lucrurile mai importante, precum studiile la universitate și urcarea pe scara profesională, în Australia, să fii un jucător de tenis cu normă întreagă era o carieră perfect acceptabilă. Deși banii nu erau foarte mulți, călătoriile și gloria erau atractive pentru cei care aspirau să joace tenis.

Când am fost selectat în echipa de Cupa Davis și am fost inclus în grupul de jucători care va participa în așa-numitul circuit sudic – Brisbane, Sydney, Melbourne, Adelaide – pentru a ne pregăti pentru Cupă, Harry Hopman, căpitanul nostru, m-a luat sub aripa lui. El și cu Stan Nicholls, care avea o sală de sport în Melbourne, au creat un program continuu de îmbunătățire a forței și a condiției fizice pentru mine. La început, când eram încă foarte slăbuț, ridicam greutăți și gantere și făceam exerciții pentru încheieturi și tracțiuni la bară pentru masă musculară la piept și umeri și, în general, ca să-mi măresc forța. Mai târziu, Hop m-a trecut pe un program de agilitate, care mi-a permis să-mi îmbunătățesc reflexele și să devin mai flexibil. Apoi, cu Hop ca instructor militar, desigur, am avut parte de nesfârșite sărituri cu genunchii la piept, sărituri cu picioarele depărtate și flotări, dar și alergări lungi în căldură, care-mi testau hotărârea de a depăși bariera epuizării și de a-mi dezvolta rezistența mintală. Ocazional, aveam puțin timp liber ca să mă întorc acasă, unde mergeam cu familia la pescuit sau făceam schi nautic, tras în spatele bărcii fratelui meu Trevor (am fost destul de încântat atunci când și-a denumit barca *Racheta*).

Australia a jucat cu Statele Unite în Challenge Round al Cupei Davis, la clubul Kooyong din Melbourne, pe 26, 27 și 28 decembrie 1957. Știam că sunt acolo doar ca să observ și să absorb intensitatea Cupei. Nu mă așteptam să joc vreun meci. Principala mea contribuție a fost să fiu rezervă, să servesc mingi la antrenamente și să fac orice îmi cereau Hop și jucătorii. Mal Anderson și Ashley Cooper au câștigat meciurile de simplu contra lui Barry MacKay, respectiv Vic Seixas, iar perechea noastră de dublu, Anderson și

Merv Rose, i-a bătut pe aceiași MacKay și Seixas. Am câștigat cu trei meciuri la două. În 1958 am fost din nou selectat în echipă și din nou nu am jucat niciun meci. De data asta, Statele Unite s-au răzbunat. Cu un Alex Olmedo în vârf de formă, ne-au bătut cu trei meciuri la două pe terenurile Milton din Brisbane și au câștigat din nou Cupa.

4

În focurile iadului

Unii jucători nu au răspuns la fel de bine ca Lew Hoad și cu mine tehnicilor autoritare ale lui Hop. Noi făceam orice ne cerea Hop, știind că ne va face jucători și oameni mai buni. Frank Sedgman, Ken Rosewall, Bob Mark și Ken Fletcher, pe de altă parte, s-au răzvrătit de mai multe ori. Bob s-a certat de multe ori cu Hop pentru că revenea la hotel mult după ora de culcare, după ce băuse câteva beri. Odată, când jucam la Londra și eram cazați la hotelul Kensington Palace, Ken Fletcher și Martin Mulligan s-au întors după ora stabilită de căpitan. Se pregăteau să ia cina, când Hop le-a spus: „Voi doi! Înainte să mâncați, trebuie să alergați până la Serpentine și înapoi". Distanța era de aproape 10 kilometri. Fletch și Marty l-au întrebat pe Hop dacă era în toate mințile. Hop i-a asigurat că nu înnebunise și le-a spus că ar fi cazul să înceapă să alerge. Așa că au plecat. Însă au alergat doar o parte din traseu, până când au găsit o fântână, s-au stropit cu apă, apoi au așteptat o oră și s-au întors la hotel,

prefăcându-se că erau leoarcă de transpirație după lunga lor alergare. Din nefericire pentru ei, Hop îi urmărise și știa exact ce făcuseră. De atunci nu i-a mai tratat cu același respect. El era de părere că oamenii care nu au disciplină în afara terenului nu o vor avea nici pe teren.

În 1958 am început să mă descurc împotriva celor mai buni jucători din Australia. În martie am reușit să îl bat în cinci seturi pe colegul meu stângaci, Neale Fraser, în semifinalele turneului australian pe suprafață dură din Milton. Meciul mi s-a părut nesfârșit, a durat patru ore și cinci minute, pe o căldură sufocantă. Pe atunci nu exista tie-break, așa că unul dintre seturi, al treilea, s-a terminat 17-15 în favoarea mea.

Am ajuns în a treia rundă la Wimbledon, la simplu masculin, iar acolo am fost tratat ca un școlar de către Jaroslav Drobny, un refugiat de 36 de ani din Cehoslovacia, cel care, după cum am povestit deja, folosise un minunat subterfugiu contra lui Ken Rosewall pentru a câștiga finala Wimbledon în 1954. Am jucat pe faimosul teren central și, trebuie să recunosc, eram un pachet de nervi. De obicei nu eram nervos înainte de meciuri, însă atunci tremuram de emoție. Mintea nu-mi stătea deloc la meci, pentru că eram obsedat de protocolul care trebuie respectat în acest intimidant altar al tenisului. Un tip pe nume E.G. Bulley, care era administratorul vestiarelor bărbaților, m-a salvat. Mi-a explicat că regulile erau următoarele: intru pe terenul central împreună cu adversarul, trecând pe sub poarta inscripționată cu versuri din poemul „Dacă" de Rudyard Kipling, apoi ne întoarcem spre loja familiei regale din spatele liniei de fund și ne înclinăm, doar o plecăciune ușoară, acompaniată de un

zâmbet. Când a sosit momentul, am reușit să mă achit de această sarcină, deși tremuram din toate încheieturile și aveam gura uscată.

După ce am depășit acest chin, l-am înfruntat pe oponentul meu, lucru care m-a făcut să mă simt mult mai bine. Drobny era mai în vârstă decât mine și supraponderal, așa că m-am gândit că, dacă voi reuși să joc cel mai bun joc al meu, sigur îl voi bate dacă-l voi face să alerge și să obosească. Dar teoria nu e totuna cu practica. Drob a compensat cu tehnica elegantă și controlul chirurgical, șlefuite în decenii de joc la cel mai înalt nivel. M-a atacat cu loburi, chip-shoturi și drop shoturi și m-a făcut el pe mine să alerg de colo-colo. Nici nu mi-am dat seama cum a ajuns la 6-1, 6-1. Deși am jucat mai bine în al treilea set, tot a reușit să câștige cu 6-4. Drob m-a învățat că aparențele înșală și că niciodată nu trebuie să subestimez un campion.

Nu lăsați niciodată pe nimeni să vă spună că tenisul nu este un sport de contact. La puțin timp după Wimbledon, Bob Mark a reușit să se lovească rău de tot în timpul unui meci la dublu, eu și cu el contra americanilor Ham Richardson și Alex Olmedo, în cadrul turneului național de dublu masculin al Statelor Unite. Jucam intens când Bob a accelerat de pe linia de fund pentru a prinde un drop shot al adversarilor. Era în plin zbor și, când a încercat să se oprească înainte de fileu, s-a împiedicat, picioarele i-au zburat drept în sus și a căzut pe spate, lovindu-se cu capul de suprafața dură. O radiografie realizată la spital mai târziu, după ce și-a recăpătat cunoștința, a arătat că avea totuși craniul intact. Bob și-a revenit la timp pentru campionatul din SUA, unde am ajuns în sferturile de finală.

După ce ne-am întors acasă, în noiembrie, Mal Anderson și cu mine, pereche de dublu pentru prima dată, am câștigat titlul de dublu masculin pentru Queensland și i-am bătut pe Ashley Cooper și pe Neale Fraser în cinci seturi maraton, în finala turneului South Australian. Apoi i-am bătut pe Ash și pe Neale din nou în turneul victorian, cu foarte puțin timp înainte de Challenge Roundul Cupei Davis împotriva echipei SUA. M-am gândit că, având în vedere tot ce realizasem în acel an, Mal și cu mine vom fi aleși să jucăm la dublu în Cupă, însă probabil că Hop a considerat că sunt încă prea neexperimentat, așa că a ales perechea Neale Fraser și Mal.

La campionatul Australiei din ianuarie 1959, Bob Mark și cu mine i-am bătut pe Don Candy și Bob Howe în finala de dublu, însă înainte de Turneul Queen's Club din iunie, chiar înainte de Wimbledon, Hop, posibil cu gândul la campania chinuitoare pentru Cupa Davis care ne aștepta în decembrie, când urma să încercăm să recucerim Cupa de la americanii aflați în vârf de formă, mi l-a ales pe Roy Emerson drept partener. Mie îmi convenea. Eram un mare fan al lui Emmo. Cu doar un an mai mare decât mine, era cel mai atletic jucător de tenis pe care l-am văzut vreodată, avea toate abilitățile necesare și un spirit de luptător. Era un bărbat cu principii puternice, nu se plângea niciodată și nu-și căuta scuze atunci când pierdea. Își întărise încheieturile mulgând sute de vaci la ferma familiei lui din orășelul Blackbutt, în sălbăticia Queenslandului. Cu silueta lui zveltă, trăsăturile deschise, părul negru strălucitor și dinții albi cu plombe din aur strălucitor, părea a fi un model din reviste. Eram prieteni pe teren și în afara lui și îmi plăcea să spun că jucaserăm unul împotriva celuilalt

de atâtea ori încât îmi era familiar precum reluările în programul de vară al televiziunilor. Pe parcursul lungilor noastre cariere, Roy mi-a fost de nenumărate ori cel mai dur adversar, iar eu am fost al său de tot atâtea ori. O victorie împotriva lui mi se părea întotdeauna dulce și el dădea totul pe teren pentru a mă înfrânge. Am avut mereu probleme când jucam contra lui, era domnul Consistență. Îmi returna întotdeauna servele perfect, deși servele lui nu erau cele mai bune. Voleul său era, în schimb, foarte bun. Pe teren, Emmo avea un râs penetrant, distinct, care reușea să mă înveselească indiferent dacă jucam contra lui sau eram partenerul lui la dublu.

În turneul de simplu masculin de la Wimbledon din acel an am început să folosesc serva liftată. Înainte, mă bazam pe serviciul plat. Serva liftată a devenit repede una dintre loviturile mele de bază. L-am bătut pe englezul Alan Mills, care a devenit arbitru la Wimbledon între 1982 și 2005, în patru seturi și m-am întâlnit cu francezul Jean Molinari în sferturile de finală. Ziarele au descris meciul astfel: „Laver a câștigat cu 6-3, 6-3, 6-0 într-un meci care a durat mai puțin de o oră. A început cu încredere și a făcut break imediat, cu lovituri foarte curate. Serviciul său cu mâna stângă, cu efect spre reverul lui Molinari, l-a pus în încurcătură pe francez... Reverul lui Laver l-a forțat pe Molinari să facă erori la fileu. Laver a câștigat al treilea set cu 6-0 în doar 13 minute. A închis meciul cu un smash care a făcut mulțimea să icnească de uimire". În semifinale am jucat contra americanului Barry MacKay, care îl bătuse pe Neale Fraser în sferturi. Acesta a fost, probabil, cel mai dificil meci pe care îl jucasem până în acel moment. Barry a câștigat primul set cu 13-11, eu le-am câștigat

pe al doilea cu 11-9 și pe al treilea cu 10-9. A luptat cu toate forțele și a revenit în al patrulea set, 9-7, însă am reușit să îl învinge în setul decisiv, al cincilea, cu 6-3. Ne-a luat două ore să jucăm doar primele două seturi, iar la sfârșit publicul ne-a aplaudat în picioare.

A trebuit să mă ciupesc ca să mă asigur că sunt treaz, nu-mi venea să cred. Eram în finală la Wimbledon, al treilea jucător care reușise acest lucru fără să fi fost printre favoriți. Adversarul meu era Alex „Șeful" Olmedo, genialul peruvian care era cel mai bun jucător din echipa de Cupa Davis a Statelor Unite. De data asta am înfruntat fără griji Loja Regală, plină ochi de duci și ducese, am executat plecăciunea fără emoții și nu m-am mai gândit nicio clipă la uzanțele turneului. Alex m-a bătut cu 6-4, 6-3, 6-4. Serva puternică, viteza și acuratețea la fileu erau prea mult pentru mine. Voleurile mai puternice mă forțau să ies mult din teren și, în timp ce eu eram scos din joc, el lovea smash-uri în cealaltă parte a terenului. Am fost mulțumit că am salvat două puncte de meci pe serviciul meu, în game-ul final. Charlie și Hop îmi spuseseră să nu mă dau niciodată bătut și, cu siguranță, nu aveam de gând să fac asta pe marea scenă.

Finala de dublu de la Wimbledon a avut loc în ziua următoare. Cu dureri în fiecare os și în fiecare mușchi, m-am târât pe teren pentru a face echipă cu Bob Mark împotriva lui Mal Anderson și Neale Fraser, într-o finală integral australiană. Am pierdut. Desigur, după aceea am ieșit cu toții la o bere. Am reușit totuși să câștig și prima finală la Wimbledon, la dublu mixt, unde am făcut echipă cu Darlene Hard contra lui Neale și a Mariei Bueno. Nu e de mirare că mă simțeam epuizat la sfârșitul turneului de la

Wimbledon. Am concurat în trei finale și, pentru a ajunge acolo, jucasem 628 de game-uri, un record pentru Wimbledon.

Imediat după Wimbledon, echipa de Cupa Davis a Australiei a zburat spre Mexic, ca pregătire pentru meciul interzonal din Cupă împotriva mexicanilor, la Clubul Chapultepec din Ciudad de México. Hop ne-a dus cu destul timp înainte, așa încât să ne aclimatizăm la altitudinea de 2 240 de metri care, pe lângă faptul că ne lăsa fără oxigen, făcea ca mingea să zboare mai departe și să sară mai sus. Visurile mele s-au realizat atunci când mi-am făcut debutul în al doilea meci de simplu de la Cupa Davis, însă bucuria s-a transformat în disperare după ce am fost bătut în două seturi de Mario Llamas. Mario, simțindu-se ca acasă la altitudinea ridicată, a jucat un meci practic fără nicio greșeală. Ce dezamăgire! Înfrângerea a fost cu atât mai dezamăgitoare cu cât Neale Fraser îl bătuse pe Antonio Palafox în primul meci la simplu. Am fi putut să avem un avantaj de două meciuri la zero. În schimb, era egalitate, unu la unu, și era doar vina mea. Hop a rămas calm. „Nu-mi place faptul că am cedat avansul, dar ce rost are să ne facem griji? Cred că suntem favoriți împotriva mexicanilor la dublu." Ca de obicei, avea dreptate. Am câștigat la dublu și a doua tură de meciuri la simplu (spre ușurarea mea, l-am înfrânt pe Palafox) și am obținut victoria cu 4 la 1.

După ce am învins în Mexic, ne-am continuat seria de victorii cu Canada, Italia și India și, în august, am avut șansa de a recâștiga Cupa Davis de la Statele Unite în Challenge Roundul de la Forest Hills. M-am revanșat pentru performanța slabă din Mexic în ultimul meci contra Italiei, în care l-am bătut pe cel

mai bun jucător al lor, Nicola Pietrangeli. După meci, Nicola a fost foarte amabil: „Ascultați ce vă spun eu, puștiul ăsta este următorul Lew Hoad. De trei ani le tot spun tuturor cât de bun o să fie puștiul. Dar acum vă zic că este chiar mai bun decât credeam eu că este. Încă doi ani și-o să bată pe toată lumea".

În reportajul despre meci, fostul jucător de Cupa Davis, Ham Richardson, a scris: „Victoria lui Rod Laver este încă o dovadă a calității sistemului australian de dezvoltare a juniorilor. Când o țară pierde opt dintre vedetele lor de Cupa Davis pe parcursul a opt ani, toți încă în formă maximă atunci când au devenit profesioniști și totuși poate încă produce tineri cu abilitățile lui Rod pentru a le lua locul, trebuie lăudați și administratorii sportului și mulți dintre muncitorii lor loiali. America poate să se bucure de fiecare dată când un campion australian iese din calculele pentru Cupa Davis, însă Australia pare să aibă nenumărați aspiranți tineri și talentați care se transformă rapid în jucători de talie mondială". Adrian Quist a adăugat în articolul lui: „Laver a devenit un campion deoarece acum își dă seama că poate juca îndeajuns de bine încât să bată pe oricine. Este un jucător cu un talent complet natural, cu lovituri elegante, frumos curgătoare și reflexe bune. Aceste abilități sunt necesare pentru a ajunge în vârf, însă, în trecut, comportamentul său rezervat, timiditatea extremă și inabilitatea de a se exprima s-au reflectat în felul în care juca, așa că a fost bătut de jucători care nu erau de nivelul său".

Harry Hopman a rămas același conducător sever în toate campaniile de Cupă Davis pe care le-am jucat. Ne impulsiona, se asigura că suntem mai în formă decât orice adversar și că ne comportăm ca niște

reprezentanți mândri și demni ai Australiei pe teren și în afara lui. De aceea, e mai bine că nu a aflat niciodată despre o anumită petrecere din 1958. Echipa Australiei a fost invitată la un bairam zgomotos pe acoperișul unui bloc din zona Back Bay a Bostonului și, deși nu se poate compara cu problemele în care sunt implicați sportivii de azi, am făcut destulă gălăgie încât cineva să cheme poliția. Pe când Ashley Cooper își demonstra talentul la săritura în lungime de pe loc, un sergent de poliție impunător a dat buzna pe acoperiș și ne-a comunicat că ne arestează pentru că am deranjat somnul locuitorilor din Boston. „O să trag duba în fața scării și duc pe toată lumea la Secția 16!"

Eram îngrozit, îmi imaginam deja reacția furioasă a lui Hop și cum mama, tata și cu Charlie vor cumpăra ziarele de dimineață și vor afla că am făcut Australia de rușine, fiind arestat. M-am gândit serios să scap sărind de pe acoperiș, dar cineva mi-a spus că sunt cinci etaje până jos. Când unul dintre noi l-a implorat pe sergent să nu ne aresteze pentru că suntem echipa de Cupa Davis a Australiei, acesta a mormăit: „Ce dracu' este echipa de Cupa Davis a Australiei?". Din fericire, după ce ne-a speriat de moarte, ne-a spus că ne lasă să plecăm. Am tăcut mâlc restul serii. În mod ciudat, Hop, care avea ochi și la ceafă, nu a aflat niciodată despre această întâmplare. Și slavă Domnului că nu a aflat, altminteri mânia lui ar fi fost spectaculoasă.

Diferența între modul modest și rezervat în care australienii abordau sportul pe atunci și cel obraznic și mândru al americanilor a fost evidentă înainte de Challenge Roundul Cupei Davis din 1959, când am jucat contra Statelor Unite în New York. Căpitanul americanilor, Perry Jones, s-a lăudat în fața

reporterilor: „Îi vom bate cu cinci meciuri la zero. Avem tot ce ne trebuie ca să-i batem pe australieni și o s-o facem". Cel mai bun jucător al lor, Alex Olmedo, a anunțat triumfător: „I-am spus căpitanului că voi câștiga toate meciurile în care voi juca. Și o voi face!" (trebuie să menționez că Neale Fraser l-a bătut pe Alex chiar în primul meci!).

Bănuiesc că există întotdeauna două moduri de abordare. Pe lângă egalitarismul specific australienilor, care nu vor niciodată să pară înfumurați și condescendenți, ne plăcea să nu fim noi favoriții și nu ne lăudam, deoarece astfel evitam presiunea indusă de faptul că toată lumea aștepta să câștigăm. Nu eram nesiguri în privința abilităților noastre, doar că nu cădeam în capcanele autoadmirației. Yankeii, pe de altă parte, sunt niște oameni cu multă încredere în sine, așa că nu aveau nicio reținere de a spune că sunt cei mai buni dacă chiar credeau lucrul acesta. Deși noi nu eram intimidați de laudele americanilor, ba chiar foloseam aroganța lor ca motivație, încercând să-i facem să-și regrete cuvintele, echipele altor țări, dacă nu erau sigure pe forțele proprii și credeau publicitatea pe care și-o făceau yankeii, puteau să se simtă înfrânte înainte să intre măcar pe teren.

Îmi aduc aminte de Challenge Roundul din 1959 cu sentimente amestecate. Pe de o parte, i-am făcut pe americani să-și înghită cuvintele, bătându-i cu trei meciuri la două și readucând Cupa Davis acasă, pe de alta, nu am fost deloc mulțumit de felul în care am jucat. Am fost bătut de Barry MacKay cu 7-5, 6-4, 6-1 în al doilea meci de simplu, ceea ce a adus SUA la egalitate după ce Neale Fraser îl învinsese pe Alex Olmedo în primul meci. Australia a făcut 2-1 când Neale și Emmo i-au bătut pe Alex și pe Earl „Butch"

Buchholz la dublu, apoi tot ce trebuia să fac era să câștig meciul la simplu contra lui Olmedo ca să câștig Cupa, însă Șeful m-a înfrânt cu 9-7, 4-6, 10-8, 12-10. Din cauza mea, când Neale a jucat contra lui Barry MacKay în al doilea meci de simplu din retur, meciul decisiv al Challenge Roundului, era din nou egalitate, Australia 2, Statele Unite 2.

Meciul meu contra lui Alex a fost unul ciudat. Habar nu am cum am reușit să pierd, dar e suficient să spun că, în 1959, eram încă un jucător haotic. Se poate spune că am câștigat meciul în toate modurile posibile, cu excepția scorului. În primul set, am avut un avantaj de 4-0, mi-am pierdut concentrarea, apoi mi-am revenit și am avut două mingi de set în game-ul 14, dar tot am reușit să pierd setul. După ce am câștigat al doilea set și am recuperat trei mingi de set ale lui Alex în al zecelea game din al treilea set, tocmai când credeam că jocul meu se îmbunătățește, dintr-odată totul s-a destrămat din nou. Din nefericire, un lucru similar s-a întâmplat și în al patrulea set, când am avut din nou minge de set în al optsprezecelea game, apoi am cedat acel punct, am pierdut setul și meciul. Jocul meu a fost o comedie a erorilor, însă fără râsete. Am presărat lovituri fantastice printre niște voleuri îngrozitoare.

Cupa Davis putea fi a oricui când Neale Fraser, fiul unui judecător din Victoria, înalt și elegant, care a renunțat la o carieră în drept sau în medicină pentru tenis, a jucat cu Barry MacKay în al cincilea meci, cel decisiv. Înainte de meci, Perry Jones a declarat: „O să batem Australia cu 3 la 2. Sunt foarte fericit și mândru". Perry ar fi vrut să ia Cupa chiar atunci, însă Neale Frase i-a dejucat planul lui și al echipei sale. Neale l-a bătut pe Barry în patru seturi și noi am câștigat cu 3-2, nu yankeii. Am fost nebun de fericire.

Înfrângerea în fața lui Alex Olmedo rămâne una dintre cele mai mari dezamăgiri din cariera mea. Eram foarte deprimat pentru că pusesem Australia în pericol, din nou. Spre lauda lui, Hop nu m-a blamat. Știa că jucasem cât de bine fusesem în stare. A spus presei: „Dacă ar fi avut încă un an de experiență, Rod ar fi câștigat". Donald Budge, câștigătorul Marelui Șlem, a făcut și el un gest frumos. M-a căutat după meci, mi-a strâns mâna și mi-a spus: „Ai jucat un meci foarte bun, ar fi trebuit să câștigi". Nu l-am crezut pe Don, dar gestul a fost foarte frumos. Mi-am amânat zborul spre casă pentru câteva zile de odihnă și recreere în Honolulu. Voiam să analizez jocul mai slab din Cupa Davis și speram că surful și soarele din Waikiki mă vor ajuta să-mi însănătoșesc umărul stâng accidentat. De fapt, am avut nevoie de șase luni de tratament înainte ca doctorul să-mi dea voie să joc din nou, exact la timp pentru campionatele Australiei, din Milton.

Acei ani în care am jucat cu și împotriva unor jucători excelenți în turnee peste tot în Australia și în lume au reprezentat programul meu de master în tenis. Eram mai puternic și mai în formă decât fusesem vreodată până atunci și putusem experimenta diverse condiții de joc în meciuri de înaltă intensitate contra unor jucători de top, așa că bazele jocului meu începeau să devină foarte sigure.

Un avantaj al forței sporite era faptul că puteam să aplic un efect de topspin mai intens când loveam mingea. Lew Hoad era extrem de puternic și știa să-și rotească întregul braț pentru a aplica spinul. Deși aveam mai mult forță, nu aveam încă puterea lui, așa că am învățat să rotesc și brațul, și încheietura. A funcționat pentru mine. Și ce imensă satisfacție simțeam când reușeam să lovesc un topspin perfect!

Forehandul și reverul cu topspin puternic au devenit loviturile mele preferate: puneam presiune pe adversarul meu, care trebuia să le returneze, și nu dura mult până când mingile nu mai veneau înapoi șuierând peste fileu, ci lovite mult mai încet. Puteam să lovesc așa toată ziua și, cu cât am avansat în vârstă, cu atât am devenit mai priceput la dictarea pasului într-un meci.

Am devenit și un expert al slice-ului, o lovitură care presupune aplicarea unei rotații inverse mingii, așa încât să sară la o înălțime mică. Pentru mine, slice-ul este cea mai bună lovitură pentru preluarea inițiativei (o astfel de lovitură este un răspuns agresiv la o minge care vine lent înspre tine). În timp ce un topspin face mingea să meargă mai rapid, un slice pe rever o încetinește, oferindu-ți mai mult timp pentru a alerga la fileu, astfel încât să întâmpini returul adversarului dintr-o poziție bună. De asemenea, un slice care nu sare foarte sus nu este ușor de returnat.

Loveam cu voleul pe forehand și rever ca și cum aș fi trimis un pumn spre nasul cuiva, o directă scurtă și puternică, fără să trag mâna în spate și ținându-mi încheietura fixă, utilizând viteza mingii adversarului pentru a o returna. Ca și în cazul celorlalte lovituri, jocul meu de picioare era la fel de important pentru o lovitură, perfect ca și mișcările din braț și încheietură.

Simțeam o satisfacție enormă atunci când reușeam să trag brațul înapoi cu destul timp înainte, imediat ce știam dacă voi primi mingea pe rever sau pe forehand, să mă apropii de minge, să îndoi genunchii și să lovesc *prin* minge cu centrul rachetei, fără a mă opri când atingeam mingea.

Pentru că eram destul de scund, nu eram construit astfel încât să servesc foarte puternic, așa că am

învățat să folosesc serva liftată, care trimitea adversarii dreptaci spre dreapta, deschizând terenul pentru mine, serva cu slice către reverul adversarului (aruncam mingea ușor spre stânga și o loveam cu o mișcare bruscă din încheietură în timp ce brațul mi se mișca de la stânga spre dreapta, conferind mingii un spin lateral) și serva plată. Serviciul bun este vital. La fel și returul. Să pierzi pe serviciul propriu poate provoca daune psihologice. Am simțit întotdeauna că, dacă reușesc să câștig primele două puncte și primele două game-uri din fiecare set, sunt pe calea spre victorie.

Am învățat să nu fac niciun fel de eforturi prea mari în ora dinaintea unui meci, ca să nu fac întindere la vreun mușchi. Așadar, fără sărituri cu genunchii la piept, de exemplu. Mă încălzeam cu stretching și lovind câteva mingi. Când sunetul mingii care lovește corzile rachetei mi se părea perfect, știam că sunt pregătit să joc. Asta însemna că loveam mingea cu centrul rachetei și că ritmul era bun.

Capacitatea de a anticipa, de a-ți citi adversarul și de a-ți planifica lovitura – așa încât să știi dinainte care va fi răspunsul și de a fi destul de în formă încât să ajungi suficient de rapid la orice minge a reușit oponentul să trimită înapoi – a devenit naturală pentru mine. Cei mai norocoși jucători sunt cei pentru care acesta este un talent înnăscut.

Când aveam o perioadă proastă, lucru care li se întâmplă tuturor jucătorilor de tenis de mai multe ori în timpul carierei, nu mă panicam și nici nu încercam să mă gândesc prea mult la această problemă. Uneori, e nevoie doar de o simplă pauză pentru a-ți reveni; acest lucru se poate întâmpla peste noapte sau poate dura câteva zile, tot ce trebuie să faci este să-i permiți minții tale să pună lucrurile în perspectivă. De multe

ori, atunci când pierdeam mai multe meciuri la rând, mă duceam pe terenul de antrenament și loveam multe mingi încet, încercând să nu fac prea mult, concentrându-mă asupra obținerii loviturilor perfecte. Încercam să găsesc din nou centrul rachetei, să urmăresc mingea, să-mi regăsesc jocul de picioare, să trag racheta înapoi la momentul oportun, să continui mișcarea rachetei după ce loveam mingea – bifam o listă cu toate lucrurile pe care le învățasem de la Charlie și de la Hop.

Încercam să joc un tenis „procentual", să reduc cât mai mult numărul de erori. Nu reușeam întotdeauna, după cum pot depune mărturie toate începuturile lente în meciuri, prăbușirile la mijlocul partidei și meciurile pierdute în fața unor adversari de pe poziții mai joase în clasament. La începutul carierei mele eram predispus spre fluctuații în joc, care mă făceau să trimit o lovitură îngrozitor de proastă după una foarte bună sau să ratez o lovitură câștigătoare, cum a făcut Les Flanders împotriva lui Ashley Cooper la campionatul din Queensland din 1955. Am jucat tot mai constant pe măsură ce au trecut anii, însă am rămas un jucător destul de nestatornic, cu performanțe fluctuante, până la începutul anilor 1960.

Cititorii care cunosc doar jocul de tenis modern ar putea fi surprinși să afle că, în acea etapă a carierei mele, jucam îmbrăcat în întregime în alb (haine din bumbac, care, spre deosebire de îmbrăcămintea sintetică din prezent, deveneau mai grele când se îmbibau cu transpirație) și purtam pantofi Dunlop OC Volleys (OC însemna „corecți din punct de vedere ortopedic"). Pantofii sport de astăzi oferă aderență, suport, durabilitate și confort mai bune, însă Volleys erau cei mai buni pantofi disponibili pe atunci. Aveau

talpa flexibilă, din cauciuc, cu model în zigzag, ideală pentru terenurile cu iarbă pe care jucam de cele mai multe ori. Nu erau buni pe ciment, talpa se uza după un singur set. Purtam două perechi de ciorapi, unii subțiri pe dedesubt și alții mai groși pe deasupra, pentru a preveni bătăturile. Foloseam o rachetă de lemn Dunlop Maxply Fort de 14 uncii (397 de grame), care avea capul mic, corzi naturale nu foarte flexibile și un mâner de piele pe care îl făcusem mai gros înfășurându-l cu bandă adezivă, pentru a mi se potrivi perfect în palmă. A, și dieta mea înainte de meci? Friptură și ouă, întotdeauna.

Am fost întrebat dacă înălțimea mea a fost un avantaj sau un obstacol. Ei bine, evident că, atunci când jucam împotriva unui adversar mult mai înalt, trebuia să am grijă cum mă apropii de fileu, deoarece exista riscul unui lob, însă cred că reușeam să compensez. Eram scund, dar eram și rapid și în formă și, când ești în al cincilea set într-o zi caniculară, e mult mai ușor să pui în mișcare 68 de kilograme decât 90. Pentru că eram ușor și aveam centrul de greutate jos, aveam un joc de picioare bun și reușeam să mă întorc repede în poziția centrală după un forehand sau un rever. Mulții dintre tipii mai mari nu se pot întoarce în poziție așa de rapid, așa că îi poți menține în mișcare.

5

Punctul critic

În 1960 am trecut uşor prin preliminariile titlului național al Australiei de pe arena Milton Courts din Brisbane și, după ce l-am bătut pe Roy Emerson în semifinale (am avut nevoie de cinci seturi ca să câștig), mi-am programat o confruntare în finală cu cel mai bun jucător din lume, salvatorul nostru din Cupa Davis, Neale Fraser. Ajunsesem în finala de la Wimbledon doar pentru a pierde, așa că acum eram hotărât să merg mai departe și să câștig primul meu turneu major. Doar să ajung în finală nu mai era destul pentru mine. Adrian Quist avea rezerve în privința șanselor mele. „Rod Laver îmi dă emoții", a scris în editorialul său. „Imprevizibilul Laver a recuperat un deficit de trei game-uri, de la 5-2 în al cincilea set împotriva lui Roy Emerson, pentru a ajunge în finala National Tennis Titles. Nu știu niciodată ce gândește. De fiecare dată când vrea să lovească mingea, nu știm niciodată dacă o să fie o lovitură câștigătoare sau una care să lovească solul cu

viteza unei lovituri de crichet a lui Bradman*. Totuși, având în vedere nonșalanța cu care abordează jocul, uimitorul său repertoriu de lovituri îi oferă un ușor avantaj în fața adversarului."

Sunt mândru să spun că finala campionatului australian de simplu masculin din 1960 pe care am jucat-o cu Neale Fraser este considerată drept unul dintre cele mai frumoase meciuri din istoria tenisului australian. Mulți dintre cei care au fost la meci spun că nu au văzut niciodată un public atât de implicat din punct de vedere emoțional, cu posibila excepție a legendarului meci din Cupa Davis dintre Lew Hoad și Tony Trabert, din 1953, când 17 000 de spectatori s-au dezlănțuit în Kooyong și aproape toată națiunea l-a ascultat la radio. Partida mea cu Neale a durat cinci seturi, intense și brutale, jucate în căldura incendiară de ianuarie în fața a 8 000 de fani topiți de căldură, însă frenetici, care purtau pălării de soare și cremă cu zinc pe nasuri și-și făceau vânt cu pliantele turneului. Majoritatea îl susțineau pe favoritul local, adică pe subsemnatul.

Neale și cu mine ne-am forțat unul pe celălalt să ne aventurăm în locuri în care nu mai fuseserăm niciodată până atunci. A fost meciul în care toate lucrurile cu care mă mândresc, lucrurile despre care Charlie Hollis și Harry Hopman mi-au spus că mă vor face un jucător bun, forma și rezistența, refuzul de a mă da bătut, repertoriul meu de lovituri, toate acestea au ieșit la suprafață... în ultimele trei seturi, cel puțin. Neale m-a copleșit în primele două seturi, 7-5, 6-3, așa că, pentru mulți, meciul părea deja pierdut. La

---

* Sir Donald Bradman (1908-2001), cunoscut drept „The Don", a fost un jucător australian de crichet recunoscut pe plan mondial drept cel mai bun batsman (jucător la bătaie) din toate timpurile (n.t.).

începutul meciului am fost speriat și haotic, am sacrificat acuratețea serviciului în favoarea vitezei și a puterii și am comis mult prea multe duble erori. Totuși în al treilea set am reușit să revin la cursul drept, am recăpătat controlul asupra servei și, știind că Neale, care avea 26 de ani, cu cinci ani mai mult decât mine, începea să aibă dificultăți din cauza caniculei, am accelerat ritmul jocului. Am câștigat al treilea set cu 6-3. Ca un adevărat campion, Neale a răspuns cu forță în al patrulea set. Dacă l-ar fi câștigat, ar fi luat și meciul. Avea minge de meci contra mea în al zecelea game al setului, însă am reușit să scap din situația dificilă luptând și alergând nebunește după fiecare minge trimisă de el. Am reușit să egalez, apoi, după ce am preluat conducerea, am câștigat al patrulea set cu 8-6.

Când am schimbat terenul pentru al cincilea set, cel decisiv, Neale și cu mine, prieteni buni și inamici neîndurători, am stat împreună câteva clipe la umbra tribunei centrale. (De necrezut și de neiertat, în acele zile, jucătorii de tenis amatori nu aveau scaune pe marginea terenului, deși erau destule scaune în cortul oficialităților.) „Of", a spus Neale, „e incredibil de cald!" În setul final am lăsat deoparte orice precauție și, deși eram amândoi epuizați fizic și psihic – genunchii lui Neale îi cedau ca ai unui om beat –, am jucat câteva schimburi senzaționale și am trimis niște passing-shoturi excelente, iar mulțimea a aclamat până a răgușit de fiecare dată.

La un moment dat, Neale a trimis un lob peste capul meu. Am fugit spre linia de fund și am lovit cu toată forța cu reverul. Mingea a sărit foarte departe. Neale a lovit-o cu voleul și a trimis-o în afara terenului. Acesta a fost momentul în care am preluat

din nou inițiativa. Emmo, care privea din tribună, s-a dus după aceea la Neale și i-a spus: „Frase, mingea ar fi ieșit cu 15 yarzi în afara terenului dacă nu ai fi lovit-o!". Neale a salvat șase mingi de meci. După aceea nu-și mai amintea nimic din set. „Îmi aduc aminte ca prin ceață, îmi amintesc doar unele mingi, și pe acelea doar vag", a spus el. „Știu doar că ar fi trebuit să câștig." În cele din urmă, norocul a fost de partea mea și am câștigat setul cu 8-6. La doar 21 de ani, eram campionul Australiei și doar al doilea bărbat din Queensland care a avut această onoare.

În reportajul său despre meci, Adrian Quist a fost fericit să-și schimbe părerea despre mine: „Acum pot înțelege cum Laver, Fraser și Emerson au adus Cupa Davis acasă, în Australia. Acești jucători au forța și curajul care sunt caracteristicile fundamentale ale unui campion".

Turneul pentru titlul Australiei nu a fost deloc ușor pentru umărul meu accidentat. Imediat după competiție am reluat tratamentul, așa încât să fiu destul de în formă pentru a fi selectat pentru turul LTAA din acel an și să pot juca bine la turneele majore din Paris, Londra și New York.

În timpul campionatului francez de la Roland Garros, din iunie, a început să mă doară zona lombară. Am rezistat până în al treilea tur, când am fost înfrânt de formidabilul Manuel Santana, din Spania. La fel cum făcusem împotriva lui Emerson și a lui Fraser în Australia, începutul contra lui Manuel a fost dificil. Dificil? Asta e puțin spus. Am pierdut primele cinci game-uri din primul set, apoi setul cu 6-1. Am reușit să reintru în meci după aceea, dar am pierdut în cinci seturi. Unul dintre motivele înfrângerii a fost că mi se făcuse milă de Manuel. Charlie și Hop îmi spuseseră de

nenumărate ori să închei meciul rapid dacă am ocazia. Nu am făcut asta împotriva bărbatului supranumit „Illustrissimo". În setul al doilea, pe când eu conduceam cu 4-1, Manuel a suferit o entorsă la glezna stângă. A urlat de durere, s-a întins pe jos, și-a scos pantoful și a șchiopătat un pic, cu grijă, pentru a vedea dacă poate continua meciul. M-am dus la el și l-am compătimit. Ar fi trebuit, mai degrabă, să-l calc pe picior. Inițiativa și concentrarea meu au dispărut. Illustrissimo s-a încălțat și a câștigat următoarele 11 game-uri și meciul.

Un lucru ciudat despre publicul volatil și părtinitor din Franța: deși preferau să susțină un conațional și să strige contra adversarului său străin, dacă nu juca niciun francez, îl susțineau întotdeauna pe jucătorul de pe continent care juca împotriva unui englez, american sau australian. Cu toții l-au susținut pe Manuel în acea zi. De-a lungul anilor, mulți jucători au cedat psihic în atmosfera foarte încărcată. Trebuie să spun că nu am fost niciodată prea deranjat de ostilitatea publicului. Atenția și concentrarea îmi creșteau atunci când eram presat și deveneam de două ori mai hotărât să înving. Oricum, dacă favoritul lor este condus cu un set, publicul este scos din ecuație, așa că încercam să obțin avantajul cât mai devreme. Un alt truc pe care l-am învățat ca să evit huiduielile la intrarea pe teren, atunci când jucam în fața unor mulțimi ostile, era să intru pe teren odată cu adversarul meu, eroul local. Nu te vor huidui atunci, ca să nu-l insulte pe el, așa că te poți minți că publicul te aplaudă pe tine.

Până la Wimbledon, o lună mai târziu, durerile îmi trecuseră și eram din nou în formă. L-am bătut pe Emmo în patru seturi în sferturile de finală și pe

italianul Nicola Pietrangeli în cinci seturi în semifinale. În finală, așteptându-mă din nou, era figura mult-prea-familiară a lui Neale Fraser, pregătit să-și ia revanșa. Spre deosebire de războiul de uzură din finala australiană, de data aceasta meciul a fost unul al procentajelor, un joc de-a șoarecele și pisica, fiecare dintre noi încercând din răsputeri să nu facă nicio greșeală. Această mentalitate i se potrivea mai bine lui Neale decât mie, cel puțin în acea etapă a carierei mele, așa că, datorită serviciului superior, a câștigat meciul cu 6-4, 3-6, 9-7, 7-5. Bob Mark și cu mine am fost înfrânți de Rafael Osuna și Dennis Ralston în finala de dublu, dar măcar am reușit să câștig finala de dublu mixt, împreună cu Darlene Hard. Meciul de la dublu mixt a avut și un moment amuzant, când elasticul pantalonilor lui Darlene a cedat și a fost nevoită să iasă de pe teren pentru reparații urgente.

Urma campionatul național al Statelor Unite din Forest Hills. Turneul a fost amânat cu o săptămână din cauza uraganului Donna, care a distrus porțiuni mari din Coasta de Est a SUA (valurile au atins înălțimea de 3,5 metri în portul New York!). M-am întâlnit din nou cu Neale Fraser în finală, după ce i-am bătut pe Butch Buchholz și, respectiv, pe Dennis Ralston în semifinale. Sincer, începusem să mă satur să-i văd moaca urâtă a lui Frase de cealaltă parte a fileului în toate meciurile mari. Rivalitatea dintre mine și Neale în 1960 a fost minunată, iar el a preluat conducerea cu două turnee majore la unu, după ce m-a bătut convingător, cu 6-4, 6-4, 9-7. Nu a pierdut niciun set în tot turneul.

În același an a apărut și unul dintre marii nonconformiști ai tenisului australian: marele, plesuvul Bob Hewitt, care a câștigat pe parcursul

carierei lui toate cele patru turnee la dublu și dublu mixt, devenind apoi cetățean al Africii de Sud. Era diferit de orice alt jucător australian. Da, era în formă și stăpânea toate loviturile, însă, deși era un tip destul de plăcut în viața de zi cu zi, pe teren era un cârtitor căruia îi plăcea să-și supere adversarii prin șiretenie și pură agresivitate. În semifinala campionatului pe Queensland de la Milton, din noiembrie, am făcut echipă cu Bob Mark și i-am înfrânt pe Hewitt și pe Bob Howe. Hewitt l-a hărțuit nemilos pe Mark tot meciul și, după aceea, în vestiar, i-a aruncat conținutul unei sticle de suc în față. Bob Mark a dat dovadă de o stăpânire de sine remarcabilă și nu a răspuns provocărilor.

Hewitt nu a avut același noroc atunci când l-a provocat pe englezul Roger Taylor după un meci dur la turneul de la Berlin, din 1969. Solidul Roger, un boxer îndemânatic, l-a pus la podea și i-a spart arcada cu un croșeu de stânga. După cum mi-a povestit Roger, după ce l-a bătut pe Hewitt pe teren, acesta a dat buzna în vestiar, înjurând și urlând: „O să te bat! Ești un trișor!". Când Taylor i-a spus că nu știe să piardă, spune Roger, Hewitt l-a împins cu spatele în dulapuri. „Am crezut că o să mă lovească, așa că am dat eu primul. Nu-mi amintesc de câte ori l-am lovit, dar cu siguranță nu doar o dată." Hewitt a avut nevoie de șase copci la spital, dar s-a întors la timp pentru a juca meciul de dublu. Cu toate astea, nici Roger nu a scăpat teafăr. Când l-a pocnit pe Bob, s-a lovit la mână și a trebuit să se retragă de la turneu.

Ne-am întâlnit cu Italia în Cupa Davis la White City*, în decembrie, și am câștigat cu patru meciuri la unu. Am fost mulțumit de forma de care am dat

---

* White City Stadium, în cadrul Clubului de tenis White City, este un grup de terenuri de tenis din Rushcutters Bay, Sydney, Australia (n.t.).

dovadă în victoria cu 8-6, 6-4, 6-3 împotriva lui Nicola Pietrangeli, un artist al rachetei, în al doilea meci la simplu. Nu a fost pe cât de ușor ar putea părea dacă te uiți la scor; în primul set, fiecare dintre noi a făcut break pe serviciul celuilalt de câte cinci ori. Reporterul sportiv al cotidianului *The Sydney Morning Herald*, Alan Clarkson, a scris că nu m-a văzut niciodată jucând atât de bine („Returul său a fost ireproșabil, voleurile curate și perfect țintite, iar passing-shoturile, în special cele pe rever, măiastre."), iar Adrian Quist a spus că triumful meu arată că sunt capabil să câștig orice titlu din tenis. „Modul în care l-a îngenunchеat pe Pietrangeli a fost o mărturie elocventă pentru cât de mult și-a îmbunătățit jocul."

Neale Fraser a dat dovadă de fairplay printr-un gest minunat în meciul de dublu, când el și cu Emmo au jucat contra lui Pietrangeli și a lui Orlando Sirola. Era minge de set în primul set și Neale a lovit un voleu pe care arbitrul l-a considerat valabil, deși a fost clar în afara terenului. Punctul a fost acordat Australiei, însă Neale a trimis intenționat lovitura următoare dincolo de linia de fund, pentru ca eroarea arbitrului să nu influențeze rezultatul. Italienii și fanii l-au aclamat. Toate meciurile din runda pentru Challenge Cup au fost jucate în același spirit de fairplay. Când Nicola l-a bătut pe Neale în meciul final, salvând Italia de o înfrângere cu zero puncte, toți cei 12 000 de spectatori l-au aplaudat.

După aceste meciuri am primit primele semne de interes de la profesioniștii americani, care voiau să vadă dacă sunt interesat să mă alătur circuitului profesionist. Le-am mulțumit că s-au gândit la mine, însă am refuzat și i-am implorat să nu spună presei că au vorbit cu mine. Mi-era teamă că jurnaliștii în

căutare de ştiri senzaţionale ar putea să transforme o discuţie neînsemnată într-un titlu de prima pagină şi să scrie altceva, cum ar fi că sunt pe punctul să dezertez. Adevărul era că aveam încă multe de realizat ca amator. După ce cucerisem titlul Australiei, îmi doream să câştig şi campionatele de simplu din Franţa, de la Wimbledon şi din State Unite (deşi nici nu luam în calcul posibilitatea de a le câştiga pe toate în acelaşi an), şi, în plus, iubeam să călătoresc şi să joc tot timpul. Nu aveam nevoie de prea mulţi bani şi, la doar 22 de ani, fără responsabilităţi şi fără iubită, tenisul era singurul meu ţel în viaţă, aşa că trăiam fericit de la o săptămână la alta, cu mai nimic. Eram nevoiţi să trăim din salariile simbolice care ne erau plătite de sponsori, doar câteva lire pe săptămână, plus un mic bonus pe care ni-l acordau atunci când câştigam un turneu. LTAA nu acoperea cheltuielile de deplasare ca să concurăm în turneele diverselor state, nici nu ne plătea onorarii de apariţie. În cazul meu, Asociaţia Queensland contribuia cu o sumă mică de bani la acoperirea notelor de plată la hoteluri. Când eram în turul internaţional al LTAA, jucând în marile turnee de amatori, ne plăteau biletele de avion, cazarea şi ne ofereau o diurnă de 25 de şilingi. Când jucam la Wimbledon, ne cumpărau masa de prânz. Răsplata pentru traiul la limita subzistenţei era faptul că puteam reprezenta Australia împotriva celor mai buni jucători amatori din lume, în campionate legendare. Eu, unul, cel puţin, eram fericit şi mândru că puteam să fac asta, măcar o vreme. Probabil, îmi spuneam, că, în viitor, când voi simţi nevoia să fiu mai stabil din punct de vedere financiar, mă voi răzgândi şi voi deveni profesionist. Şi poate că voi face bani mai mulţi jucând împotriva celor mai buni jucători profesionişti

din lume, precum intimidantul Pancho Gonzales și compatrioții mei, Rosewall, Hoad și Sedgman.

De fiecare dată când mă întâlneam cu Lew și cu Ken pe undeva prin lume, ei mă sfătuiau să mă gândesc mult și bine dacă nu cumva vreau să mă alătur lor în circuitul profesionist. Îmi spuneau că prezența mea ar fi un mare câștig pentru profesioniști, că nu era ușor să fii tot timpul pe drumuri și să joci de câteva ori pe săptămână, că ar dura un pic până să mă adaptez, cum li s-a întâmplat și lor, însă, datorită abilităților mele, mi-aș putea asigura viitorul, al meu și al soției și copiilor mei, pentru când nu voi mai putea juca tenis (nu că m-aș fi gândit pe atunci la soție sau copii!). Le-am spus lui Lew și lui Mușchi că nu simțeam că mă ridic încă la nivelul lor, însă poate va veni o zi...

După Cupa Davis din 1960 am preluat frâiele carierei mele. Dacă nu luăm în considerare campionatul Australiei, pierdusem o serie de meciuri după ce ajunsesem în finalele unor turnee majore, așa că mi s-a părut o idee bună să mă întorc la maestrul meu, Charlie Hollis, și să-l rog să mă ajute să găsesc avantajul care să-mi permită să câștig meciurile importante în loc să mă împiedic înaintea obstacolului final. Ajuns înapoi în Rockhampton, m-am simțit de parcă aveam din nou zece ani: mă trezeam la 5 dimineața, Charlie mă punea să-mi fac antrenamentul, urlând: „Unde e spinul? Nu lovi plat! Vreau să văd instinctul de ucigaș!". Imediat după aceea am intrat în turneul de simplu Central Queensland și l-am bătut pe vechiul meu prieten Frank Gorman în finală. Sub privirea aprobatoare a lui Charlie am uitat de prietenia dintre mine și Frank și am lovit fără milă. Nepăsător, Frank l-a întrebat în

glumă pe Charlie, după meci: „Doamne, dar ce i-ai făcut? Cum l-ai enervat în halul ăsta?".

La începutul lui 1961, într-un meci de dublu de la campionatul Australiei din Kooyong, am alunecat, am căzut pe o tabelă de scor și mi-am scrântit rău încheietura de la mâna stângă. Medicul oficial m-a sfătuit să mă retrag din turneu, însă eram campionul din anul anterior și nu voiam să renunț la titlu fără luptă, așa că am continuat. Harry Hopman mi-a împrumutat o lampă cu raze infraroșii și, datorită tratamentului, amânării meciului următor cu 24 de ore și bandajelor groase cu bandă adezivă și carton de la cutii de chibrituri în jurul încheieturii, am putut juca în continuare. Cu toate acestea, finala de simplu masculin a fost prea mult pentru mine. Am câștigat primul set cu 6-1 împotriva lui Roy Emerson pentru că loveam bine passing-shoturile și voleurile din unghi, însă m-a copleșit în următoarele trei seturi, pe care le-a câștigat cu 6-3, 7-5, 6-4. Eram foarte dezamăgit că nu am putut câștiga două titluri ale Australiei consecutiv, dar eram încântat pentru Roy. Încrederea pe care a dobândit-o după acea victorie, primul turneu major câștigat de el, l-a dus la un nivel superior și l-a transformat într-unul dintre cei mai buni jucători din lume și un ghimpe permanent în coasta mea în următorii ani. Am câștigat finala la dublu împreună cu Bob Mark. După turneu, Bob a anunțat că pleacă din Australia, pentru a se muta împreună cu noua lui soție în țara ei de baștină, Africa de Sud, ceea ce însemna că trebuia să-mi găsesc un alt partener de dublu pentru turneele următoare.

Durerile de spate și un episod febril m-au ținut departe de campionatul din Franța din 1961, însă am fost complet recuperat și perfect odihnit pentru

Wimbledon. M-am simțit foarte în formă în turneul Queen's Club, cu o săptămână înainte de Wimbledon, unde am avut un meci bun contra unui australian de 17 ani pe nume John Newcombe, despre care toată lumea care știa tenis spunea că va ajunge un jucător foarte bun.

6

Câștig la Wimbledon

În 1961 eram deja un veteran al Wimbledonului, iar emoțiile care mă consumaseră în primele participări erau doar amintiri. Știam că voi câștiga dacă voi reuși să joc bine. M-am uitat la numele celor 127 de concurenți și am văzut că îi bătusem în ultima vreme pe mulți dintre favoriți. Dacă reușeam să joc la nivelul maxim, puteam să mă descurc contra oricărei arme din arsenalul lor. Pentru a simplifica lucrurile, mi-am spus că trebuie să câștig doar șapte meciuri; dacă reușeam să fac asta, urma să fiu campionul de la Wimbledon. Iar simpla supraviețuire după șase meciuri preliminare însemna că aș avea parte de destul exercițiu pentru a fi sigur de forma bună din finală. Pentru a-mi acorda o șansă mai bună, m-am retras din competiția de dublu mixt din acel an.

Primul meci s-a jucat în atmosfera burniței londoneze. L-am bătut pe tânărul rus Tomas Lejus cu 6-4, 6-1, 6-1 și am avansat în sferturi, unde am reușit o altă victorie în seturi consecutive împotriva

chilianului Luis Ayala. În semifinale l-am bătut, din nou în trei seturi, pe indianul Ramanath Krishnan, care a încercat un joc lent, metodic. Eram foarte mulțumit de viteza cu care mă deplasam pe teren și de serviciul meu. Mă simțeam puternic și încrezător, reușisem să trec peste accidentări.

Adversarul meu în finală a fost americanul Chuck McKinley, un tip cu care mă descurcasem bine în meciurile noastre anterioare. Mi-am spus: „Poți să termini ce ai început". Chuck nu era un tip înalt, era cam cât mine. Era incredibil de atletic, un ghem de energie pe teren, lupta magnific și era mai puternic decât părea. Era iute la mânie și era renumit pentru că lovea mingea spre public și își făcea reproșuri cu voce tare atunci când rata o lovitură. Chuck urma să câștige la Wimbledon în 1963, însă 1961 a fost anul meu. L-am bătut cu 6-3, 6-1, 6-4. Mi s-a spus că încă rânjeam atunci când Prințesa Marina mi-a înmânat trofeul. Chiar eram foarte mândru de reușita mea. Nu am pierdut niciun game pe serviciul meu și mi-a luat doar 13 minute să câștig primul set. Charlie Hollis ar fi fost mulțumit. Meciul s-a terminat în doar 56 de minute. Mai târziu, marele jucător englez Fred Perry, care avea cronometrul, mi-a spus că mingea a fost în joc doar 12 minute, în total. Chuck, care avea să moară la numai 45 de ani din cauza unei tumori cerebrale, era un jucător mult mai bun decât a arătat în acea zi.

La conferința de presă de după finală am fost întrebat în mod repetat dacă, având în vedere că am câștigat finala la Wimbledon, voi deveni jucător profesionist, iar eu am răspuns mereu că nu plănuiam acest lucru. Campionatul din Statele Unite se apropia și eu aveam o treabă de făcut oricum: să ajut Australia, în decembrie, să păstreze Cupa Davis.

Am vorbit la telefon cu mama și cu tata imediat după meci. Legătura era proastă și nu prea ne auzeam, însă am prins ideea: erau încântați. Mama, Lois, Trevor și soția lui au ascultat finala acasă, strânși în jurul aparatului de radio, în timp ce tata și cu Bob l-au ascultat la docurile din Gladstone. Mi-a părut rău că nu a putut niciunul dintre ei să vină la Wimbledon pentru a vedea meciul pe viu. Era pur și simplu prea scump pentru ei și eu nu câștigam bani aproape deloc, așa că nu-mi permiteam să le cumpăr bilete de avion. Tata a trimis o telegramă: „Suntem toți foarte bucuroși că ai câștigat. Cu dragoste, mama, tata și familia".

Să câștig meciurile a fost o joacă de copii pe lângă participarea la Balul Victoriei de la Wimbledon. Pe atunci, câștigătorii de la simplu trebuiau să stea aliniați, îmbrăcați în ținută de gală, la masa personalităților și să țină un discurs (în prezent, o gazdă pune întrebări, făcând lucrurile mult mai ușoare). Erau aproape 800 de persoane în public, inclusiv membri ai familiei regale. A fost terifiant, ca să folosesc un eufemism. Cel mai înfricoșător lucru pentru mine, un tip care nu a învățat niciodată să danseze, a fost momentul în care a trebuit să o iau în brațe pe câștigătoarea titlului la simplu feminin, în acel an englezoaica Angela Mortimer Barret, și să o conduc în jurul sălii în ritmul valsului vienez. M-am împiedicat pe ici-colo și am călcat-o pe Angela pe picior. Mi-am cerut scuze în toate modurile posibile și am fost ușurat și, sincer, încântat atunci când am putut să mă întorc la locul meu.

M-am simțit mult mai în elementul meu după bal, când m-am întâlnit cu ceilalți jucători pentru o petrecere la clubul de noapte al lui Fred Perry, unde am făcut o cursă cu cai mecanici pe scenă. Sunt doar

un băiat de la țară, așa că mă simt întotdeauna bine când sunt călare, indiferent dacă pe un cal adevărat sau pe unul mecanic, așa că m-am descurcat binișor.

La Gladstone, unde locuiau acum mama și tata, presa le asediase casa. Când reporterii l-au întrebat pe tata cum se simte, el a exclamat: „Încă nu reușesc să-mi găsesc cuvintele. Nu pot explica cum mă simt! E minunat! Acum nimeni nu mai poate spune că Rodney nu știe să joace tenis. Din ce am auzit, a jucat fantastic!". La Rockhampton, Charlie Hollis a câștigat o grămadă de bani pariind pe mine și a fost auzit exclamând: „Știam că o să câștige atunci când a renunțat la prostia aia de dublu mixt!".

Nu am reușit să reproduc succesul de la Wimbledon și la campionatul Statelor Unite. După ce mă întâlnisem cu prietenul meu Neale Fraser în finalele turneelor majore din 1960, în 1961, Roy Emerson a fost adversarul meu constant. M-a bătut în campionatul Australiei, apoi m-a bătut și în finala din SUA. Victoria lui a fost cu atât mai meritată cu cât a venit la scurt timp după o semifinală maraton, în cinci seturi, împotriva lui Rafael Osuna. Nu am scuze, Emmo a fost prea puternic și a câștigat în trei seturi.

Înainte de a ne întoarce în Australia, Roy și cu mine ne-am oprit la Los Angeles, pentru a juca în Turneul Pacific Northwest. Tocmai mă întorsesem în camera de hotel după o masă în oraș când cineva a bătut la ușă. Era Emmo și mi-am dat seama imediat după expresia feței lui că avea vești rele. Vechiul meu prieten și rival în tenis, marele, amuzantul Frank Gorman, tipul cu zâmbetul larg și părul vâlvoi care a avut grijă de mine în Brisbane după ce mă mutasem de acasă, murise într-un accident, intrase cu mașina într-un cap de pod. Am fost șocat. Frank era atât de

plin de viață și acum dispăruse. Până atunci nu pierdusem niciodată pe cineva important pentru mine. Moartea lui Frank a pus tenisul într-o perspectivă nouă. Abia așteptam să fiu acasă, la Gladstone, alături de familia mea. Eram pe drumuri de un an întreg și simțeam nevoia să fiu aproape de cei pe care-i iubeam.

Tot în aceeași perioadă am fost din nou abordat de reprezentanți ai tenisului profesionist și le-am spus din nou: „Încă nu, vreau să joc în Cupa Davis și să-mi apăr titlul de la Wimbledon". Era adevărat, însă nu am putut ignora faptul că suma pe care mi-au oferit-o era mai mică decât cele pe care le câștigau alți jucători profesioniști. Ar fi fost riscant să semnez cu ei în aceste condiții, ar fi trebuit să câștig tot timpul ca să obțin un profit. De asemenea, nu știam cum ar fi suportat spatele și umărul accidentat corvoada circuitului profesionist. Tony Trabert le-a spus reporterilor că spera că voi deveni profesionist curând, pentru că trupa avea nevoie de forțe proaspete pentru a completa lista de jucători, care, pe lângă australienii Hoad, Rosewall, Ashley Cooper și Mal Anderson și americanul Pancho Gonzales, includea acum și vedetele internaționale Alex Olmedo, Luis Ayala, Mike Davies, Andres Gimeno, Pancho Segura, Butch Buchholz, Barry MacKay și pe Trabert însuși. Trebuia să admit că lista era formidabilă, cu mult mai puternică decât lista de jucători de la amatori. Deși încă mă bucuram de victoria de la Wimbledon și de performanțele bune din alte turnee majore în 1960 și 1961, tot trebuia să-mi pun întrebarea dacă m-aș fi descurcat la fel de bine dacă ar fi trebuit să joc cu Lew, cu Mușchi și cu restul profesioniștilor.

Aceste lucruri mă distrăgeau de la ceea ce trebuia să fac. Meciul de Cupa Davis din Kooyong, contra

Italiei, era la doar șapte săptămâni distanță, și chiar atunci profesioniștii au mărit oferta. Acum îmi fluturau în fața ochilor un contract pe doi ani în valoare de 15 000 de lire și au adăugat că, dacă reușeam să câștig și bună parte din meciuri, aș putea câștiga până la 22 500 de lire. Pe atunci, asta era o sumă considerabilă, dar nu de ajuns pentru a mă convinge să abandonez amatorii. Fiind în mod clar îngrijorați că aș putea să dezertez, LTAA mi-a acceptat cererea de a participa la un tur de tenis privat anul următor. Un tur privat, care putea fi finanțat de un promotor, un susținător bogat al tenisului sau de o companie comercială, precum popularul circuit al Caraibelor, putea fi compus din până la cinci turnee în Ciudad de Mexico, Barranquilla în Columbia, Montego Bay în Jamaica, San Juan în Puerto Rico, unde ne ardeam tălpile pantofilor pe terenurile de beton ale hotelului Caribe Hilton, și Caracas în Venezuela. În timpul turului aveam și opțiunea de a juca în turnee la Sankt Petersburg, Miami, Florida sau Houston, Texas. Eram plătiți cu aproximativ 300-400 de dolari pentru fiecare apariție și organizatorii turneelor ne acopereau cheltuielile, așa că ne puteam întoarce acasă cu 3 000 sau 4 000 de dolari în buzunar. Jocurile din acele locuri de basm, alături de bunii mei prieteni Roy Emerson, Neale Fraser, Bob Mark și ceilalți jucători australieni, rămân printre cele mai minunate amintiri ale mele. Am jucat cu intensitate, ne-am relaxat departe de tenisul oficial și am văzut câteva dintre cele mai frumoase și mai exotice ținuturi de pe Pământ. Nu voiam să devin profesionist în 1962. Mă hotărâsem. Cel puțin pe moment...

Am jucat cu Roy Emerson în finala campionatului de tenis de la Queensland, unde am început din nou

mai lent și am fost forțat să lupt cu tărie pentru a recupera cele două seturi pierdute. Asta a însemnat și un 6-0 în al treilea set, care a întors soarta meciului. Ne-am confruntat din nou în finala de simplu masculin pentru New South Wales și am câștigat din nou în cinci seturi. A fost un meci nebunesc. Emmo a făcut break în al cincilea set și părea gata să câștige meciul. Apoi, după cum a explicat Adrian Quist, „a avut loc cea mai palpitantă scenă din White City de mulți ani încoace. Emerson, la fileu, lovea smash-uri în stânga și-n dreapta, Laver alerga de colo-colo la 20 de picioare dincolo de linia de fund, trimițându-le înapoi. Disperat, Emerson a încercat să închidă punctul doar pentru a vedea cum Laver fuge în afara terenului și trimite un passing-shot câștigător, pe rever, din întoarcere. În opinia mea, șocul provocat de acest punct pierdut l-a costat pe Emerson meciul". Emmo și cu mine am fost aleși să jucăm meciurile de simplu în Challenge Roundul Cupei Davis. El și cu Neale Fraser urmau să joace la dublu.

Prim-ministrul Robert Menzies, un mare fan al sportului, a fost în tribune de Boxing Day* în 1961, când, pe o temperatură de 44 de grade Celsius, Emmo a jucat contra lui Nicola Pietrangeli și eu contra lui Orlando Sirola, supranumit Gigante Bueno, Gigantul bun, cel care mă bătuse în debutul meu la Wimbledon, cu cinci ani mai devreme, în primul meci la simplu. Știind că Orlando era unul dintre cei mai înalți bărbați din lumea tenisului, înainte de meci, Hop l-a rugat pe Wayne Reid, care era un jucător bun și un viitor

---

* Boxing Day este o sărbătoare care are loc în a doua zi de Crăciun, pe 26 decembrie, și în care se făceau cadouri nevoiașilor și servitorilor. Sărbătoarea este originară din Marea Britanie, însă este celebrată în mai multe țări care au făcut parte din Imperiul Britanic (n.t.).

președinte al LTAA, să stea la un metru în interiorul terenului și să trimită serve-bombă spre mine, așa încât mingea să vină din același unghi ca și un serviciu al lui Sirola. În scurt timp am învățat cum să gestionez traiectoria abruptă și am putut să returnez servele lui Wayne, apoi am început să le *atac*. Aceste antrenamente au făcut jocul contra lui Sirola mai puțin problematic. De asemenea, am decis să neutralizez raza de acțiune mare a lui Orlando și să profit de reacțiile lui mai lente și de lipsa de agilitate trimițând mingea spre picioarele lui, în loc să o lovesc spre marginile terenului. Strategia a funcționat în timpul meciului.

Mai mult de o sută de persoane au fost tratate de medicii de pe ambulanță de la spitalul St. John după ce s-au simțit rău sau au leșinat din cauza caniculei. Publicul a fost anunțat printr-un mesaj la stația de amplificare să-și pună capul între genunchi dacă încep să se simtă amețiți. Unii spectatori și-au părăsit locurile și s-au așezat la umbra tribunei oficiale, întinzând gâturile pentru a vedea jocul.
Prim-ministrul Menzies și guvernatorul statului Victoria, Sir Dallas Brookes, împreună cu soția lui, au părăsit locurile expuse pentru a se adăposti sub o umbrelă special montată. Din nefericire, pe teren nu existau umbrele. Am trecut, în cel mai literal sens, prin foc pentru acele meciuri și, la sfârșitul primei zile, Australia conducea cu 2-0. În ziua următoare, Emmo și Frase au câștigat proba de dublu, iar Roy și cu mine am câștigat amândoi returul la simplu, obținând o victorie cu 5 la 0. Italienii au fost criticați aspru de presă, care a numit confruntarea „un măcel demn de Colosseumul din Roma", dar și de o parte din publicul de la Kooyong, care i-au acuzat că „au aruncat prosopul". Într-adevăr,

italienii au părut descurajați și au câștigat doar trei din 18 seturi în toate meciurile, însă Nicola Pietrangeli s-a revanșat în meciul final de simplu din retur împotriva mea, care a fost o luptă intensă pe parcursul a cinci seturi. Alan Clarkson a scris despre meciul meu cu Nicola: „Au fost câteva momente geniale în războiul de 114 minute. Pietrangeli, cu passing-shoturile lui artistice, și Laver, cu forehandurile și reverele lui subtile, au smuls răcnete de încântare din piepturile celor 9 000 de spectatori".

În timpul ceremoniei de prezentare a Cupei, guvernatorul general al Australiei, Lordul De L'Isle, a spus că meciul dintre mine și Nicola a fost cel mai frumos meci de tenis pe care l-a văzut vreodată și că tenisul australian este la apogeul istoriei sale. „Cel mai dulce fruct este cel din vârful pomului și nici măcar domnul Sirola nu a putut ajunge la el." Temându-se că performanțele mediocre ale italienilor ar putea să facă rău tenisului de amatori, căpitanul Hop a declarat: „E posibil să fi existat una sau două dezamăgiri în această finală de Cupa Davis, însă, în loc să se gândească la decepțiile din trecut, prietenii noștri italieni ar trebui să țină minte că am avut o echipă minunată și că băieții din Australia au jucat un tenis foarte bun. Prietenii noștri sunt bine-veniți la noi oricând dacă vor juca tenisul minunat pe care ni l-au arătat astăzi".

7

Îndrăznesc să visez

Titlul de „Mare Șlem" este un pic înșelător. Câștigarea Marelui Șlem presupune câștigarea *tuturor* celor patru turnee de Mare Șlem în același an calendaristic: cel din Australia, în ianuarie, cel din Franța, în iunie, turneul All England (cunoscut sub numele Wimbledon), în iulie, apoi campionatul Statelor Unite, în septembrie, nu doar a unui singur turneu de Mare Șlem. La începutul lui 1962, doar Donald Budge (simplu masculin, 1938), un roșcat plin de pistrui, ca și mine, Maureen Connolly (simplu feminin, 1953), Frank Sedgman și Ken McGregor (dublu masculin, 1951) și Maria Bueno (dublu feminin, trei meciuri alături de Darlene Hard și unul cu Christine Truman James, în 1960) reușiseră să câștige un Mare Șlem. La simplu masculin, proba asupra căreia mă concentram eu, australienii Jack Crawford și Lew Hoad și britanicul Fred Perry fuseseră aproape de reușită. Toți câștigaseră trei dintre cele patru turnee, însă nu reușiseră să treacă de obstacolul final, cel din Statele

Unite. Marele Șlem este un fel de Sfânt Graal al tenisului și fiecare jucător care câștigă Australian Open se întreabă dacă va putea să câștige cele trei turnee rămase. În 1962, eu am îndrăznit să visez.

Câștigarea celor patru turnee majore în același an este o aventură intimidantă. Șansele nu sunt de partea ta și trebuie să te bazezi și pe stelele tale norocoase. Nu-ți poți permite fluctuații de formă și trebuie să-ți aduci jocul la cel mai înalt nivel de patru ori, într-o perioadă de doar opt luni, în timp ce joci și în alte turnee și încerci să eviți rănirile și accidentările. Suprafețele de joc și condițiile climatice sunt diferite în Australia, Paris, Londra și New York. În plus, pe atunci, doar ca să te prezinți la turneu trebuia să călătorești foarte mult timp. Trebuie să faci față presiunii pe care o exercită fiecare turneu în parte, dar și celei care crește pe măsură ce câștigi turneele. De asemenea, și probabil că acesta este cel mai important factor, te confrunți cu jucători de elită, oricare dintre ei putând să te înfrângă în fiecare zi. În cazul meu, cred că m-a ajutat faptul că nu-mi stătea în fire să mă las cuprins de nervi și emoții. Și că aveam grijă de mine. Eram tipul de om care nu avea o viață foarte zbuciumată în afara terenului. După ce am trecut de 20 de ani nu mai eram chiar abstinent, învățasem să savurez câteva beri relaxante în compania prietenilor și a oamenilor pe care îi cunoscusem datorită tenisului, însă nu eram nicicum vreun petrecăreț dezlănțuit.

Nu mi-a plăcut niciodată să-mi analizez propriul joc. Știam cum jucasem în acel meci și dacă avusesem succes, așa că eram mulțumit să-i las pe alții să-mi comenteze stilul. Acum însă o să îmi asum riscul de a încerca să vă explic cum abordam jocul de tenis în

1962, un an fundamental pentru prima parte a carierei mele. Când eram în formă în această etapă a evoluției mele, aveam foarte puține probleme tehnice, mulțumită lui Charlie și lui Hop, orelor nesfârșite de antrenament și epuizantelor exerciții doi-la-unu, pe care le repetam până când simțeam că mă prăbușesc.

Știam să folosesc o varietate de servicii, dintre care unele ieșeau mult spre exteriorul terenului și cu care reușeam să păcălesc adversarii. Când serveam, învățasem să nu sacrific acuratețea în favoarea vitezei și forței. Învățasem că, dacă imprim mingii un pic de topspin sau de slice, prima servă intra mai des și nu mai trebuia să mă bazez pe a doua servă, mai slabă. Aveam un drop shot foarte subtil și un drive pe rever cu topspin sau cu un slice controlat, când situația o impunea. Exersasem mult ca să-mi îmbunătățesc reverul și să-l transform într-o lovitură tot atât de naturală pe cât era și forehandul. Puneam topspin pe loviturile joase de pe ambele părți, precum și pe lobul cu care atacam. Tehnica mea de lovire a mingii se baza pe rotiri rapide ale brațului din umăr, descriind un arc complet, și pe o bună coordonare. Eram un specialist în reverul din mișcare, lovitură cu care am câștigat multe puncte. La fileu loveam voleuri în forță, de multe ori voleuri pe rever. Puteam lovi și cu underspin, din unghiuri închise. În general, mă descurcam bine cu loviturile joase ale adversarilor și-mi plăcea să transform în smash-uri toate mingile care veneau spre mine la nivelul taliei sau mai sus. Adversarii rareori reușeau să mă închidă cu loburi, datorită formei și agilității mele. Învățasem, de asemenea, să surprind adversarii făcând exact opusul a ceea ce se așteptau ei să fac. Urmărindu-l pe Lew Hoad, am aflat cum să maschez reverul trimis pe

diagonala terenului: își rotea încheietura mâinii dintr-o parte în alta și adversarul avea impresia că mingea urma să fie trimisă paralel cu laterala terenului. Făceam asta atunci când conta, la mingile de break.

Îmi îmbunătățisem poziționarea pe teren. Până atunci, adversarii care aveau un retur bun îmi creau multe dificultăți, așa că am exersat venirea la fileu pentru voleuri în loc să mă las luat prin surprindere pe linia de fund. Faptul că eram mai rapid și mai în formă m-a ajutat mult. Mă deplasam rapid pe teren și forța pe care o aveam în antebrațul musculos și încheietura mâinii stângi îmi dădea putere fără să pierd din control atunci când loveam din fugă, cu corpul întins la maximum. Puterea și viteza, în special forța antebrațului și a încheieturii, mi-au permis să răspund cu lovituri câștigătoare după ce eram forțat în afara terenului de către adversar. Dacă antebrațul meu stâng arăta cândva ca al lui Popeye, acum arăta ca al lui King Kong. Avea 30,5 centimetri de jur împrejur, la fel de mare ca al campionului de box la categoria grea Rocky Marciano, iar încheietura avea 18 centimetri. Specialistul american Julius Heldman a scris că, în momentele când „[Laver] ajungea prea târziu pentru a lovi, atunci pur și simplu sărea și arunca racheta spre minge, cu toată forța de care era în stare, încheietura și brațul trosnind din cauza efortului". Nu pot să-l contrazic.

Deși nu era o problemă la fel de mare pe cât era la începutul carierei mele, se poate spune că, în 1962, încă eram un jucător oarecum inconstant, mă lăsam copleșit în primele game-uri și seturi ale unui meci, apoi trebuia să lupt pentru a reveni în meci. Și asta nu din cauză că eram neglijent, veneam întotdeauna

pregătit să lupt, însă jocul meu varia prea mult. Încă nu sunt sigur cum de treceam de la o formă bună la un joc slab, de multe ori în același meci. După ce m-am maturizat ca jucător de tenis, am învățat cum să-mi mențin forma. Până în 1962 mă pricepeam un pic mai bine să încep meciurile în forță și să-mi controlez loviturile inutil de riscante, să integrez tenisul procentual în jocul meu.

Știam să-mi adaptez stilul în funcție de suprafață și de condiții. Învățasem să joc inclusiv pe zgură, după ce-mi făcusem planul să joc pe această suprafață mai des și să depășesc provocările speciale pe care le presupune. Forma fizică și seriozitatea mi-au permis să câștig o mulțime de meciuri în cinci seturi. În plus, eram imperturbabil pe teren, din punct de vedere mintal, dar și vizibil în limbajul meu corporal. Nu stăruiam asupra loviturilor proaste, acestea deveneau instantaneu parte din trecut. Nu puteam să recâștig un punct pierdut oricât de mult m-ar fi obsedat. Tot ce conta pentru mine era să câștig punctul *următor*. Dacă îți poți menține o atitudine optimistă atunci când lucrurile nu merg prea bine pentru tine, acest lucru poate să-ți frustreze adversarul. Datorită lui Charlie Hollis și faptului că i-am studiat pe marii jucători, am învățat să schimb tactica atunci când lucrurile sunt dificile.

Rareori îmi priveam adversarul în ochi sau reacționam în vreun fel. Pe teren, nu luam nimic personal și nu aveam emoții. Era timp pentru felicitări, regrete sau o analiză postmortem la o bere, după meci. Refuzam să relaționez cu adversarul pentru a nu-l lăsa să-mi distrugă concentrarea. Unii jucători încercau să-mi joace feste, să mă intimideze, însă eu pur și simplu îi ignoram dacă făceau așa ceva.

Dacă trimiteam o lovitură câștigătoare, mă întorceam imediat cu spatele și mă pregăteam pentru punctul următor. Dacă adversarul meu contesta decizia arbitrului și eu chiar nu știam dacă mingea fusese bună sau în afara terenului, nu mă implicam deloc, rămâneam nepăsător în jumătatea mea de teren. (Dacă adversarul meu era victima unei decizii evident nedrepte, îi țineam partea, deoarece nu m-a interesat niciodată să câștig în mod incorect. Dacă, totuși, arbitrul refuza să-și schimbe decizia, treceam peste asta și nu mă mai gândeam la acel punct. Deciziile bune și cele proaste tind să se echilibreze de la sine.) Singura dată când renunțam la comportamentul meu robotic era atunci când tipul din cealaltă parte a fileului trimitea o lovitură minunată. Atunci zâmbeam și explicam din gesturi: „Prea bună lovitura". Până la urmă, tenisul este un joc, nu un război.

Cum arată un jucător când intră pe teren este doar treaba lui. Eu încercam mereu să arăt bine, așa mă crescuseră mama și tata și apoi interveniseră influența lui Charlie și cea a lui Hop. Lor le datoram totul, locul meu în dinastia tenisului australian și fanii care plăteau biletul de intrare. Când ești plecat în tur, nu e întotdeauna ușor să pari ca scos din cutie. Trebuie să călătorești fără prea multe bagaje și să te îmbraci cu hainele care încap într-o singură valiză. De obicei, aveam la mine cinci cămăși și câte două perechi de pantaloni scurți și de șosete. Păstram cele două perechi de pantofi strălucitor de albe, inclusiv șireturile. Spălam tot echipamentul la orice spălătorie publică găseam sau, mai des, în chiuveta camerei de hotel. Când Emmo și cu mine jucam pe zgura de la Paris, ne descălțam și intram sub duș complet îmbrăcați, apoi priveam acea bogată humă roșie cum

se scurge în cadă. Ultimele lucruri pe care le făceam înainte de a ieși pe teren erau să mă spăl pe dinți, să mă bărbieresc și să-mi pieptăn părul.

În campionatul Australiei de la White City, din ianuarie 1962, am fost aproape de eliminare. În runda a treia, fostul campion de juniori al statului New South Wales, Geoff Pares, mi-a dat mult de furcă, deși eu eram favoritul clar pentru câștigarea turneului. Am fost foarte aproape de înfrângere. Dacă aș fi pierdut atunci, anul meu ar fi fost cu totul și cu totul diferit, însă am avut noroc și am reușit să îl bat pe Geoff cu 10-8, 18-16, 7-9, 7-5. Al doilea set a fost o luptă feroce și a durat 105 minute. Geoff a jucat foarte bine, nu am nicio îndoială; totodată, eu am jucat slab și am făcut multe erori. Suferam de o răceală serioasă și poate că acesta este motivul pentru care un reporter a scris că arătam de parcă aș fi fost „bolnav și sătul de tenis". Greșea complet. Chiar dacă eram accidentat sau ieșit cu totul din formă, niciodată în întreaga mea carieră nu m-am simțit plictisit de tenis. Un alt reporter m-a întrebat: „Simți că ești prea neglijent pe teren?". Am răspuns, destul de logic, dacă mă întrebați pe mine: „Dacă aș crede că sunt, nu aș mai fi".

Când turneul ajunsese pe la mijloc, jurnaliștii de tenis ai Australiei m-au desemnat cea mai importantă personalitate a tenisului australian în anul 1961. Am fost un pic surprins. Fusese un an bun, dar nu simțeam că aș fi o personalitate. Am rămas același băiat timid de la țară. Orizontul meu nu se întindea dincolo de următorul meci. Pe lângă gluma despre cum nu sunt neglijent, nu eram cunoscut pentru replici inteligente sau pentru că aș fi fost vreun personaj impozant. Eram un tip prietenos, liniștit, un fiu și un frate bun, un tovarăș de încredere pentru

colegii mei din lumea tenisului. Nici măcar nu aveam o prietenă fermecătoare... De fapt, nu aveam *nicio* prietenă și nici nu avusesem vreodată. Nu îmi plăcea să beau prea mult, nu aveam o viață de noapte, nu prea mă interesau muzica, literatura sau filmele, cu excepția anumitor filme western. Tot ce făceam era să mă antrenez și să joc tenis. Era nevoie de o persoană foarte specială ca să mă scoată din cochilia în care mă retrăsesem și nu aveam să o întâlnesc decât peste câțiva ani.

Forma mi s-a îmbunătățit în sferturile de finală ale campionatului Australiei, unde am reușit o victorie fără să pierd niciun set contra lui Owen Davidson, care suferea de crampe musculare. Am avansat în semifinale, alături de Bob Hewitt, Roy Emerson și Neale Fraser. Roy îl bătuse pe John Newcombe care, la doar 17 ani, abia pornise pe drumul spre glorie. John era epuizat după ce câștigase, cu doar o oră mai devreme, un meci de simplu la juniori care se întinsese pe 38 de game-uri. În semifinale, Emmo l-a bătut pe Frase și eu l-am înfrânt pe Hewitt într-un meci mai greu.

Știam că Roy avusese un turneu epuizant. Jucase mai multe meciuri de cinci seturi și alte meciuri la dublu, așa că, în acea zi în care un vânt fierbinte mătura terenul din Sydney Harbour, l-am atacat din prima clipă. Nu-l văzusem niciodată pe acest bărbat mereu în superformă atât de obosit și cred că ar fi trebuit să aibă o zi de odihnă în plus ca să se recupereze înainte de a juca în finală. Totuși, în adevăratul spirit australian și conform învățămintelor lui Charlie Hollis și Harry Hopman, am fost nemilos și am câștigat primul set cu 8-6. Emmo și-a dovedit spiritul de războinic, reușind să întoarcă meciul în al

doilea set: m-a distrus cu 6-0. Mă surprindea mereu cu reverul, trimițând lovituri câștigătoare de-a lungul liniei. Într-un mod care nu mă caracteriza, în acest set nu am reacționat pe cât de rapid ar fi trebuit să o fac, așa că a putut să provoace daune mari. Mi-a luat secole să realizez că trebuie să lovesc mai mult cu forehandul. Uneori, în focul luptei, durează un pic până găsești soluția. Am făcut exact ce mi-am propus și am revenit la conducere în al treilea set, reușind să închei meciul în patru seturi, 8-6, 0-6, 6-4, 6-4. În stilul său elegant, Roy a refuzat să facă din epuizarea lui o scuză. „Rod a fost pur și simplu prea bun", a declarat la conferința de presă.

•

Pe atunci, campionatul Australiei părea organizat de amatori prin comparație cu celelalte turnee majore de peste Ocean, în special față de Wimbledon, unde jucătorii se simt apreciați și unde totul este organizat perfect. În turneul major al Australiei, totul părea făcut la întâmplare și ieftin. Mărunțișuri: să fii tratat cu dispreț de oficiali, lipsa scaunelor pe care să stea jucătorii în pauzele de joc (nu că acest lucru s-ar fi întâmplat doar în Australia) și faptul că nu aveam mingi noi pentru antrenament. Puținele mingi pe care le aveam erau uzate și deformate. Jucătorii nu câștigau mai nimic în afară de glorie, iar arbitrii de scaun și de linie, băieții de mingi, îngrijitorii și administratorii LTAA erau ei înșiși voluntari neplătiți, în mare parte. Prețul biletelor și taxele de membru LTAA erau folosite pentru decorarea și întreținerea terenurilor. Când jucam pe terenurile Milton din Brisbane era și mai rău, deoarece unii dintre administratorii de tenis

din Queensland se pricepeau la meseria lor chiar și mai puțin decât oficialii din alte state.

Deși, în mod oficial, îmi păstrasem statutul de amator și am continuat să refuz ofertele de a deveni profesionist, dezamăgirea constantă față de viața de amator mă făcea deja să cred că trecerea la profesionism era un lucru pe care-l voi face sigur în viitorul apropiat, după ce-mi voi atinge obiectivele ca amator. La începutul lui 1962, LTAA a luat două decizii care m-au supărat foarte tare. În perioada 14-16 ianuarie, Victoria era afectată de incendii de vegetație. Suburbiile exterioare ale orașului Melbourne și zone întregi din Munții Dandenong au fost transformate în cenușă. Treizeci și trei de oameni au murit și 450 de locuințe au fost distruse. Așa că atunci când Asociația internațională a jucătorilor profesioniști de tenis (IPTPA) a propus ca Lew Hoad și Ken Rosewall să joace într-un meci de dublu împotriva mea și a lui Roy Emerson la Kooyong, iar toate câștigurile să ajungă la victimele incendiilor, Emmo și cu mine am acceptat bucuroși. Era o cauză nobilă și, astfel, puteam contribui la ușurarea suferințelor victimelor calamității. Oricum, eram întotdeauna dispus să joc contra celor mai buni jucători, indiferent dacă erau amatori sau profesioniști, iar Lew și Mușchi erau, fără îndoială, printre cei mai buni. Toți patru eram foarte fericiți că vom juca și la fel era și publicul. Din păcate, LTAA nu a fost de acord. Au refuzat să ne permită, mie și lui Roy, să participăm. „Ne pare rău, însă de această dată nu putem accepta propunerea, din motive practice", a fornăit vicepreședintele principal al LTAA, D.M. Frankenberg, destrămând planul nostru. „Sper că acest lucru [decizia] nu va strica imaginea LTAA în ochii publicului, însă dacă o face va trebui

pur și simplu să acceptăm acest lucru. Oricum, având în vedere că principalul scop al planului este strângerea de bani pentru victimele incendiilor de vegetație, nu ar trebui să conteze cine joacă. Profesioniștii își pot plănui propriul turneu dacă vor, însă nu putem să acceptăm niciun plan care să pună față în față amatori și profesioniști." Și ăsta a fost sfârșitul planului.

Apoi LTAA a refuzat să-mi acorde permisiunea de a juca în campionatul în sală din SUA, care a avut loc la începutul lui februarie, în New York, un turneu organizat de arbitrul de la campionatul SUA Billy Talbert, care îmi promisese că-mi va plăti biletele de avion și încă 400 de dolari, pentru apariție. (Desigur, tehnic vorbind, nu aveam dreptul să accept plăți, însă amatorii nu erau cunoscuți drept „amatorii rușinii" degeaba. Era un lucru obișnuit pentru unii campioni de amatori să accepte de la promotori mii de dolari plătiți la negru pentru a participa la turnee.) Motivul oficial al refuzului a fost faptul că turneul, deși era unul pentru amatori, nu făcea parte din programul LTAA. Am insistat și le-am explicat că era important pentru mine să particip la acest turneu, deoarece ar fi fost un antrenament valoros înainte de campionatul din Franța, cel de la Wimbledon și Cupa Davis. În plus, era în interesul meu și al Australiei să joc cât mai mult în competiții de clasă mondială. LTAA a acceptat fără prea multă tragere de inimă, însă mi-au spus că nu vor acoperi niciun cent din cheltuieli. Am găsit o cale să particip. Urma să plec în curând în îndelung planificatul turneu al Caraibelor, în martie și aprilie, așa că am rezervat un zbor mai devreme către New York, am ajuns în semifinale în turneul lui Billy, apoi am zburat spre Caraibe.

Era o meserie dură, dar cineva trebuia s-o facă. Pe lângă faptul că ne-am desfătat în luxul acestor paradisuri tropicale, am jucat alături de Roy Emerson meciuri în Montego Bay, Baranquilla, Caracas și San Juan. Nu a fost deloc o croazieră de plăcere. Ne-am confruntat cu unii dintre cei mai buni jucători ai lumii, inclusiv campionul de juniori al Statelor Unite, Charlie Pasarell, sau Ham Richardson, care mă bătuse în seturi consecutive la prima participare la campionatele din SUA, din 1956. În semifinalele de la San Juan am reușit să egalez scorul partidelor cu Ham.

Așadar, când am plecat în Europa ca să mă pregătesc pentru Roland Garros și Wimbledon, eram în formă. După ce am câștigat campionatul de simplu (bătându-l pe Emmo) și pe cel de dublu (am făcut echipă cu John Fraser, fratele lui Neale, pentru a-i învinge pe Ken Fletcher și pe John Newcombe) ale Italiei, pe o suprafață de zgură sfărâmicioasă, apoi campionatul de simplu masculin al Elveției, am sosit la Stadionul Roland Garros simțind că pot câștiga și fiind pregătit pentru jocul lent pe zgură. Învățasem că, atunci când joc pe zgură, e mai bine să nu încerc să trimit atât de multe lovituri cu care să încerc să câștig direct, un lucru mai greu de făcut pe zgură decât pe iarbă, ci doar să țin mingea în joc, să-mi înnebunesc adversarii returnând toate mingile și să-i las *pe ei* să facă greșelile. Cu această strategie i-am bătut în primele tururi pe italianul Michelle Pirro și pe britanicul Tony Pickard, apoi pe un alt italian, Sergio Jacobini. Sfertul de finală l-am jucat contra australianului Martin Mulligan, care trăia pe atunci în Italia și care a fost un adevărat pericol, deoarece zgura era o suprafață mult mai familiară pentru el. Vechii lui prieteni îi spuneau acum Martino Mulligano.

În lipsa unui jucător francez pe care să-l susțină, publicul local l-a susținut pe Marty, jucătorul cu mai puține șanse, aclamând fiecare lovitură a lui și păstrând o tăcere mormântală de fiecare dată când câștigam un punct. Experiența lui Marty pe zgură l-a făcut, așa cum mă așteptam de altfel, un oponent foarte dur și a reușit să preia conducerea, cu două seturi la unul. În al patrulea set a fost la o singură minge distanță de a-mi spulbera visul la un prim Mare Șlem. Mă conducea cu 5-4 la game-uri și avea 40-30, pe serviciul meu. Prima mea servă s-a oprit în fileu. Publicul urla ca să mă facă să ratez și al doilea serviciu, așa încât eroul pe care-l adoptaseră să câștige. Am trimis mingea cu efect spre reverul lui Marty și am fugit spre fileu, după ea. Mă gândisem să rămân pe linia de fund, însă Marty trimisese mai multe retururi cu reverul pe lung de linie, așa că, pentru a-l surprinde, am trimis de la fileu un voleu cu reverul în partea liberă a terenului, oprindu-i returul. Am egalat, apoi am câștigat game-ul și am făcut 5-5 pe serviciul meu. O gură de aer! Apoi a venit serva lui Marty. Privirea lui ucigașă mi-a transmis faptul că plănuiește să mă termine și mi-am dat seama că lucrul ăsta ar fi fost și pe placul zgomotoasei mulțimi franceze.

La 8-8 a servit și eu am returnat o lovitură adânc spre linia de fund. Lui Marty i s-a părut că mingea ieșise afară. Arbitrul de linie nu a fost de acord și a decis că a fost în teren. Mingea fusese prea departe ca să-mi dau seama din locul în care eram, dacă ieșise sau nu. În acele zile, pe când sistemul Hawkeye nu exista încă, astfel de dispute aveau o singură soluție: decizia arbitrului. Mingea era considerată în teren. S-a dezlănțuit iadul. Marty era un tip amabil și prietenos, însă s-a pierdut complet cu firea atunci când decizia a

fost luată împotriva lui. A început să urle la arbitrul de linie, apoi la cel de scaun. I-a numit „orbi", „idioți" și, mi-e teamă, lucruri și mai rele. A fost un moment șocant. Nu mai văzusem niciodată ceva asemănător furiei lui Marty. Apoi situația a degenerat și mai mult. Marty a trimis cu toată forța o minge către perete, ratând cu câțiva centimetri capul arbitrului de linie. Poate că acesta chiar *era* orb, pentru că nu s-a ferit. Arbitrul principal a dat buzna pe teren și au început toți patru să urle și să gesticuleze. Arbitrul de linie se scărpina pe cap cu reproș. Apoi mulțimea a izbucnit din nou, doar că de data asta urlau împotriva lui Marty, supărați de comportamentul acestuia. Îl insultau, îl fluierau și zguduiau tribunele bătând din picioare. Eu am rămas nemișcat și nepăsător în cealaltă parte a terenului, așteptând ca tumultul să se oprească. Când acest lucru s-a întâmplat, în sfârșit, și jocul a fost reluat, săracul Marty a cedat psihic. Era epuizat emoțional. Am câștigat opt din ultimele zece game-uri și m-am calificat în semifinale.

Nu-mi făceam niciodată griji fără rost dacă adversarul meu se pierdea cu firea și începea să se certe cu arbitrul și să arunce cu racheta. Cu cât era oponentul mai furios, cu atât mai calm tindeam eu să fiu. Mă mai întâlnisem cu această situație de multe ori înainte de Marty Mulligan. Spre deosebire de majoritatea jucătorilor australieni, Warren Woodcock, Bob Hewitt și Bob Mark aveau toți trei probleme cu temperamentul și puteau fi indisciplinați. Eu mă gândeam că, dacă celălalt tip era ocupat fiind nervos, nu avea cum să se concentreze la meci. Am descoperit că, în majoritatea cazurilor, atunci când adversarul își pierde mințile din cauza unui lucru minor, cum ar fi o decizie a arbitrului, eu aveam de câștigat, cum s-a

întâmplat cu Marty. Au fost și excepții, Pancho Gonzales și, mai târziu, John McEnroe și Jimmy Connors, cărora conflictele le plăceau atât de mult încât nu ezitau să facă scandal ca să-și intimideze adversarul, dacă simțeau că sunt în urmă într-un meci. Depindea de adversar dacă se lăsa afectat sau nu de astfel de scandaluri.

În semifinală, de cealaltă parte a fileului mă aștepta Neale Fraser. În al cincilea set, avea serviciul la 5-4 pentru el și era foarte aproape de victorie. Frase avea cel mai bun serviciu din tenisul mondial. Inexplicabil, nu a venit la fileu după ce a servit, așa că am returnat o lovitură câștigătoare. Cu această lovitură, am reușit să preiau inițiativa și am câștigat următoarele trei game-uri și un loc în finală. Împotriva cui? A cui altcuiva dacă nu a lui Roy Emerson? Acest campionat francez se transforma într-o săptămână ca acasă. Încă o dată, la fel cum am făcut tot turneul, am început lent și Emmo a preluat conducerea. Aproape că mă bătuse, mă conducea cu 2-1 la seturi și cu 3-0 în al patrulea set. Însă atunci a abandonat jocul său agresiv normal și, necaracteristic pentru Emmo, s-a retras în apărare și a încercat să-și asigure victoria. Ca și în cazul lui Frase, acesta a fost momentul în care am decis că este totul sau nimic și am preluat inițiativa. Am câștigat după ce am luat ultimele două seturi cu 9-7, 6-2. Titlurile Australiei și al Franței erau ale mele. Urma Wimbledon, unde eu eram considerat favoritul numărul unu, iar Emmo, numărul doi.

Am câștigat turneul Queen's Club cu foarte puțin timp înainte de Wimbledon, lucru pe care l-am văzut drept un semn bun, nicidecum un blestem, cum credeau mulți. În trecut, aproape fără excepție, cine câștiga la Queen's Club pierdea la Wimbledon.

Deoarece eram câștigătorul din anul anterior, în 1962, într-o însorită zi de vară londoneză, am avut onoarea de a deschide marele turneu pe terenul central, sub privirile Ducesei de Kent și ale celorlalți 15 000 de spectatori din tribunele oficiale. Cred că importanța momentului l-a copleșit pe adversarul meu din prima rundă, Naresh Kumar din India, așa că am reușit să câștig în trei seturi. Deși am făcut mai multe greșeli decât aș fi vrut, am reușit să câștig și meciurile următoare în seturi consecutive, contra lui Tony Pickard, Whitney Reed și Pierre Darmon. Dintre cei opt jucători din sferturile de finală, șase erau australieni: frații Fraser, Neale și John, Martin Mulligan (îl bătuse pe Emmo, care avea degetul mare de la piciorul drept accidentat... În mod bizar, urmărise o minge în standuri în timpul unei partide de dublu mixt, piciorul i-a alunecat în spațiul dintre două locuri și și-a scrântit degetul mare!), Ken Fletcher, Bob Hewitt și cu mine.

Încercam întotdeauna să urmăresc meciurile cele mai importante din orice turneu în care participam, în speranța că voi putea afla în ce formă se află adversarii și că voi observa un detaliu care să-mi fie de ajutor când voi juca împotriva lor. Evident că am făcut acest lucru și la Wimbledon. Jucătorii nu prea aveau altceva de făcut în timpul turneelor în acele zile de dinaintea calculatoarelor, a iPod-urilor și a iPad-urilor decât să joace cărți și să se uite la meciurile de tenis. Organizatorii de la Wimbledon căutau mereu moduri de a ne face să ne simțim speciali: ne luau dimineața de la hotel și ne aduceau seara înapoi în automobile Bentley și Rolls-Royce și ne hrăneau cu cele mai bune mâncăruri, inclusiv delicioasele căpșuni cu smântână pentru care este renumit Wimbledon. Cel puțin o dată

pe zi, înaintea meciurilor, Emmo și cu mine ne duceam la Queen's Club și ne antrenam împreună, chiar dacă știam că exista o șansă bună să joc contra lui în semifinale sau în finală.

Adversarul meu din sferturile de finală a fost Manuel Santana, care mă învinsese în finala campionatului francez cu doi ani mai devreme. Era un jucător greu de învins, talentat și cu un simț al dreptății foarte dezvoltat, iar meciul nostru a fost, probabil, cel mai bun meci de simplu masculin din acel an. Am avut parte de câteva decizii foarte proaste ale arbitrilor de linie, cum pățește, mai devreme sau mai târziu, orice jucător. Trebuie să recunosc că, în cazul a două astfel de decizii, luate în momente cruciale pentru mine, am fost foarte aproape să-mi pierd cumpătul. Manuel și Andres Gimeno au fost, probabil, cei mai buni jucători pe care i-a dat vreodată Spania, până la Rafael Nadal. Fiul unui îngrijitor la terenurile Clubului de Tenis Madrid, Manuel, specialist al jocului pe zgură, devenise un maestru al topspinului pe forehand și pe rever. A câștigat un prim set extrem de lung cu 16-14 și mă conducea cu 5-1 în al doilea, însă m-am zbătut, am luptat și am reușit să-l câștig cu 9-7. Și norocul a fost de partea mea. Câteva dintre loviturile mele au atins fileul și au căzut în partea lui de teren. Tenisul este și un joc al minții, nu doar unul al corpului, iar faptul că Manuel a avut nenorocul de a pierde un set pe care ar fi trebuit să-l câștige, în combinație cu insuportabil de norocoasele mele lovituri câștigătoare, l-a descurajat și mi-a permis să câștig ultimele două seturi cu 6-2, 6-2.

Acum doar Neale Fraser mai stătea între mine și finală. Situația a fost echilibrată în primul set, însă am reușit să câștig cu 10-8. Apoi, devreme în al doilea

set, Neale a suferit o scădere vizibilă de formă și, în combinație cu faptul că passing-shotul meu pe rever a funcționat perfect, am câștigat cu 6-1. Și-a revenit și am dus o luptă dură în al treilea set, pe care l-am câștigat cu 7-5.

În a patra finală consecutivă la Wimbledon (câștigasem una, pierdusem două) am jucat cu rivalul meu de la Roland Garros, Marty Mulligan. De această dată nu au mai fost artificii. Am câștigat primul set cu 6-2 în doar 16 minute. Cred că acest lucru și, posibil, importanța fantastică a momentului l-au doborât pe Marty. Datorită jocului foarte precis, am reușit să-l țin în afara meciului în următoarele două seturi, pe care le-am câștigat cu 6-2, 6-1 în 52 de minute, devenind al patrulea australian (doar!), după Sir Norman Brookes, Gerald Patterson și Lew Hoad, care a câștigat Wimbledonul de două ori. Marty nu s-a făcut de râs și, la un moment dat, toată mulțimea, altminteri destul de adormită, l-a aclamat cu generozitate când a salvat patru smash-uri puternice pe care le-am trimis către el.

Fără a fi prea plin de mine în mod stupid, am ieșit pe teren pur și simplu refuzând să accept posibilitatea ca Marty să mă bată. Când mă uit acum la fotografii din timpul meciului, observ că aveam o expresie îndârjită și hotărâtă. Prima mea grijă a fost să mă asigur că încep meciul bine și că joc un tenis destul de bun încât să nu-i dau șanse lui Marty. Eram disperat să evit o cădere de formă, cum pățisem în trecut, de multe ori, împotriva lui Roy Emerson și a lui Neale Fraser, imediat după ce jucasem un meci bun. Nu avea nimic de-a face cu faptul că aveam prea multă încredere în forțele proprii. De fapt, nu am aflat niciodată de ce aveam aceste căderi de formă. Când jucam așa, Charlie Hollis obișnuia să-mi spună: „Unde

erai în timpul acelui set? Ce s-a întâmplat? Arătai de parcă erai plecat la masă". Dintr-odată, serviciul care funcționase perfect în meciul anterior (sau chiar în setul anterior al aceluiași meci!) începea să iasă în afara terenului. Dintr-odată, jocul de picioare era imprecis. Dintr-odată, mă lăsam surprins de mingile adversarului. Dintr-odată, eram condus și eram forțat să lupt ca să revin în meci, riscând înfrângerea. Nu voiam să las lucrurile acestea să se întâmple în finala de la Wimbledon.

Nimic nu se compară cu primul titlu câștigat la Wimbledon, însă *fiecare* titlu la Wimbledon este foarte, foarte special. Iar lucrul care îl făcea și mai dulce pentru mine a fost realizarea pe care am avut-o când m-am înclinat în fața reginei, în momentul în care mi-a înmânat trofeul și eu îmi făceam griji că mă voi face de râs dansând cu câștigătoarea de la simplu feminin, Karen Hantze Susman, din SUA, la Balul Victoriei din acea seară (luasem lecții pentru a evita dezastrul din 1961, când călcasem rău pe bec cu Angela Mortimer Barrett): mai trebuia să câștig doar campionatul din Statele Unite pentru a obține mult râvnitul Mare Șlem. După meci, Marty Mulligan a acceptat înfrângerea cu grație și le-a transmis spectatorilor dezamăgirea pentru faptul că nu a putut să le ofere o finală clasică. A spus, cu amabilitate, că nu m-a văzut niciodată jucând atât de bine și că se teme că m-a ofensat cumva și de aceea l-am bătut atât de dur. A fost un discurs elegant, din partea unui bărbat rănit în orgoliu. La rândul meu, am spus că Martin mi-a dat mai mult de furcă decât a lăsat scorul să se vadă.

Pe tot parcursul carierei mele am încercat să nu mă bucur niciodată prea mult de o victorie. Pe lângă

faptul că nu-mi stătea în fire, simțeam că acest lucru ar fi fost lipsă de respect pentru adversarul meu și ar fi atras karma rea. „Cocoș într-o zi, pământuf pentru șters praful în următoarea zi", spune o veche zicală. Sau precum a spus Rudyard Kipling în inspiratul său poem „Dacă" (care este, în mod adecvat, inscripționat deasupra intrării jucătorilor de la Wimbledon): „De-ntâmpini și Triumful, și Dezastrul / Mereu senin și în același fel [...] fiul meu: atunci - ești Om!".

Iar unele publicații au avut grijă să nu mă lase să devin prea plin de sine. Acestea au observat că sunt norocos că nu sunt profesionist, deoarece nu mi-ar mai fi atât de ușor contra unor jucători precum Gonzales, Sedgman, Hoad și Rosewall. Acest lucru era parțial adevărat și eu știam asta. Abia așteptam ziua în care voi putea să-mi încerc puterile contra jucătorilor profesioniști de top. Public, singurul lucru pe care l-am putut spune a fost că nu pot face mai mult decât să-l bat pe bărbatul din cealaltă parte a fileului, lucru adevărat, de altfel. Revista *Time*, care favoriza jucătorii profesioniști și pe cei americani, în ediția din 13 iulie 1962, care a ieșit imediat după Wimbledon, nu prea a privit cu ochi buni șansele mele de a mă alătura iubitului lor Donald Budge. De fapt, erau părți din acel articol care m-au făcut să mă îndoiesc că autorul știa ceva despre mine sau că mă văzuse vreodată jucând. Mai întâi, jurnalistul a pretins că aveam o viață ușoară la amatori, deoarece toți jucătorii care erau destul de buni „să mă facă să transpir pentru o victorie" erau deja profesioniști. A insistat asupra faptului că, la începutul carierei mele, pe când eram doar „un jucător nesemnificativ în grupa de rezervă pentru marile echipe de la Antipozi", eram adeseori „pus la punct" de Hoad, Rosewall și Ashley Cooper. Chiar și după ce

aceştia deveniseră profesionişti, a notat *Time*, pierdusem de două ori finala de la Wimbledon şi de două ori la Forest Hills, însă, în acest an, „Racheta reuşise în sfârşit să decoleze". Se pare că măturasem tot în cale la campionatele din Australia şi Franţa, iar la Wimbledon am avut nevoie de doar 53 de minute pentru a-l zdrobi pe compatriotul meu Marty Mullingan, care nici măcar nu era printre favoriţi. Iar acum doar campionatul din Statele Unite, din septembrie, stătea între mine şi titlul de Mare Şlem al tenisului de amatori, o realizare atinsă doar de americanul Don Budge, în 1938.

În opinia autorului de la *Time*, probabil că nu aveam să reuşesc Marele Şlem şi dacă, printr-un miracol, aş fi câştigat Şlemul, ar fi fost doar un accident nedrept. „Scund (1,76 metri) şi crăcănat, Rod Laver nu face parte din aceeaşi categorie cu Don Budge." Conform revistei americane, eram temperamental, uşor de scos din ritm de momentele proaste dintr-un meci şi îmi lipsea puterea lui Hoad sau dexteritatea lui Rosewall. În schimb, mă bazam pe şiretenie şi pe „abilitatea unică de a-şi ajusta poziţia încheieturii în timpul loviturii, chiar înainte ca racheta să atingă mingea, lucru care îi permite să o lovească plat, cu topspin sau cu underspin, care face mingea să sară mai jos". La Wimbledon, în săptămâna anterioară, continua articolul, stilul acesta a funcţionat şi mingea s-a comportat „de parcă avea colţuri". Apoi, după aceste tentative de laudă, jurnalistul a încercat să încheie pe o notă mai generoasă, citându-l pe managerul echipei Australiei, Alf Chave: „Nimeni nu ar fi putut să-i facă faţă lui Laver [în finală]. Singura şansă a lui Mulligan ar fi fost să iasă pe teren cu o puşcă".

Din cauza obiceiului meu de a transforma meciurile aparent deja pierdute în victorii, eram cunoscut pe atunci drept Laver „Norocosul". Mi s-a părut mereu o abordare cam simplistă, deoarece trebuie mai întâi să te pui într-o poziție din care să poți profita de șansele care îți sunt oferite. O victorie este o victorie, indiferent dacă-ți domini autoritar adversarul sau recuperezi puncte pentru a câștiga.

Dar s-a ivit o ocazie când nu am mai simțit nevoia să contest porecla „Norocosul": pe 27 iulie, la doar 20 de zile după victoria de la Wimbledon, zburam de la Londra la Amsterdam pentru a juca în campionatul Olandei. Acum moțăiam în liniște, în clipa următoare am fost trezit brusc de o zguduitură puternică. Avionul Pan Am 707 s-a clătinat, s-a înclinat violent, apoi a revenit la orizontală. În timp ce ieșea din stratul de nori pentru a ateriza, pilotul evitase la limită o coliziune aeriană cu un avion de vânătoare olandez, accelerând direct în sus, apoi rostogolindu-se și îndreptând din nou avionul. În afara momentelor când trebuia să mă ridic pentru a merge la toaletă, țineam întotdeauna centura pusă atunci când zburam. Slavă Domnului că aveam centura pusă în acea zi, deoarece pasagerii care nu o aveau au fost catapultați din locurile lor. Mulți au suferit răni la coloana vertebrală, lovituri la cap și au avut fracturi. Capetele pasagerilor au spart compartimentele pentru bagaje de mână și am văzut smocuri de păr lipite de plafon. Oamenii urlau și plângeau. O parte dintre cei de la clasa întâi erau plini de tăieturi, deoarece fuseseră serviți cu băuturi cu doar câteva minute mai înainte. Picajul aruncase paharele în toate părțile și le spărsese. Pentru a calma pasagerii, pilotul a anunțat doar că avusese o problemă cu comenzile aeronavei și că totul

era în regulă. Abia în ziua următoare am aflat ce se întâmplase cu adevărat. Dintre cei 79 de pasageri, 26 au fost spitalizați după aterizarea la Amsterdam, 14 dintre ei cu răni grave. Nu eram rănit, doar un pic șocat, atât din cauza faptului că aș fi putut să mor într-o coliziune aeriană, cât și din cauza zguduiturilor și a imaginii îngrozitoare a răniților, însă, din fericire, nu era nimic serios și nimic care să mă împiedice să joc tenis în aceeași zi. În următoarele trei săptămâni, Pan Am m-au tot sunat să mă întrebe dacă nu sufăr de traume întârziate. Am fost bine.

Fusese cât pe-aci să nu ajung la Amsterdam, însă am reușit să câștig campionatul Olandei, adăugându-l la o listă care includea, până atunci, titlurile de simplu masculin din Australia, Franța și de la Wimbledon, precum și cele din Germania, Italia și turneul British Hard Court. În total, în acel an am câștigat 17 titluri, inclusiv turneele de Mare Șlem și „tripla pe zgură" de la Paris, Hamburg și Roma, pe care doar Lew Hoad o mai câștigase până atunci, în 1956. Și o confesiune: una dintre puținele finale pe care le-am pierdut în acel an a fost cea a turneului Alpine Lands Open din Kitzbuhel, la mare altitudine, în Alpii austrieci. De obicei nu îmi găsesc scuze când pierd, însă acest eveniment a avut loc a doua zi după ce împlinisem 24 de ani. Până atunci decisesem deja că-mi plac gustul berii și ieșitul la un pahar alături de prietenii mei, așa că am sărbătorit cu prea mult entuziasm și... nu e nicio cale să evit adevărul: mă simțeam un pic mahmur când am ieșit pe teren.

8

Primul meu Mare Șlem

Rezultatele obținute în acel an m-au făcut să fiu considerat drept favoritul numărul unu la campionatul Statelor Unite. Ofertele constante primite de la asociația de profesioniști erau niște abateri ale atenției plăcute, chiar dacă tulburătoare, de la antrenamentele pentru turneul din Statele Unite și pentru Marele Șlem. Sincer, deși îmi doream foarte mult să câștig Marele Șlem, eram departe de a fi obsedat de această idee. „Filosofic", aceasta este cea mai bună descriere a modului în care abordam această idee. Dacă reușeam, minunat. Dacă nu, soarele urma să răsară și în ziua următoare.

Prin intermediul lui Ken Rosewall, IPTPA (asociația care guverna tenisul profesionist) mi-a transmis că eu eram pe locul întâi în lista de jucători doriți. În plus, cu un buget de 67 000 de dolari, îi urmăreau și pe Roy Emerson, suedezul Jan Eric Lundquist, mexicanul Rafael Osuna, spaniolul Manuel Santana și germanii Willie Bungert și Christian Kuhnke. Le-am mai

explicat o dată că nu voi lua nicio decizie în acest sens decât după campionatul din SUA și meciurile prin care Australia își apăra titlul de Cupa Davis în decembrie. De asemenea, profesionistul Pancho Gonzales mi-a oferit o sumă de minimum 50 000 și maximum 100 000 de dolari pentru un turneu profesionist în doi cu durata de un an, urmând să jucăm unul contra celuilalt peste tot în lume. L-am refuzat din același motiv pentru care am refuzat și IPTPA. În plus, eram rezervat în privința felului în care aș putea interacționa cu temperamentalul Gonzales.

Am sperat că, dacă voi declara public că nu mă interesează să devin profesionist, voi avea parte de un pic de liniște. Nu am avut asemenea noroc. Am continuat să fiu abordat de profesioniști și să fiu presat de jurnaliști, care voiau să știe care sunt planurile mele. Unii jurnaliști l-au sunat chiar și pe tata, în Gladstone. Tata nu s-a lăsat păcălit să spună nimic, deși discutasem cu el de mai multe ori despre avantajele și dezavantajele trecerii la profesionism. „Am dori ca Rod să rămână amator, însă este doar decizia lui", a spus el. „De fapt, familia nu este deloc îngrijorată, indiferent ce va alege. Nu o să încercăm să-i influențăm decizia. După anul excelent pe care l-a avut, nu m-ar surprinde să-i fie oferită o sumă mare de bani și ar fi mare lucru ca un tânăr neobișnuit cu mulți bani să refuze o ofertă bună de la profesioniști. Rod are o idee bună despre toate lucrurile astea. Sperăm să stea acasă o săptămână după turneul din America și vom purta o discuție în familie atunci."

La Forest Hills, eu eram nerăbdător să încep. Am jucat tenis în forță, precis, și am reușit să obțin victorii în seturi consecutive contra israelianului Elezer Davidman, a lui Eduardo Zuleta din Ecuador, a lui

Bodo Nitache din Germania și a vechiului meu adversar din Cupa Davis, mexicanul Tony Palafox. Americanul Frank Froehling, care avea un serviciu și un forehand-bombă, însă și un rever suspect, de care am profitat din plin, mi-a oferit provocarea de care aveam nevoie în sferturi, când m-a împins până la patru seturi, inclusiv un set doi pe care l-am câștigat cu 13-11.

Am fost onorat, când turneul ajunsese pe la jumătate, să fiu contactat de marele Donald Budge care, având în vedere faptul că avea deja un Mare Șlem câștigat și știa mai bine decât oricine ce stres trebuia să suport, a sugerat că mi-ar prinde bine să accept invitația de a merge cu el la o stațiune retrasă din nordul statului New York pentru o zi și o noapte, unde să ne antrenăm împreună și să flecărim. Am făcut exact asta. În plus, am luat o masă delicioasă și am văzut un film. A fost o metodă ideală de a mă relaxa. Câteva săptămâni mai târziu am fost surprins să aflu că Don a declarat că noi doi am jucat un meci foarte serios și că *aproape l-am bătut.* Nu mi-a venit să cred! Don avea 47 de ani și nu mai era în formă de o decadă și jumătate, iar „meciul nostru foarte serios" a fost de fapt doar un schimb inofensiv de lovituri peste fileu. Don avea tendința să fie așa. Cred că nu se obișnuise să nu mai fie în centrul atenției după ce cariera i s-a încheiat, așa că oricine purta o conversație cu el afla imediat și cu detalii din plin toate lucrurile mărețe pe care le realizase în tenis. Oamenii care îl vedeau venind spre ei spuneau: „Iată că vine Marele Șlem". Mi-am promis că, dacă voi reuși să câștig titlul din SUA, nu-i voi da nimănui motiv să spună așa ceva despre mine.

După ce l-am bătut pe Rafael Osuna în semifinale cu 6-1, 6-3, 6-4, m-am pregătit pentru finala împotriva

bărbatului despre care știam, în adâncul inimii, că va fi întotdeauna acolo ca să încerce să mă împiedice să câștig Marele Șlem: Roy Emerson. Nu mă puteam abține să nu-mi amintesc de momentul când Ken Rosewall i-a furat Marele Șlem bunului său prieten Lew Hoad, la campionatul din SUA, și mă întrebam dacă Emmo îmi va face mie ce i-a făcut Mușchi lui Lew. Eram sigur că va încerca din toate puterile.

În seara de dinaintea finalei, Asociația Jurnaliștilor de Tenis din America a organizat o cină în onoarea lui Sir Norman Brookes, unul dintre cei mai mari jucători de tenis ai Australiei care, în timpul carierei lui, care a durat din 1898 și până în 1920, câștigase toate titlurile majore, fusese un jucător de bază în echipa noastră de Cupa Davis și președinte al LTAA între 1926 și 1955. Când i-a fost prezentat premiul Immortal Tennis pentru contribuția durabilă pe care a adus-o sportului nostru, el a ținut un discurs foarte elocvent, în special atunci când a vorbit despre cum și-ar dori ca tenisul să nu mai fie împărțit între profesioniști și amatori, așa încât cei mai buni jucători din lume să poată juca unii împotriva celorlalți. „Sper doar că voi trăi destul de mult încât să văd cu propriii ochi un campionat deschis", a spus Sir Norman. Din fericire, a trăit. A decedat pe 28 septembrie 1968, la 90 de ani, la exact 20 de zile după prima finală a turneului US Open. Nu a fost singurul premiu decernat în acea seară. Pancho Gonzales a primit o citare prezidențială din partea Comitetului Sportiv „Oameni pentru oameni" pentru că a fost „Ambasadorul tenisului pentru Statele Unite", iar eu am câștigat titlul de „Cel mai popular jucător de tenis din lume", lucru care m-a uimit, deoarece eram unul dintre cei mai introvertiți tipi din circuit.

În ziua următoare, împotriva lui Roy Emerson, strategia era să evit startul meu lent obișnuit și să atac cu cel mai puternic tenis încă de la început, pentru a încerca să-l copleșesc pe Emmo și să-l învingîn trei seturi. Știam că forma lui fizică superioară ar fi putut să fie decisivă dacă se ajungea la cinci seturi. Cum spunea Harry Hopman, tipul mai în formă trebuie, în mod normal, să câștige al cincilea set, așa că eu voiam să câștig meciul mai devreme. În primul set am făcut break pe serviciul lui Roy și am câștigat primele două game-uri. Să încep bine și să pun presiune continuă pe adversar a fost mereu obiectivul meu în orice meci. Am câștigat primul set cu 6-2. Serviciul și drive-urile făceau exact ce voiam eu să facă și acest lucru a fost fundamental în al doilea set, pe care l-am câștigat cu 6-4.

Atunci, precum mă așteptam, Roy și-a revenit și a început să mă atace cu ferocitate. Am cedat în fața serviciilor și voleurilor lui precise și am făcut erori, așa că a câștigat al doilea set cu 7-5. Passing-shoturile lui nu fost mereu bune și terenul de iarbă (pe atunci, la Forest Hills se juca încă pe iarbă) era elastic și i se potrivea. *Trebuia* să câștig al patrulea set. Nu puteam risca să ajungă meciul în al cincilea set, când aș fi devenit o țintă pentru Roy. Am preluat inițiativa și am dezlănțuit fiecare lovitură pe care o știam. Am ajuns să conduc cu 40-15 în game-ul hotărâtor, servind pentru meci. Nu există nicio altă cale de a povesti ce s-a întâmplat după aceea: când am servit și am fugit spre fileu ca să mă ocup de voleul pe forehand returnat de Emmo, țineam racheta incorect, așa că am lovit mingea lui Roy cu smash-ul... direct în fileu. Astfel de ratări au potențialul de a schimba cursul unui meci. Am încercat să-mi țin emoțiile în frâu, am respirat adânc, m-am

liniștit și nu m-am gândit la altceva decât să reușesc prima servă. Am reușit și Roy a returnat. Am trimis un voleu adânc spre forehandul lui. Passing-shotul lui pe lung de linie a ieșit afară din teren. Am câștigat meciul în patru seturi, 6-2, 6-4, 5-7, 6-4.

Marele Șlem era al meu. În explozia mea de fericire, am aruncat racheta în aer și am fugit, cu brațele desfăcute, pentru a-l îmbrățișa pe Emmo, care mă aștepta la fileu cu un rânjet imens, la fel de fericit pentru mine pe cât era de dezamăgit pentru sine. Când ieșeam de pe teren, Don Budge s-a apropiat și mi-a strâns mâna. „Bine ai venit în club!", a exclamat, și e posibil chiar să fi spus acest lucru cu bune intenții. Cu siguranță a fost generos atunci când le-a spus reporterilor care l-au invitat să ne compare, ca jucători. „Sunt fericit că nu a trebuit niciodată să joc cu un asemenea stângaci, care stăpânește toate loviturile. Și mai trebuie să laud fairplay-ul de care au dat dovadă Rod și Roy. Cred că unii dintre băieții noștri, precum și alți jucători, ar avea ceva de învățat de aici."

Am fost asaltat de lăudători și, când reporterii m-au întrebat cum mă simt drept cel mai bun jucător din lume, le-am spus că nu am de unde să știu, deoarece mai sunt niște tipi, pe nume Hoad, Rosewall, Sedgman, Gonzales, Trabert și Segura, pe care nu i-am bătut, pentru că nu am jucat cu ei. În plus, știam că printre cei 128 de jucători din turneele majore de amatori se regăseau și tipi care nu prea jucau la același nivel înalt, tineri care călătoreau în jurul lumii cu racheta după ei, se înscriau în turnee și rareori rezistau mai mult de o rundă.

La Forest Hills nu exista nicio cină oficială, niciun vals al victoriei. Am fost mult mai fericit că pot să fac

cinste oricui a dorit să bea o bere alături de mine la barul de la club. Știu sigur că tipul care merita cel mai mult berea era Emmo.

Încă o dată, presa din Australia i-a asaltat pe mama și pe tata, iar mama i-a oferit unui reporter următoarea perlă: „Succesul nu l-a schimbat pe Rod. Încă îmi spune mamă". Nu știu cum altfel aș fi putut să-i spun.

Pe drumul spre casă de la campionatul SUA din New York am jucat în turneul Pacific Southwest de la Clubul de Tenis din Los Angeles. În public și la diversele evenimente mondene am întâlnit multe celebrități care erau fani declarați ai tenisului și păreau la fel de copleșiți de prezența jucătorilor pe cât eram și noi de a lor. Erau acolo niște nume mari, oameni pe care nu mi-aș fi imaginat niciodată că o să ajung să îi cunosc, precum eroul meu din copilărie, John Wayne, care făcea să strălucească reprezentațiile de la cinematograful în aer liber din Rocky, unde eram un client obișnuit în primul rând, dar și Charlton Heston, Burt Lancaster, Kirk Douglas, Lloyd Bridges, Dinah Shore și alții. Aceste staruri se descurcau cu racheta în mână și aveau terenuri de tenis în curtea din spate. Kirk și Charlton m-au invitat, pe mine și pe alți jucători, în casele lor duminica pentru tenis și grătar.

Când reporterii mi-au spus că muzeul statuilor de ceară Madame Tussaud's din Londra pregătește o statuie care să mă reprezinte și care să fie așezată lângă cea a lui Don Bradman în Galeria celebrităților sportive, fața mea a devenit roșu-aprins și am evitat să fac vreo declarație. Când am văzut-o, în cele din urmă, a trebuit să admit că manechinul nu arăta rău... Au muncit din greu pentru a-mi imita perfect trăsăturile feței, picioarele și antebrațul proeminent al

mâinii stângi. Până la urmă, am fost mândru să fiu inclus în această galerie, alături de personalități ilustre precum Bradman, ca să nu mai menționez galeriile de regi, regine, împărați, actori, staruri rock și ucigași în serie de la Madame Tussaud's.

Când am aterizat pe aeroportul din Rockhampton, pe 27 septembrie, am văzut prin fereastra avionului o mulțime de mai mult de o mie de persoane, înghesuite lângă terminal. O mulțime de echipaje TV și fotografi de presă se agitau în jur. Mă întrebam pe cine au venit să vadă. Când am debarcat și i-am văzut pe mama și pe tata, pe sora mea Lois și pe frații și prietenii mei, am realizat că erau acolo ca să mă vadă pe mine. Printre toate îmbrățișările, sărutările și felicitările, precum și strigăte de „Bravo ție, Rod Racheta!" și „Bun venit acasă, soldat!", primarul Pilbeam, strălucitor cu lanțul său greu la gât, mi-a urat bun venit în mod oficial și mi-a înmânat o rachetă de tenis cu lungimea de doi metri și cheile orașului (nu că aș fi știut vreodată ce trebuie să faci cu aceste chei!). Când mi s-a cerut să țin un discurs, le-am spus oamenilor din Rocky adevărul: faptul că eu știam că ei mă susțin de la distanță m-a îmbărbătat în cele mai grele momente și mi-a dat încredere în meciurile importante. Le-am spus că victoriile de la Wimbledon și din campionatul Australiei și faptul că puteam reprezenta Australia în Cupa Davis erau un vis devenit realitate și le mulțumeam zilnic stelelor mele norocoase pentru asta. Claude Farmer, care cumpărase proprietatea Marlborough de la tata, a adăugat că, dacă nu ar fi fost el, probabil că încă aș îngriji copacii de la Langdale.

Duminică a avut loc o paradă în onoarea mea. Am fost urcat într-o mașină sport decapotabilă, lângă

primarul Pilbeam, și purtat de-a lungul East Street, escortat de polițiști pe motociclete, de orchestra orașului și de un trib întreg de jucători de tenis locali, juniori și seniori, îmbrăcați în uniforme albe și ținând rachetele sus în aer, până când am ajuns la sala de ceremonii a Primăriei. Mii de oamenii s-au aliniat de-a lungul East Street, aclamând și bătând din palme. De acolo am fost dus la Hotelul Criterion, unde am fost oaspetele de onoare al unui prânz găzduit de Asociația de Tenis Central Queensland. Ați putea să credeți că ajunsesem deja să mă pricep mai bine la discursurile publice, însă am fost copleșit de timiditate și, după ce am mormăit câteva cuvinte de mulțumire, m-am așezat ușurat în fața unei mese bogate. În acea noapte, am fost sărbătorit și la circuitul local de curse, unde am făcut un tur de onoare pe locul din spate al unei motociclete conduse de campionul probei de viteză din Queensland, Ivan Mauger. Câteva zile mai târziu, m-am prezentat la turneul Queensland Hard Court Titles, unde l-am bătut pe Emmo în seturi consecutive în finală. După aceea am făcut echipă cu Roy și i-am bătut în finala de dublu pe Fred Stolle și Bob Hewitt, care ocupaseră locul al doilea la dublu la Wimbledon și tocmai se întorseseră din Africa de Sud.

Până când mă întorsesem în Australia, mă hotărâsem deja să devin profesionist imediat după finala Cupei Davis. Frank Sedgman și Ken Rosewall, care acționau în numele IPTPA (Mușchi era secretar și trezorier), îmi făcuseră o ofertă foarte bună, mărind suma pe care mi-o oferiseră înainte de a câștiga Marele Șlem. Cu toate acestea, încă aveam dubii. În unele zile îmi spuneam că trecerea la profesionism, lucru care-mi va asigura viitorul din punct de vedere financiar, este singura decizie posibilă în această etapă

a vieții mele, apoi însă mă convingeam că iubesc prea mult să joc în fabuloasele turnee majore de la Roland Garros, Wimbledon sau Forest Hills pentru a-mi lua rămas-bun. Banii erau cu siguranță un factor important, care făceau profesionismul și mai tentant. Voiam să-mi asigur viitorul, voiam să-mi cumpăr o casă, poate chiar să-mi întemeiez o familie, să investesc niște bani. În plus, familia mea nu era bogată. Mama și tata mă ajutaseră cât de mult putuseră când eram copil, îmi cumpărau rachete, mingi, pantofi și haine și lăsau totul baltă ca să mă ducă la turnee. Cumva, reușiseră să facă toate lucrurile acestea. Și eram încă bine-venit să stau la ei ori de câte ori jucam în Queensland. Nu cereau nimic și erau foarte mulțumiți de viața pe care o duceau, de casa și de orașul lor, însă eu voiam să-i răsplătesc, să le asigur independența financiară, poate să le cumpăr o mașină mai bună. Indiferent de zbuciumul din mintea mea, nu am lăsat nimic să se vadă în public și nu am oferit niciun indiciu asupra deciziei pe care urma să o iau. I-am întrebat pe Frank și pe Ken, precum și pe Lew și pe Ashley Cooper, cum o să fie viața în circuitul profesionist, însă singurii oameni cărora le-am spus ce simțeam erau părinții și frații mei, atunci când m-am retras un pic la Gladstone, după sosirea din America, pentru odihnă și recreere. Atunci am vorbit până târziu în noapte despre cât de important este să iau decizia cea mai bună.

Am plecat de la Gladstone știind că urma să devin profesionist. După ce obținusem tot ce se putea obține ca amator, îmi era clar faptul că am nevoie de alte provocări, pentru a nu stagna. Și nu cumva îmi datoram mie și familiei mele să profit de pe urma talentului meu? Fusesem avertizat că era inevitabil să

întâmpin dificultăți în circuitul profesionist, toți începătorii aveau această problemă, însă, dacă reușeam să le depășesc, exista șansa de a face mulți bani. Acea călătorie acasă, la familia mea – unde am fost la pescuit și la schi nautic cu Bob și cu Trev și am stat, ca în zilele bune, o săptămână sau două la familia Shepherd – mi-a permis să-mi limpezesc gândurile, m-a coborât cu picioarele pe pământ și au pus tenisul și viața de după tenis într-o nouă lumină.

Am decis că vreau să joc cu cei mai buni jucători din lume și să economisesc și niște bani. Nu voiam, atunci când urma să mă retrag din tenis, să fiu nevoit să-mi pun numele pe magazinul de bunuri sportive al altcuiva în Rocky, să-mi pun la bătaie reputația pentru a vinde asigurări de viață sau să administrez un pub, așa cum ajunseseră să facă mulți campioni australieni din toate sporturile. Președintele LTAA, Norman Strange, a declarat că s-a resemnat cu ideea că mă va pierde. „Dacă Rod Laver dorește să devină profesionist, îi dorim tot binele din lume. Este o decizie personală a lui Rod și nu vrem să îi punem piedici. Rod a oferit tenisului de amatori al Australiei ani întregi de serviciu credincios și LTAA îi este recunoscătoare. Pierderea lui va fi regretabilă, însă nu tragică. Există mulți tineri talentați care abia așteaptă să-i ia locul în echipa de Cupa Davis. De aceea Australia este invidiată de toată lumea tenisului." Cuvintele reconciliante ale lui Norman m-au liniștit. Însă presimțeam că Harry Hopman, un susținător feroce al tenisului de amatori, nu va fi atât de înțelegător dacă întorceam spatele sistemului care mă făcuse ceea ce eram și deveneam profesionist.

Nu-mi făceam iluzii în privința șefilor LTAA, Esca Stephens și T.E. Robinson, știam că eventualitatea

dezertării mele îi înfurie, însă mai știam că acești bărbați aveau slujbe profitabile în întreprinderi private, care le permiteau să fie administratori de tenis în calitate onorifică, așa că nu mă interesa ce simțeau ei. Sincer vorbind, succesul profesioniștilor nu servea celor mai bune interese ale anumitor oficiali din sistemul de amatori. Ar fi putut să pericliteze toate acele călătorii gratuite la Paris, Londra și New York, unde erau tratați ca niște regi, precum și cazarea în hoteluri de lux și deplasările plătite. Și suspectez și că mulți dintre jurnaliștii care ne criticau o făceau pentru că nu voiau să piardă excursiile cu toate cheltuielile incluse în Europa și America. Ziariștii de la *Courier-Mail* din Brisbane păreau să creadă că, dacă aș fi trecut la profesionism, lucrul ăsta ar fi o trădare a mărețului sport denumit tenis, deoarece nu este bine să faci bani din sportul pe care îl iubești. Au cerut să fiu suspendat din echipa de Cupa Davis dacă nu declar în mod clar și fără echivoc că nu voi deveni profesionist. Dacă jucam în timp ce *intenționam* să trec la profesioniști, spuneau ei, înseamnă că aș fi „trișat". Din fericire, LTAA a răspuns că, atât timp cât nu mă alăturam în mod oficial profesioniștilor, aveam încă dreptul să joc în Cupa Davis.

Criticile presei erau cel puțin parțial ipocrite. Din punctul meu de vedere, ei îmi cereau mie să rămân amator și să continui să trăiesc la limita sărăciei, în timp ce ei aveau salarii bune de jurnaliști și-și puteau permite să-și cumpere o mașină, o casă și să întrețină o familie. Aveam parte de multă glorie, însă nu și de bani. Iar cu gloria poți să-ți cumperi un kilogram de cârnați doar dacă mai pui încă 5 dolari. Chiar și când am câștigat un trofeu, o strângere fermă de mână și un cupon de 15 lire pentru victoria de la Wimbledon,

nici măcar nu au fost 15 lire în numerar, ci un cupon cu care puteam cumpăra doar produse aprobate de Wimbledon.

Înainte de Challenge Roundul împotriva echipei Mexicului, am suferit o cădere de formă post-Mare Șlem. Era, poate, inevitabilă. Jucasem atât de mult tenis la cel mai înalt nivel pe tot parcursul anului și aveam deja Marele Șlem în traistă, așa încât, fără să-mi doresc acest lucru, am permis minții mele să se relaxeze. În mod natural, corpul meu a făcut același lucru. John Newcombe, unul dintre tinerii de viitor despre care Norman Strange a spus că abia așteaptă să-mi ia locul, m-a bătut în finala titlului pentru Australia de Sud, apoi am fost aproape să pierd în runda a treia a campionatului de simplu masculin pentru Victoria, în fața celui care urma să devină partenerul de dublu al lui Newk și un campion el însuși, Tony Roche. Tony, născut în orășelul Tarcutta din New South Wales, a fost un alt nume de pe lunga listă de băieți de la țară, care-i includea pe Roy Emerson din Blackbutt, Queensland, Mal Anderson din Theodore, Queensland, și pe mine însumi, care au devenit vârfurile tenisului australian din acea perioadă. Să nu uit să le menționez și pe marile jucătoare de tenis Margaret (Court) Smith și Evonne (Goolagong) Cawley, care proveneau din Albury, respectiv Barellan.

Pe 27 decembrie, Australia a câștigat din nou Cupa Davis, după ce Emmo și cu mine i-am bătut pe Rafael Osuna și Tony Palafox la dublu, asigurând victoria echipei noastre, care conducea acum cu 3-0 în seria de meciuri de pe terenurile Milton. În ziua anterioară, eu îl bătusem pe Rafael în primul meci de simplu și Emmo pe Tony. Privind înapoi, acele zile par acum a fi

dintr-o cu totul altă eră. În timpul evenimentului începuse să plouă, așa că Hop ne-a pus să purtăm ghete cu crampoane. Adversarii noștri însă, cărora crampoanele nu le erau de folos în secetosul Mexic, nu aveau asemenea ghete. Așa că Hop s-a dus și a cumpărat o pereche de pantofi cu crampoane pentru Tony Palafox și i-a dat perechea sa lui Rafael Osuna. Vă puteți imaginea asemenea dovezi de fairplay în ziua de azi?

După ce meciurile s-au terminat și am câștigat cu 5-0, Hop, căpitanul nostru, știind că era aproape sigur că voi deveni profesionist după cina de Cupa Davis, peste două zile, și-a permis o tentativă deloc subtilă de șantaj emoțional pentru a încerca să mă facă să mă răzgândesc. A ales în acest scop ceremonia de prezentare a trofeului Cupei, unde a declarat că el nu este atât de optimist precum Norman Strange în privința stării tenisului australian fără mine. „Fără Rod Laver, Australia nu va mai fi atât de dominantă în tenisul mondial. Dacă Mexic ajunge în Challenge Round anul viitor și noi nu-l vom mai avea pe Laver și pe Neale Fraser [care se retrăgea din activitate], lupta va fi foarte grea. Viitorul nostru ca națiune nu este foarte luminos. În trecut au existat mereu jucători tineri care să le ia locul vedetelor în echipa de Cupă Davis. Acum nu mai este așa", a bombănit el, contrazicându-l pe Strange. „Aveam jucători precum Fletcher, Hewitt și Mulligan. Ce s-a întâmplat cu ei? Tinerii pe care-i avem au nevoie de mult antrenament și eu n-o să fiu tot timpul aici să-i supraveghez. Bănuiesc că va trebui să căutăm un nou jucător pentru simplu și un nou partener de dublu pentru Roy Emerson."

Pe 30 decembrie 1962 am devenit profesionist, prin semnarea unui contract care-mi garanta suma de

110 000 de dolari pe o perioadă de trei ani (din banii de premii, la care se adăugau 22% din costul biletelor de intrare, în cazul în care câștigam meciul, sau 17%, dacă îl pierdeam), trebuind să joc câte 11 luni din fiecare an și să călătoresc oriunde erau turneele. Se întâmpla de multe ori să joc meciuri în câte 28 de seri consecutive, călătorind între Anglia, Franța, Italia și Germania, așa cum am făcut în primul meu an ca profesionist. Reprezentam o afacere bună pentru profesioniști, deoarece, în acel moment, mulți dintre jucători se apropiau de vârsta retragerii. În plus, era profitabil să-l ai pe câștigătorul Marelui Șlem în trupă.

Existau și anumite riscuri. Cei 110 000 de dolari erau oferiți doar pe baza încrederii. Nu aveam nicio asigurare, nu exista niciun multimiliardar care să garanteze plata, nici măcar un promotor care să se asigure că banii există și că eu voi primi partea mea. Ne bazam pe biletele de intrare și pe sponsorizări, iar acestea nu erau nicidecum afaceri sigure. Depindea de mine și de colegii mei nomazi să stârnim entuziasmul publicului, să-i facem să vină la meciuri să vadă abilitățile noastre de tenismeni, să facem publicitate produsului nostru. Lew și Ken voiau să le devin coleg atât de mult încât s-au angajat să completeze ei diferența până la 110 000 de dolari dacă nu voi reuși să strâng toată suma în cei trei ani. Le-am mulțumit, însă nu aș fi acceptat niciodată oferta lor. Nu aveam nevoie de plasă de siguranță.

Presa a fost de față la semnarea contractului, în Brisbane, mi-au făcut fotografii flancat de trezorierul și vicepreședintele IPTPA, Mușchi Rosewall, și de Barry MacKay. Le-am spus reporterilor: „Mi-a luat foarte mult timp să mă decid. M-am hotărât să joc tenis profesionist și sunt convins că este cea mai bună

decizie. Desigur, în primul rând îmi voi asigura independența financiară. Consider că noua mea carieră este o provocare. Nu mă aștept să bat recorduri, pentru că voi juca împotriva celor mai buni jucători din lume, însă sunt convins că mă voi descurca".

Știu sigur că Hop, marele meu antrenor și mentor, s-a simțit dezamăgit, poate chiar trădat, deoarece trecusem în ceea ce el considera a fi partea întunecată. Nu mi-a spus niciodată nimic despre acest lucru. Înțelegeam însă cum se simte. Dedicase atât de multă energie tenisului australian de amatori pentru o perioadă atât de lungă doar pentru a vedea cum, în ultimii ani, mulți dintre „tinerii lui de ispravă" deveneau profesioniști. Printre aceștia: Lew, Mușchi, Frank Sedgman, Ken McGregor, Mal Anderson, Ashley Cooper... și acum și eu. Temerile lui privind decăderea Australiei în Cupa Davis s-au dovedit justificate, cel puțin în 1963, deși cred că acest lucru s-a întâmplat doar pentru că adversarii din acel an au fost mai buni decât cei din 1962, și nu pentru că nu eram eu în echipă. Statele Unite au câștigat Cupa în fața Australiei (reprezentată de Emerson, Fraser și tânărul John Newcombe) cu scorul de 3 la 2. După aceea, Australia a recucerit Cupa în 1964 și a păstrat-o până în 1967. Însă până atunci Hop deja plecase în America, unde i-a antrenat pe tinerii John McEnroe și Vitas Gerulaitis la Port Washington, în Long Island, New York. După niște ani, Mac mi-a spus că antrenamentul cu Hop l-a ajutat enorm și că Hop obișnuia să-i spună, când exersau o lovitură anume: „John, poți să o faci! Dacă poate Laver, poți și tu! Aveți aceleași mișcări mecanice".

La scurt timp după anunț am primit o scrisoare de la All England Club (Wimbledon) prin care mi se

comunica faptul că, la fel cum pățea fiecare amator devenit profesionist, calitatea de membru onorific cu privilegii care-mi fusese conferită automat atunci când am câștigat titlul la simplu masculin a fost revocată și că nu mai aveam dreptul să port cravata purpuriu cu verde a câștigătorilor la Wimbledon. Și în ochii lor, „profesionist" era un cuvânt murdar, iar eu mă transformasem într-un paria trădător atunci când devenisem unul.

Am păstrat totul pentru mine, nu am lăsat să se vadă că îmi pasă. Abia după opt ani, când lucrurile acestea erau deja istorie, am simțit nevoia să-mi exprim frustrarea, când un reporter al revistei *Sports Illustrated* m-a întrebat dacă a fost o decizie dificilă să părăsesc tenisul de amatori. Atunci furia mea a izbucnit. I-am criticat pe oficialii tenisului australian care m-au acuzat că devin profesionist din motive egoiste. Cine erau ei să spună așa ceva? I-am spus jurnalistului că, dacă mi-aș administra afacerile la fel cum o făceau cei de la Asociația de Tenis pe Iarbă din Australia, aș fi fost falimentar. Din punctul meu de vedere, modul LTAA de a-și îngriji jucătorii de Cupa Davis era să ne plătească biletul de avion și o diurnă de 5 dolari. Dacă eram într-o altă țară, eram forțați să trăim un stil de viață nomad. I-am explicat clar corespondentului *Sports Illustrated* că deplasările aveau loc în condiții deplorabile și am adăugat că, după ce ne întorceam acasă, atitudinea LTAA față de mine a fost întotdeauna: „Bravo, Rod, ești omul nostru. Poftim 5 dolari, du-te și cumpără-ți o înghețată". Nu era niciun secret faptul că tenisul de amatori era o chestiune falsă, deoarece se puteau face bani buni pe ascuns. Realitatea era, i-am explicat, că Roy Emerson nu a devenit profesionist decât atunci

când avea 32 de ani, deoarece credea că poate face mai mulți bani ca amator. Mulți jucători (și am explicat clar că nu vorbeam despre Emmo) erau așa-numiți „amatori ai rușinii", care negociau și făceau înțelegeri ascunse cu promotorii, cerând, să spunem, câte 1 500 de dolari ca să joace în anumite turnee, plătiți la negru. Toată lumea știa că se întâmplă acest lucru, însă nimeni nu spunea nimic, deoarece toți profitau. Eram destul de supărat, așa că nu m-am abținut deloc și am spus tot ce știam despre LTAA în acest interviu. Am dezvăluit că existau între șase și opt jucători care câștigau până la 500 de dolari pe săptămână și că unii jucători europeni nici nu se dădeau jos din pat pentru mai puțin de 1 000 de dolari. Această izbucnire nu-mi stătea în fire, însă m-am simțit foarte bine după ce am spus tuturor lucrurile pe care le ținusem ascunse ani de-a rândul.

Nu am avut ocazia de a mă gândi prea mult la decizia mea după aceea. Botezul meu în focurile profesionismului urma să înceapă devreme. În weekendul care a urmat am plecat în primul tur profesionist național, jucând împotriva lui Lew Hoad și a lui Ken Rosewall.

9

Anii nomazi

Tenisul profesionist era jucat în Statele Unite încă din 1926 și a fost mereu considerat copilul din flori și urmașul prea disprețuit de mulți al tenisului de amatori. În aparență, diferența de bază dintre tenisul profesionist și cel de amatori era faptul că profesioniștii jucau pentru bani, în timp ce amatorii jucau pentru glorie și cheltuielile de bază. Până în 1926, tenisul de amatori, administrat de asociațiile naționale de tenis pentru amatori și de Federația internațională de tenis pe iarbă (ILTF) cu sediul în Londra, era singura fațetă a sportului. Oficialitățile pentru amatori administrau marile turnee naționale din Australia, de la Wimbledon, din Paris și New York, precum și Cupa Davis și Cupa Wightman, în care concurau femeile din Marea Britanie și SUA. ILTF și inteliții săi păzeau și legile sistemului de amatori, care includeau reguli precum: niciun jucător nu avea dreptul să primească premii în bani sau să joace împotriva unui jucător care primise premii în bani.

Deși amatorii se lăudau că nu jucau în turnee decât pentru glorie, trebuia să fii foarte naiv ca să nu pricepi că jucătorii cei mai buni primeau și bani pe ascuns.

În 1926 a intrat în scenă antreprenorul american Charles C. „Cash and Carry" Pyle, în vârstă de 44 de ani, cu experiență în administrarea cinematografelor, reprezentarea intereselor sportivilor și promovarea fotbalului american. Plănuia organizarea unei competiții care să permită premierea cu bani a jucătorilor săi, însă știa că acest plan nu avea nicio șansă dacă nu putea atrage campioni. Nimeni nu va ceda dolarii săi munciți cu sudoarea frunții ca să vadă jucători de mâna a doua. Cei mai buni jucători din lume erau americanii Bill Tilden și Vincent Richards, iar cele mai bune jucătoare erau Suzanne Lenglen din Franța și Mary Browne și Helen Wills din Statele Unite. Pyle le-a făcut acestora oferte pentru o serie de meciuri profesioniste, la simplu, dublu și dublu mixt, în America de Nord și Canada. Richards, Lenglen și Browne au acceptat oferta și Pyle și-a completat echipa cu talentații Paul Feret din Franța și americanii Harvey Snodgrass și Howard Kinsey. Aproximativ 13 000 de fani curioși au participat la primul eveniment organizat de Pyle, la Madison Square Garden, pe 9 octombrie 1926.

Cu Richards și Lenglen ca jucători-vedetă, trupa a jucat apoi turnee în Toronto, Baltimore, Boston și Philadelphia. Viteazul grup a îndurat condiții dintre cele mai bizare pentru a juca: gheață, zăpadă și inundații, mijloace de transport defecte, hoteluri infestate de purici și promotori necinstiți. Pentru a face lucrurile și mai grele, jucătorii au fost ostracizați de foștii stăpâni din tenisul de amatori, ceea ce l-a făcut pe Richards să declare, furios, că mai degrabă

s-ar asocia cu niște „profesioniști onești" decât cu „amatori nerușinați". Convoiul în care călătorea trupa se încheia cu un camion care transporta o suprafață de joc din linoleum și pânză, cu o greutate de 910 kilograme, iar Pyle angajase o pereche de clovni pentru a-i amuza pe fani în timpul pauzelor dintre jocuri. Înaintea fiecărui eveniment, jucătorii făceau turul presei locale, pentru a stârni interesul publicului pentru meciurile lor. Toate sursele de atunci arată că spectatorii erau mai mult decât satisfăcuți de spectacol. Unul dintre ei a declarat: „Nu am văzut niciodată un nivel atât de înalt de tenis. La două minute după ce au început să joace, nu-mi mai păsa dacă erau profesioniști, amatori sau familia regală! Nu mă mai interesa. Eram pur și simplu captivat de frumusețea tenisului. Asta era tot".

Nu a durat mult. Pyle și-a anulat turul în februarie 1927, renunțând la un tur al Europei după ce Lenglen, care, a pretins Pyle, voia mai mulți bani și contactase în mod neloial promotori rivali care voiau să-i imite afacerea, a părăsit trupa. Știa că turul european avea să fie un rateu fără ea. Inovatorul tur profesionist al lui Cash and Carry Pyle a durat doar câteva luni, iar bogățiile promise jucătorilor săi nu au fost câștigate, însă a reprezentat modelul pentru toate trupele de tenis profesionist apărute în anii următori, până la cea a lui Jack Kramer din anii 1950 și, mai târziu, Asociația jucătorilor profesioniști de tenis (ATP) și Asociația internațională a jucătorilor de tenis pe iarbă (ILTPA). (În 1977 s-a renunțat la „iarba" din titlu.)

Ca și Pyle, Jack Kramer, un campion american transformat în promotor de profesioniști, știa încă de la început că are nevoie de jucători excepționali, care să joace tenis cu toată seriozitatea dacă fanii erau să

se despartă de banii lor, așa că l-a angajat pe charismaticul Pancho Gonzales și, în 1953, pe australianul Frank Sedgman, care câștigase în anul anterior titlurile de la Roland Garros, Wimbledon și Forest Hills, și pe partenerul său de dublu, compatriotul lui, Ken McGregor. După ce a reușit să-i atragă pe aceștia, Kramer a urmărit și recrutat cu agresivitate alte vedete de amatori care doreau să profite financiar de pe urma talentului propriu. În această categorie s-au aflat Ken Rosewall, care s-a alăturat turului lui Kramer în 1957, și Lew Hoad, care a făcuse trecerea la profesioniști în 1958. (Am o amintire de neșters de când aveam 19 ani, când l-am urmărit pe Gonzales jucând contra lui Rosewall, într-unul dintre primele meciuri ale lui Ken ca profesionist. Jack Kramer strânsese toți jucătorii care participau la turneu și ne-a trimis să urmărim această lecție predată de maeștri.) În 1960, Kramer s-a retras și, în vidul creat, jucătorii au luat afacerea în propriile mâini și au înființat Asociația internațională a jucătorilor profesioniști de tenis (IPTPA), cu sediul în Los Angeles. Acest lucru însemna că un grup de jucători aleși acționa în numele tuturor jucătorilor profesioniști din lume, colabora cu organizațiile care promovau și organizau turneele, turnirile, meciurile și demonstrațiile profesioniste și administrau finanțele asociației.

În anii 1950 și la începutul anilor 1960, când am devenit și eu profesionist, un număr mare de campioni au trecut de la amatori la profesioniști până când, deși erau considerați mercenari, cei mai buni jucători din lume erau, incontestabil, profesioniști. Acest lucru a făcut tenisul profesionist viabil. Eram sigur că luasem decizia cea mai bună.

Ca și în zilele lui Pyle și Kramer, treaba mea, care era și a celorlalți profesioniști, era să călătoresc în jurul lumii ca un nomad, jucând în turneele organizate de diverși promotori, care se bazau pe banii din bilete și sponsorizările pe care reușeau să le obțină pentru a face publicitate evenimentului, a ne plăti premiile în bani, a ne acoperi cheltuielile și a face și un profit pentru ei înșiși. Promotorii ieșeau de multe ori în pierdere.

Era un adevăr inevitabil în tenisul profesionist faptul că unui nou-venit, proaspăt plecat din tenisul de amatori, îi va lua ceva timp până când să se adapteze. Nu era ușor să te obișnuiești cu călătoriile nesfârșite, cu jocul împotriva unor profesioniști veterani, care jucau meciuri pentru bani de mai multe ori pe săptămână, uneori pe terenuri oficiale de iarbă, zgură și beton, în interior sau în exterior, precum cele de la Madison Square Garden și Longwood Cricket Club, alteori pe suprafețe improvizate în grabă în săli comunale, săli de sport, săli de teatru și săli de concerte, patinoare și hambare. În America de Sud și în Spania am jucat și în arene pentru lupte cu taurii. Deși mottoul nostru era „Plătiți-ne și jucăm și pe sticlă spartă", într-un fel sticla spartă ar fi fost o suprafață mai potrivită decât unele dintre terenurile pe care ne-am confruntat. De exemplu, o prelată de pânză întinsă peste un patinoar putea prezenta anumite provocări. Pentru început, nu era o idee bună să aluneci sau să ieși de pe pânză pentru a returna lovitura adversarului, ca să nu ajungi pe gheață. În plus, în ciuda scândurilor sau a pânzei întinse peste gheață, picioarele îți înghețau și erai amorțit de la glezne în jos dacă nu purtai câteva perechi de ciorapi groși de lână.

De asemenea, nou-veniții aveau probleme cu adaptarea la nivelul de joc. Când Jack Kramer, care era cel mai bun amator din America, a devenit profesionist, a luat bătaie de multe ori de la profesionistul cu experiență Bobby Riggs până să-și găsească ritmul. La rândul său, Pancho Gonzales a avut dificultăți cu Kramer la început, apoi Lew și Mușchi au fost întrecuți de Pancho timp de aproape un an, până când s-au deprins cu noul sistem. Când, la 24 de ani, am devenit noul puști de la locul de joacă, la începutul lui 1963, Lew și Mușchi, care aveau doar 28 de ani, însă erau deja veterani la profesioniști, și-au frecat mâinile cu satisfacție.

Meciurile mele împotriva lui Hoad și Rosewall de sâmbătă, 5 ianuarie, și duminică, 6 ianuarie 1963, au aprins imaginația publicului. La White City, în Rushscutters Bay din Sydney, locul unde urma să jucăm primele meciuri din primul weekend al turului nostru australian, toate cele 8 000 de locuri s-au vândut cu rapiditate. Singura dată când biletele se mai vânduseră atât de repede în White City fusese când se întâlniseră Hoad cu Gonzales, în 1958. Asociația de tenis pe iarbă NSW (filiala statală a LTAA), care deținea White City și nu era pregătită să le facă intrușilor profesioniști niciun fel de favoare, nu a avut niciun fel de mustrări de conștiință când a primit cele 3 000 de lire pretinse pentru închirierea terenurilor.

Sigur, mă mai antrenasem cu Lew în perioada de juniorat și jucasem meciuri demonstrative pe când plecam în tururi pentru Dunlop, iar el încă nu devenise profesionist, însă aceasta era prima dată când urma să îl înfrunt într-un meci real. Nu realizasem că acest bărbat mândru se antrenase în toată perioada sărbătorilor pentru a fi sigur că este în

formă pentru meciul nostru. Am aflat mai târziu că i-a spus lui Ken Rosewall: „O să-i arăt puștiului ăsta înfumurat care-și spune Racheta că încă știu să joc".

Pe teren am revenit la tactica mea obișnuită pentru meciurile importante: trebuia să încep în forță și să preiau inițiativa. A funcționat. Am câștigat primul set cu 8-6, serviciul meu era bun și loveam toată gama mea obișnuită de lovituri. Mingea pleca din rachetă cu precizie. Mă simțeam bine și credeam că voi câștiga. Și o parte dintre spectatori aveau aceeași părere. „Sari pe el, Rod. Poți să-l bați ușor!", a strigat cineva din tribuna oficială. Ei bine, se pare că nu puteam. În al doilea set, Lew și-a activat jocul extraordinar de puternic și, arătând o concentrare înfricoșătoare și fără niciun semn de prietenie pe trăsăturile lui oțelite, a câștigat setul, apoi și următoarele două și meciul. Sincer, am fost uluit de puterea lui Lew. Trata serviciile mele cu dispreț și câștiga toate servele proprii. Voleurile mele au cedat sub presiunea continuă pe care o exercita. Reverul său fantastic de precis și cu un efect de topspin puternic era practic de nereturnat. Am simțit că am foarte multe de învățat. Eram traumatizat, însă am făcut pe curajosul și, după meci, le-am spus reporterilor că am jucat destul de bine, însă trebuie să mai lucrez la unele lovituri, în timp ce Lew a remarcat, într-un fel de compliment, că: „Rod a fost mai bun decât am crezut că o să fie. O să devină un adversar dur". Cu siguranță nu m-am făcut de râs, iar publicul numeros, care a rămas în mare parte în tribună până când ne-am terminat meciul, aproape de miezul nopții, m-a ovaționat în picioare la finalul partidei. Iar partea mea, de 1 200 de lire din cele 6 000 de lire încasate pentru biletele de intrare vândute, urma să-mi fie de folos. Totuși nu eram deloc pregătit pentru adânca

prăpastie care despărțea nivelul de joc al amatorilor de cel al profesioniștilor. Era o prăpastie pe care trebuia să o depășesc muncind din greu dacă era ca trecerea mea la profesioniști să nu se dovedească un dezastru.

Mușchi Rosewall a continuat să mă disciplineze în ziua următoare la White City, când m-a bătut în trei seturi consecutive, 6-3, 6-4, 6-4, în fața a 6 500 de oameni. Eram amorțit și mă durea tot corpul după meciul-maraton cu Lew din ziua anterioară, însă asta nu e o scuză. A fost cea mai dură înfrângere din ultimii trei ani. „Am crezut că o să fie greu la profesioniști", am declarat după meci, „însă nivelul de joc este cu cel puțin 50% mai ridicat decât la amatori." Ken, un tip de o sinceritate brutală, nu a avut nicio reținere în a descrie provocarea care mă aștepta dacă era să am succes ca jucător profesionist. Chiar dacă cred că a fost puțin cam aspru, totuși înțelegeam ce vrea să spună: „Contractul lui Laver cere ca el să fie în cea mai bună condiție fizică și să se concentreze exclusiv pe tenis. Cred că în ultima vreme a pierdut cam mult timp jucând golf. Ar fi bine să se țină de tenis de acum, dacă vrea să-și atingă potențialul".

Alan Clarkson de la *The Sydney Morning Herald* a scris că, deși aveam dificultăți în a mă adapta la rigorile tenisului profesionist și nu eram încă în elementul meu, calitatea meciurilor mele era totuși superioară celei oferite de meciurile amatorilor. Deși tenisul profesionist nu avea dramatismul și suspansul marilor confruntări din Cupa Davis, ofeream tenis la un nivel înalt și asta era ceea ce-și dorea publicul. „Iată-l pe Laver, la scurt timp după victoriile din Marele Șlem și Cupa Davis, recunoscut drept cel mai bun jucător de tenis de amatori din lume. Și Rosewall l-a bătut cu o lejeritate uimitoare...

Rosewall a trimis loviturile joase cu acuratețe măsurabilă în micrometri și, cu cât Laver încerca mai tare, cu atât mai eficiente au devenit passing-shoturile lui Rosewall." Am luptat cât de mult am putut și am încercat tot ce știam ca să câștig, deși era clar că meciul era o cauză pierdută în al treilea set. Nu avea sens să îndulcesc doctoria. Victoria lui Ken, ca și cea a lui Lew, a fost totală. Majoritatea jurnaliștilor sportivi au fost de acord că loviturile și concentrarea mea au fost bune, însă trebuiau îmbunătățite. După aceste prime meciuri nu se putea încă spune dacă voi avea succes ca profesionist. Clarkson a scris: „Meciul de ieri a demonstrat că Laver are multe de învățat înainte de a putea spera să-i egaleze pe Hoad și Rosewall. Ieri a ieșit de pe teren cu realizarea că zilele în care câștiga cu ușurință meciurile de tenis s-au terminat".

Foarte adevărat. Am jucat cu Lew Hoad de opt ori în timpul turului australian și a câștigat toate meciurile. Împotriva lui Ken am jucat de 13 ori și l-am bătut doar de două ori. Și înfrângerile au continuat și când jucam în Noua Zeelandă. Recunosc: m-am simțit demoralizat. Reputația pentru care mă antrenasem și pentru care jucasem atât de mult era pusă sub semnul întrebării și, uneori, mă întrebam dacă voi reuși ca profesionist. Uneori, în ciuda recordului meu la amatori, m-am întrebat chiar dacă nu cumva am ales greșit sportul. Poate că ar fi trebuit să mă retrag și să caut altă meserie. Însă nu-mi stătea în fire să renunț, așa că am continuat, decis să învăț, să-mi îmbunătățesc rezistența și jocul îndeajuns de mult încât să le pot oferi lui Ken și lui Lew un pic din propriul medicament. Am făcut imediat două ajustări în jocul meu. Am început să trag brațul mai puțin în spate când loveam, ca să compensez pentru podelele

din lemn rapide ale terenurilor interioare pe care jucam frecvent și am încercat să mă mișc în față, spre minge, în loc să las mingea să vină spre mine. Ken Rosewall mi-a spus că aceste schimbări mi-au îmbunătățit jocul de tenis cu aproximativ un punct per game. El și cu Lew au rămas susținători de încredere, chiar dacă mă pedepseau pe teren.

Aveam un munte de escaladat dacă voiam să reușesc să mă afirm ca profesionist și am început să urc atunci când m-am confruntat cu Rosewall, Luis Ayala, Andres Gimeno, Barry MacKay și Butch Buchholz în Turneul Internațional de Tenis Profesionist al Statelor Unite din februarie și martie, cu premii totale în valoare de 112 500 de dolari. Lew Hoad ar fi participat și el dacă nu l-ar fi oprit durerile cronice de spate care l-au și forțat să-și încheie cariera câțiva ani mai târziu. Noi șase ne-am înghesuit în două autoturisme break și ne-am croit drum prin gheață și zăpadă spre meciurile noastre din Boston, Philadelphia, Richmond, Baltimore, Albany, Montreal, Toronto, Detroit și alte orașe mai mici. De multe ori am simțit că trebuie să spun rugăciuni atunci când mașinile noastre alunecau și derapau pe gheața perfidă care acoperea drumul de 230 de kilometri de la Ithaca, în statul New York, și până la Albany. Vechiul meu adversar din Cupa Davis, acum devenit un bun prieten, Barry MacKay, s-a întors spre mine cu un rânjet imens și mi-a spus: „Bun venit în tenisul profesionist, Rachetă!". Mi-am dat seama că, în mod normal, în această perioadă a anului aș fi jucat în vreun tur privat de amatori în Caraibe și m-am întrebat în ce naiba mă băgasem.

Primul meu meci pe patinoarul Boston Garden a fost împotriva lui Barry. După ce jucasem atâta timp contra

lui Lew și a lui Mușchi, să joc contra lui Barry a fost ca și cum aș fi reușit în sfârșit să scot capul dintr-un malaxor de beton. Nu pentru că l-am bătut pe Barry. Nu, nici vorbă de asta. Folosind un sistem de scripeți, angajații patinoarului au întins suprafața noastră de joc din pânză peste scândurile care acopereau patinoarul. Simțeam scândurile de lemn nesigure și neuniforme, mișcându-se sub tălpile pantofilor noștri. Când servea, Barry țintea spre crăpăturile și umflăturile suprafeței de joc și mingea sărea foarte jos sau peste capul meu. Nu reușeam să prind mingea. Serviciul lui Barry era greu de returnat oricum, așa că nu aveam nicio șansă atunci când mingea mai și sărea imprevizibil de pe suprafața inegală.

Totuși în acele prime luni am reușit, ușor-ușor, să mă obișnuiesc cu jocul profesioniștilor și am terminat acel turneu cu opt victorii și șapte înfrângeri, după Ken, care câștigase 12 meciuri și pierduse trei. Am fost la egalitate cu Butch Buchholz, însă înaintea lui Barry, a lui Andres și a lui Luis. Evenimentul principal al primului turneu ca profesionist a fost când am jucat cu Ken la Madison Square Garden și l-am înfrânt în doar 39 de minute, 6-0, 6-3. În acea seară mi-am permis pentru prima dată să cred că aș putea avea un viitor, poate chiar unul luminos, ca profesionist. Dacă ar fi să rezum felul în care mi se schimbase jocul de când devenisem profesionist: nicio situație în care putea să mă pună adversarul nu mă mai intimida, nicio lovitură nu era prea mult pentru mine. Învățasem să lovesc puternic cu reverul, lovituri plate sau cu topspin, lovituri tăiate pe diagonală sau lung de linie, loburi cu topspin sau drop shoturi. Controlam destul de bine forehandul. La fileu, reflexele mele erau vii și voleurile ajungeau acolo unde le trimiteam.

Serviciul și loviturile de deasupra capului erau de încredere și puternice, deși mi-ar fi fost de folos un plus de forță în servă. Puteam să fug după mingi dacă era nevoie, însă preferam să preîntâmpin astfel de probleme atacând mingea. Uneori, lucrurile mergeau atât de bine încât simțeam că aș fi putut câștiga meciul și dacă înlocuiam racheta cu o coadă de mătură.

Felul în care funcționa circuitul profesionist era următorul: promotorul evenimentului și jucătorii împărțeau încasările din biletele vândute în proporții aproximativ egale (ocazional, împărțirea se făcea în alt mod, în funcție de circumstanțe). Promotorul închiria locația, atrăgea sponsorii și plătea publicitatea și promovarea evenimentului. Partea noastră acoperea premiile în bani și costurile cu transportul, cazarea și mesele noastre (Slavă Domnului că hot-dogii erau ieftini!). Am învățat ce promotori organizau turnee bune (adică turnee cu publicitate bună, mulțimi entuziaste, o locație în care să se poată juca, ajutor din partea sponsorilor și premii în bani care să ne răsplătească eforturile), precum Pat Hughes în Londra, Hank Quinn în Bermuda și Jimmy Van Alen în Newport, Rhode Island, și i-am selectat preferențial. Chiar și așa, nu era un lucru neobișnuit să apărem la o locație pregătiți să jucăm și să vedem doar o mână de oameni în tribune. În asemenea cazuri, nici promotorii și nici jucătorii nu erau plătiți și tot ce ne putea oferi nefericitul promotor după ce jucam până rămâneam fără suflare erau niște scuze din inimă. Când identificam un promotor necinstit sau incompetent, aveam grijă să nu ne lăsăm păcăliți de două ori. Odată, la Spectrum, în Philadelphia, am fost nevoiți să abandonăm meciurile la mijlocul turneului, deoarece

depășisem timpul alocat și arena trebuia demontată, pentru că în acea seară urma să aibă loc un spectacol pe gheață.

În mod normal, cu un bilet care costa între 5 și 15 dolari, un spectator putea să vadă meciul de deschidere, jucat de obicei de jucătorii mai puțin importanți din trupă („măgarii", cum erau porecliți cu cruzime), apoi un meci dublu între „staruri", de exemplu Sedg, Lew, Mușchi și, după o vreme, subsemnatul sau, când ne însoțea și el, Pancho Gonzales. Apoi jucam meciuri de simplu, între noi.

Eram cu adevărat un trib de nomazi (oficialii tenisului de amatori preferau să ne spună bandiți), călătorind în jurul lumii, încercând să facem un ban, oferind un spectacol bun clienților plătitori, apoi trecând la orașul următor pentru a lua totul de la capăt, într-o altă țară, într-o altă zi. În mod normal, terminam meciurile pe la miezul nopții sau la unu noaptea, ne culcam într-o cameră ieftină de hotel, Holiday Inn sau Howard Johnson, pe la ora trei, pe la șapte dimineața ne trezeam pentru a înfuleca un hot dog sau un burger la un fast-food, apoi ne înghesuiam în cele două automobile break Ford Mercury 1963 și plecam spre destinația următoare. Suprafața de joc din pânză era împachetată și încărcată în camion, ca un cort de circ, și transportată în locația următoare. Odată ajunși, ne odihneam un pic, stârneam puțin interesul localnicilor cu un interviu la radio sau la TV pe care-l organiza persoana care se ocupa de promovare, fostul jucător de tenis american Tony Trabert, testam terenul pentru a vedea pe ce suprafață vom juca, apoi ne apucam de treabă.

Am la activ o mulțime de mile de zbor în America și în jurul lumii. La început, sufeream de oboseală

cronică deoarece zburam dintr-un fus orar într-altul, zi după zi, fără nicio șansă să mă adaptez. Am încercat diverse soluții și am descoperit că trupul meu bulversat răspundea mai bine dacă ieșeam la un antrenament rapid pe un teren local cât mai curând posibil după aterizare, în loc să mă prăbușesc în patul de hotel și să încerc să dorm până la o stare apropiată de normalitate.

Până la jumătatea anului, când noi șase am zburat de pe coasta statului New York până în Insulele Bermude pentru următorul turneu, îl detronasem pe Buchholz și ocupam locul al doilea în clasamentul profesioniștilor. Hank Quinn, promotorul acestui eveniment, era un exemplu tipic de astfel de oameni. Cu un stil exagerat, îmbrăcat întotdeauna într-o jachetă albă cu dungi roz și cu o pălărie din paie cu doi morcovi lipiți de ea pe cap, lui i se părea că nu există niciun motiv să plătească un agent de publicitate, vânzători de bilete, maeștri de ceremonii, organizatori și pe cineva care să conducă arbitrii și băieții de mingi: făcea totul el însuși. Hank, care era și antrenor pentru Cupa Davis la nivel de juniori, avea un succes imens deoarece se juca în zile calde și senine și în fiecare zi vindea toate biletele. Și care era treaba cu morcovii? „Oamenii mă întreabă tot timpul asta", mi-a explicat cândva. „Atrag atenția, stârnesc conversații și, după nu foarte mult timp, am un elev nou. În plus, nu ar merge să-mi prind o varză la pălărie." Ei bine, cum eu chiar *purtasem* frunze de varză ude pe sub pălărie ca să mă răcoresc în zilele caniculare din Queensland, nu puteam fi de acord.

Un alt semn al faptului că evoluam a apărut când am jucat contra lui Lew, care revenise în trupă, în semifinalele turneului Adler, și l-am bătut prima dată,

ba chiar în seturi consecutive: 6-4, 6-3, 6-4. Deși Lew avea încă dureri din cauza spatelui accidentat, era un luptător și victoria contra lui trebuia savurată. Mușchi Rosewall m-a bătut în finală, însă acum eram pe locul al doilea în clasamentul profesioniștilor, imediat după el. Până la mijlocul anului aveam 25 de victorii și 16 înfrângeri, în timp ce Ken câștigase 31 din 41 de meciuri.

•

Dinamica trupei s-a schimbat dramatic când Pancho Gonzales, pe atunci în vârstă de 35 de ani, a decis să revină în activitate în septembrie 1963 și s-a alăturat grupului nostru. Îl văzusem prima dată în 1957, când a jucat un meci contra lui Rosewall la Rockhampton. Nici nu visasem că aș putea să-l am ca adversar cândva. În 1957, eu eram doar un adolescent, în timp ce el se apropia de 30 de ani. Era atât de maiestuos pe teren, își pândea prada, ca o panteră. Era înalt și zvelt, cra chipeș și mereu încruntat și părul negru căpătase prematur o nuanță de gri. Însă, cel mai important, era un maestru al tenisului. A fost o încântare și un privilegiu să-l văd jucând în orașul meu natal.

Era născut în Los Angeles în 1928 din părinți mexicani. Acest lucru îl făcea o *persona non grata* în enclavele de tenis ale lumii bune din Los Angeles și cred că acesta a fost principalul motiv pentru atitudinea lui mereu sfidătoare. În 1948, a câștigat campionatul Statelor Unite la vârsta de 20 de ani, când era clasat pe locul 17 în SUA, apoi l-a câștigat din nou în anul următor. Înainte să devină profesionist era un pericol pentru echipele de Cupa Davis ale Australiei. Deși amestecul lui iconoclast de șarm, atitudine

amenințătoare și egoism orgolios l-au făcut să fie mai degrabă respectat decât plăcut, talentul său nu putea fi negat. „Gonzales este cel mai mare sportiv înăscut pe care l-a avut vreodată tenisul", a spus unul dintre inamicii săi declarați, Tony Trabert. „Felul în care poate să-și miște trupul acela de 1,92 metri pe teren este incredibil. E ca o felină uriașă... Reflexele și reacțiile lui Pancho sunt talente dăruite de Dumnezeu. Poate să se miște într-o direcție și, în fracțiunea de secundă cât durează până își dă seama că mingea a fost trimisă spre cealaltă parte, reușește să-și pună mecanismul trupului în marșarier și să ajungă cu racheta la minge." Ca multe alte doamne, legendara jucătoare Gussie Moran a fost fermecată de sumbrul Gonzales: „[Să-l privești jucând] e ca și cum ai urmări un zeu patrulând prin raiul său personal". Bud Collins, unul dintre cei mai mari jurnaliști și comentatori de tenis, a spus, pur și simplu, că: „Dacă ar trebui să aleg un jucător de tenis care să joace ca să-mi salveze viața, l-aș alege pe Pancho Gonzales".

Pancho a devenit profesionist în 1949, când a făcut turul Statelor Unite jucând împotriva lui Jack Kramer și a lui Bobby Riggs. Aceștia doi din urmă administrau turul și, după o vreme, temperamentul irascibil al lui Pancho i-a determinat să-l concedieze. Pentru o vreme, a ținut un magazin de produse sportive, apoi, în 1954, s-a alăturat noii trupe profesioniste a lui Kramer. Timp de patru ani, Pancho a avut de suferit de pe urma lui Kramer pe teren, dar și financiar. În 1958, Pancho i-a cerut lui Kramer să-i mărească marja brută de profit din încasările meciurilor cu cinci procente. Kramer a refuzat. Pancho l-a dat în judecată. A ridicat și problema nedreptății care îi fusese făcută când a jucat o serie de meciuri contra lui Tony Trabert pentru

care Trabert primea mai mulți bani decât Pancho, indiferent dacă pierdea sau câștiga. Trabert a fost răsplătit cu 100 000 de dolari, în timp ce Pancho a primit doar 15 000 de dolari. Kramer a câștigat procesul. Pancho, nemulțumit, a continuat să joace. Când, în 1961, Kramer a cedat controlul operațiunilor lui în tenisul profesionist asociației de jucători IPTPA, cu Trabert în calitate de promotor, Pancho a intrat în conflict cu organizația și a renunțat să mai joace. A rămas supărat doi ani, apoi a revenit în circuit în 1963. Timpul nu îl făcuse mai binedispus.

Auzisem povești tulburătoare despre Pancho de la Hoad, Rosewall și mulți alții, însă, cum eram tipul de om care are o părere bună despre oricine până când se dovedește a fi un ticălos, am încercat să rămân lipsit de prejudecăți. După cum s-a dovedit, nimeni nu m-ar fi putut pregăti pentru Gonzales. Când i-am fost prezentat, a refuzat să mă bage în seamă. Apoi, după ce l-am bătut în primul nostru meci, a fost atât de furios încât a refuzat să-mi strângă mâna la final, ignorându-mă pur și simplu. După câteva săptămâni am jucat din nou contra lui, în semifinalele de la White Plains. Mi-am propus să-i dau o lecție acestui veteran. Am început meciul foarte bine și am câștigat primul set cu 6-0. „Poftim, ticălosule!" Conduceam cu 3-1 în al doilea set și mă gândeam că-l am pe Pancho la degetul mic. A fost prima și ultima dată când am făcut această greșeală. Și-a revenit, a câștigat semifinala, apoi l-a bătut și pe Rosewall în finală.

Pancho, supranumit Gorgo, era un tip unic. În zilele bune putea fi amabil, prietenos și generos, se spunea că zâmbetul său ar fi putut încălzi New Yorkul într-o zi de decembrie. Însă, dacă voia, putea fi grosolan și te putea izola într-un bloc de gheață. Jucătorul american

Ted Schroeder a rezumat bine personalitatea lui Pancho: „Nu ne-am adresat prea multe cuvinte politicoase, însă am fost prieteni. Era un bărbat foarte trufaș. Nu mândru, trufaș. Dacă înțelegeai asta, îl înțelegeai și pe el". Pentru mine, Pancho a fost un singuratic, distant și irascibil, care, în ciuda realizărilor sale, părea a fi într-un continuu război cu lumea. Avea accese de furie împotriva adversarilor, arbitrilor de scaun și de linie, spectatorilor, fotografilor și reporterilor. Rachetele pe care le arunca în tribune și spre oficiali ar fi putut să provoace răni serioase dacă ar fi nimerit pe cineva, iar unele dintre ele au fost pe-aproape. Odată, Pancho a intrat în tribune ca să-l confrunte pe un tip care striga lucruri provocatoare. A dat fuga în mulțime și s-a oprit amenințător, cu pumnii strânși, în fața acelui spectator. Când bărbatul s-a ridicat în picioare, am văzut că era cu un cap mai înalt chiar și decât formidabilul tenismen. Pancho a înghițit în sec și s-a întors pe teren cu coada între picioare. Ne-a plăcut la nebunie acel moment.

Cred că Pancho simțea că jocul lui este îmbunătățit de această mentalitate de cetate sub asediu. De aceea, credea că suntem toți dușmanii lui, încerca chiar să ne urască. Pot înțelege cum această mentalitate ar putea fi de folos în anumite cazuri, într-o finală eventual, dar ce rost are să ai accese de furie împotriva acelorași tipi seară de seară? Nu suporta să fie învins pe teren și era pregătit să facă orice era necesar ca să obțină un avantaj. Spre deosebire de mulți dintre noi, cu cât se enerva mai tare, cu atât juca mai bine. Îi înspăimânta pe adversari și știa acest lucru. Era un maestru al strategiei și, uneori, simula o criză de nervi sau arunca cu racheta doar pentru a distruge concentrarea și încrederea în sine ale adversarului său, și nu pentru

că era cu adevărat furios. O altă tactică pe care o folosea când adversarul câștiga mai multe mingi consecutive era să simuleze o accidentare sau să se comporte de parcă i s-ar fi stricat echipamentul, ca să tragă de timp. Când nu urla și nu mă înjura, se văita și mormăia. Aceste experiențe mi-au fost de ajutor mai târziu, când s-a născut fiul meu, Rick. Mary, soția mea, m-a întrebat dacă nu mă supără plânsul continuu al bebelușului. „De ce să mă supere?", i-am răspuns. „L-am ascultat pe Gonzales făcând asta vreo cinci ani la rând."

Nu puteam să îl înțeleg pe Pancho. Era o forță a naturii și asculta de propriile legi. Am învățat să-i acceptăm răbufnirile ca o parte normală a meciurilor împotriva lui. Antrenamentul și educația spartană ale jucătorilor australieni, în special, ne-au permis să rămânem nepăsători în cealaltă parte a terenului atunci când Pancho exploda. În meciurile împotriva lui, tactica mea de a evita să-l privesc în ochi și lipsa reacțiilor de orice fel la șiretlicurile lui mi-au fost de mare ajutor. Totuși unii jucători se stresau atât de mult încât ajungeau într-o stare de paralizie nervoasă când intrau pe teren împotriva lui. Era exact rezultatul pe care-l aștepta Pancho – deveneau o pradă ușoară.

Deși crizele și tiradele lui Pancho de pe teren erau adeseori calculate, folosite pentru a-și supăra adversarul și a-l face să piardă meciul sau pentru a-i intimida pe arbitrii de scaun și de linie ca să-l trateze preferențial, când se pierdea cu firea de-adevăratelea trebuia să te ferești. Urla și înjura, lovea cu pumnul pereții și dulapurile și distrugea vestiare întregi. Nu l-am văzut niciodată să lovească pe cineva, dar nu mă îndoiesc că ar fi fost capabil să o facă.

M-am certat cu el odată, în Bogotá. Am câștigat meciul și am luat premiul de 100 de dolari (da, 100 de dolari!). A fost atât de furios că a pierdut, încât a refuzat din nou să-mi strângă mâna. Apoi, în vestiar, m-a acuzat cu nervozitate că nu aș fi jucat cinstit. Pentru orice sportiv, mai ales unul roșcat din Rocky, aceste cuvinte sunt o declarație de război. L-am contrazis vehement și am urlat la el: „*Gata*, Pancho! Sunt sătul de mizeriile tale! Renunț la tine, Gonzales! Tu ai scris manualul lipsei de fairplay". Dar Pancho nu s-a lăsat, a continuat să mă acuze că am trișat și, în curând, urlam unul la altul. Aceasta nu era o tactică a lui. Chiar reușise să se convingă că trișasem și era *turbat*. Credeam că se va ajunge la lovituri, ceea ce nu ar fi fost o mișcare prea inteligentă din partea mea, deoarece nu eram un bătăuș, în ciuda faptului că făcusem box în adolescență. În plus, Pancho era mult mai mare și mult mai furios decât mine. Dennis Ralston și Fred Stolle, care erau în vestiar cu noi, au plecat în grabă. Din fericire, cearta noastră s-a stins de la sine. O oră mai târziu, Pancho și cu mine jucam o partidă prietenească de gin rummy.

La un moment dat, jucam cu Pancho la Wembley și el servea minge de meci. A trimis o frumusețe de lovitură pe reverul meu și a crezut că nu există nicio cale să o returnez, așa că s-a relaxat. Însă eu am încercat din răsputeri, am rulat încheietura pentru a trece racheta peste partea superioară a mingii și am reușit să trimit un rever șuierător de-a lungul liniei, pe care nu a mai avut cum să-l ajungă. Era atât de nervos deoarece făcusem break pe serviciul lui și revenisem în meci, încât și-a folosit racheta ca pe o secure, a atacat firele care țineau fileul și și-a spart racheta Spalding în bucăți.

Uneori, șiretlicurile lui Pancho lucrau împotriva lui. Pe când jucam într-o finală pe terenurile Seventh Regiment Armory din New York, l-am dominat încontinuu până în al treilea set. A încercat un șiretlic. A urlat la mine că serveam prea repede. I-am strigat peste fileu: „Ei bine, dacă nu ești pregătit, doar ridică mâna sus și o să aștept. Nu am nicio problemă să aștept semnalul tău că ești pregătit. Dar, Pancho, este responsabilitatea ta să fii pregătit". Nu eram sarcastic. Chiar nu voiam să am niciun avantaj nedrept. A continuat să se plângă de servele mele trimise prea devreme și a început să vânture amenințător racheta înspre mine. M-au lăsat nervii. Am urlat la el: „Știu ce încerci să faci și n-o să-ți meargă. N-o să mă împiedici să mă concentrez la a te bate. Și, după tot ce s-a întâmplat, sigur nu o să pierd împotriva ta astăzi". Mult mai târziu, după ce m-a înjurat în meciul nostru de la Melbourne din ianuarie 1968, nu m-am mai putut abține și i-am răspuns la fel de urât și de tare pe cât mă insultase și el. Mulțimea a fost șocată să vadă un asemenea răspuns de la cineva care era, de obicei, foarte politicos pe teren.

Deși, în meciuri, adversarul era inamicul său, după aceea, în vestiar, voia să fie prieten cu jucătorii care erau capabili să-l învingă. Totuși, dacă simțea că nu joci tenis la nivelul său, te trata cu o lipsă totală de respect. Nici măcar nu vorbea cu tine în acest caz. Niciun cuvânt. Un tip pe care avea totuși grijă să nu îl supere niciodată era Lew Hoad. Lew îl intimida pe Pancho, însă nu prin cuvinte furioase, ci doar fiind el însuși. Un tip prietenos, căruia îi plăcea să se distreze, dar și tare ca oțelul și foarte, foarte puternic, Lew iradia încredere în propriile forțe și, fără măcar să încerce, avea aerul cuiva cu care nu e bine să te pui.

Nu îi era teamă de nimic și oamenii tind să nu își ia prea mult nasul la purtare față de cineva care nu trădează nicio teamă. Pancho și Lew aveau o rivalitate feroce pe teren, însă în afara terenului își purtau respect reciproc. Orice victorie era dulce pentru Pancho, însă una contra lui Lew era ca o zi de Crăciun. Același lucru era valabil și pentru Lew.

Lucrul care ne irita, pe mine și pe Ken Rosewall, era faptul că, deși eram jucători mai buni decât Pancho în această etapă a carierei sale, el rămânea vedeta indiscutabilă a trupei, tipul al cărui nume era scris cu litere mari pe afișe și cel pe care media se grăbea să-l intervieveze. Mai mult decât oricare dintre noi, el aducea spectatorii la meciuri. Mulțimile erau pregătite să ierte și să uite comportamentul lui oribil pe teren. Era un personaj exagerat, showmanul absolut. „Fără Pancho, ați da faliment", ne tot spuneau promotorii și jurnaliștii. Era dezamăgitor să ne imaginăm că fanii veneau pentru a vedea crizele lui Pancho, și nu iscusința noastră.

Însă Pancho era o problemă și pe teren, și în afara lui. Jucătorii trebuiau să fie la dispoziția presei, pentru a promova meciurile. Însă, deși jurnaliștii îl căutau în primul rând pe el, Pancho rareori le făcea pe plac, iar refuzul lui de a vorbi cu reporterii ne făcea rău la casa de bilete. Noi toți călătoream împreună, Pancho călătorea singur. Nu se implica în problemele interne ale IPTPA, cum făceam noi, restul. Refuza să ni se alăture, nu participa la nicio ședință și nu respecta nicio regulă a asociației. Juca doar când avea chef. De multe ori am fost nevoiți să încercăm să-l lămurim, însă fără niciun rezultat. „Pancho, ne-ar face mare plăcere să ni te alături, însă nu poți să joci numai când ai tu chef. Dacă însă nu vrei să faci parte din IPTPA și

o să continui să joci doar când vrei tu, atunci nu avem nevoie de tine."

Așa că, în 1963, într-o încercare disperată de a-l coopta în asociația noastră, am creat o regulă care spunea că doar membrii organizației au voie să joace în turneele noastre. Pancho a răspuns prin a ne da în judecată. Acesta a fost unul dintre cele mai înspăimântătoare lucruri care mi s-au întâmplat vreodată. Pancho a pretins că edictul nostru reprezintă o încălcare a legilor antitrust din America, așa că și-a pus avocatul să ne atace. Toți tipii din trupa noastră au fost citați într-o după-amiază la Clubul de Tenis din Los Angeles. Pancho ne dădea în judecată și ne cerea daune de 250 000 de dolari. Dacă avea să câștige, de unde Dumnezeu puteam să scoatem un sfert de milion de dolari? Respectul meu pentru acest tip, niciodată foarte ridicat, a devenit inexistent din acel moment. Încercam doar să creăm o organizație solidă, care să ne ajute să administrăm jocul și să ne asigurăm traiul tuturor, inclusiv al lui. Dintr-odată, ne-am regăsit pe un teren cu totul altfel decât cel cu care eram obișnuiți. Am fost îngrozit atunci când am depus mărturie și creierul mi s-a lichefiat când avocatul lui Pancho a început să mă interogheze cu privire la date și fapte. Până la urmă, judecătorul a susținut că Pancho, conform sistemului de liberă asociere, avea dreptul să rămână independent de organizația noastră și să-și negocieze propriile tarife cu orice organizație. Judecătorul a decis că nu trebuie să plătim 250 000 de dolari, dar tot a trebuit să acoperim cheltuielile de judecată, în valoare de 7 000 de dolari. În concluzie, Pancho a continuat să joace cu noi când și unde avea el chef. Cea mai bună interpretare pe care o pot aplica acestui incident este

faptul că pretinsa persecuție pe care o suportase anterior din partea lui Kramer, Riggs și Trabert l-a înrăit și l-a determinat să încerce să-și administreze propria soartă.

Și totuși, Doamne, tipul știa să joace! Pancho avea cel mai bun serviciu pe care l-am văzut vreodată. Se ghemuia și sărea brusc, descriind un arc minunat. Muta mingea oriunde dorea pe teren. Acuratețea lui era atât de impresionantă, încât atunci când jucam pe suprafața din pânză putea să nimerească cusătura de fiecare dată, făcând mingea să sară în direcții imprevizibile. Putea să ofere un joc în forță, unul în viteză sau unul lent, delicat. Avea un simț al anticipării excelent și era foarte inteligent, găsea căi noi de a câștiga. Odată, juca împotriva lui Lew Hoad într-un meci de tipul „cine ajunge primul la 100 de puncte" și Lew conducea cu 40 la 21, returnându-i mereu serviciul cu un rever puternic, care trimitea mingea direct în colțul opus al terenului. Pancho era forțat să trimită mingea peste fileu cu un rever slab și Lew primea aceste mingi inofensive cu smash-uri puternice. Pentru a contracara această strategie, Pancho a adoptat un rever plat, cu care trimitea o minge foarte puternică de-a lungul liniei sau pe diagonală, punându-l pe Lew în încurcătură. Gonzales a început să recupereze. Lew s-a apropiat de mine cu un rânjet exasperat pe față și a exclamat: „Nenorocitul ăsta de Pancho!". Obținuse multe victorii și împotriva mea. Eram mult mai tânăr decât el, mult mai în formă și totuși, în zilele lui bune, putea să bată pe oricine. Și așa mi s-a întâmplat și mie în finala turneului Alan King Tennis Classic din Las Vegas, de exemplu.

Deși Pancho avea un temperament imposibil și era, în mod evident, un suflet tulburat, când am ajuns să-l

cunosc mai bine mi-am dat seama că, în ciuda acceselor lui furie, avea o inimă bună și o noblețe pe măsura talentului său. Niciodată nu a fost mai evidentă această noblețe decât spre sfârșitul vieții, atunci când a înfruntat o boală crudă cu mult curaj și demnitate. Astăzi, când Pancho este de mult plecat dintre noi, nu am decât afecțiune pentru acel bărbat frumos și tulburat.

10

Dacă e marți... probabil suntem în Khartoum

Când am ajuns în finala turneului mondial al profesioniștilor de pe stadionul West Side din Forest Hills, în septembrie 1963, lăsasem deja în urmă reținerile pe care le aveam privind trecerea la profesionism. Deja mă obișnuisem cu călătoriile, cu locațiile dificile, uneori chiar bizare, și cu nivelul excelent de joc al adversarilor. De fapt, începuse să-mi placă și să înfloresc în acest mediu. Am ajuns și în finala turneului din Bermude, după ce i-am bătut pe Pancho Segura și pe Butch Buchholz, care era foarte demoralizat de căderea în clasamentul profesioniștilor după ce apărusem eu, doar pentru a fi doborât în finală de (ați ghicit!) Ken Rosewall.

Abia am avut timp să respir și să-i cumpăr lui Mușchi o bere ca să-l felicit, că am și fost încărcați într-un avion pentru un program haotic în Africa de

Sud. Cum Africa de Sud nu găzduia niciun eveniment major pentru amatori, fanii au apreciat mult vizita noastră și s-au prezentat pe stadioane în număr mare. Într-un meci împotriva lui Alex Olmedo, a început să-mi curgă sânge din nas brusc, în mod inexplicabil. Toată cămașa mi s-a umplut de sânge. Arătam de parcă mă împușcase cineva în cap. Jocul a fost oprit și Alex mi-a aplicat comprese reci pe față și pe gât până când sângerarea s-a oprit și am putut continua. Vărsarea de sânge ar fi putut continua când mașina în care Tony Trabert și Butch Buchholz călătoreau spre meciul din Pretoria a evitat în ultima clipă o coliziune frontală și a scăpat de sub control când două dintre pneuri au explodat. Mașina a derapat până s-a oprit și pasagerii au scăpat fără nicio zgârietură.

După ce fusesem, șase luni, băiatul cel nou din trupă, amatorul răsfățat, domnul Câștigător de Mare Șlem, tipul pe care toată lumea se bucura să-l bată, în Africa de Sud am început să mă simt acceptat de colegii mei profesioniști ca fiind unul de-ai lor. Dacă mai avea cineva dubii în privința mea, toate au fost spulberate când am jucat în turul Africii de Sud, deși sufeream de gripă și de niște dureri de stomac care s-au dovedit a fi apendicită, când am avut, în cele din urmă, timp să consult un medic. Am luat antibiotice și am continuat să joc, refuzând să las turul fără un om. Știam că mulți dintre fani voiau să-l vadă pe tipul care câștigase toate turneele de Mare Șlem în anul anterior. Am reușit să depășesc frisoanele și febra, însă m-am simțit slăbit săptămâni întregi. Totuși am reușit să-i bat pe Tony Trabert și pe Alex Olmedo și am câștigat turneul din Cape Town. După aceea, Tony le-a spus băieților: „Rod este un profesionist în toate sensurile cuvântului. Nu ne-a lăsat baltă, nu s-a plâns și nu și-a

căutat scuze atunci când a jucat mai slab". Am apreciat cuvintele lui.

Pentru jucătorii profesioniști, era o chestiune de onoare să jucăm și atunci când eram accidentați sau bolnavi. Lew Hoad s-a luptat ani de-a rândul cu accidentarea lui la spate și nu există niciun jucător care să nu fi sfidat cel puțin o dată recomandările medicilor. În diverse ocazii am jucat cu o tăietură la mână, accidentat la coloana vertebrală, cu glezna scrântită, cu gripă, cu așa-numitul cot al jucătorului de tenis*, cu migrene extrem de puternice și, în Africa de Sud, cu apendicită. Programul nostru era atât de cumplit, încât nu aveam niciodată ocazia să ne vindecăm înaintea vacanței de patru săptămâni de la sfârșitul anului. Un alt stimulent era faptul că nu primeam bani decât atunci când jucam. Și, poate chiar mai important decât banii, să nu mă prezint la un eveniment după ce am fost anunțat ca participant ar fi însemnat să trădez încrederea fanilor care plătiseră costul biletelor așteptând să mă vadă. Aceștia s-ar fi simțit, pe bună dreptate, înșelați și poate că nu s-ar mai fi deranjat să vină la spectacol data viitoare când aș fi revenit în orașul lor. După cum știu managerii oricărei trupe de sportivi sau de artiști, publicitatea prin viu grai și clienții fideli sunt lucruri extrem de importante.

La sfârșitul primului an ca profesionist câștigasem 50 000 de dolari și îmi consolidasem poziția pe locul al doilea în clasamentul profesioniștilor. Mușchi Rosewall rămânea pe primul loc și mă simțeam oarecum satisfăcut de faptul că doi australieni ocupau primele două locuri și luau partea leului din câștiguri.

---

* Epicondilită laterală, inflamație sau microtraumatism al tendonului care prinde grupul mușchilor extensori la epicondilul lateral. Leziunea este cauzată, de obicei, de o mișcare repetitivă (n.t.).

M-am întors acasă pentru a petrece Crăciunul anului 1963 cu mama și cu tata, cu Lois, Bob și Trev, pentru a mă scălda în soarele și în apele cristaline din Queensland. De asemenea, m-am internat în spitalul din Gladstone și am ieșit fără obraznicul meu apendice. L-am sunat pe doctor într-o vineri și i-am spus că trebuie să-mi scoată apendicele. Mi-a răspuns că pleacă la pescuit în weekend, dar poate să facă operația luni. Operația a reușit, iar după aceea mi-a trimis o factură în valoare de cinci lire. Cât de mult s-au schimbat lucrurile...

Convalescența a fost fără probleme și, după nici două săptămâni, deja mă antrenam cu o minge de squash. Era atât de bine să fiu din nou acasă după un an de călătorii continue! Oameni prietenoși mă opreau pe stradă pentru a-mi ura o zi bună. Mă tratau ca pe un localnic, nu ca pe un jucător de tenis vedetă, și lucrul ăsta îmi convenea de minune. Când jucam cu familia mea sau în meciuri caritabile în orășelul Brooklands, la sud de Rockhampton, unde zgura terenului avea culoarea roșie a părului meu, veneau oameni de peste tot pentru a mă aplauda. Asociația de tenis Central Queensland m-a anunțat că voiau să dea numele meu noului și elegantului pavilion din aluminiu și sticlă cu verandă acoperită din Centrul de tenis din Parcul Victoria, în imediata apropiere a terenurilor pe care Charlie Hollis mă antrenase cu 15 ani mai înainte. Am dezvelit o placă la ceremonia de inaugurare și am fost invitat să plantez și primul copac în noul parc și să pun eșarfa câștigătorului pe calul care a câștigat cursele de la Callaghan Park. Mă simțeam odihnit, recuperat și foarte special când, în a doua jumătate a lunii ianuarie, prea devreme, m-am alăturat din nou circuitului profesionist.

Sezonul din 1964 a început în Australia, cu o trupă compusă din Ken Rosewall, Lew Hoad, Pancho Gonzales și subsemnatul. Am jucat unii contra altora, în diverse combinații, în Australia de Vest, Victoria și New South Wales, apoi, în cele din urmă, în Queensland, unde mulțimi enorme au venit să-l aclame pe eroul local. Aproximativ 1 600 de oameni au venit să ne vadă în Rocky. Chiar și în orășelul Roma am avut 900 de spectatori, înghesuiți în jurul terenului din localitate. Lew și cu mine am stat acasă la părinții mei când jucam în apropiere. Am mers până în Noua Zeelandă pentru alte câteva meciuri, apoi ne-am întors în SUA pentru a juca în toate turneele de acolo.

La un moment dat din acel an, Mușchi și cu mine am început să călătorim împreună, conducând pe rând un break. Făceam, în medie, aproape 400 de kilometri pe noapte. Odată, mergând din Houston, Texas, și până la Little Rock, Arkansas, am făcut chiar 633 de kilometri într-o noapte. Ce zile... După acele călătorii, nu mai era mare lucru pe care să nu-l știm unii despre ceilalți. Era o camaraderie voioasă, pe care o împărtășeam cu toții, dar care se termina brusc când intram pe teren. Știam că mai sunt încă foarte mulți oameni care au impresia că meciurile de profesioniști sunt aranjate dinainte. Lew Hoad mi-a povestit că a jucat odată un meci intens de cinci seturi contra lui Ken Rosewall în Tokyo și cei 8 000 de spectatori au aclamat cu furie felul în care cei doi mari jucători și-au depășit limitele. După aceea un jurnalist i-a felicitat pe Lew și pe Ken pentru că reușiseră să facă meciul să pară atât de real. Lew aproape că l-a pocnit. De aceea simțeam că este datoria noastră să depunem toate eforturile pentru fiecare

minge, de fiecare dată când jucam, pentru a pune capăt unor asemenea acuzații ridicole.

După turneul din SUA am jucat în La Paz, Bolivia, la Khartoum, în Sudan, la Paris, la München, în Africa de Sud și în Marea Britanie, apoi ne-am întors în Statele Unite. Traversam fus orar după fus orar, îmbarcați în mașini, autobuze, vapoare, trenuri și avioane. Pentru a ne face reclamă în Saint Louis, Missouri, autoritățile locale ne-au permis mie și lui Ken să jucăm un meci demonstrativ contra lui Pancho și a lui Butch pe strada principală. Lucru care nu a fost atât de remarcabil, dacă luăm în considerare unele suprafețe pe care am jucat. Uneori aveam impresia că suntem și saltimbanci, nu doar jucători de tenis.

Orice am fi crezut despre accesele de furie și egoismul feroce ale lui Pancho Gonzales, niciunul dintre noi nu se îndoia de curajul său. Într-un meci, îndeosebi, Pancho a dat dovadă de spiritul trupei noastre de profesioniști, care nu se lasă niciodată înfrânți și încearcă să ofere mereu tot ce au mai bun. La mijlocul lui 1964 juca cu Ken Rosewall în semifinala Campionatului Internațional de Tenis din Franța, la Paris, când, la începutul meciului, a făcut o întindere la un mușchi de la picior. Ken l-a întrebat dacă vrea să renunțe, însă Pancho nici nu voia să audă de așa ceva. A continuat să joace, în ciuda durerii, alergând pentru fiecare minge și Ken, care nu cunoaște sensul cuvântului „milă", cu atât mai puțin cel al expresiei „ia-o mai ușor", l-a alergat pe tot terenul. Nici torționarii inchiziției spaniole nu ar fi putut să-l chinuie mai mult. Pancho nu a cedat. A luptat până la capăt și Ken a avut nevoie de cinci seturi pentru a-l învinge. Doar atunci când a ieșit de pe teren șchiopătând ne-am dat seama cât de tare se

accidentase. Publicul, Ken Rosewall și toți colegii lui Pancho care urmăriseră meciul au aplaudat și l-au aclamat. Ca și cum nu ar fi fost de ajuns, un muritor normal ar fi renunțat la meciul pentru locul al treilea în ziua următoare. Nu și Pancho. Nu doar că a jucat, dar l-a și bătut pe Andres Gimeno cu 6-2, 6-2 în mai puțin de o oră.

În finală, Ken a jucat contra mea și a câștigat în patru seturi. Am concurat din nou contra lui Ken în Londra, doar câteva săptămâni mai târziu, în finala Campionatul de Tenis Profesionist de Sală, unde am jucat pe o platformă construită deasupra piscinei Empire din Wembley. Această locație inovatoare a găzduit un meci memorabil care a fost, pentru mine, o altă dovadă că micșoram distanța dintre mine și Ken. Ne-am dezlănțuit încă de la primul punct. Era un război între prieteni. Fiecare dintre noi a pedepsit imediat orice greșeală a celuilalt și ne-am ridicat la noi înălțimi. Eram la egalitate la două seturi și eram condus cu 5-4 în al cincilea set, iar Ken servea minge de meci. Atunci mi-am spus: „Ce am de pierdut?". Am lăsat deoparte prudența. Am făcut break pe serviciul lui Ken, apoi din nou pentru a-l egala la 6-6 și am câștigat setul cu 8-6 și totodată meciul. Unii spun că acesta a fost cel mai bun meci dintre mine și Ken și s-ar putea să aibă dreptate. Fred Stolle, un om a cărui opinie o respect, a spus că meciul a fost unul dintre cele mai frumoase pe care le-a văzut în viața lui.

A doua zi după această confruntare de proporții epice era să mă înec cu cerealele de la micul dejun când am citit într-un ziar londonez că, dat fiind că eram în topul profesioniștilor la doar 26 de ani, cu 35 000 lire câștigate până atunci, eram cu siguranță unul dintre cei mai râvniți burlaci din lumea

sportului. Pentru a continua această „exclusivitate", un reporter de la ziarul *Sun-Herald* din Sydney m-a sunat să mă interogheze cu privire la viața mea amoroasă. I-am spus adevărul: viața mea amoroasă era inexistentă. Câte o întâlnire din când în când, un sărut de noapte bună, apoi înapoi în avion. Pur și simplu nu aveam nicio șansă să am o relație serioasă, deoarece „nu am mai stat într-un singur oraș mai mult de o lună de când aveam 17 ani. Nu apuc niciodată să cunosc cu adevărat o fată. Mai am întâlniri ocazionale, însă rareori mai mult de două întâlniri cu aceeași fată. E posibil să fiu într-o seară în, să spunem, Chicago, cu trupa de tenis. Ies în oraș cu o fată după ce termin de jucat. Însă, când mă întorc din nou în Chicago ca să joc, după un an, o sun și are loc următoarea conversație: «Bună, Dolly, Rod la telefon. Ce spui, ai vrea să ieșim în oraș în seara asta?» Apoi o voce groasă îmi răspunde: «Îmi pare rău, prietene, soția mea o să fie ocupată în seara asta... cu mine!». E uimitor cât de multe dintre fetele pe care pe le cunosc se mărită într-un an", le-am explicat.

Articolul din *Sun-Herald*, publicat pe 27 septembrie 1964, a apărut cu rușinosul titlu „Vedeta tenisului cu care nu se pot întâlni fetele: este un singuratic cu 35 000 de lire. Rod mărturisește tot". Totuși articolul a oferit un instantaneu asupra vieții și carierei mele de atunci, care merită reprodus aici:

> Rod se așteaptă ca viața lui socială să se îmbunătățească puțin după ce revine în Australia, la sfârșitul lui noiembrie. „Câteva dintre vechile mele cunoștințe de aici nu s-au măritat încă. Abia aștept să vin acasă." Să-l vezi

pe Rod Laver în afara terenului de tenis înseamnă să vezi exact opusul imaginii pe care și-o formează toată lumea despre un burlac tânăr, vesel și bogat. Călătorește în jurul lumii cu doar două costume și câteva echipamente de sport. Rareori merge la cluburi de noapte, își petrece majoritatea orelor libere singur, în camera lui de hotel. „Singurul obiect valoros pe care-l am este un pick-up portabil și câteva discuri cu Frank Sinatra", a declarat el pentru *Sun-Herald* în această săptămână. „Aș înnebuni dacă nu aș avea pickupul să-mi țină companie atunci când trebuie să stau singur în camera mea de hotel. În turneele mari nu mă pot relaxa decât după ce mă învinge cineva și, în ultima vreme, ajung aproape întotdeauna în finală. Așa că nu pot să particip la petrecerile băieților care sunt eliminați din primele runde. Din anumite puncte de vedere, tenisul profesionist poate fi mai distractiv pentru cei care pierd mereu. Ei pot să înceapă *jocul* imediat ce iau bătaie, deoarece nu trebuie să-și facă griji pentru marele meci de a doua zi."

Când australienii îl vor vedea pe Laver în acțiune data viitoare împotriva lui Rosewall, ei vor fi martori la un nivel de tenis care este aproape de perfecțiune. Numele Rosewall și Laver în tenis sunt acum puse pe același piedestal cu numele lui Pelé în fotbal și Lindrum în biliardul englezesc. Tânăra pereche australiană joacă sportul așa cum nu a mai fost jucat vreodată, nici măcar de cei mai mari jucători din trecut. Meciul lor de la Wembley, de săptămâna trecută, a fost descris de presa din

Londra drept cea mai bună partidă de tenis jucată vreodată în Anglia. Laver a declarat: „Să câștig acel meci a fost unul dintre cele mai fericite momente din viața mea. Jucăm la un nivel atât de înalt acum, încât mă trec fiori doar când mă gândesc la asta. Să-l bat pe Ken Rosewall, numărul unu mondial, ei bine, asta a fost o senzație minunată".

Laver se simte mai încrezător și mai sigur pe sine. „Știu încotro mă îndrept și ce vreau să fac acum, că sunt profesionist", a spus el. „Ca amator, nu știam prea bine ce făceam în tenis și care era scopul meu. Astăzi însă iubesc mai mult acest sport decât am făcut-o vreodată înainte. Jocul este toată viața mea acum și nu am planuri să renunț la el. Știu că ratez o viață socială minunată, însă nu-mi pasă. Tenisul mă face atât de fericit încât nu simt regrete."

Aceste cuvinte descriu destul de bine viața mea din acele zile.

Cum spatele accidentat al lui Lew Hoad îl împiedica să joace prea des, Ken Rosewall era probabil cel mai bun prieten al meu în acele timpuri. Era tovarășul de drum ideal. Nu intra în niciun fel de conflict și era tăcut și rezervat, un adevărat profesionist. Îmi semăna, participa la turul profesionist pentru a juca tenis și a face bani. Nu prea îl interesau petrecerile sau atracțiile locale. Dacă spunea „Ne întâlnim în lobby-ul hotelului la ora trei", apărea în lobby cu două minute înainte de ora trei. Era domnul Punctual, pe teren și în afara lui. În plus, cum era renumit pentru chibzuința manifestată cu propriii bani, era secretarul și trezorierul ideal al trupei.

În 1964, Ken și cu mine am câștigat fiecare câte șapte titluri profesioniste importante, însă am reușit și să-l învingem pe Mușchi în 15 dintre cele 19 meciuri pe care le-am jucat împotriva lui. Eram un jucător mult, mult mai bun în această perioadă decât fusesem atunci când devenisem profesionist. Corvoada jocurilor continue împotriva unor campioni veritabili și călătoriile nesfârșite îmi fortificaseră mintea și trupul, iar loviturile mele erau precise de fiecare dată. Nu am nicio îndoială că faptul că jucam pentru bani, și nu pentru un simplu trofeu, mă făcuse mai rezistent și-mi îmbunătățise instinctul de ucigaș. Înainte, forma mea putea să fluctueze, acum eram mai constant și mai calculat. Eram mai abil din punct de vedere tactic și puteam să mă forțez să joc la un nivel mai înalt, indiferent de cine era adversarul, un Mușchi, un Hoad, un Gimeno, un MacKay, un Segura sau un Gonzales, și indiferent dacă jucam pe terenul de la Madison Square Garden, cu tribunele pline, sau pe un teren instabil, improvizat peste un patinoar din Tombouctou, în fața a doar 100 de spectatori.

Până la sfârșitul lui 1964, în mai puțin de 24 de luni, câștigasem deja mai mult decât suma garantată pentru trei ani, adică 110 000 de dolari. De asemenea, îl întrecusem pe Ken Rosewall și ocupam locul întâi în clasamentul profesioniștilor. În ciuda provocărilor, să devin profesionist s-a dovedit a fi o decizie excelentă. Normal că simțeam regrete atunci când citeam rezultatele de la campionatele de amatori din Australia, Anglia, Franța și Statele Unite... însă acele turnee nu mai făceau parte din lumea mea.

De felul meu, mă feream de publicitate, uram să fiu în centrul atenției. Totuși, atunci când presa voia să-mi ia interviuri, le făceam pe plac, deoarece aparițiile în

ziare promovau turul nostru și un articol pozitiv putea să atragă mai multă lume la următorul eveniment. Spre sfârșitul lui 1964, la puțin timp după ce am urcat pe primul loc în clasamentul profesioniștilor, i-am povestit viața mea unui reporter. A fost un instantaneu al acelei perioade din cariera mea. Am spus că învățasem multe de când devenisem profesionist. Profesioniștii, i-am explicat, nu își permiteau să aibă un meci prost. Amatorii trebuiau doar să câștige meciul, pentru profesioniști conta și cu câte puncte în plus câștigau, deoarece acest lucru determina clasarea în turneul următor... Acest lucru mă făcuse un jucător mai bun și mai rezistent din punct de vedere mintal. Lew Hoad, adversarul meu în primul meci ca profesionist, care a avut loc la White City la începutul lui 1963, s-a antrenat săptămâni întregi pentru a fi în formă împotriva mea. Lew mi-a arătat clar că profesioniștii își apără reputația cu îndârjire. „Tot grupul se năpustește asupra nou-venitului cam cum atacă vulturii un miel în ținutul natal, în Queensland." Meciul cu Lew a durat până la miezul nopții. În ziua următoare eram atât de înțepenit, încât lui Ken Rosewall i-a luat mai puțin de o oră să mă bată. Atunci a început educația mea și mi-a luat luni întregi să mă adaptez. Am reușit să trec peste această perioadă, iar noaptea aceea de la Madison Square Garden, când l-am bătut pe Ken în doar 39 de minute, câștigând primele șase game-uri în numai 13 minute și pierzând doar nouă mingi în toată partida, a reprezentat examenul de absolvire.

Ca în fiecare an, sezonul profesionist a început în Australia și în 1965. Când am jucat în Queensland, am avut ocazia să petrec puțin timp alături de familie, în Gladstone. Băieții erau cu toții hotărâți să joace cel mai bun tenis, deoarece știam că LTAA încerca să ne

saboteze turul, programând evenimentele lor în același timp. Aveam ceva de dovedit: că partidele noastre erau corecte și, în plus, că eram jucători mai buni decât amatorii. Spre consternarea celor de la LTAA, publicul s-a înghesuit să ne vadă și noi i-am răsplătit cu niște meciuri legendare. Deși Lew nu mai era decât o umbră a fostului mare jucător, a continuat să depună toate eforturile pe teren. Ca și Pancho atunci când a făcut întindere la picior împotriva lui Mușchi, Lew a ignorat durerea intensă pentru a oferi tribunelor un tenis fantastic. La Milton, a trebuit să fiu în formă maximă pentru a-l bate într-o semifinală frenetică. M-a atacat încontinuu, iar puterea serviciilor și a voleurilor lui era extraordinară. Pancho a jucat și el cu toată intensitatea în semifinala de la Adelaide. Era în forma lui cea mai bună sau, poate, cea mai rea, supărat pe mine, pe arbitrii de linie și de scaun și pe public. Pe toată durata primului nostru set maraton, pe care l-am câștigat cu 20 la 18, s-a agitat, a tras de timp și a bombănit, încercând să-mi strice ritmul și concentrarea. M-a acuzat *pe mine* că încercam să trag de timp și să-l enervez. Am câștigat turneul, apoi l-am câștigat și pe cel din Perth, în timp ce Ken și Pancho le-au câștigat pe cele din Brisbane și, respectiv, Sydney.

Nu au existat timpi morți în această perioadă nebunească, trăiam viața la maximum. În Reston, o suburbie a Washington, D.C., terenul nu era gata. De fapt, terenul era încă, în mare parte, un șantier și era atât de mult praf de moloz în aer încât nu puteam respira. Vestiarele nu fuseseră încă terminate, așa că ne-am schimbat în mașini și, după meci, a trebuit să amânăm dușul.

Tocmai ce ajunseserăm în Khartoum, capitala Sudanului, când au izbucnit niște revolte serioase. Nu

aveau nimic de-a face cu noi, mă grăbesc să adaug. Comuniștii și musulmanii intraseră în conflict deoarece aceștia din urmă se pregăteau să formeze guvernul. Peste tot în oraș, chiar și pe terenurile de tenis, patrulau soldați înarmați cu mitraliere și cu atitudini morocănoase. Ne mândream cu faptul că puteam juca oriunde, însă, de această dată, ar fi fost o idee bună să fi anulat spectacolul. O altă descurajare a fost faptul că premiul în bani oferit era de doar 1 000 de dolari, pe care trebuia să-i împărțim la patru. Promotorul simțea că înnebunește. Nu putuse să facă publicitate turneului, deoarece guvernul închisese ziarele și posturile de radio. Estimarea optimistă era că ar putea să apară vreo 150 de oameni. Când i-am spus că trebuie să jucăm în fața mult mai multor spectatori, el și cu prietenii săi au pus mâna pe telefoane și a anunțat pe toată lumea din Khartoum că urma să aibă loc un turneu de tenis. Când am intrat pe terenul cu iarbă uscată, în canicula după-amiezei, ne așteptau cam 1000 de fani. Deoarece terenul nu era prevăzut cu reflectoare, când s-a lăsat seara, pe la ora 18:00, jucători și public, ne-am mutat cu toții pe un alt teren, unul din beton, care era iluminat, și am continuat să jucăm. Totul a fost în regulă până când un roi de insecte, atrase de lumini, s-au pogorât asupra noastră ca o plagă biblică. Mii de gândaci bâzâiau în aer, prăbușindu-se peste noi și făcând jocul imposibil. Am decis să nu mă mai plâng niciodată de muștele din Australia. Fanii, și ei atacați și înțepați de insecte, nu au protestat atunci când am decis să oprim meciurile. Nu mai are rost să spun că, după ce am împărțit cei 1 000 de dolari, nu am avut bani de mese bogate și cazare în hoteluri de lux pentru restul ședерii noastre în Khartoum.

La Paz, în Bolivia, este situat la aproximativ 3 660 de metri deasupra nivelului mării, lucru care a adus cu sine provocări specifice. Lipsa de oxigen la acea altitudine este epuizantă, oricât de în formă ai fi. În plus, altitudinea provoacă și sângerări nazale, iar mingile zboară precum porumbeii prin aerul rarefiat. Abia atingeam mingea, că și zbura în afara terenului. A trebuit să înfigem scobitori în mingi și să le dezumflăm ca să putem juca. Și premiul pentru care am sângerat, la propriu? Un ceas de mână. Cu toate acestea, am jucat cu același entuziasm la Khartoum și în La Paz și în orice alt loc ca și la Wimbledon și la turneele majore din Australia și din Statele Unite în anii mei ca amator. Și la fel am făcut-o toți. Nu am văzut niciodată un jucător profesionist care să joace altfel decât la nivelul maxim de care era în stare. Nu am văzut pe nimeni care să se lase bătut sau care să-și menajeze adversarii. Nu făceam asta nici măcar în meciurile cu „măgarii". Acolo simțeam că domin meciul, așa că profitam de ocazie ca să exersez lovituri și să-mi corectez punctele slabe, chiar dacă lucrul ăsta mă făcea să pierd uneori. Nu existau leneși printre noi, eram cu toții campioni.

Uneori jucam în spații cu tavan jos, de exemplu terenuri de baschet sau săli de gimnastică, și trebuia să ne ajustăm loviturile astfel încât să lobăm mingile peste și printre grinzile acoperișului. Câteodată mai spărgeam și câte un bec sau chiar dislocam câte o bucată din lemnul plafonului, care se prăbușea peste noi sau peste spectatori. Uitați despre jucatul pe iarbă, zgură sau beton: noi eram cei mai buni jucători din lume la tenis printre grinzile de la acoperiș. Și, dintre noi toți, Pancho Segura era campionul. Am început să mă pricep și eu destul de bine la aceste lovituri.

Odată, în timpul unui meci jucat în Utica, New York, l-am bătut pe Andres Gimeno cu o lovitură care a trecut printre grinzi de parcă ar fi fost ghidată de radar. Oare, în timp ce încercam să evit acoperișurile din Utica în acea perioadă nomadă, mă gândeam la zilele glorioase cu articole pe prima pagină, mulțimi imense, trofee lucitoare și limuzine de la Wimbledon? Ocazional... apoi alungam aceste gânduri și mă concentram la grinzi. Greutățile pe care le împărțeam ne făceau și mai mândri de abilitățile și de perseverența noastră. Cu siguranță, dificultățile întâmpinate ne întăreau ambiția de a avea succes.

Altă dată, trebuia să ajungem de la un turneu din Ungaria la un altul, în Berlinul de Vest. Dacă vă amintiți, pe atunci Berlinul era împărțit în două, partea de vest și cea de est, iar Berlinul Răsăritean era sub controlul comuniștilor. Am decis să luăm trenul în loc să închiriem mașini, îngrijorați totuși de faptul că văzusem un soldat cu mitraliera în mâini pe acoperișul unui vagon. Desigur, am ajuns pe partea greșită, cea comunistă, de la Checkpoint Charlie*, locul pe unde se putea trece dintr-o parte într-alta a Berlinului. Întâi am încercat să coborâm din tren și să luăm un taxi până în Berlinul de Vest, însă am fost opriți și trimiși înapoi în tren. Eu eram cel care căra bagajele, așa că încercam să jonglez cu cinci valize așezate pe un cărucior. În cele din urmă trenul a plecat mai departe, apoi ne-au fost verificate actele și am mai mers vreo 200 de metri, după care a trebuit să coborâm, am urcat într-o altă garnitură și am călătorit încă 200 de metri. Încă două călătorii de câte 200 de metri și alte trei verificări ale pașapoartelor și

---

* Celebru punct de frontieră între Berlinul de Est și cel de Vest, în zidul Berlinului, pe Friedrichstraße (n.t.).

percheziții în bagaje și am reușit să ajungem în Berlinul de Vest. Ne-a luat 90 de minute să parcurgem 800 de metri.

Nu a fost totul doar distracție, totuși. Pentru o vreme, în 1964, se părea că circuitul profesionist va dispărea. Turneul US Pro Championships era unul dintre cele mai importante evenimente din circuitul profesionist din Statele Unite încă de pe vremea lui Pyle Cash and Carry, din 1926, însă când acesta a avut loc în 1963 la Forest Hills, au fost puțini spectatori, promotorii au dat faliment și trupa, inclusiv Mușchi, care a câștigat turneul, și cu mine, care am ieșit pe locul al doilea, nu am primit niciun ban. Așa că, o perioadă cel puțin, se părea că nu vom mai juca în Statele Unite. Atunci a apărut un înger păzitor, întrupat în Ed Hickey, un specialist în resurse umane de la New England Merchants National Bank și, mai important, un fanatic al tenisului, care a convins banca să plătească 10 000 de dolari pentru a permite organizarea turneului US Pro Championships la Longwood, al doilea cel mai vechi club de tenis din America. Cu banca alături de noi a fost mai ușor să atragem sponsori, așa că turneul a continuat, cu un public numeros și un profit frumușel. L-am bătut pe Rosewall, afectat de o toxiinfecție alimentară, în semifinale, apoi pe Gonzales într-o finală jucată în ploaie. Depășisem obstacolul și ne continuam drumul.

Pur și simplu nu existau meciuri ușoare. Dintre toate locurile în care aș fi putut să joc cu Lew Hoad, un jucător care te putea împinge până la limite oriunde, un teren construit pe o platformă ridicată peste un patinoar în Altringham, Anglia, cu condens picurând din tavan și îmbibând „terenul", nu ar fi fost niciodată prima alegere. Însă acesta era circuitul profesionist,

așa că... chiar pe acest teren m-am confruntat cu Lew, alunecând de colo-colo, încercând din răsputeri să lovim mingea corect în aceste condiții înșelătoare și făcând tot ce puteam ca spectatorii să fie fericiți. Am fi putut să ne rupem picioarele oricând. Cred că ne-ar fi fost mai ușor dacă ne puneam patine și jucam direct pe patinoar. Cum niciunul dintre noi nu avea destulă aderență încât să trimită lovituri câștigătoare, am ajuns repede să avem câte 20 de game-uri fiecare. Exact în acest moment, suspensorul mi s-a rupt cu un zgomot puternic. După câteva reparații improvizate, am reluat această partidă bizară, până când, la scorul de 27-27, a trebuit să renunțăm, pentru că terenul, inițial ud și alunecos, se transformase într-un adevărat lac. Acela a fost cel mai lung set pe care l-am jucat vreodată.

Tot în Anglia, de această dată în Nottingham, jucam contra lui Frank Sedgman. La scurt timp după ce am început să jucăm, ne-am dat seama că loveam un număr extraordinar de mare de passing-shoturi. Frank puncta cu această lovitură tot timpul, iar eu îi răspundeam tot cu passing-shoturi. Ce se întâmpla? Am întrerupt meciul și am rugat pe cineva să măsoare terenul. Suspiciunile noastre s-au dovedit întemeiate. Oricine o fi fost cel care marcase terenul, îl făcuse cu un metru mai lat decât spunea regulamentul. Nu era de mirare că nu ajungeam la loviturile adversarului. Nu aveam timp să refacem marcajele, așa că ne-am descurcat cum am putut, am rămas pe linia de fund și am lovit mingea de la unul la altul până când unul dintre noi câștiga. Spectacolul trebuia să continue.

Și a continuat... La Campionatul Mondial de Tenis Profesionist din Wembley, l-am bătut pe Pancho în

cluda șiretlicurilor lui obișnuite și am câștigat al doilea titlu succesiv la acest turneu. Pancho se transformase în showmanul turului și făcea publicul să râdă în hohote cu gesturile lui de ticălos de varieteu. Ken Rosewall și cu mine eram tipii serioși, care ne concentram să jucăm cel mai bun tenis, și-l lăsam pe Pancho și pe colegul său cu sânge fierbinte latino, Pancho Segura, să joace teatru în fața mulțimii.

În mai 1965 eram iarăși în Statele Unite, pentru turneul Manhattan de la Seventh Regiment Armory, însă ne lipseau doi dintre veterani. Lew se retrăsese temporar pentru o operație la picior și Frank Sedgman, care avea 38 de ani atunci, luase o binemeritată pauză și rămăsese acasă, în Australia. Cinicii newyorkezi, care se lăsaseră înșelați de propaganda brigăzii de amatori, au ales prost: în prima seară am avut doar 200 de spectatori. A fost nevoie de o cronică extrem de laudativă a meciurilor de debut în paginile de sport ale cotidianului *The New York Times* din dimineața următoare pentru a-i convinge că profesioniștii joacă la un nivel care îi face pe amatori de râs și că meritam banii spectatorilor. După recomandarea din paginile *Times*, numărul spectatorilor a crescut și am început să jucăm în fața unor tribune pline.

Mi-a făcut mereu plăcere să joc în Africa de Sud, în special în 1965, al treilea an al meu în circuitul profesionist, când tovarășii de călătorie și, totodată, adversari au fost Rosewall, Hoad, Sedgman, Buchholz, Gimeno, Ayala și Olmedo. Don Black, tatăl lui Byron și Wayne Black, care au format una dintre cele mai bune perechi de dublu ale anilor 1990, era un personaj fascinant. Când eram în Rhodesia, așa cum i se spunea pe atunci (astăzi poartă numele Zimbabwe),

am stat la Don, la ferma lui cu o suprafață de 50 de acri. Unii dintre fermierii albi făceau viața insuportabilă pentru populația de culoare din Rhodesia. Don nu era unul dintre ei. Era un tip blând și prietenos, care angajase cât de multe persoane de culoare putuse, pentru a le asigura un loc de muncă și salarii. Aceștia construiseră trei terenuri de tenis pe iarbă pe proprietatea lui și el îi încuraja să joace pe aceste terenuri. Ce nu o să pot uita niciodată despre Rhodesia sunt magnificii arbori jacaranda care încadrau străzile. Mi se rupe inima când mă gândesc ce s-a întâmplat în această țară după ce Robert Mugabe a preluat controlul. M-am întâlnit cu prim-ministrul Ian Smith, care era aspru criticat de forțele mișcării de emancipare a persoanelor de culoare. După ce am petrecut ceva timp împreună, acesta s-a uitat trist la mine și m-a întrebat: „Vezi, nu sunt un om așa de rău, până la urmă, nu?". Totuși am fost foarte întristat de sărăcia pe care am văzut-o acolo. Prea mulți copii africani sufereau de foame. Majoritatea copiilor de mingi nu aveau pantofi, câțiva dintre ei purtau unul singur. Tricourile și pantalonii le erau zdrențe. La sfârșitul turului african, Butch Buchholz și cu mine ne-am dus cu geamantanele într-un parc și le-am dat copiilor toate tricourile, pantalonii scurți, șepcile și pantofii noștri.

Promotorii sunt, de obicei, personaje extravagante. Este specificul meseriei. O mică parte dintre ei îmi reaminteau de vechii crainici de la carnavaluri, cei care stăteau lângă galeria de ciudățenii atunci când venea circul în Rockhampton, pe când eram copil, escroci cu voci puternice și jachete strident colorate, care le promiteau localnicilor naivi lumea întreagă și le dădeau doar atlasul. Spectacolul pe care acești

șarlatani ni-l promiteau semăna prea puțin cu ceea ce vedeam după ce plăteam cei 10 cenți pentru bilet și intram în cort. Nu că am fi avut oi cu două capete sau hermafroditi în circuitul profesionist. Dar existau tipi dubioși care nu ne plăteau sumele promise ca să jucăm în sala, patinoarul sau pe terenul improvizat în grabă în spatele vreunor blocuri.

Din fericire, pentru a echilibra balanța, erau și promotori cinstiți. În SUA, unul dintre aceștia era Jimmy Van Alen, promotorul de evenimente de la Newport Casino, un adevărat vizionar al tenisului. Jimmy purta tot timpul o pălărie colonială, o cravată Technicolor și pantofi de velur viu colorați. Ne-a contractat ca să jucăm un turneu acolo spre sfârșitul lui 1965 utilizând revoluționarul său Sistem de punctaj îmbunătățit Van Alen (Van Alen Streamlined Scoring System - VASSS). Meciurile urmau să fie jucate pe baza regulilor pentru competiții de tenis de masă, câștigătorul fiind primul care ajunge la 31 de puncte, iar după ce fiecare jucător a jucat cu fiecare dintre ceilalți, punctele sunt adunate și este declarat câștigător cel care a acumulat mai multe puncte. Jimmy credea că VASSS va face meciurile mai incitante și tenisul mai rapid. Astfel, tenisul urma să devină un sport care să poată fi urmărit mai ușor de spectatori și de telespectatori. Eram sceptici, însă am avut încredere în el.

Născut în Newport, Rhode Island, în 1902 și educat la Universitatea Cambridge, Jimmy era muzician, poet, publicist și activist civic, renumit pentru lecturile poemului *Noaptea dinaintea Crăciunului* pentru copiii din localitate, în fiecare an, pe 24 decembrie, în casa lui din Newport, pe care Van Alen o cumpărase chiar de la autorul poemului, Clement Clarke Moore. Jimmy a

găsit timp să fie și campion național de simplu și dublu la tenis regal* (numit și tenis real). În prezent, Van Alen nu este celebru pentru VASSS, care nu a supraviețuit testului timpului, ci pentru înființarea International Tennis Hall of Fame și a Muzeului Tenisului la Newport Casino, în 1954, pentru crearea tenisului de noapte și a tabelelor de scor electrice și pentru inventarea tie-breakului. În trecut, era un lucru obișnuit ca un set să continue ore întregi, iar scoruri precum 32-30 nu erau ieșite din comun. Deși majoritatea elementelor VASSS erau oribile – precum jocul pentru 5 dolari per punct și penalizarea jucătorilor înalți, făcându-i să stea la un metru depărtare de linia de fund când serveau – chiar și criticii lui au fost de acord că tie-breakul, care era jucat atunci când scorul ajungea la 6-6 într-un set, era o idee foarte bună. În tie-break, primul jucător care ajungea la cinci puncte era câștigătorul setului (tie-breakul original din VASSS era de tipul „cele mai multe mingi câștigate din nouă", așa că ambii jucători aveau punct de meci la 4-4). Mai târziu, acest sistem a fost modificat în „cele mai multe mingi câștigate din 12" sau primul care câștigă șapte puncte, cu un avans de două puncte, aceasta fiind și varianta folosită în prezent.

Noi am fost cobaii, primii care au jucat tenis conform sistemului VASSS al lui Jimmy. Marele nostru sport nu mai văzuse niciodată evenimente precum cele găzduite de Van Alen la Newport. Jimmy bătea într-un clopot de navă mare și vechi pentru a indica sfârșitul fiecărui meci și, deși instalase reflectoare puternice pentru jocul în nocturnă, acestea

---

* Sportul original cu rachetă din care a evoluat tenisul modern. Regulile sale sunt similare celor ale tenisului modern, însă tenisul regal se joacă în curți interioare, cu rachete din lemn și mingi din plută, acoperite cu stofă (n.t.).

erau inutile atunci când ceața groasă venea dinspre Narragansett Bay la lăsarea serii. Pâcla era și mai impenetrabilă când se adăuga fumul de la artificiile pe care le aprindea Jimmy în fiecare seară, pentru a transforma turneul de patru zile și patru nopți într-un eveniment și mai impresionant.

În ciuda eforturilor depuse de Jimmy pentru a ni le explica, niciunul dintre noi nu înțelegea cu adevărat regulile sistemului VASSS, așa că eram cu toții confuzi. Nu știam dacă pierdeam sau câștigam, mai ales că tabela electrică era învăluită de ceață. Pancho, precum îi stătea în fire, s-a înfuriat. S-a văitat, a urlat, a scos un arbitru de linie de pe teren și, după ce a fost bătut măr de Andres Gimeno, a explodat: „E destul de rău să joc în ceață, mai trebuie să-mi fac griji și pentru sistemul ăsta idiot!". În timpul unui alt meci, după un acces de furie, a lovit mingea în afara stadionului, ceea ce l-a făcut pe Jimmy Van Alen să coboare pe teren pentru a-l mustra. „Nu cred că a fost frumos ce ai făcut", a spus Jimmy. „A, da?", a urlat Pancho. „Ei bine, dacă nu-ți convine, eu plec." Știind că temperamentalul star era cel care atrăgea publicul și cea mai bună șansă să scoată un profit din turneu, Jimmy a cedat și a ieșit de pe teren. Dar Pancho nu s-a calmat. A terminat meciul, apoi s-a ținut de promisiune. A intrat în vestiar, și-a luat lucrurile și a părăsit arena, deși trebuia să joace un meci de dublu, programat chiar atunci. Pancho nu avea remușcări dacă-și lăsa partenerul la ananghie, chiar dacă lucrul ăsta l-ar fi costat banii de premiu și ar fi lăsat spectatorii dezamăgiți. Soția lui Pancho a salvat situația, împiedicându-l să plece și aducându-l înapoi pe teren.

Îl admiram pe Jimmy Van Alen și am reușit să câștig turneul lui cu 93 de puncte, în fața lui Mușchi,

care avea doar 90 de puncte, însă, sincer, cu excepția tie-breakului, sistemul VASSS era ridicol și greu de pus în practică. A fost adoptat de unii organizatori de turnee profesioniste, însă a fost abandonat după câțiva ani și tie-breakul este singurul element care a supraviețuit până în prezent.

Bob – fratele meu, eu, Melba – mama mea, Roy – tatăl meu și Trevor – fratele meu, într-un portret de familie de la începutul anilor 1940, înainte de nașterea surorii mele Lois. Părinții mei au fost severi și nu au avut niciodată prea mulți bani, însă au făcut toate eforturile pentru a mă ajuta să-mi îndeplinesc visul.

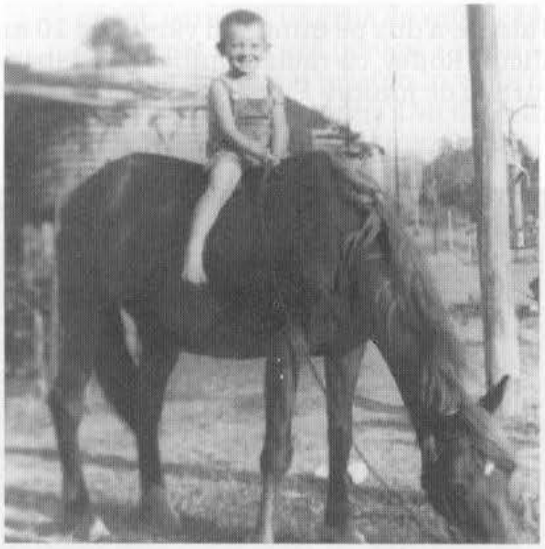

Călăritul era una dintre plăcerile copilăriei la ferma din Queensland. În această poză, am reușit să rămân pe cal.

În 1942, Bob, eu și Trevor, în curtea din spatele casei, împreună cu tatăl nostru și cu mătușile Florrie și Emily. Rudele noastre ne vizitau mereu ca să stea la taclale și să joace tenis pe terenul nostru.

Tata ne-a dus pe mine – în vârstă de 10 ani (în dreapta, în alb) – și pe vărul meu Victor Roffey, cu rabla familiei la Brisbane, pentru a concura în primul meu turneu de juniori. Eu păream mai pasionat de călătorie decât Victor.

Le datorez enorm părinților mei (în această fotografie, la o cină la restaurant, în anii 1950). Fără sacrificiile și pasiunea lor nu aș fi ajuns niciodată un jucător de tenis de elită.

Inundațiile și secetele sunt o parte normală a vieții în sălbăticia Queenslandului. Uneori, când strada principală din Rockhampton era inundată, toată lumea trebuia să pună mâna pe pompe.

Mereu am fost mai bun la tenis decât la învățătură. Din nu se știe ce motiv, mi-a fost permis să țin semnul cu clasa a VIII-a a școlii gimnaziale Park Avenue când am făcut fotografia de grup.

Frank Gorman, un tânăr amuzant și onest, care a avut grijă de mine când am plecat de acasă pentru a lucra la Dunlop, mi-a fost prieten în viața de zi cu zi și rival pe teren. Din nefericire, Frank a murit în mod tragic, mult prea devreme.

Antrenorii mei Charlie Hollis și Harry Hopman credeau cu tărie că forma perfectă poate fi obținută doar prin antrenamente repetate. Dacă reușeai să lovești perfect mingea la antrenamente, din nou și din nou și din nou, aveai șanse mai mari să poți să faci același lucru și în timpul meciului.

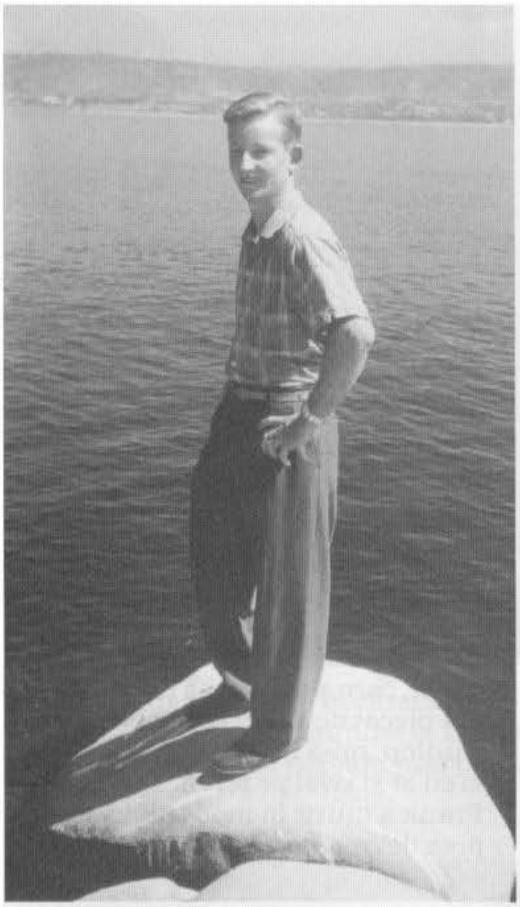

A fost o binecuvântare să cresc în apropierea râurilor din Rockhampton. Toată viața m-am întors acolo ca să pescuiesc și să mă plimb cu barca.

Redutabilul Charlie Hollis, primul meu antrenor, pe vremea când era în armată. Charlie, un singuratic excentric, care călătorea prin Australia predând tinerilor jucători cunoștințele și tehnica tenisului, este cel care m-a făcut ceea de sunt.

Îmbrăcat la patru ace. Am fost foarte mândru de sacoul meu oficial pentru Cupa Davis, primit când am fost selectat să joc în echipa Australiei.

În 1956, Harry m-a invitat să călătoresc alături de el și de tânărul campion Bob Mark la Paris, Londra și New York, pentru botezul focului în turneele majore. El și Bob par să-și fi pierdut apetitul când au văzut ce mic dejun le-am pregătit.

Deși la început a avut dubii – credea că sunt prea sfrijit –, Hop m-a luat sub aripa lui și mi-a conferit instinctul de ucigaș și hotărârea de nu mă da bătut niciodată.

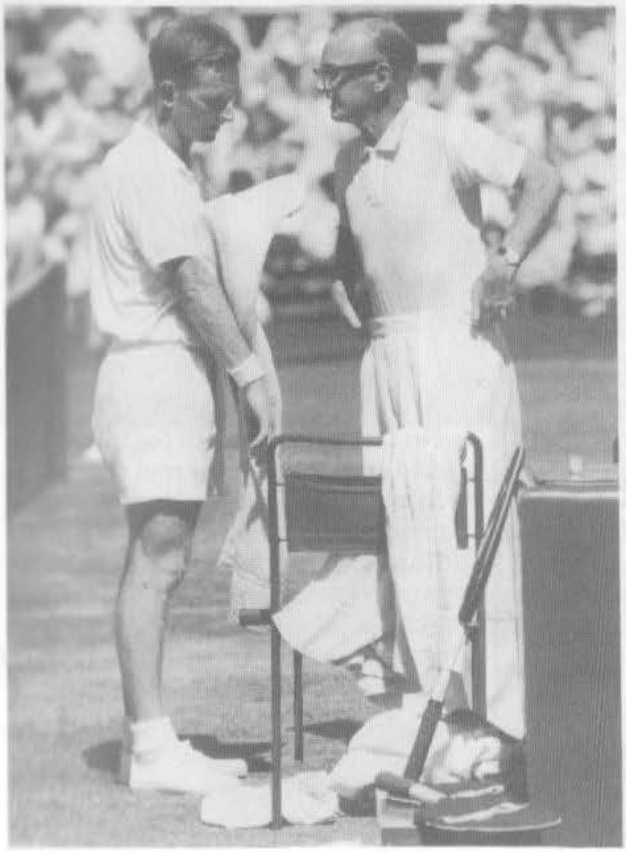

Jucătorii de tenis din Rockhampton s-au îmbrăcat cu echipamentul alb pentru a participat la parada în onoarea mea, ca bun venit acasă după ce am câștigat Marele Șlem din 1962.

Profesioniștii în turneu. Eram nomazi – călătoream în jurul lumii, jucam pentru promotori cu abilități și integritate variabile. În această fotografie, Butch Buchholz, Lew Hoad, Luis Ayala, subsemnatul și Frank Sedgman suntem alături de promotori pentru a face publicitate unui viitor turneu în Statele Unite.

Când am dus-o pe Mary la Queensland, părinții mei i-au prezentat atracțiile locale, apoi, când ei ne-au vizitat în California, în prima și ultima lor călătorie peste ocean, pentru a-l vedea pe fiul nostru Rick, Mary le-a returnat gestul.

Nu pot să neg că am fost încântat să-i cunosc pe eroii mei din filme, John Wayne și Charlton Heston, când am jucat alături de Mușchi Rosewall în California. Am fost surprins să constat că vedetele erau la fel de intimidate de noi pe cât eram noi de ele. Am devenit bun prieten cu amândoi.

Inima mea a rămas în Australia, însă mulți ani, de când m-am căsătorit cu Mary, casa mea a fost în California.
În această fotografie din 2011, Mary și cu mine suntem în locuința noastră din Carlsbad. Ne simțim foarte speciali înconjurați de familia noastră iubitoare. Fiul nostru Rick stă în spatele meu, iar în spatele lui, pe scări, este frumoasa mea nepoată Riley. În stânga lui Mary este fiica ei din prima căsătorie, Ann Marie. În spatele lui Mary este fiul ei Steve. Cel mai mare fiu al lui Mary, Ron, este în dreapta mea.

Fratele meu Trevor (alături de mine, în fotografia de deasupra) și sora mea Lois (în fotografia din stânga, în 2013) sunt ultimii supraviețuitori ai familiei mele. De fiecare dată când ne întâlnim este o ocazie specială.

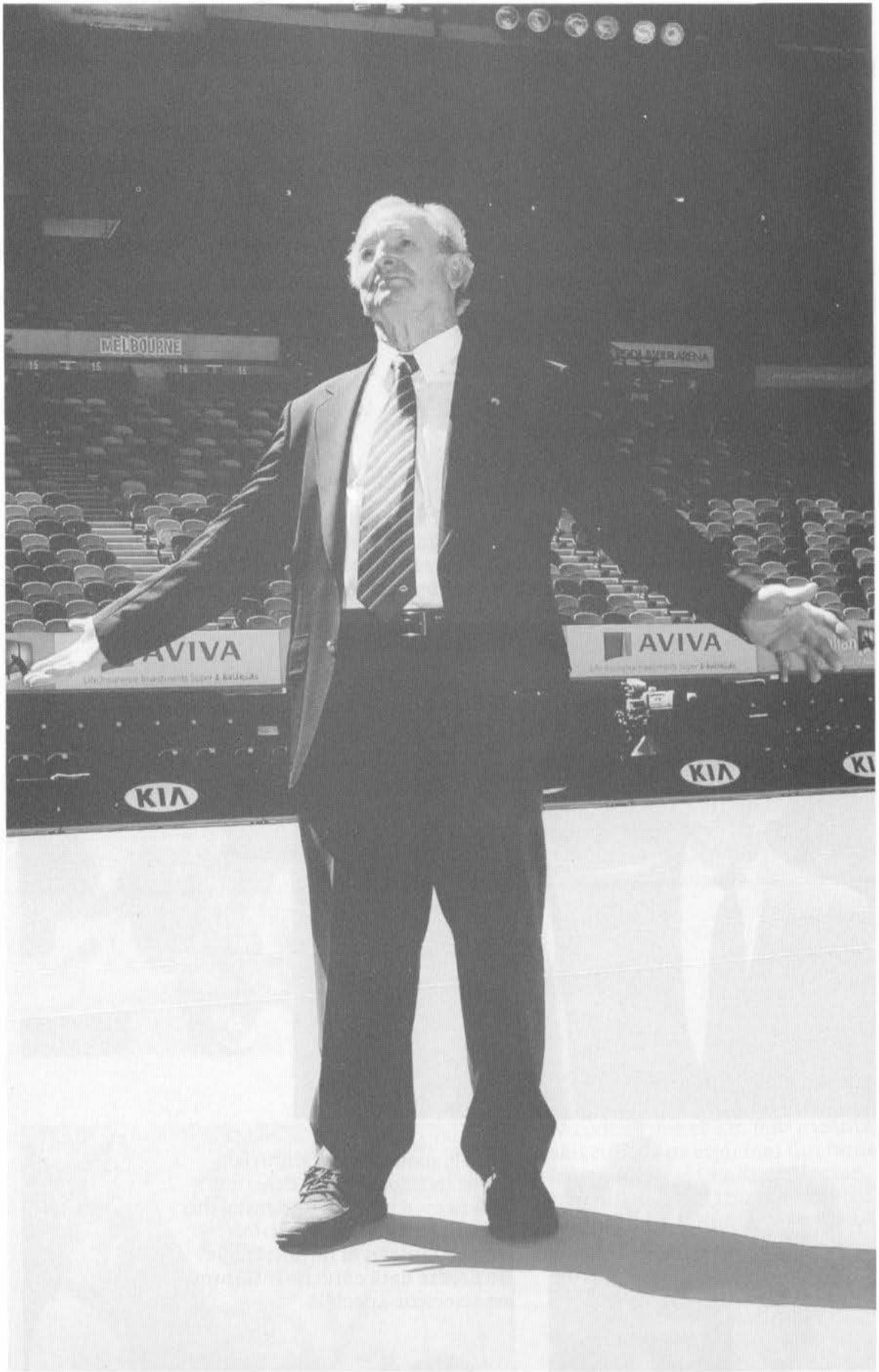

Mă simt binecuvântat în fiecare zi. Am trăit o viață minunată.

11

Partida dragostei

La sfârșitul lui 1965, evidențele arată că, pentru prima dată, îl bătusem pe Ken Rosewall de mai multe ori decât mă bătuse el pe mine. Ken și Lew avuseseră dreptate. Supraviețuisem inițierii și mă descurcam ca profesionist. Însă în 1965 urma să am parte de ceva mult mai bun decât prima poziție în clasament, mult mai bun decât banii din premii. Am găsit dragostea vieții mele. Până atunci, singurul lucru care conta pentru mine era tenisul. Tenisul era totul. Obsesia mea era să joc cel mai bine și să fiu cel mai bun. Compar viața mea de atunci cu plutitul pe un val imens. Normal, ieșisem cu fete în timpul călătoriilor mele și întâlnisem și mă distrasem cu niște fete minunate, însă a doua zi eram într-un avion cu altă destinație și drumurile noastre nu se mai intersectau niciodată. Ca să fiu sincer, cred că nici nu întâlnisem niciodată pe cineva la care să țin cu adevărat. Însă Mary Benson a apărut în viața mea și totul s-a schimbat.

Ne-am întâlnit la un eveniment caritabil, la clubul de tenis al lui Jack Kramer din Palos Verdes, în sud-vestul orașului Los Angeles. Mary m-a atras imediat. Era o frumusețe cu părul negru, ochii verzi și talie zveltă, iar tenul bronzat îi dezvăluia iubirea pentru plajă. Venise să urmărească probele de înot și și-a dat seama că sunt jucător de tenis doar pentru că aveam racheta în mână. Am stat de vorbă și nu-mi venea să cred cât de ușor îmi era să port o conversație cu ea, în ciuda faptului că era cu zece ani mai în vârstă decât mine. Până la Mary, când întâlneam o femeie mă simțeam amuțit și neliniștit. Era interesată și interesantă, amuzantă și inteligentă, cu o personalitate caldă. Mă agățam de fiecare cuvânt pe care-l rostea și nu puteam să-mi iau privirea de la ea. Mary a crezut că am fost atras de ea pentru că „eu eram atât de bronzată și el avea părul roșu, pielea albă și era plin de pistrui".

Să fiu alături de Mary mi se părea un lucru natural și corect. Nu mai avusesem asemenea sentimente pentru o femeie niciodată. Abia ne cunoscuserăm și simțeam deja că suntem buni prieteni. Nu a trecut mult timp până când știam totul unul despre celălalt. I-am povestit despre cariera mea în tenis și despre copilăria în Queensland. Am încântat-o cu anecdote despre părinții și frații mei. Mi-a povestit că a crescut în Sycamore, Illinois, unde tatăl ei era băcan. S-a măritat de tânără și a născut trei copii, Ron, Steve și Ann Marie. Mariajul ei s-a destrămat și, după divorț, Mary și-a crescut copiii la casa ei din Corona del Mar, un oraș de lângă Newport Beach, California, unde a lucrat ca ajutor de contabil, devenind apoi un contabil foarte, foarte bun. Era o femeie activă, căreia îi plăceau activitățile în aer liber: schia, înota și îi plăcea să meargă la plajă împreună cu copiii ei. Era interesată

de artă, antichități și lucruri frumoase, în general. Mi-a povestit mai târziu că, în acea seară, când s-a întors acasă și le-a povestit copiilor ei că a cunoscut un jucător celebru de tenis, aceștia au întrebat-o: „O, l-ai cunoscut pe Pancho Gonzales?". Ea le-a răspuns: „Nu, era din Australia".

Am început să ieșim împreună și să jucăm tenis. Copiii ei m-au plăcut și eu am știut că sunt niște puști minunați. În acel an a venit la mai multe turnee împreună cu mine, de exemplu în Africa de Sud, unde a mers în primul ei safari, apoi în Australia, în februarie 1966, unde i-a încântat pe mama, pe tata și pe frații mei. Întotdeauna curioasă în privința altor țări sau culturi, Mary s-a desfătat în ciudatul și minunatul tărâm de la antipozi.

Mary și cu mine am stat un scurt timp cu familia vechiului prieten Jim Shepherd, în Moorooka, o suburbie a orașului Brisbane... și mi s-a părut că trecutul era viu. Fusesem de multe ori oaspete acolo când eram tânăr sau când eram în turnee în apropiere. Jucam cu toții meciuri nebunești pe terenul lor și, în general, ne distram grozav, iar ospitalitatea familiei Shepherd nu se diminuase de-a lungul timpului. I-am povestit lui Mary despre ziua în care Lew Hoad și cu mine luam cina acolo, iar Lew, cum mai făcea uneori, a rostit cuvântul cu „F". Doamna Shepherd s-a făcut galbenă ca ceara din cauza șocului. Credeam că o să se scandalizeze, însă nu, oricum ar fi făcut-o gafa lui Lew să se simtă, nu a reacționat în niciun fel.

Știam că mai mulți jucători din circuit erau surprinși că eram într-o relație cu o femeie care era mult mai în vârstă decât mine. Nu ne păsa. Ne distram prea bine împreună. Am râs copios când, după ce ne-am logodit, pe prima pagină a ziarului *Daily Pilot* a

apărut titlul: „Eroul național al Australiei se va însura cu o femeie divorțată din Corona del Mar".

M-am căsătorit cu Mary în San Francisco, pe 20 iunie 1966, la Biserica presbiteriană Sf. Luca din suburbia San Rafael. Era să nu ajung la nuntă. Mă angajasem să joc într-un turneu în St. Louis, Missouri, la jumătate de continent distanță. Finalele de dublu și simplu era programate pe 19 iunie, așa că, dacă mă calificam, îmi rămânea prea puțin timp pentru călătoria spre San Francisco, aș fi ajuns acolo târziu în seara dinainte. Aș fi avut timp să-mi trag răsuflarea, să dorm și apoi să particip la o repetiție pentru nuntă înainte de micul dejun și de ceremonia de după-amiază. M-am calificat în ambele finale și am pierdut de fiecare dată. Puteam întotdeauna să mă concentrez la tenis și să elimin orice alte gânduri, însă poate că aș fi putut fi iertat, având în vedere ceremonia care urma.

Am luat mașina închiriată împreună cu Lew Hoad, pe care îl invitasem la nuntă, normal, în ciuda faptului că mă bătuse în turneu, și am condus spre aeroport ca să prind zborul de seară. La jumătatea drumului, mașina s-a oprit. O privire rapidă către indicatorul de carburant ne-a spus din ce cauză. Până când am fugit la o benzinărie, am luat o canistră de combustibil, ne-am întors la mașină, am alimentat și am condus până la aeroport, avionul nostru plecase de mult și a trebuit să așteptăm patru ore până la următorul zbor spre San Francisco. Eram panicat, mi-era teamă că Mary mă va părăsi la altar. În mod normal, soluția lui Lew era să bem câteva beri ca să ne calmăm cât așteptam avionul, însă era duminică seara și nu era deschis niciun bar. Am stat acolo, așteptând și transpirând.

În cele din urmă ne-am urcat în avion și am ajuns în San Francisco la ora trei noaptea, în ziua nunții

mele. Am fugit la ghișeul firmei de închirieri, unde am descoperit că, în starea mea de panică, îmi lăsasem în avion permisul de conducere, plus biletele de avion și voucherele în valoare de 3 000 de dolari pentru un tur al Europei și al Africii. Am rupt-o la fugă pe pista aeroportului, încercând să prind avionul din urmă în timp ce era remorcat în hangar. După multe rugăminți și pledoarii din partea mea, echipajul de bord mi-a permis să urc în avion și să-mi recuperez documentele, care, Slavă Domnului, erau pe locul meu. Apoi înapoi la biroul de închiriere, apoi în mașină... și m-am prăbușit în pat la ora cinci dimineața, cu doar patru ore înainte de micul dejun ceremonial.

După toate aceste întâmplări, am sosit la biserica Sf. Luca exact la timp pentru nunta de la ora 17:00. Stând în fața altarului, m-am întors și am văzut-o pe Mary venind spre mine, arătând ca un înger, îmbrăcată într-o rochie de mireasă din mătase de culoarea cojii de ou, cu ornamente brodate din bumbac, în stil imperial, și o fundă Chanel în păr.

Alături de noi, pentru a sărbători ziua nunții, erau mulți dintre prietenii mei din circuitul profesionist, inclusiv Lew Hoad și Ken Rosewall, Mal Anderson și Barry MacKay. Cavaler de onoare mi-a fost Kevin Sullivan, un fost jucător de tenis din Sydney care gestiona pe atunci clubul de golf Los Serranos al lui Jack Kramer din Chino, California. Sora mea mai mică, Lois, singurul membru al familiei mele care a putut participa la nuntă, a fost domnișoara de onoare a lui Mary. Când am ieșit din biserică, sub o ploaie de confetti, băieții, conduși de Lew și de Mușchi, au format o gardă de onoare ținând rachetele de tenis sus, în aer. Am fost înconjurați de gânduri bune. Copiii lui Mary nu au venit la nuntă, lucru care m-a întristat,

însă am recuperat timpul pierdut după aceea și mi-au devenit membri ai familiei și prieteni. Uneori, copiii nu pot accepta ușor un bărbat nou în viața mamei lor. Intenția mea nu a fost să le înlocuiesc tatăl, ci doar să fiu un soț bun pentru Mary și să creez o viață fericită și sigură din punct de vedere financiar pentru noi toți.

Mama și tata știau de mult timp că Mary era fata potrivită pentru mine și că urma să ne căsătorim mai devreme sau mai târziu, așa că ne-au transmis dragostea și binecuvântarea lor. Am presupus că nu vor putea veni la nunta noastră, deoarece acum erau destul de în vârstă și o călătorie lungă și costisitoare până în Statele Unite ar fi fost destul de intimidantă pentru ei. De fapt, fiind atât de prins între tenis și pregătirile de nuntă, am uitat să le spun că stabilisem data. Așa că, atunci când mama a fost abordată de un reporter de la *Australian Women's Weekly*, vestea nunții noastre a luat-o prin surprindere. Când reporterul i-a spus știrea-bombă, că fiul ei cel mai mic era acum un bărbat căsătorit, mama s-a prefăcut că nu este șocată de știre: „Nunta este o surpriză... pentru că Rod este atât de nonșalant, însă ne așteptam să se întâmple. Mary este foarte atrăgătoare, înaltă, brunetă, o fată foarte drăguță. Soțul meu și cu mine ne bucurăm pentru ei. Chiar dacă nu s-a căsătorit cu o fată din Australia, suntem încântați de faptul că a luat-o pe Mary. Am avut ocazia să o cunoaștem când a stat la noi, în Gladstone, vreo două săptămâni, anul trecut, în februarie. Rod ne-a spus că Mary se va mai întoarce, în funcție de turneele de tenis. Așa că, pe lângă bucuria de a-l vedea pe Rod, vom avea în plus și plăcerea de a o revedea pe Mary".

Luna de miere de o săptămână pe care Mary și cu mine o așteptam cu nerăbdare nu a mai avut loc,

deoarece un alt turneu profesionist a fost introdus în programul meu fără să fiu avertizat și lumea aștepta să mă prezint. Așa că am putut petrece o zi împreună înainte să-mi fac bagajele și să pornesc din nou la drum. Ea nu-și făcea iluzii că va putea avea o viață normală alături de mine. În anii pe care-i petrecusem împreună până atunci, Mary ajunsese să înțeleagă că urma să se căsătorească cu un jucător itinerant de tenis profesionist. Profitam de timpul pe care reușeam să l petrecem împreună între turnee. Și nu era mult. Așa era viața mea și așa urma să fie până când aveam să mă retrag din tenis și să trăiesc ca un om normal. Știa că vom petrece perioade lungi despărțiți și accepta acest lucru. Nu era genul de femeie care să stea acasă și să bombăne, avea destule preocupări. Avea o carieră de urmat, iar copiii ei adolescenți o țineau ocupată. Avea un cerc mare de prieteni și, pentru că era o schioare pasionată, petrecea de multe ori vacanțele în Aspen sau în Austria și Elveția. Am făcut compromisuri. Ea a învățat să joace un pic de tenis și eu am luat lecții de schi fond. Am devenit destul de bun la asta, însă am realizat că o singură căzătură pe zăpadă ar fi fost suficientă să mă elimine din tenis și să mă trimită direct la coadă la agenția de șomaj.

Mary mi-a fost un aliat de încredere. Nu era doar soția mea, ci îmi era și confidentă și susținătoare. Când venea cu mine la un turneu, indiferent dacă era vorba de Wimbledon sau de un eveniment micuț în vreun orășel, avea grijă ca regimul meu alimentar să fie perfect. A explicat cândva: „Să-l hrănesc pe Rod e o slujbă cu normă întreagă. Îngrijirea și hrănirea sportivilor în turnee este un subiect despre care cineva ar trebui să scrie o carte, cândva. Rod devorează multă mâncare. Nici nu aș visa să pot mânca atât de mult.

Mănâncă multe feluri obișnuite, fripturi, legume, multe crudități. Are nevoie și de dulciuri, înghețată, plăcinte, pentru energie. Încearcă să mănânce o masă bogată înaintea fiecărui meci. Acest lucru înseamnă că poate să mănânce cina la 8 sau 9 dimineața sau micul dejun la ora opt seara".

Am cumpărat o casă mai mare în Corona Del Mar, aproape de Newport Beach, suficient de mare pentru toți cinci. Mary gestiona banii, avea grijă de gospodărie și a investit cu înțelepciune în acțiuni și proprietăți. S-a dovedit a fi un manager financiar abil și pragmatic. De asemenea, a negociat cu International Management Group (IMG), agenția de management a americanului Mark McCormack, care majora veniturile celebrităților și ale unor sportivi de elită, precum jucătorii de golf Gary Player, Jack Nicklaus și Arnold Palmer. Le-a sugerat că aș putea fi un client ușor de promovat și un magnet pentru sponsori, având în vedere că eram numărul unu în clasamentul profesioniștilor și câștigasem un Mare Șlem ca amator. Mark ne-a refuzat, deoarece nu credea că tenisul poate fi destul de popular sau de profitabil încât să merite să se implice. Avea să se răzgândească.

•

Până la sfârșitul lui 1966, un an crucial pentru mine, trupa de profesioniști jucase până la epuizare în Australia, Noua Zeelandă, Statele Unite, Franța, Italia, Africa de Sud, Kampala și Abidjan în Africa, Portugalia și Anglia. Mary a fost alături de mine în unele dintre aceste aventuri, însă avea responsabilități și acasă și, când nu era alături de mine, îmi era cumplit de dor de ea. Datorită faptului că reușisem să câștig

13 din 18 partide împotriva lui Ken Rosewall și 17 turnee majore, precum Don Budge Masters, sau titluri profesioniste din Franța, la Johannesburg, Milano și pe Wembley, mi-am păstrat prima poziție în clasament.

Profesioniștii călători au revenit în Australia în ianuarie 1967. Trupa a fost întregită de vechiul meu rival, australianul Fred Stolle, și de americanul Dennis Ralston, doi jucători minunați. În primul lor an ca profesioniști, Fred și Dennis au suferit aceeași soartă de care am avut și eu parte la început. Jucând împotriva unor tenismeni mai duri și mai hotărâți decât întâlniseră vreodată la amatori, au pierdut mai multe meciuri decât au reușit să câștige până când jocul și temperamentul le-au fost forjate în focurile vieții pe drum.

Ne puteam baza întotdeauna pe o criză de nervi din partea lui Pancho Gonzales și, de data aceasta, s-a întâmplat atunci când, după ce participase la nunta fiului său în Los Angeles, a călătorit singur până în Australia. Când a ajuns la aeroportul din Brisbane și a văzut că nu era nimeni acolo pentru a-l întâmpina, și-a pierdut mințile. Nu s-a lăsat impresionat nici când i am reamintit că nu se deranjase să spună vreunuia dintre noi când și unde urma să aterizeze sau măcar că avea de gând să vină. El chiar se aștepta ca noi să știm, pur și simplu.

Numărul mare de spectatori pe care-l atrăgeam peste tot în Australia, chiar și în Queensland, care era afectat de Ciclonul Dinah, cu vânturile și ploile lui torențiale feroce, era încurajator. Le-am mulțumit prezentându-le câteva meciuri de calitate superioară.

Ne-am început turul din America în New York, jucând pe o suprafață din cauciuc întinsă peste lemn pe terenul prost iluminat al arenei Seventh Regiment

Armory, de pe Park Avenue. În timpul semifinalei acestui turneu s-a întâmplat marele meu conflict cu Pancho Gonzales, când m-a acuzat că serveam prea repede. Bombănise pe tot parcursul primului set, pe care l-am câștigat cu 7-5. Apoi, pentru a-mi tulbura ritmul jocului și a câștiga al doilea set, a dus comportamentul necuviincios la un alt nivel.
Ce meci nebun! Amândoi fugeam cu disperare pentru a returna serviciile și voleurile, care zburau ca niște gloanțe pe suprafața de cauciuc. În al doilea set a fost egalitate, 6-6, apoi 7-7, 8-8, 9-9... Pancho a rezistat și a câștigat cu 16-14. Aveam fiecare câte un set.
În al treilea set era clar că Pancho, care se apropia de 40 de ani, era obosit după epuizantul set doi așa că, normal, a făcut un acces de furie pentru a încerca să-mi strice concentrarea. Conduceam cu 6-5 și serveam pentru set atunci când a început să urle la mine peste fileu. Când i-am răspuns, a tăcut din gură.
Mi-am câștigat serviciul și am luat al treilea set cu 7-5, apoi și pe al patrulea, cu 6-2. După meci, i-am strâns mâna lui Pancho, care rânjea, probabil plăcut surprins de izbucnirea mea, și ne-am spus unul altuia: „Bine jucat".

După New York, am călătorit în Puerto Rico, Miami Beach, Orlando și Boston. Apoi în Europa. Desfătările turului nostru nesfârșit în jurul lumii nu au fost niciodată atât de evidente precum în aprilie 1967, când am jucat o serie de turnee în pitorețtile orașe franceze Lille, Besançon, Lyon, Marsilia, Toulouse, Bordeaux și Reims. Am fost primiți cu brațele deschise, iar ospitalitatea localnicilor nu s-a oprit pe terenul de tenis. Mary mi s-a alăturat în Franța și rareori ne-a fost dat să ne desfătăm cu feluri de mâncare atât de delicioase. Poate că mâncarea chiar însemna mai mult

decât friptură și ouă. În plus, m-am bucurat împreună cu Mary de nesfârșitele dealuri verzi.

În ciuda plăcerilor din Franța, un nor negru s-a lăsat peste noi atunci când am aflat că Lew Hoad, care își trata accidentarea la spate și nu era alături de noi, urma să se retragă din activitate la vârsta relativ tânără de 33 de ani. După magnificii lui ani din tinerețe, când Lew era cel mai bun jucător de tenis din lume, boala de spate îi distrusese ultimii ani ai carierei. El și soția lui, Jenny Staley, care fusese și ea o jucătoare formidabilă de tenis, voiau să înființeze un *campo* de tenis lângă orașul Fuengirola, în regiunea Costa Brava din Spania. Mi-l puteam imagina pe Lew acolo, adăpostindu-se de soarele arzător la umbra unui măslin, sorbind cu poftă dintr-o bere rece ca gheața și încântându-și ospeții cu anecdote din timpul fabuloasei lui cariere. Când eram doar un puști, Lew era idolul meu și nimic din ce am văzut după ce am călătorit prin lume alături de el, jucând cu el și împotriva lui nu îl dărâmase de pe acest piedestal.

Suprafețele pe care jucam continuau să ne surprindă. În timpul unui turneu de la Clubul de tenis din Los Angeles am fost primii care am jucat pe gazon artificial, așezat peste ciment (făcea mingea să sară excentric, ca fasolea mexicană săltăreață*), apoi, la turneul Madison Square Garden Invitation Pro din New York, am încercat să jucăm pe o suprafață acoperită cu o carpetă pulverizată cu o soluție acrilică, pentru a deveni mai lentă. Fred Stolle și Dennis Ralston depășiseră deja perioada mai slabă și reușeau să obțină victorii impresionante.

---

* În boabele de fasole săltăreață trăiesc larvele unei specii de molie (Cylindeshaisiana) din Mexic. Fasolea „sare" când este încălzită, deoarece larva încearcă să rostogolească bobul de fasole pentru a scăpa de căldură (n.t.).

Erau alte timpuri. Jimmy Van Alen, organizatorul turneului VASSS de la Newport Casino din 1967, aranjase televizarea meciurilor. Spre deosebire de situația din prezent, când meciurile sunt transmise live, direct în sufrageria dumneavoastră, pe atunci filmul, în calupuri de câte 30 de minute de peliculă, trebuia descărcat din camera de filmat, așezat într-un container rezistent la lumină și transportat cu elicopterul la canalul de televiziune, pentru a fi transmis.

Când am jucat la turneul de la Wembley în 1967, un telespectator foarte interesat a fost Herman David, președintele All England Tennis Club. După meciuri ne-a spus că a fost extrem de impresionat de înalta calitate a tuturor meciurilor noastre și de cei 10 000 de spectatori care se adunaseră să le urmărească. Mi-a spus: „E o nebunie. De ce trebuie să vin tocmai la Wembley Empire Pool ca să vă urmăresc jucând?". Totuși, știind cât de mult îi supăra existența noastră pe oficialii tenisului de amatori, am fost la fel de surprinși atunci când All England Club i-a invitat pe cei mai buni opt profesioniști să joace într-un turneu pe sacrosanctul teren principal de la Wimbledon, în perioada 25-28 august, la doar două săptămâni după campionatul de la Wimbledon. Pătrunsesem în cel mai formidabil bastion al tenisului de amatori.

Noi nu știam pe atunci, însă Herman David și câțiva alți oameni implicați în jocul de amatori voiau de mult să unească tenisul profesionist și pe cel de amatori, deoarece realizaseră că viitorul tenisului depindea de existența confruntărilor directe între cei mai buni jucători din fiecare grup, în loc ca aceștia să fie izolați unii de alții. De asemenea, tot mai multă lume își dădea seama că jucătorii pur și simplu nu mai

voiau să fie plătiți cu sume ridicole și tratați ca niște maimuțe dresate. Gloria nu plătea facturile, lucru evident atunci când luai în considerare numărul tot mai mare de amatori care-și predau cravatele de la cluburi și deveneau profesioniști. Meciurile noastre de la Wimbledon au fost transmise la televiziunea națională, în culori, iar premiul a fost record: 35 000 de dolari. Jucătorii profesioniști care au fost selectați pentru a juca în acest turneu au fost Ken Rosewall, Andre Gimeno, Butch Buchholz, Dennis Ralston, Fred Stolle, Pancho Gonzales, eu și... Lew Hoad, care revenise din Spania pentru a juca împotriva noastră pe terenul lui favorit, care îi adusese atâtea momente glorioase.

Am jucat meciurile din prima rundă în fața unor tribune pe jumătate goale. Evident, profesionismul era încă stigmatizat în Anglia. Mulți britanici nu reușiseră să treacă încă peste antipatia față de mercenari. Știu sigur că mulți dintre oficialii tenisului de amatori sperau din toată inima ca turneul nostru să fie un eșec. Gimeno l-a bătut pe Ralston, Rosewall pe Buchholz și eu l-am bătut pe Stolle, calificându-ne în semifinale. În ultimul meci din prima rundă s-au înfruntat bătrânii lei, Gonzales și Hoad. Ambii erau ieșiți din formă, nu mai jucaseră de câteva luni, însă nu a trecut mult până când jucau ca și cum nu ar fi luat nicio pauză. Pancho a câștigat primul set cu 6-3. În al doilea, Lew a făcut mari eforturi și a folosit tot arsenalul său de lovituri. Pancho începuse să gâfâie și să pufăie, în timp ce Lew îl alerga pe tot terenul. Lew a câștigat al doilea set cu 11-9. În setul decisiv, Lew a recuperat un game după ce era condus cu 40 la 0 și a făcut break de două ori pe serviciul lui Pancho care, în mod previzibil, a încercat să folosească vechile sale trucuri. Ai fi crezut că, la cât

de mult jucase contra lui Lew Hoad, ar fi trebuit să știe deja că australianul avea nervi de oțel și că mânca pe pâine jucători care nu-și controlau furia. La mingea de meci, Lew l-a prins pe Pancho complet nepregătit și a câștigat cu 8-6, învingându-și cel mai aprig rival. Pancho și-a pierdut cumpătul și a trimis mingea direct în sus cu atâta viteză încât probabil că a aterizat în curtea Palatului Buckingham. Încă nervos, a dat cu racheta de pământ. Apoi, când a ridicat privirea și l-a văzut pe Lew la fileu, zâmbind și întinzându-i mâna, Pancho a acceptat înfrângerea și l-a felicitat pe Lew pentru evoluția sa extraordinară.

După ce acest meci fabulos a fost povestit în ziarele de a doua zi, tribunele s-au umplut până la refuz pentru semifinale. Londonezii au înțeles că le puteam oferi cel mai bun tenis din lume și au răspuns bătătorind cărarea până la terenul de la Wimbledon. Epuizat, Lew a fost înfrânt cu 6-2, 6-2 de marele său prieten și adversar, cel care l-a împiedicat să câștige Marele Șlem în 1956, Ken Rosewall. După ce l-am bătut pe Andres cu 6-4, 6-4, mi-am rezervat locul în finală, alături de Ken. Finala a fost urmărită de atât de mulți oameni încât nu mai erau locuri nici măcar în picioare. Jucasem de atât de multe ori cu Mușchi în ultimii ani, încât niciunul dintre noi nu mai simțea tensiunea specifică finalelor de la Wimbledon, eram doar hotărâți să câștigăm. Cu toate acestea, terenul principal al acestei arene magnifice era la fel de intimidant pe cât mi-l aminteam. Această ocazie ne-a făcut să jucăm la nivelul maxim și mulțimea a apreciat eforturile noastre. Returile, reverul și serviciile mele au fost foarte precise, așa că am câștigat primele două seturi cu 6-2, 6-2. Ken și-a revenit în al treilea set și a început să trimită multe passing-shoturi câștigătoare.

În ceea ce mi s-a părut a fi doar o clipită, conducea cu 5-2 și servea pentru set. Am reușit cumva să rezist și am făcut break pe serviciul lui, am supraviețuit trei mingi de set și am câștigat setul cu 12-10 și meciul în seturi consecutive. A fost o mare onoare să câștig primul turneu profesionist organizat vreodată la Wimbledon. Speram că nu vor mai trece alți cinci ani până voi juca din nou acolo. Am continuat victoria de la Wimbledon câștigând campionatul London Professional Indoor Tournament de la Wembley pentru al patrulea an consecutiv, înfrângându-l din nou pe Ken în finală. Acesta era unul dintre cele mai bogate turnee, așa că am câștigat 2 500 de dolari.

Am jucat aproape non-stop în restul anului 1967 și la începutul lui 1968. Era o alergătură continuă, mereu ne urcam și coboram din trenuri și avioane, mereu pe autostrăzi cu mașinile noastre break second-hand sau cu Fordurile Thunderbird uzate, mereu ne cazam sau plecam de la hoteluri a căror calitate varia de la magherniță la obișnuit. Suportam ploaia, gheața, zăpada și canicula. În 1967 am câștigat 19 titluri profesioniste, inclusiv patru dintre cele mai importante: cel al SUA, Wembley Pro, Wimbledon Pro și campionatul profesionist al Franței. Un an bun.

12

Revoluția tenisului deschis

Este o mare ironie faptul că omul care a negociat înțelegerea dintre facțiunile în conflict ale tenisului nu știa practic nimic despre acest sport. Dave Dixon a fost catalizatorul tenisului deschis (toți jucătorii de tenis, indiferent dacă erau amatori sau profesioniști, jucau unii împotriva celorlalți în marile turnee), care a devenit o realitate în timpul turneului British Hard Court Championships de la Clubul West Hants din Bournemouth, Anglia, pe 22 aprilie 1968.

La începutul lui 1967, Dixon, jucător profesionist de golf, era președintele unui proiect care prevedea construirea unei arene Superdome în New Orleans. De aceea căuta sporturi care puteau fi jucate în această arenă, care era mândria și bucuria vieții lui. În weekenduri, normal, urmau să aibă loc meciuri de fotbal american și de baseball, însă avea nevoie de evenimente care să poată fi programate în timpul

săptămânii, pentru ca arena lui să devină viabilă și să facă profit. Cineva i-a sugerat tenisul, lucru care l-a făcut pe Dixon să se întrebe dacă exista un circuit de tenis profesionist. Scărpinându-se în creștet, și-a dat seama că citise niște articolașe în paginile de sport despre niște tipi pe nume Gonzales, Rosewall și Laver, care jucau tenis unii împotriva altora în Statele Unite și în lume. Și-a pus secretara să facă pe detectivul. Chiar și în acele zile de dinainte de Google, nu i-a luat mult să dea de trupa noastră de aventurieri și de IPTPA, organizația noastră înfloritoare. A descoperit și că, exact în acea săptămână, jucam o serie de meciuri la Racquetand Riding Club din Binghampton, New York. Dixon și-a rezervat imediat biletul de avion.

Dixon a fost cucerit încă de la primul game din primul meci de tenis profesionist pe care l-a văzut. Le-a scris colegilor lui: „Unde au fost tipii ăștia până acum? Sunt niște sportivi fantastici și nu știe nimeni nimic despre ei. Am ajuns la Binghampton și aproape nimeni din oraș nu a știut să-mi spună unde avea loc turneul. Fără publicitate, fără afișe. În cele din urmă, i-am găsit ascunși într-un club privat și m-am așezat pe un scaun incomod de lemn, ca să-i urmăresc". Și-a dat seama că, dacă ar fi putut să perfecționeze un pic organizația noastră improvizată și să eficientizeze marketingul jucătorilor și al tipului de tenis pe care eram în stare să-l jucăm, am fi fost capabili să umplem stadioane întregi. Apoi planul lui s-a extins. Nu era mulțumit să ne administreze meciurile, voia să se ocupe de întregul circuit. Așa că l-a contactat pe vechiul său prieten, magnatul texan al petrolului Lamar Hunt, un mare iubitor al sportului, și l-a convins că, în mâinile potrivite, adică ale lor, tenisul ar putea fi la fel de profitabil precum fotbalul, baschetul,

baseballul și hocheiul. Cu Hunt ca partener, Dixon a zburat la Londra, unde jucam într-un turneu, și ne-a oferit contracte ca să ne alăturăm organizației pe care o înființa, World Championship Tennis (WCT). Practic, urma să primim premii în bani garantate pentru a juca în turneele promovate de WCT.

Se spune că mințile geniale gândesc la fel. În timp ce Dave Dixon ne înmâna oferta, un alt american, George MacCall, căpitanul echipei de Cupa Davis a Statelor Unite între 1965 și 1967, și-a înființat propria organizație de tenis profesionist, National Tennis League (NTL), și a bătut la ușa noastră cu o ofertă similară. Unor veterani ca noi ne-a luat doar două minute să ne dăm seama că Dixon, deși amabil și inteligent, nu ar fi fost în stare să deosebească o rachetă de tenis de o bâtă de baseball, prin urmare Ken Rosewall, Pancho Gonzales, Fred Stolle, Andres Gimeno și cu mine ne-am aliat cu MacCall. Am acceptat garanția că voi primi 10 000 de dolari pe lună, timp de nouă luni pe an, plus cheltuielile de călătorie. Curând, ni s-a alăturat și Roy Emerson, care părăsise în cele din urmă tenisul de amatori. MacCall a contractat și o trupă de fete, care era compusă din Billie Jean King, Ann Jones, Françoise Durr și Rosie Casals. IPTPA a fost desființat și am fost ușurat că puteam să mă concentrez asupra tenisului în loc să gestionez și să promovez turul nostru. Pentru a profita la maximum de averea noastră proaspăt dobândită, Mușchi și cu mine am investit într-o clădire de birouri de pe Strada Elizabeth din Brisbane.

Trupa NTL a lui MacCall și Podesta a jucat primul turneu în São Paulo, în martie 1967, și urma să joace în Los Angeles pe 7 aprilie. Însă, după asasinarea lui Martin Luther King Jr. din 4 aprilie, în Statele

Unite era o atmosferă de profund șoc și doliu, așa că meciurile au fost amânate. Am revenit în LA în iunie, apoi am jucat în fața unor mulțimi destul de mari în Buenos Aires, Bogotá și Florida. Roy Emerson s-a adaptat rapid la tenisul profesionist, dovedindu-se a fi excepția de la regula care spunea că jucătorii amatori au nevoie de luni întregi, poate chiar de ani, ca să ajungă la nivelul profesioniștilor. Spre deosebire de mine și de Pancho, Lew și Ken înaintea mea, Roy a câștigat o parte din meciuri încă de la început. El și cu soția lui, Joy, și-au cumpărat o casă nu departe de casa mea și a lui Mary, în Newport Beach.

Colegii noștri profesioniști, Butch Buchholz, Dennis Ralston și francezul Pierre Barthes, au găsit oferta lui Dixon și a lui Hunt mai atrăgătoare decât o consideraserăm Rosewall, Gonzales, Segura și cu mine, așa că și-au luat rămas bun de la noi pentru a se alătura organizației World Championship Tennis. Unul dintre motivele pentru care unii membri ai echipei noastre au preferat oferta WCT a fost faptul că, în NTL, jucătorii mai bine clasați câștigau o parte mai mare din profituri decât jucătorii clasați mai prost, așa-numiții „măgari". Deloc surprinzător, Pancho Gonzales, Ken Rosewall, Fred Stolle, Andres Gimeno, Pancho Segura și cu mine am fost de părere că ne-am câștigat dreptul de a fi mai bine plătiți și ne-am opus unei structuri care să propună plăți egale.

Pentru a-și întări echipa, WCT a atras cei mai buni jucători amatori, oferindu-le garanții-record. Când devenisem eu profesionist în 1963, făcusem un salt în necunoscut; aveam speranțe mari și intenții bune, însă nicio garanție financiară. Plata noii generații de profesioniști era garantată de milioanele lui Hunt. Trupa WCT a lui Hunt, John Newcombe, Tony Roche,

Cliff Drysdale, Roger Taylor și Niki Pilic, împreună cu Buchholz, Ralston și Barthes, a devenit mai bine cunoscută sub denumirea Frumoșii Opt, datorită înfățișării de vedete de cinema a jucătorilor. (Rochey mi s-a confesat că era uluit de faptul că cineva l-ar putea considera „frumos". Semănând mai degrabă cu un boxer sau cu un jucător de rugby decât cu un star de cinema, Tony părea puternic și neșlefuit, însă nu exista niciun pericol să fie vreodată confundat cu un erou de filme romantice. Când a fost întrebat pe ce loc crede că se clasează într-un top al frumuseții dintre Frumoșii Opt, e a răspuns: „Pe paisprezece".)

În WCT, Butch Buchholz a preluat rolul de lider cu experiență, cel care-i ajuta pe băieții tineri să se adapteze la rigorile profesionismului. A rezumat mentalitatea tuturor veteranilor din circuitul profesionist atunci când a spus: „Atât timp cât clădirea nu explodează în jurul meu, nimic nu mă poate intimida. Sunt un veteran al marșului morții din Texas. În primul meu an ca profesionist, 1961, cineva, probabil abia scăpat din mâinile polițiștilor texani, ne-a planificat un tur prin tot statul, pentru care trebuia să mergem câte 500 de mile cu mașina în fiecare zi. Jucam în orașe de care nu mai auzise nimeni, în clădiri și pe terenuri improvizate, pentru bani puțini. În fiecare noapte îmi doream să renunț, să plec acasă și să găsesc o cale de a redeveni amator. Aveam doar 20 de ani. Însă eram un profesionist, așa că nu am renunțat. Copiii ăștia nu au habar ce înseamnă un tur dificil".

După ce au dezertat și acești jucători de elită (Newcombe, Taylor și Pilic se clasaseră între primii patru jucători la Wimbledon în 1967, iar Newk câștigase campionatul), tenisul de amatori a rămas sărac și, dintr-odată, cele mai importante evenimente

ale amatorilor, Wimbledon, cupele Australiei, Franței și Statelor Unite, precum și Cupa Davis, erau condamnate să fie turnee fără strălucire, susținute cu jucători necunoscuți.

Tenisul deschis i-a luat pe profesioniști prin surprindere. Nu m-am gândit niciodată că voi apuca această eră a tenisului în timpul carierei mele. Mă împăcasem cu excluderea din turneele de Mare Șlem și din Cupa Davis. Jocul nostru profesionist continua, trecând peste piedici și obstacole, banii nu erau prea răi și, deși jucătorii vorbeau despre tenisul deschis, credeam că este doar un vis nebunesc, care s-ar putea realiza în viitorul îndepărtat. Admit că, atunci când Lew Hoad și cu mine ne-am întors la Wimbledon, în 1965, ca oaspeți ai promotorului nostru, Pat Hughes, atunci când eram în Londra pentru un alt turneu, am fost încântat să revin în acel loc binecuvântat. Mi-am dat seama că-mi era dor de bătrâna arenă și-mi doream să joc acolo din nou. Dar nu avea rost să mă plâng. Mi-o făcusem cu mâna mea. Ne bucuraserăm cu toții de prestigiul de a juca în turnee de Mare Șlem la începutul carierelor noastre, acum ne câștigam existența jucând sportul pe care îl iubeam. Există vieți mai grele de atât.

În ciuda bombănelilor unor tradiționaliști de neînduplecat, care spuneau că este un sacrilegiu, Asociația britanică de tenis pe iarbă, printre ai cărei membri influenți se număra și Herman David și care era nerăbdătoare să permită profesioniștilor să participe la Wimbledon după ultima noastră reprezentație acolo, din luna septembrie a anului anterior, a aprobat prin vot propunerea ca, în 1968, turneele British Hard Court Championships din Bournemouth, din aprilie, și cel de la Wimbledon să fie evenimente deschise, inclusiv pentru cei mai

buni opt profesioniști. Zidurile fortăreței oficialilor fuseseră dărâmate și, imediat după aceea au cedat și organizatorii turneelor majore din Australia, Franța și Statele Unite, precum și cei ai multor turnee mai mici. Majoritatea oficialilor din Australia, precum căpitanul echipei de Cupa Davis și încă foarte influentul antrenor Harry Hopman sau Big Bill Edwards, președintele extrem de conservator al Asociației australiene de tenis pe iarbă, doi bărbați care mi-au influențat enorm anii de formare ca sportiv, au rămas adversari de neînduplecat ai schimbării. Hop nu a putut să treacă niciodată peste trădarea pe care a simțit-o atunci când, după ce a dezvoltat întregi generații de mari jucători australieni, aceștia au abandonat sistemul de amatori, ale căror fundamente le pusese Harry, și au devenit profesioniști. Puteam înțelege acest lucru. Însă schimbarea urma să se întâmple și să încerci să i te opui era ca și cum ai fi încercat să oprești valurile care se spărgeau de plaja Bondi*. Peste ceva timp, până și Bill Edwards a realizat că era inutil să se mai opună noii ere după ce britanicii i-au acceptat cu bucurie pe profesioniști, apoi și-a îndulcit tonul față de concept, ca în cele din urmă să dea undă verde proiectului. Încercând să explice această schimbare de atitudine, a ridicat din umeri și a spus: „Australia dorește ca tenisul să fie deschis pentru toată lumea. Urma să se întâmple oricum. Acum trebuie să facem tot ce putem ca să ajutăm. Următorul campionat al Australiei, organizat în Milton, Brisbane, va fi deschis cu siguranță".

Au apărut inevitabilele probleme de adaptare și a durat ceva până când au fost rezolvate. De exemplu, l'I'LF a decretat că profesioniștii putea concura

---

* Bondi Beach este una dintre cele mai populare plaje din suburbiile orașului Sydney (n.r.).

împotriva amatorilor în doar 12 turnee, alese special, inclusiv titlurile din Franța și de la Wimbledon. Această decizie era nedreaptă, deoarece le dădea dreptul jucătorilor amatori să facă bani din *toate* turneele, sub denumirea de „jucători înregistrați", ceea ce era discriminatoriu pentru noi, care nu puteam încă participa la multe evenimente. Toate aceste probleme au fost rezolvate în scurt timp. În cea mai mare parte, tenisul era unit, timpul segregării trecuse. Din acel moment, toți jucătorii puteau să concureze în turnee promovate de entități private, precum și în evenimentele de Mare Șlem, însă nu și în Cupa Davis. După cinci ani ca proscris, revenisem în locul unde trebuia să fiu.

Vechiul meu prieten din Australia, înțeleptul și influentul Adrian Quist, a aplaudat cu entuziasm tenisul deschis în rubrica lui din ziar. A scris că, deși britanicii nu aveau cei mai buni jucători din lume, erau în avangardă atunci când era vorba de bunul-simț în tenis. Acest lucru se întâmpla deoarece oficialii Asociației britanice de tenis pe iarbă votaseră pentru un Wimbledon deschis, ceea ce însemna că Ken Rosewall, Fred Stolle, eu și alți colegi din circuitul profesionist urmau să pășească pe sacrele terenuri de la Wimbledon în 1968. Adrian a spus că acesta era cel mai mare pas înainte de la înlocuirea pantalonilor lungi cu pantaloni scurți de tenis. Nu putea înțelege de ce decizia britanicilor era disprețuită în unele cercuri. Probabil referindu-se la Australia, a insistat că nu conta că unele țări se opuneau deciziei, deoarece Wimbledon era cel mai important campionat și orice jucător care voia să reușească pe scena mondială trebuia să joace acolo. Națiunile care țineau cu dinții de amatorism erau condamnate să rămână în eșalonul

secund al tenisului. Și faptul care făcea atitudinea apărătorilor și mai ridicolă era cel cunoscut de toată lumea, că aranjaseră plăți la negru către jucătorii lor ani de-a rândul. „E ca o gură de aer proaspăt să știi că există o țară care s-a săturat de atâta ipocrizie. În cele din urmă, au avut curajul de a deschide ușile tenisului."

Dave Dixon nu a rămas mult timp în sportul nostru. În primul rând din cauza lipsei de cunoștințe despre tenis, WCT a pierdut aproape 100 000 de dolari în primele trei luni. Hunt i-a cumpărat partea lui din afacere și l-a scos din activitate. Nu a trecut mult și Dixon a pornit noi inițiative în alte sporturi. Sub îngrijirea lui Hunt, WCT a crescut și a fost profitabil. Cu toate acestea, cutezanța lui Dixon a jucat un rol important în deschiderea căii pentru tenisul deschis și, în ciuda unor greșeli – cum a fost inițiativa de a juca meciuri împărțite în patru sferturi de câte 10 minute, sfârșitul fiecărei reprize fiind indicat ca în fotbalul american, cu un claxon foarte puternic –, îmbrăcămintea colorată sau sponsorizările și marketingul mai profesioniste au propulsat tenisul într-o eră nouă, mai modernă. Tenisul profesionist, *tot* tenisul îi datorează mult lui Dave Dixon. Mulțumită lui, în primul rând, interesul pentru tenis a crescut mult în toată lumea și sumele atrase de joc au crescut, de asemenea. Modul în care tenisul era transmis la televiziune a atins noi cote ale sofisticării. În viitorul nu foarte îndepărtat, jucătorii care câștigau cei mai mulți bani din tenis agoniseau la fel de mult sau chiar mai mult decât campionii din golf, fotbal american sau baschet.

Evenimentul British Hard Court Championships de la Bournemouth era un turneu consacrat. Articolul de deschidere din programul turneului începea astfel:

„Da, tenisul a fost în cele din urmă deschis pentru toată lumea și turneului de la Bournemouth i-a fost încredințată sarcina de a lansa această schimbare care a zguduit lumea!". Profesioniștii au descins în forță la Bournemouth, însă, din nefericire, doar amatorii din Anglia au participat, întrucât organizatorii au trimis cu întârziere invitațiile pentru amatorii din alte țări. Dintre primii opt jucători favoriți, șapte erau profesioniști și amatorul Bobby Wilson se afla pe locul opt. Eu eram favoritul numărul unu și Rosewall era favoritul numărul doi.

Tenisul deschis a început în mod oficial odată cu primul meci, când amatorul britanic John Clifton a servit contra profesionistului australian Owen Davidson. În ciuda prozei înflorite din programul turneului, doar 100 de oameni și un câine au fost acolo pentru a se lăsa zguduiți. Acei fani conservatori ai tenisului care s-au înfofolit pentru a veni la meci într-o zi ploioasă și răcoroasă au aclamat din toată inima momentul când Clifton a câștigat primul punct cu un smash răsunător... însă tot profesioniștii au râs la urmă. Davo a câștigat cu 6-2, 6-3, 4-6, 8-6.

Presiunea asupra jucătorilor profesioniști era enormă și mare parte din ea era creată de ei înșiși. Din nefericire, câțiva dintre jucătorii profesioniști s-au lăudat că-i vom distruge pe săracii amatori, așa că, dintr-odată, toată presiunea a fost pusă pe noi, să dovedim că suntem chiar atât de buni pe cât se spunea și că nu era vorba doar de niște baliverne. De asemenea, un alt avantaj al amatorilor era că noi nu eram obișnuiți să jucăm meciuri de cinci seturi și nu mai știam să jucăm pe iarbă și în aer liber, cu lumină și umbră, vânt, căldură și frig, după ani întregi de jucat în săli iluminate artificial, pe terenuri sintetice și la

temperaturi blânde. Oficialii și-au frecat mâinile de bucurie, anticipând faptul că nu vom reuși să le facem față băieților lor.

Când a ieșit pe teren, în ziua următoare, un Fred Stolle deloc în apele lui, nervos, abia a reușit să-l învingă pe Peter Curtis, un tânăr britanic practic necunoscut. Apoi, în ziua următoare, Fred a fost din nou împins până la limită de alt englez necunoscut, Keith Wooldridge. Frustrările lui Fred au ieșit la suprafață atunci când a vorbit cu presa: „Noi suntem cei care avem o reputație de pierdut. Amatorii își permit să piardă. Ei joacă pentru cheltuieli și sunt siguri că primesc acei bani. Dacă pierd, nu înseamnă nimic pentru ei. Dacă pierd eu, îmi fac profesia de râs".

Un alt jucător care a apărat cu demnitate renumele amatorilor la Bournemouth a fost stângaciul de 24 de ani Mark Cox, care avea o față de înger, încadrată de cârlionți blonzi. Nimeni nu l-a invidiat atunci când adversarul care i-a ieșit la tragerea la sorți în runda a doua a fost teribilul Gonzales. După ce Pancho a câștigat primul set cu 6-0, Cox arăta ca o pasăre rănită. Însă nu s-a lăsat intimidat și a continuat să lupte. A început să miște mingea (și adversarul) dintr-un colț într-altul al terenului, iar Pancho, care avea acum aproape 40 de ani și nu mai jucase un meci în cinci sferturi de ani întregi, a început să se ofilească. Așa că, desigur, a făcut un acces de furie ca să-l enerveze pe britanic, însă Cox a rămas calm și nu i-a permis americanului să-i strice jocul. A câștigat cu 0-6, 6-2, 4-6, 6-3, 6-3. Cox a avut onoarea de a fi primul amator care a bătut un profesionist, iar acest triumf a fost pe prima pagină a tuturor ziarelor în ziua următoare. Dintr-odată, biletele erau imposibil de găsit și jucam în fața unor tribune pline. Gonzales nu a reacționat

urât după înfrângere și sunt fericit să raportez că dulapurile din vestiare au rămas nelovite cu pumnul. De fapt, a avut chiar o atitudine filosofică față de înfrângere: „Cineva trebuia să fie primul care să piardă, așa că nu există niciun motiv să nu fi fost eu. Tenisul deschis este o lume cu totul nouă".

Avea dreptate... Noi, profesioniștii, eram cu toții jucători buni și întăriți în sute de meciuri, însă ne obișnuiserăm să jucăm doar unii împotriva celorlalți în izolata noastră trupă călătoare și, deși ne cunoșteam perfect stilurile unul altuia, știam prea puțin despre stilul amatorilor. Iar meciurile noastre se jucau în trei seturi, nu în cinci, ceea ce era mult mai solicitant. Mai important, amatorii puneau un preț mult mai mare pe scalpurile noastre. După ce l-a bătut pe Pancho, Mark Cox a devenit un erou al amatorilor. În ziua următoare i-a administrat o bătaie teribilă lui Roy Emerson, cu 6-0, 6-1, 7-5. Asta după ce Emmo îl învinsese ușor pe Cox cu doar câteva luni mai devreme, când erau amândoi amatori. Cred că rezultatele de la Bournemouth au arătat presiunea pe care o simțeau profesioniștii.

Spre dezamăgirea multora, norocul ucigașului de giganți Cox nu l-a mai ajutat în semifinale, când l-am bătut în trei seturi și m-am calificat în finală, unde mă aștepta Ken Rosewall. Ce bine, mi-am spus, gata cu nebunia, în sfârșit lucrurile au revenit la normal. Am jucat bine, trimițând mingile în colțurile terenului, însă Ken a jucat și mai bine. Era făcut pentru suprafețele mai lente de zgură și era întotdeauna în exact locul potrivit pentru a returna mingea fix pe linie. A câștigat cu 3-6, 6-2, 6-0, 6-3 și a pus mâna pe premiul de 2 142 de dolari.

Abia așteptam să jucăm pe marea scenă de la Wimbledon. Nici măcar Gonzales, întotdeauna greu de

impresionat, nu-și putea ascunde fericirea la gândul că vă juca acolo și a vrut să fie foarte clar că el nu era intimidat de faptul că trebuia să joace în condiții care nu-i erau familiare: „Este bine că ne întoarcem în casa tenisului... și e bine că vom juca pe iarbă, în lumina soarelui. Mă săturasem de toate acele meciuri în săli iluminate artificial, pe suprafețe de joc improvizate și învăluite de fum".

Însă înainte de Wimbledon trebuia să trecem de primul open francez. Spre sfârșitul lunii mai, grupul MacCall, câțiva profesioniști neafiliați la nicio asociație (fără Frumoșii Opt, care se chinuiau să supraviețuiască în SUA în acea perioadă) și mai mulți amatori au descins pe zgura roșie a Stadionului Roland Garros din Paris. A fost o experiență de neuitat, și nu doar din cauza tenisului. Parisul era paralizat de protestele studenților și ale extremei stângi împotriva lui De Gaulle și de greva generală care implica 11 milioane de muncitori. În locul mirosului de mâncare delicioasă, al trilurilor nostalgice de acordeon și al aromei tari, însă nu neplăcute, de țigări Gauloise și Gitane, aerul era plin de gaze lacrimogene, iar sirenele urlau zi și noapte. Spitalele se chinuiau să trateze rănițiii care veneau în număr mare. Noi, jucătorii și partenerii noștri, am fost avertizați să nu ieșim în oraș, pentru a nu fi prinși în luptele violente dintre polițiști, protestatari și greviști, care transformaseră minunatul și romanticul Cartier Latin într-un câmp de luptă. Am stat într-un hotel mic lângă Champs-Élysées, popular printre jucătorii de tenis. O dată sau de două ori, când ne-am aventurat să ieșim la un restaurant, pentru cină, a apărut, parcă de nicăieri, o mulțime de oameni fugind pe stradă, apoi polițiștii și, dintr-odată, a iscat o încăierare-fulger și am fost nevoiți să ne

refugiem într-un magazin sau unde am mai găsit loc în apropiere. A fost înspăimântător.

Din punctul de vedere al tenisului, a existat totuși un efect secundar pozitiv. Cum nimeni nu mergea la muncă, tribunele de la Roland Garros au fost pline de spectatori. Pentru că nu exista nicio metodă să cumperi benzină, iar mașinile și autobuzele nu circulau, oamenii veneau pe jos din toate colțurile Parisului pentru a ne vedea jucând. Probabil că meciurile erau o bine-venită distragere a atenției de la conflictele civice. Pancho Gonzales a ajuns în semifinale ca o furtună, unde s-a întâlnit cu Roy Emerson. Deși mulțimea îl aclamase pe favoritul local Pierre Darmon, după ce Pancho l-a învins în a patra rundă, acum, când juca împotriva lui Roy, trecuseră cu toții de partea lui Pancho. Când a intrat pe teren, l-au aclamat în picioare, ca pe un monarh victorios. Pancho a absorbit aplauzele mulțimii și a canalizat această energie pentru a-l bate pe Roy în cinci seturi. Unii spectatori au plâns de fericire. Eu am jucat împotriva amatorului Ion Țiriac, care era atât de dornic să mă bată încât s-a aruncat, la propriu, de colo-colo pe teren și și-a julit rău genunchii. Adrenalina și jocul bun pe teren l-au făcut să câștige primele două seturi. Mi-am revenit și am câștigat următoarele trei seturi, reușind inclusiv un 6-0 în al cincilea set, pentru o victorie greu obținută. Ion și cu mine am ieșit de pe teren acoperiți din cap până în picioare cu zgură roșie.

Ken Rosewall l-a bătut pe Andres Gimeno și eu pe Pancho în semifinale, apoi, pentru ceea ce părea a fi a mia oară, m-am înfruntat cu Mușchi în finala campionatului francez, la aproape 15 ani după ce-l câștigase ultima oară. Dintre toate rivalitățile pe care le-am avut în cariera mea, cu Neale Fraser, cu

Emmo sau cu Pancho, cea care mi-a definit cariera a fost cea cu Ken. În funcție de statisticile pe care alegi să le crezi, pe parcursul vieților noastre de jucători profesioniști de tenis și, apoi, în era openurilor, l-am bătut pe Ken fie în 80 din 147 de meciuri, fie în 79 din 150. Vă pot spune că, indiferent de scor, toate aceste meciuri au fost bătălii pe viață și pe moarte care ne-au împins la limitele forței fizice și mintale. Vă pot spune că, indiferent de scor,le forței fizice și mintale. Era extrem de competitiv. Ne știam perfect jocul unul altuia și știam că singurul mod în care puteam să-l bat pe Ken era dacă aveam o zi foarte bună. Îmi anticipa loviturile cu o intuiție de necrezut, așa că singura mea opțiune era să lovesc mingea cu atâta precizie încât intuiția lui uluitoare și picioarele care nu oboseau niciodată să nu-i fie de ajutor.

De mult timp spun că Ken este cel mai subapreciat jucător din istoria tenisului. Nu a primit niciodată aprecierea pe care o merita deoarece avea doar 21 de ani atunci când a semnat cu Jack Kramer, în 1956 (imediat după ce l-a împiedicat pe Lew Hoad să câștige Marele Șlem, la campionatul din Statele Unite), apoi și-a petrecut cei mai buni ani în relativa anonimitate a circuitului profesionist. La început era bătut cu regularitate de regele trupei, Pancho Gonzales. Ca și mine, Ken a rezistat presiunii și a devenit un jucător mult mai bun decât fusese vreodată înainte. Cu timpul, l-a depășit pe Pancho și și-a asumat poziția de lider al grupului, însă foarte puțini oameni știau cât de mult progresase. Publicul nu știa, deoarece rezultatele meciurilor de profesioniști erau foarte rar difuzate în presă. În plus, în ciuda talentului său, Ken era condamnat să fie mereu în umbra unor jucători precum Lew Hoad, mai întâi, apoi a lui Pancho.

Lew și Pancho erau niște Adonișii, cu personalități gigantice, pe măsura talentului lor. Ken, ca și mine, de altfel, este scund și nu este înzestrat cu frumusețea unui star de cinema. A fost și încă este un tip tăcut și modest, care probabil că încă are prima bancnotă de o liră pe care a câștigat-o din tenis. Însă a trăit vreodată un jucător de tenis mai rapid, mai constant, mai competitiv? Nu-mi vin în minte prea mulți care să-i poată contesta titlul. Ce pot să spun cu siguranță este faptul că era jucătorul care le dădea cel mai mult de furcă tuturor tipilor din circuit.

Fred Stolle îmi dădea dreptate. A declarat cândva: „Nu, Laver nu mă îngrijora. Dacă Rachetei îi intrau toate loviturile, atunci nu aveam nicio șansă, asta-i adevărat. Însă exista întotdeauna o posibilitate să aibă o zi mai proastă și atunci puteam să profit. Rosewall nu avea *niciodată* zile proaste. Presiunea era pe tine tot timpul, pentru că știai că, dacă trimiteai o lovitură slabă, urma să te facă să plătești pentru greșeala ta. Te făcea să servești nebunește, pentru că returul lui era foarte bun. Știai că, dacă ratai primul serviciu, puteai să renunți la acea minge, deoarece Mușchi avea să ucidă acea minge. Erai atât de presat să lovești bine primul serviciu încât, de obicei, îl ratai, așa că erai la mila lui, știind ce o să-i facă celui de-al doilea serviciu. Aș prefera oricând să joc cu Laver în locul lui Rosewall".

În anul dinainte, în finala turneului profesionist din Berkeley, California, într-un meci de trei seturi pe zgură, conduceam în al treilea set cu 5-4, 40-0: trei mingi de meci. Serveam pentru meci. Ken, ca întotdeauna, nu era deloc tulburat. Pur și simplu a lovit trei returi puternice cu reverul pentru a aduce scorul la egalitate, apoi încă două pentru a câștiga game-ul.

În final, a luat și următoarele două game-uri, pentru a câștiga meciul. Eram șocat. Cum de mi se întâmplase așa ceva? Simplu: adversarul meu era Mușchi Rosewall. Din păcate, Ken nu a primit un cec pentru eforturile sale și nici eu nu am fost plătit pentru locul al doilea. Spectatorii erau prea puțini, așa că pur și simplu nu se strânseseră destui bani pentru plata jucătorilor. Promotorul, rușinat, ne-a spus că va trebui să ne mulțumim cu aplauzele mulțimii.
În seara aceea, după ce i-am făcut cinste lui Ken cu cina – măcar atât puteam să fac! –, m-am întins pe pat și am încercat să analizez unde greșisem. Am conchis că eroarea mea a fost că, atunci când m-am simțit în siguranță cu trei mingi de meci, am trimis cinci servicii foarte puternice în același loc și Ken a intrat în ritm și a tratat fiecare minge la fel. Ar fi trebuit să-mi variez serviciul. Pur și simplu nu-mi venea să-mi cred ochilor că putea să lovească lovitură câștigătoare după lovitură câștigătoare și să-mi trateze servele cu asemenea dispreț. Fusesem un prost. Dacă-i dai adversarului destule ocazii să lovească aceeași minge, o să te mănânce cu fulgi cu tot. Iar dacă adversarul este Ken Rosewall, o să-i fii și cină, și mic dejun.

Așadar, performanțele mele împotriva lui Ken pe zgură, la Berkeley și la Bournemouth, nu erau prea bune. Din acest motiv, simțeam că aveam ceva de dovedit la openul francez din 1968. Cele mai bune zile ale lui Ken trecuseră atunci când a început era tenisului deschis, însă chiar și în anul următor, 1969, la vârsta de 35 de ani, când a făcut greșeli care nu-i erau caracteristice și a avut unele serii de meciuri pierdute, sublimele lui abilități nu l-au părăsit niciodată și reflexele i-au rămas la fel de agere. Atât timp cât a jucat tenis, Ken a fost un adversar

formidabil pentru oricine. După cum am aflat pe propria piele în acea finală de open.

Ken, profitând de suprafața lentă a terenului cu zgură, își plasa perfect loviturile. A câștigat primele două seturi cu 6-3, 6-1, însă mi-am revenit și am câștigat al treilea set după ce l-am făcut pe Ken să alerge un pic. Părea să fie obosit. Însă nu am putut continua: și-a găsit o rezervă de energie, și-a recăpătat loviturile sale magice și a câștigat al patrulea set cu 6-2. Ken era primul câștigător al unui turneu de Mare Șlem în era openurilor. Deși nu-mi plăcea să fiu învins, nu există nimeni pe lume de la care să fi preferat să iau bătaie.

La doar câteva zile după openul francez, ne-am întâlnit din nou la Boston, pentru turneul US Professional. De această dată, pentru prima oară, jucătorii din trupa MacCall și Frumoșii Opt s-au confruntat direct. Abia așteptam să petrec un pic de timp alături de John Newcombe, Tony Roche și Mal Anderson la o bere sau mai multe înainte ca lucrurile să devină prea serioase pe teren. Tony l-a bătut pe Mușchi în prima rundă, ceea ce i-a convins pe Frumoșii Opt că au un viitor ca trupă de profesioniști. Newcombe l-a bătut pe talentatul său partener de dublu Rochey în semifinale, ceea ce l-a propulsat în finală, unde urma să joace împotriva mea. După mai multe amânări din cauza ploii, am reușit să începem meciul. L-am învins pe Newk cu 6-4, 6-4, 9-7. Mă simțeam minunat să pot juca din nou împotriva unor adversari de calibrul lui John și al lui Tony.

Newk era tânăr, avea doar 24 de ani și era cu șase ani mai mic decât mine, însă se transformase într-un jucător remarcabil. Avea un serviciu devastator, voleuri și forehanduri pe măsură, era puternic, în formă și rezistent din punct de vedere mintal. Câștigase

turneele majore de la Wimbledon și din Statele Unite în anul dinainte și era un jucător de bază în echipa de Cupa Davis a Australiei încă din 1963. Era chipeș și elegant și, precum Pancho Gonzales, era un magnet pentru admiratoare. Urma să disputăm mai multe partide tensionate și palpitante.

Cam tot pe atunci am fost încolțit de un reporter care mi-a pus o întrebare profundă: „Cine este Rod Laver?". Nu mi-a luat mult timp să răspund: „Nu am superstiții, nu sunt foarte religios, îmi iubesc soția și îmi fac griji în privința banilor".

•

O emoție palpabilă plutea în aer în acel an la All England Club, Wimbledon, în ciuda burniței agasante și a grevei muncitorilor de la căile ferate, care a ținut mulți fani la distanță. Elementele mai progresive ale tenisului britanic jucaseră un rol important în crearea tenisului deschis, iar acum amatorii și profesioniștii împărțeau aceleași terenuri istorice la Wimbledon. Era o ceremonie a iertării, nu doar un turneu de tenis. Înainte ca Mary și cu mine să ieșim pentru prima zi de meciuri, am simțit o enormă satisfacție atunci când mi-am pus vechea mea cravată de câștigător al Wimbledonului, violet cu verde, cravată care-mi fusese smulsă de la gât fără prea multă pompă atunci când devenisem profesionist în 1963. Și nu eram singurul fost campion de la Wimbledon care își-a scos cravata de la naftalină.

Acel Wimbledon a fost o reuniune splendidă a tuturor profesioniștilor ostracizați. Venise Frank Sedgman, acum în vârstă de 40 de ani, într-o aventură sentimentală, încercând să realizeze din nou ceea ce reușise în 1952 și să devină campion la Wimbledon.

Venise Lew Hoad, care avea 34 de ani, care câștigase Wimbledonul în 1956-1957 și care se rupsese din nou de viața liniștită la *campo*-ul său de tenis din Spania. Avea să fie cântecul de lebădă al lui Lew, ultimul său turneu de Mare Șlem. În mod remarcabil, venise și Donald Budge, primul câștigător al unui Mare Șlem, acum un „tânăr" de doar 52 de ani, ca să joace în proba de dublu masculin pentru seniori. Cravatele de câștigători ai Wimbledonului răsăriseră peste tot, ca narcisele primăvara, și, oricât de mult am fi fost denigrați de oficialii tenisului, nimeni nu a putut să spună că nu am purtat cu mândrie acele cravate.

Reporterul specializat în tenis Phil Wilkins a salutat revenirea mea la Wimbledon spunând că, după șase ani în sălbăticia profesioniștilor, jucând pe o mare varietate de suprafețe excentrice, de la săli de concert la patinoare, mă întorsesem la „regalul" Wimbledon. „Racheta este un tip scund - spune că nu are decât 1,55 metri - însă are o putere mai explozivă decât bărbați [mult mai înalți]. Brațul său stâng arată precum cel al unui vânător de balene din zilele lui Ben Boyd*, cu tendoane noduroase, în mod vizibil mai gros decât cel drept. Are ochii albaștri, remarcabil de calmi, și pare să-și canalizeze temperamentul de șarpe veninos în brutalitatea jocului său... Fața lui este pătată de soare, cu semne maronii și roșii." Cu amabilitate, Phil a conchis că reușeam să lovesc mingi dificile firesc și cu minimum de pregătire datorită anilor întregi de antrenamente intense și competiției dure. În plus, a spus el, aveam „un geniu natural care sfida orice definiție". Nu știu ce să spun despre acest lucru, însă experiența era cu siguranță importantă.

---

* Benjamin Boyd (1801-1851), antreprenor și politician australian de origine scoțiană, care a investit, printre altele, în nave care vânau balenele (n.t.).

Veteranii profesioniști au fost plasați în tabloul de joc în funcție de numărul de victorii în ultimii ani, așa că au fost clasați mult prea sus și au căzut repede în fața jucătorilor amatori mai tineri și mai în formă. Pancho, Lew, Niki Pilic, Andres Gimeno, Dennis Ralston și Butch Buchholz au ieșit toți în primele faze ale turneului. Dennis și Butch au ajuns în sferturile de finală, un rezultat respectabil, având în vedere că erau considerați favoriții numerele 9 și 10. Eu l-am eliminat pe Dennis și Tony Roche pe Butch. Aleks Metreveli din URSS a fost puțin cam jenat de faptul că l-a eliminat pe Pancho. „Am citit despre el când eram copil. Gonzales este singurul jucător de tenis al cărui nume este cunoscut peste tot în țara mea." Eliminarea lui Pilic a fost cauzată, printre altele, de faptul că nu mai jucase în aer liber de ani întregi, iar vântul a fost dezlănțuit în timpul meciului său contra americanului Herbie Fitzgibbon. La un moment dat, Pilic s-a văitat: „De ce trebuie să jucăm tenis pe așa o vreme? *De ce?*".

În total, 11 profesioniști au fost eliminați de adversari amatori. Harry Hopman s-a prefăcut că nu observă faptul că finaliștii de la simplu masculin și una dintre finalistele de la simplu feminin erau profesioniști și că toți profesioniștii eliminați erau veterani mai în vârstă sau nu jucau constant, precum Andres Gimeno, și a jubilat când a auzit despre reprezentația dezamăgitoare a profesioniștilor: „Principalul lucru este că acest Wimbledon a pus capăt definitiv tuturor prostiilor despre tenisul profesionist pe care le-am tot auzit în ultimii 15 ani".

În drumul meu spre finala împotriva lui Tony Roche i-am bătut pe americanii Gene Scott, Stan Smith și Marty Riessen, pe britanicul Mark Cox

(tânărul care s-a umplut de glorie la Bournesmouth), apoi pe alți doi americani, Dennis Ralston și tânărul afroamerican Arthur Ashe, împotriva căruia am jucat în semifinală. Arthur era un tip de ispravă și un bun jucător, care purta pe umeri o greutate mai mare decât restul tenismenilor. Pentru că era cel mai bun amator american, el era jucătorul de bază al echipei de Cupa Davis și o speranță a națiunii sale în turneele de Mare Șlem. Însă aceasta nu era singura lui povară. Ca bărbat de culoare cu realizări remarcabile, el era campionul comunității afroamericane și de aceea organizațiile celor de culoare puneau presiune asupra lui să se implice în lupta politică pentru cauza egalității. Alții se puteau concentra asupra jocului, însă pentru Arthur, care își lua responsabilitățile în serios, tenisul nu a fost niciodată lucrul cel mai important. În 1988, Arthur avea să fie infectat cu HIV printr-o transfuzie administrată în timpul unei operații de bypass cardiac. Arthur a murit în 1993 din cauza pneumoniei cauzate de SIDA. În semn de recunoștință pentru cariera lui în tenis, pentru activitatea curajoasă în lupta pentru drepturile civile și pentru ridicarea gradului de conștientizare a pericolelor HIV-SIDA în rândul publicului, președintele Bill Clinton i-a acordat postum medalia prezidențială pentru libertate.

Rochey voia să câștige primul său Wimbledon, iar eu voiam să îl câștig pe al treilea și amândoi voiam să punem mâna nu doar pe faimosul trofeu, ci și pe premiul de 2 000 de lire. Am fost umăr la umăr în primele game-uri, însă apoi am început să fac break pe serviciul lui Tony și am câștigat cu 6-3, 6-4, 6-2. Când mi-a fost înmânat trofeul de argint, am avut o senzație de déjà-vu. Deși îmi petrecusem cinci ani în sălbăticia

profesioniștilor, din mai multe puncte de vedere simțeam că nu plecasem niciodată.

Ar fi fost posibil nici să nu joc la turneul de la Wimbledon din 1968. În timpul unuia dintre meciurile din turneul US Pro din Boston, cu puțin timp mai înainte, alunecasem pe terenul afectat de ploaie și-mi luxasem grav încheietura mâinii stângi. Îmi dorisem atât de mult să fiu acolo, la acel Wimbledon istoric, încât a trebuit să fac niște reparații improvizate, din mers. Pentru a-mi susține încheietura, rupeam niște placaj de la o cutie de chibrituri Redheads și, după ce găseam un loc mai ascuns pe lângă terenuri, de multe ori o cabină telefonică, departe de ochii curioși, Mary mi-o prindea de încheietură, apoi folosea o bandă de protecție a încheieturii strânsă, care s-o acopere și să îi mascheze prezența. Trebuia să-mi ascund încheietura rănită, altfel adversarii ar fi trimis doar loburi împotriva mea, fără milă. Cutia de chibrituri și vechea adrenalină specifică Wimbledonului și-au făcut treaba și, după primele două runde, încheietura nu m-a mai durut.

Cu ajutorul unor injecții cu cortizon administrate de renumitul chirurg ortoped și specialist în medicină sportivă din Los Angeles doctorul Robert Kerlan, am depășit o criză de cot al jucătorului de tenis la timp pentru a putea concura în turneul inaugural US National Open. Istoria a fost din nou rescrisă în acel an. Am fost eliminat de sud-africanul Cliff Drysdale. M-a bătut cu 4-6, 6-4, 3-6, 6-1, 6-1. Arthur Ashe și olandezul Tom Okker au dat lovitura pentru amatori atunci când au reușit să înfrângă toată concurența și să se califice în finală, pe care Arthur a câștigat-o după un meci-maraton, de cinci seturi. Am fost teribil de dezamăgit după meciul meu nu pentru că

pierdusem, ci pentru că jucasem slab. Acele două seturi pierdute cu 1 la 6 m-au supărat, deoarece mi-au arătat că mă dădusem bătut prea devreme în loc să joc la maximumul capacităților mele în toate cele cinci seturi. Serviciul meu își pierduse ritmul și coordonarea nu era exactă. Nu m-am gândit mult timp la asta, doar mi-am jurat să nu mai am niciodată o zi atât de proastă.

O serie de turnee în Los Angeles, Texas și Buenos Aires, în Argentina, mi-au ocupat restul anului. În finala turneului pe suprafață dură Pacific Southwest din LA, jucată pe Los Angeles Sports Arena, am atins o formă aproape perfectă. A fost unul dintre acele meciuri în care totul merge ca la carte și l-am bătut pe Mușchi Rosewall cu 4-6, 6-0, 6-0. E posibil să fi fost cel mai bun meci din viața mea. Charlie Pasarell, care este un arbitru excelent, a declarat: „Nu mai văzusem niciodată tenis perfect până atunci, însă am văzut în acest meci. Nicio eroare. Totul a fost perfect în aceste ultime două seturi". După meci, le-am spus reporterilor: „Acesta este tipul de partidă la care visez. Tipul de meci pe care îl joci în somn". Cu siguranță, a fost cel mai bun meci pe care l-am jucat cu un cot accidentat!

Cotul jucătorului de tenis nu era singurul lucru care îmi cauza dureri. Îmi era foarte dor de Mary. Mă simțeam îngrozitor că ne petreceam atât de puțin timp împreună. Era atât de răbdătoare. Uneori nu reușea să-și înfrâneze frustrarea cauzată de faptul că era soția unui jucător de tenis, însă mă încuraja să continui să joc, știind că aveam o fereastră limitată de timp în care voi putea să câștig bani jucând tenis. În vremea asta, îmi administra finanțele foarte inteligent. Cum tenisul deschis era acum o realitate și reușisem să câștig

din nou la Wimbledon, l-a abordat din nou pe Mark McCormack de la International Management Group, ca să-l convingă să mă preia drept client și să-mi găsească sponsorizări. Spre deosebire de data trecută, când eram profesionist, acum Mark putea să vadă care erau avantajele de a mă avea drept client. Și-a trimis directorul executiv, pe Jay Lafave, să vorbească cu mine și cu Mary. Am încheiat un acord care avea să-mi aducă mai multe contracte de sponsorizare profitabile pentru promovarea unor produse de prestigiu.

Un lucru mai puțin satisfăcător din punctul de vedere al profesionismului a fost faptul că, în ciuda cuvintelor de încurajare de la începutul anului, a deciziei de a urma exemplul celorlalte turnee majore și a permite profesioniștilor să joace în campionatul Australiei din 1969, oficialii tenisului de amatori din Australia au refuzat să lase profesioniștii să joace în echipa de Cupa Davis în 1968. Cei din SUA, în schimb, i au cooptat pe profesioniștii americani în echipa lor. Această situație nefericită a durat până în 1973. Când Australia s-a confruntat cu State Unite în Challenge Roundul de la Adelaide, pe 26-28 decembrie, echipa noastră, compusă din Bill Bowrey, Ray Ruffels și John Alexander, a pierdut cu 1-4.

Pauza competițională anuală din perioada sărbătorilor nu putea să vină într-un moment mai bun. Voiam să fiu alături de Mary și de copiii ei, dar și să caut tratamentul adecvat de care avea nevoie cotul meu pentru a fi perfect sănătos pentru Australian Open în ianuarie. Când se jucau ultimele meciuri ale anului, ILTF a publicat clasamentul. Pentru prima dată, acesta era semnificativ, deoarece includea toți jucătorii, și amatorii, și profesioniștii. Eram pe locul întâi, urmat de Arthur Ashe, Ken Rosewall, Tom

Okker, Tony Roche, John Newcombe, Clark Graebner, Dennis Ralston, Cliff Drysdale și, pe poziția a zecea, Pancho Gonzales, o performanță incredibilă pentru un bărbat în vârstă de 40 de ani. Eram pe primul loc și din punctul de vedere al banilor din premii, cu 70 359 de dolari.

13

Al doilea Mare Șlem

Nu aș fi putut alege un an mai bun pentru a încerca să rescriu istoria sportului nici dacă aș fi vrut. Neil Armstrong și echipajul misiunii Apollo 11 au ajuns pe Lună, războiul din Vietnam continua, primul Boeing 747 a brăzdat cerul, Richard Nixon a devenit al 37-lea președinte al Statelor Unite și Charles de Gaulle a demisionat din funcția de președinte al Franței, The Beatles au ținut ultimul concert și au lansat albumul *Abbey Road*, James Earl Ray și Sirhan Sirhan au fost judecați pentru asasinarea lui Martin Luther King Jr., respectiv a lui Robert Kennedy... Era de înțeles că, având în vedere tot ce se întâmpla, tenisul trebuia să lupte pentru fiecare știre de prima pagină. Cu toate acestea, am reușit să-i facem pe jurnaliști să scrie despre noi.

Când am jucat cu Tony Roche în semifinala Australian Open, primul campionat al Australiei din era openurilor, pe 25 ianuarie 1969, la terenurile Milton din Brisbane, aveam ceva de dovedit. În tribune

se aflau mulți oficiali locali care nu erau deloc încântați de faptul că doi profesioniști se luptau pentru șansa de a câștiga trofeul Australiei, în finala turneului *lor*, împotriva unui alt profesionist, deja calificat, Andres Gimeno. Știam asta, așa că, fără măcar să discutăm între noi, amândoi am ieșit pe teren hotărâți să jucăm cel mai bun tenis de care eram în stare, nu doar pentru a adăuga trofeul în galeria noastră, ci și pentru a ne reprezenta cu mândrie pe noi înșine și pe colegii noștri profesioniști.

Vechea gardă a tenisului australian acceptase era tenisului deschis după multe proteste, așa că animozitatea lor față de noi era evidentă la Australian Open. Turneul a fost unul dintre cele mai demoralizatoare evenimente în care am jucat. Abia dacă a fost promovat în rândul publicului, lucru reflectat de numărul mic de spectatori. Amenajările pentru spectatori și jucători erau venite direct din Evul Mediu, chiar mai proaste decât cele de care aveam parte când făceam turul orășelelor ca profesioniști, jucând pe terenuri improvizate în țări din lumea a treia. Niciun efort nu fusese depus pentru ca terenurile de la Milton să fie refăcute pentru acest turneu. Suprafețele de joc erau inegale și peticite, iar vestiarele erau la fel de prost întreținute ca pe vremea când eram eu copil. Noi, profesioniștii, eram, în cel mai bun caz, ignorați și, în cel mai rău caz, tratați cu dispreț de unii oficiali. Aveam impresia că eram socotiți un rău necesar.

Consideram acest teren drept acasă, așa că unele lucruri care s-au întâmplat la acel Australian Open m-au durut. Big Bill Edwards, fostul președinte al Asociației de tenis pe iarbă din Queensland, acum președinte al LTAA, sub ale cărui auspicii era organizat evenimentul, precum și unii dintre trepădușii lui,

și-au luat o zi de concediu în timpul turneului pentru a participa la cursele de cai. Știam că Bill nu are vreme de noi, jucătorii, și că urăște conceptul tenisului deschis, însă prin neglijența sa și felul incompetent în care a fost organizat turneul ne-a insultat și pe noi, și comunitatea tenisului mondial. Felul în care au fost distribuiți jucătorii în tabloul competiției a fost incredibil, Emmo, Stolle și cu mine am fost nevoiți să jucăm unii împotriva altora în fazele inițiale. Nu erau destui arbitri, așa că Bill Bowrey și Ray Ruffels au jucat meciul din sfertul de finală fără arbitri de linie. Incredibil! În timpul meciului dintre John Newcombe și Tony Roche, pe teren se auzea o muzică foarte zgomotoasă de la o ceremonie oficială. Newk și Rochey au cerut ca volumul muzicii să fie redus, deoarece le distrugea concentrarea.

Organizatorii și-au tăiat craca de sub picioare, pentru că, în loc să obțină un profit bun din acest turneu foarte special, abia dacă și-au scos banii investiți. Cu toate acestea, nu i-am lăsat pe ei sau condițiile să ne descurajeze și am jucat niște partide foarte frumoase. Semifinala dintre mine și Rochey a fost un meci clasic și am avut și o partidă foarte disputată în a treia rundă, contra lui Roy Emerson. Din cauza programului prost gândit, meciul meu împotriva lui Emmo a început la ora nouă seara și s-a terminat după miezul nopții. Am câștigat primele două seturi, apoi, cum făcea întotdeauna, Emmo și-a revenit și l-a câștigat pe al treilea. Avea serviciul și conducea cu 7-6 în al patrulea set. Era pe punctul să câștige și să ducă partida în al cincilea set, care s-ar fi terminat cândva pe la ora două noaptea. Acest lucru nu prea mi-a surâs, așa că am decis să-l elimin pe Emmo repede. Am început să lovesc mai tare și cu mai mult topspin

pe retur. Emmo a ratat câteva voleuri. Am făcut break pe serviciul lui, am câștigat trei game-uri la rând și partida, 6-2, 6-3, 3-6, 9-7. Nu am rămas după meci să mai beau tradiționala bere alături de Roy, pentru că partida împotriva lui Fred Stolle era programată la doar 10 ore după aceea.

Organizarea sferturilor de finală a fost, ca să fiu blând, un fiasco. Temperatura ajunsese la 38 de grade Celsius atunci când Fred și cu mine am ieșit pe teren. Cu toate acestea, când am pus mâna pe sticlele de apă care ne erau oferite de organizatori, acestea erau fierbinți, deoarece fuseseră lăsate în soare și nu exista niciun pic de gheață ca să fie răcite. Furioși, Fred și cu mine am amenințat că ieșim de pe teren dacă nu ne sunt aduse niște sticle de apă rece. Am câștigat în trei seturi, însă Fred a luptat din răsputeri și a dus scorul până la 18-16 în setul decisiv. Această victorie m-a propulsat în semifinale, unde m-am întâlnit cu băiatul din Tarcutta, Tony Roche. Faptul că primii doi jucători din topul mondial proveneau din orășele de provincie spune multe despre tenisul australian din acea perioadă.

Tony a fost principalul meu rival în 1969 și cel care îmi putea lua poziția de numărul unu în clasamentul mondial. Avea să mă bată de cinci ori în cele nouă meciuri pe care le-am jucat, însă, din nefericire pentru el, nu și în meciurile care contau cu adevărat. Ca și mine, era stângaci și foarte priceput în a aplica efectul de spin asupra mingii. De aceea se poate spune că a luptat împotriva mea chiar cu armele mele. Tony mai avea și un serviciu plat foarte bun și un forehand foarte puternic. Deși mai făcea și greșeli, atunci când era în formă, Tony putea să trimită mingea cu multă precizie. Tony credea cu tărie că timpul meu ca

numărul unu mondial trecuse și că venise rândul lui. Un alt motiv pentru care îmi dădea mereu de furcă era faptul că nu eram obișnuit să lovesc mingi cu spin trimise de un alt stângaci. În circuitul profesionist, aproape toți jucătorii erau dreptaci, cu excepția mea. Să înfrunt un alt stângaci era ceva nou pentru mine, în timp ce Tony înfruntase mulți alți stângaci ca amator și ca membru al Frumoșilor Opt, dintre care Taylor și Pilic erau stângaci.

De obicei nu citesc ziarele înaintea marilor meciuri. Și, când am aflat cum am fost descris de *New York Times* în articolul de întâmpinare al finalei, am înțeles că era o decizie bună: „[Laver este] un omuleț blând, care seamănă cu un cacadu* somnoros în afara terenului, însă este înspăimântător pe teren". Cacadu somnoros!

Cu puțin timp înainte să ies pe teren, fratele meu Trevor m-a sunat din Gladstone și mi-a spus că tocmai pleacă de la muncă și că vine cu mașina la Brisbane. M-a rugat în glumă să nu termin meciul înainte să ajungă el, în vreo două ore. Până la urmă, Trev a văzut destul de mult din semifinală.

Când am început să jucăm, la prânz, temperatura era de 38 de grade Celsius și umiditatea ajunsese la 95%. Nu știu ce temperatură era la umbră, pentru că *nu exista* umbră nicăieri. M-am bucurat că mi-am adus trei pălării de soare. Țineam niște prosoape în cutiile de gheață de lângă teren și ni le înfășuram în jurul capetelor de fiecare dată când schimbam terenurile. Am mâncat tablete de glucoză și, înaintea partidei, am luat și câteva pilule cu săruri, ca să ținem

---

* Cacadu - specie de papagali care trăiește în Australia și în alte zone ale Australasiei (n.t.).

deshidratarea la distanță în timpul meciului-maraton, însă implacabilul soare arzător ne urmărea peste tot.

Deloc impresionați de faptul că în tribune erau doar 2 000 de spectatori, Rochey și cu mine am jucat o semifinală intensă și, pe alocuri, dificilă, despre care mulți au spus că a fost demnă de o semifinală la Wimbledon, un joc de 90 de game-uri care a durat patru ore și jumătate și care a început la prânz și s-a terminat la apusul soarelui. Am pornit războiul încă de la primul serviciu. În primul set am făcut break pe serviciul lui Tony de trei ori, însă el a decis să-și ia revanșa, așa că a făcut și el trei breakuri pe serviciul meu. În cele din urmă, am câștigat setul cu 7-5. Al doilea set a durat, incredibil, două ore și cinci minute. Din nou, am avut de două ori avantaj împotriva lui Tony și am servit pentru set la 8-7 (țineți minte: pe atunci nu exista tie break) și la 19-18, însă nu am reușit să profit de niciuna dintre aceste două ocazii. De fiecare dată am cedat serviciul și l-am lăsat să reintre în joc. Am reușit cu greu să câștig setul cu 22-20. În al treilea set a profitat de serviciul meu slab și a câștigat cu 11-9. În timpul pauzei de 10 minute, ni s-a permis, din fericire, să facem un duș. Stând acolo, în dușul soios, sub apa călâie care se scurgea peste trupurile noastre supraîncălzite, ambii am simțit că am vrea să rămânem acolo pe vecie. Dar nu am avut acest noroc. A trebuit să ne întoarcem mult prea repede în cuptorul de afară. Pauza i-a priit mai mult lui Tony. Eu rămăsesem încă cu gândul la duș. Înainte să apuc să-mi dau seama ce se întâmplă, mă executa cu serve extrem de puternice și voleuri perfecte. A câștigat cinci game-uri la rând și setul cu 6-1. Când am văzut că Tony avea avantajul în al patrulea set, am încercat să-mi conserv energia și să încerc să câștig setul decisiv.

Cu câte două seturi fiecare, meciul părea echilibrat. Serviciul meu nu era atât de bun pe cât trebuia să fie și Tony, care returna minunat, câștiga pe serva lui. Era pe val, însă și eu luptam cu toate forțele. Făceam tot ce puteam ca să-mi intre primul serviciu, apoi alergam la fileu ca să mă pun într-o poziție bună pentru voleu, deoarece Tony returna al doilea serviciu foarte bine. Mi-am spus că, din cauza intensității cu care luptam și a condiției noastre fizice, un singur break ar putea fi decisiv și ar putea câștiga meciul. Tony era cu șapte ani mai tânăr și era mai puternic și mai în formă decât mine la începutul acelui an, însă nu disputase niciodată un meci de cinci seturi cu mine și niciunul dintre noi nu-și amintea ca eu să fi pierdut asemenea meciuri. (Din câte îmi amintesc, am pierdut doar cinci meciuri de cele cinci seturi în toată cariera mea.) Deoarece serveam al doilea, presiunea era pe Rochey. De fiecare dată când câștigam pe serviciul lui, menghina se strângea un pic mai tare. Dintr-odată nu mă mai scotea din teren cu serviciul și voleurile lui nu mai erau atât de puternice. Încrederea lui părea să scadă ușor, în timp ce a mea creștea. După ce am servit pentru 4-3, am schimbat terenurile și, după ce am băut apă, am luat o gură dintr-o tabletă de glucoză și am stat puțin cu prosopul rece pe cap, am revenit pe câmpul de bătălie.

Tony servea. Planul meu era să fac tot ce-mi stătea în puteri ca să returnez orice minge pe care o trimitea spre mine. După cum învățasem să fac la profesioniști, nu voiam să cedez nimic pe degeaba, ci să lupt pentru fiecare minge ca și cum viața mea ar fi depins de ea. Lăsasem de lovituri elegante și grațioase, trebuia doar să ajung cu racheta la minge indiferent de ce se întâmpla și să o lovesc cumva peste fileu, către Tony, în orice mod. Dacă poți să te transpui în această stare

mintală în care lupți pentru supraviețuire, uneori ești în stare de realizări remarcabile. Acum trimiteam retururi tăiate, care îi explodau la picioare și zbârnâiau de colo-colo pe suprafața inegală. Când aveam serviciul la 15-30, am trimis un voleu, iar el a răspuns cu un retur către forehandul meu, pe care arbitrul l-a considerat în afara terenului. Nu am văzut unde aterizase mingea, însă eram fericit să-l cred pe arbitru pe cuvânt. Era 30-30. Tony și o parte a spectatorilor erau siguri că mingea fusese în teren.

Apoi Tony servea la scorul de 3-4. Dacă făceam break pe serviciul lui, aș fi avut 5-3 și aș fi servit pentru meci la 5-3. Războiul era cu adevărat dezlănțuit. O știam eu, o știa și el și o știau și toți spectatorii pe care canicula încă nu îi alungase din tribuna oficială. Poate că, dacă nu ar fi fost la curse și ar fi venit la meci, ar fi știut-o și Big Bill Edwards. Rochey a câștigat prima minge și eu pe următoarea, pentru 15-15. A ratat un voleu și conduceam cu 30-15. Mingea următoare avea să fie crucială. A servit foarte frumos și am văzut mingea venind pe centrul terenului, cu efect, direct spre corpul meu. Am întâmpinat-o cu un slice pe rever, cu underspin, și am trimis-o pe diagonală. Tony a alergat cât de repede a putut, însă s-a relaxat atunci când a văzut că mingea ieșise. El, precum și o parte din spectatorii care erau aproape de acel loc, jură că mingea mea ieșise afară cu cel puțin 10 centimetri. Cu toate acestea, arbitrul de linie nu a spus nimic. Lui Tony nu i-a venit să creadă. S-a întors și s-a uitat urât la oficial. Arbitrul de linie a răspuns ridicând mâna paralel cu solul, arătând că mingea mea fusese bună. Arbitrul de scaun a confirmat decizia, anunțând: „15-40”! Expresia lui Tony anunța o explozie de furie. Era extrem de supărat, convins că fusese victima unei decizii teribil

de proaste. Nu am văzut unde a aterizat mingea, din cauza poziției în care mă aflam atunci când am lovit-o, însă aveam senzația că e posibil să o fi lovit cu prea mult efect și să fi ieșit afară. În prezent, arbitrii de linie și de scaun au sistemul Hawkeye la dispoziție, care îi ajută să ia decizii în cazurile dificile; această tehnologie nu exista pe atunci. Dacă arbitrul de linie chiar a greșit, atunci îmi pare rău pentru Tony. Totuși și arbitrul de linie trebuie compătimit: stătea în soare de mai mult de patru ore, făcând tot ce se putea face ca să rămână vigilent. Așadar, dacă a greșit, cred că poate fi scuzat. În fiecare meci, fiecare jucător este avantajat sau dezavantajat de unele decizii ale arbitrilor și, până la final, deciziile proaste și cele bune se echilibrează.

Totuși, în acest caz, adversarul meu nu era într-o dispoziție prea iertătoare. Erau prea multe în joc. A servit puternic, am returnat și el a fugit spre fileu pentru a trimite un voleu pe rever, pe diagonală, către reverul meu. Tony, știind că mă descurcam bine cu acest tip de lovitură, a fugit repede spre stânga pentru a mi contracara returul. Aveam două mingi de break în acest moment. Mi-am rotit încheietura, pentru a pune mult topspin pe retur. Mingea a vâjâit. Chiar dacă Rochey anticipase ce aveam de gând să fac, mingea avea prea mult efect pentru voleul lui. A atins-o cu racheta, însă nu a putut-o controla, așa că mingea a fost oprită de fileu. Tony a fost zguduit de decizia arbitrului și de faptul că nu a putut returna lovitura, iar jocul lui nu a mai fost același după aceea. Mi-am câștigat serviciul, setul și partida, 7-5, 22-20, 9-11, 1-6, 6-3. Când ne-am strâns mâinile, la fileu, eram în pragul colapsului. Acesta a fost al optulea cel mai lung meci de tenis jucat vreodată. La sfârșit, ne clătinam precum bețivii din cauza epuizării și caniculei intense.

Când ne-am îmbrățișat, cred că mai mult ne sprijineam unul de celălalt decât ne felicitam pentru partida jucată. Sunt sigur că Tony, care era de obicei imperturbabil, și-a reproșat faptul că s-a lăsat doborât de împrejurările potrivnice. Știa și el, cum știam toți, că tocmai atunci când lucrurile nu merg așa cum ai vrea trebuie să pui piciorul în prag și să joci și mai bine.

Decizia controversată a fost, cu siguranță, punctul de cotitură. Înainte ca arbitrul să se pronunțe în favoarea mea, meciul fusese echilibrat. După partidă, Tony era încă furios din cauza felului în care pierduse. E posibil ca mingea să fi fost în afara terenului, e posibil să fi fost în teren. Nu aveam cum să văd. Dacă acea decizie ar fi fost alta, lucru de altfel foarte posibil, 1969 ar fi putut să fie complet diferit pentru mine. Încercarea mea de a câștiga cele patru turnee majore ar fi putut deraia chiar atunci.

Până la urmă, Adrian Quist, ca și spectatorii, a lăsat controversa în urmă și s-a declarat fermecat de meci, scriind în rubrica lui din ziar că „au fost multe partide fantastice în ultimul deceniu, însă niciuna nu a întrecut semifinala noastră de la Australian Open". „A fost o epopee a curajului și a anduranței fizice, jucătorii fiind pe rând în avantaj până când Laver a reușit să câștige setul al cincilea cu 6-3." Quist a scris despre „înverșunarea fanatică" pe care am avut-o amândoi, apoi a descris cum setul al doilea „s-a transformat într-unul dintre cele mai frumoase seturi ale tenisului modern... Căldura și suprafața lentă au avut un efect sălbatic asupra forței jucătorilor, însă atât Laver, cât și Rochey au continuat să atace cu fiecare lovitură și situația a fost atât de echilibrată, încât oricare dintre ei ar fi putut câștiga setul". Quist și-a exprimat „profunda admirație pentru Roche care, când era condus cu

două seturi, nu s-a dat deloc bătut. Ba chiar și-a elevat nivelul jocului, servind cu mai multă viteză și lovind passing-shoturi care l-au surprins pe Laver... Laver părea epuizat, însă spiritul și curajul care par să-i fi caracterizat pe toți jucătorii care s-au bucurat vreodată de succes nu l-au părăsit niciodată".

Față de semifinala împotriva lui Tony, finala în care l-am bătut în trei seturi pe Andres Gimeno a fost dezamăgitoare. Un reporter a spus că eu jucam de parcă știam că nu am cum să pierd, în timp ce Andres juca de parcă știa că nu are cum să câștige. Ca și la celelalte meciuri de la acest turneu Australian Open, și la finală au venit puțini spectatori. O mare parte dintre cei care erau în mulțime în ziua finalei erau membri ai clanului Laver. După cum a observat, amuzat, jurnalistul Rod Humphries: „La Milton, aproape oriunde te întorceai, puteai vedea inconfundabilii pistrui și părul roșu al unui Laver". Ca bonus, Roy Emerson și cu mine i-am bătut pe Rosewall și Stolle în finala de dublu.

Unul dintre cele mai bune lucruri care s-au întâmplat datorită faptului că am jucat în Australian Open la Brisbane a fost că am putut să petrec mai mult timp cu mama și cu tata. Nu doar una-două zile, cum petreceam de obicei în sau pe lângă Gladstone și Rockhampton, când eram în circuitul profesionist, ci o perioadă mai lungă și relaxantă petrecută acasă. În timp ce sporovăiam și ne aminteam de timpurile trecute și de toate lucrurile minunate pe care le-am realizat datorită abilității mele de a mânui o rachetă de tenis, mi-am dat seama că părinții mei erau destul de în vârstă acum. Tata avea 70 de ani și o sănătate șubredă, iar mama era doar cu câțiva ani mai tânără. Rememorarea trecutului era plăcută, însă mi-am

dat seama că trăiam vieți cu totul separate acum. Casa mea era în America, alături de Mary, și în restul timpului eram pe drum, jucând tenis. Planificarea unui viitor alături de părinții mei nu mai făcea parte din relația noastră, iar acest lucru m-a întristat. Pierdusem atât de mulți ani. Mai mulți jucători australieni talentați fuseseră înfrânți de dorul de casă și renunțaseră la o viață pe drum în favoarea familiei și a unei cariere în țara lor, însă eu alesesem să fiu un nomad al tenisului aproape jumătate din viața mea de până atunci, călătorind în jurul lumii, făcându-mi prieteni și câștigând bani. Însă trebuia să plătesc un preț pentru alegerea mea. Totuși mi-am promis că, în viitor, voi încerca să-i văd mai des pe părinții mei. Întoarcerea în sânul familiei a fost o perioadă minunată și o pauză relaxantă de la nebunia și solicitările devoratoare ale tenisului.

A mai fost un lucru care m-a lovit ca un baros în moalele capului în timp ce eram acasă. Iar vestea-bombă a venit la momentul perfect, când eram cufundat în viața de familie: Mary m-a sunat din California și mi-a transmis vestea minunată că era însărcinată. Urma să fiu tată.

În fiecare an, câștigătorul și câștigătoarea probelor de simplu de la Australian Open se întreabă dacă vor fi în stare să câștige probele similare de la Roland Garros, Wimbledon și US Open și să revendice Marele Șlem. Așa am făcut și eu în 1969. Dacă reușeam să câștig un al doilea Mare Șlem, urma să fiu singurul jucător din istoria tenisului care să fi reușit acest lucru. Încă și mai satisfăcător pentru mine, acest lucru s-ar fi întâmplat în primul an de tenis deschis după cei șase ani petrecuți în sălbăticia profesioniștilor. Însă nu am pornit într-o cruciadă pentru a câștiga un

al doilea Mare Șlem, ci m-am decis să abordez fiecare turneu major separat și să văd ce avea să se întâmple.

Viața e dulce-amară. Sunt părți bune și părți rele. Într-o singură zi de la începutul lui 1969 am avut parte de amândouă. După un prânz somptuos cu friptură de vită, în timpul căruia mi-a fost decernat un trofeu strălucitor după ce fusesem selectat drept jucătorul de tenis al anului 1968 de către jurnaliștii sportivi din SUA, m-am confruntat cu tânărul texan pe nume Cliff Richey în primul tur al turneului de la New York și totul s-a prăbușit în jurul meu. Mâncasem bine la prânz, dar tot nu s-a comparat cu bătaia pe care am mâncat-o de la Cliff. Am câștigat primul set... apoi jocul meu a dispărut. Am făcut o mulțime de duble greșeli. Nu aruncam mingile destul de sus, serveam prea repede. Când reușeam să servesc bine, Cliff câștiga cu passing-shoturi. M-a bătut în patru seturi. A fost o revenire la realitate pentru mine. Întotdeauna am crezut că mândria este principalul motiv al prăbușirii și, din nou, această părere mi-a fost confirmată. Cocoș într-o zi, pămătuf de praf în următoarea. Atât de adevărat!

Din când în când, cotul îmi făcea din nou probleme, așa că recurgeam la un hidroculator, un pansament din pânză pentru cot care reținea căldura aburilor după ce era fiert într-o oală cu apă. Trebuia să-mi înfășor cotul în această pânză opărită 20 de minute înaintea meciurilor, apoi să-l împachetez în gheață, după meci. Deoarece oalele erau prea voluminoase pentru a le căra în geamantan, cumpăram oale noi în fiecare oraș în care jucam. Așa am ajuns să fiu cunoscut drept tipul cu oale și ulcele.

Rex Bellamy, un respectat jurnalist sportiv de la ziarul *The Times* din Londra, a spus-o cel mai elocvent atunci când a denumit campionatul Franței „cea mai bună publicitate pentru tenis". Suprafața de zgură era chinuitoare pentru jucători, însă reprezenta cel mai solicitant test al abilităților și cel mai satisfăcător spectacol. A lăudat parcursul de la Roland Garros drept fără rival, cu excepția celui de la Wimbledon: „Totul este grandoare și patos. Grandoarea este publică: exercițiile prelungite, captivante, de tactică, tehnică și rezistență fizică și mintală. Patosul este privat: trupurile frânte, epuizate, prăbușite pe mesele maseurilor sau pe băncile din vestiar". Pentru expresivul Bellamy, turneul major din Franța era măreț și crud, iar potențialul estetic al tenisului era explorat în întregime, în timp ce prețul suportat de fizicul concurenților era „din nefericire, vizibil".

Iunie este luna French Open și, în 1969, primul an integral al tenisului deschis, Paris a fost locul în care voia să fie toată lumea. Nu că ar fi avut cineva nevoie de scuze ca să viziteze acest magnific oraș. În anul dinainte, openul francez inaugural a avut loc fără mulți dintre amatori, care, nedorind să se confrunte cu disprețuiții profesioniști, au ales în schimb să participe la un turneu din Germania, lăsându-ne în mare parte nouă onoarea de a juca la Roland Garros. Anul acesta era diferit; tenisul deschis era inevitabil și premiile erau consistente, așa că s-a renunțat la vechile preconcepții și toți jucătorii care erau în formă și aveau șanse erau prezenți în Orașul Luminilor.

Spre deosebire de revoltele din anul anterior, în 1969 Parisul își recâștigase serenitatea și frumusețea nepieritoare. Problemele politice care cauzaseră tulburările sociale fuseseră rezolvate și oamenii

puteau din nou să se plimbe pe străzi fără a risca să fie bătuți cu bastoane de cauciuc sau pulverizați cu gaze lacrimogene. Din nefericire, vremea de iarnă era încă prezentă și primăvara era rece și umedă. La începerea turneului, cotul meu era într-o condiție relativ bună, datorită hidroculatorului, iar eu mă simțeam puternic, în formă și concentrat. Cu două săptămâni mai înainte, îl bătusem pe Emmo în finala evenimentului US Pro de la Madison Square Garden și câștigasem 15 000 de dolari, așa că eram în formă bună.

În meciul din primul tur l-am bătut repede pe Koji Watanabe din Japonia, însă în al doilea tur am întâlnit o rezistență mai puternică în persoana australianului de 24 de ani și 1,93 metri Dick Crealy. Dick nu era un jucător foarte talentat, dar, Doamne!, cât de puternic putea să lovească mingea. O victorie-surpriză din partea lui devenise o posibilitate reală atunci când mă conducea cu două seturi la zero. Una dintre probleme era topspinul meu, de obicei foarte eficient pe zgură, care face mingea să sară mai sus și-i obligă pe adversari să lovească de la nivelul umărului sau al capului. Nu și pe giganticul Dick. Topspinul meu ajungea un pic deasupra mijlocului său, adică exact cum îi plăcea lui, și îl returna cu precizie. Mă făcea să alerg pe tot terenul și, pentru că mare parte din stratul de zgură proaspătă fusese spălat de ploaie sau spulberat de vânt, suprafața era prăfoasă și foarte alunecoasă, așa că mai și derapam.

Meciul nostru începuse foarte târziu, prelungindu-se după căderea serii. Apoi, pe la ora 21:00, a început să plouă. Oficialii au oprit meciul și au anunțat că jocul va fi reluat în ziua următoare, la ora 10:30. Până să ieșim de pe teren, reușisem să recuperez un set și acum era 2-1 la seturi pentru Dick. M-am dus direct la

culcare și, ca de fiecare dată, am dormit adânc. M-am trezit la ora 7:00 și mi-am spus că mi-ar prinde bine un antrenament înainte de meci. Emmo mi s-a alăturat la ora 9:00, pentru a ne antrena împreună, pe terenul secundar de la Roland Garros. Era un lucru obișnuit din partea lui Roy să mă ajute, deși încă era în turneu și el. Voiam să mă antrenez 45 de minute ca să mă încălzesc, să mă dezmorțesc, să fiu pregătit să intru în acțiune când avea să înceapă al patrulea set. Nu voiam să încep lent, deoarece știam că, dacă lucrurile vor merge așa cum îmi doream eu, va trebui să joc două seturi, al patrulea și al cincilea, și să le câștig pe amândouă. Dacă Dick îl câștiga pe al patrulea, eram eliminat.

Când întrerupsesem meciul în seara dinainte, tribunele erau aproape pline, însă se pare că 10:30 este o oră prea matinală pentru tenis pentru majoritatea parizienilor. Când am reluat partida cu Dick, tribunele din beton erau practic goale, creând o atmosferă suprarealistă, intimidantă, sinistră prin lipsa culorilor și a zgomotelor care abundă de obicei la Roland Garros. Dick mi-a spus mai târziu că a fost tulburat de faptul că nu erau spectatori, că lovea o minge extraordinară și era răsplătit doar cu liniște. Ca profesionist, eram obișnuit cu tribunele goale. Pe când el era un amator pe cale să obțină o victorie-surpriză împotriva numărului unu mondial și, chiar dacă ar fi reușit, nu ar fi fost nimeni acolo să-l vadă triumfând. Am câștigat al patrulea set cu 6-2. Mă simțeam pregătit de acțiune, pe când Dick, bănuiesc, încă se chinuia să se trezească din somn. Auzisem că Dick dormise până târziu și venise de la hotel direct pe teren, fiindu-i teamă că un antrenament înainte de meci i-ar fi putut strica forma bună din ziua anterioară.

În al cincilea set, cel decisiv, am ajuns rapid să conduc cu 3-1, însă Dick și-a revenit pe măsură ce spectatorii au început să apară și să-l susțină. La 4-4, era rândul lui să servească și eu știam că trebuie să fac break, deoarece nu voiam să fiu obligat să câștig un game de serviciu la 5-4 pentru el în vântul puternic care spulbera zgura de pe teren. A ajuns să aibă 40-30 și a trimis o frumusețe de serviciu către forehandul meu, care m-a scos din teren și m-a expus pentru un retur cu slam. Am reușit cumva să trimit o minge slabă peste fileu, însă, precum mă temeam, el o aștepta la fileu, având tot timpul din lume să lovească o minge nereturnabilă și să ajungă la 5-4. Am privit neputincios cum Dick se pregătește să mă elimine. Însă vechea poveste, nervii sau o ezitare ori poate ambele l-au făcut să rateze: mingea lovită de el pe diagonală a ieșit în afara terenului cu două picioare (61 de centimetri). A încercat să trimită mingea cât mai departe de mine, deși nu era necesar. A greșit o lovitură care nu putea fi greșită. Era ca o reluare a meciului dintre Les Flanders și Ashley Cooper.
Văzând cum umerii lui Dick coboară, am început să trimit spre el toate loviturile din arsenalul meu: am lovit mingi cu efect, pe care le-am făcut să sară chiar până la umerii *lui*, am folosit vântul care bătea din spatele meu ca să ajung la fileu mai repede, știind că returul lui va fi mai lent și, precum făcusem și împotriva gigantului Sirola cu mulți ani mai înainte, am țintit spre picioarele uriașului. Am câștigat setul cu 6-4 și meciul. M-am întâlnit recent cu Dick în Brisbane. A venit la mine și mi-a spus, rânjind: „Rachetă, ții minte că aproape te-am bătut la French Open în '69?". Dick, aproape că ai făcut-o!

După acest meci Dick a avut o carieră frumoasă. A ajuns în finala Australian Open în 1970, unde a pierdut în fața lui Arthur Ashe, și a jucat în turneele majore până când a trecut binișor de 30 de ani, după care a devenit un jucător nelipsit din circuitul veteranilor. Nu cred că tenisul a fost vreodată o chestiune de viață și de moarte pentru el, juca din dragoste pentru sport.

În ziua următoare, l-am bătut pe promițătorul jucător american Stan Smith în seturi consecutive. Acesta îi luase temporar locul lui Arthur Ashe pe poziția de cel mai bun jucător din America, însă pe atunci cele mai bune zile din cariera lui Stan (și vor fi zile foarte bune) erau încă în viitor.

Încă exista o mare rivalitate între amatori și profesioniști, iar acest lucru a transformat meciul dintre numărul unu din Spania, colegul meu profesionist Andres Gimeno, și cel de pe locul al doilea, amatorul Manuel Santana, într-unul foarte disputat. Aceasta a fost prima lor confruntare din era tenisului deschis, așadar prima partidă de când Andres devenise profesionist în 1960. Mai erau câteva motive care făceau ca rivalitatea lor să fie intensă: fiecare dintre ei era convins că este un jucător mai bun decât celălalt; Andres era din Barcelona și Manuel din Madrid, două orașe aflate într-o perpetuă competiție; cei doi bărbați erau prieteni și foști colegi în echipa de Cupa Davis, iar Gimeno era indignat de faptul că era mai puțin cunoscut în Spania decât Santana. Santana a avut o carieră fantastică, a condus Spania în victoria din Cupa Davis împotriva Statelor Unite în 1965, a câștigat Wimbledonul în 1966 și campionatul Franței în 1961 și 1964 și a primit cea mai înaltă decorație civilă a Spaniei, Medalia Isabella, care i-a fost conferită de însuși generalisimul Franco. Deloc surprinzător,

supranumele lui Manuel era „Illustrissimo". Așadar meciul avea o miză ridicată, care a capturat imaginația publicului și a jucătorilor la acel French Open. Nu a fost nicio surpriză că profesioniștii au fost cei mai mari susținători ai lui Andres în acea zi. Partida mult anticipată s-a încheiat dezamăgitor când, după ce Santana a dominat primele două seturi și Gimeno pe următoarele două, Manuel a suferit o întindere inghinală la începutul celui de-al cincilea set și nu a mai putut continua.

Am jucat împotriva lui Andres în sferturile de finală, unde l-am bătut în patru seturi, în principal datorită reverului meu cu slice, pe care l-a contracarat cu dificultate. Apoi, în semifinale, l-am eliminat pe Tom Okker, care era aproape o clonă a lui Ken Rosewall – ascund, rapid, hotărât, un maestru al topspinului, al cărui foarte bun forehand, cu mult spin, era doar una dintr-un număr mare de lovituri executate cu precizie. L-am bătut pe Tom în patru seturi. Atât Andres, cât și Tom și-au câștigat primul set împotriva mea, însă nu eram îngrijorat. Aveam prea multă experiență ca să intru în panică. Mi-am dat seama că, uneori, intru mai încet în joc și că un meci de tenis durează suficient de mult încât să îmi revin.

Dacă Okker era o copie identică a lui Ken Rosewall, soarta mea era să mă întâlnesc cu modelul real în finală, într-o urmare a finalei de la openul francez din anul anterior. Din fericire, puteam să inversez rezultatul. Eram într-o formă bună, iar o formă bună este o formă câștigătoare. În fazele decisive ale meciurilor mele cu Andres și Tom jucasem la nivelul maxim de care eram în stare. Îl demolasem pe Okker în al doilea set, pe care l-am câștigat cu 6-0, și am simțit că am reușit fiecare lovitură. Așadar, eram încrezător

înainte de finală. Mă rog, pe cât de încrezător poate fi un jucător de tenis care se pregătește să îl înfrunte pe Rosewall.

Nu poți să intri pe Stade Roland Garros (denumit după un soldat francez, erou în Primul Război Mondial) fără să simți un fior. Pășești printr-un tunel întunecat și dintr-odată, când intri în arenă, ești asaltat de un caleidoscop de culori aprinse și de strigătele și fluierăturile celor 12 000 de spectatori frenetici din tribunele de beton care înconjoară zgura roșie a terenului. Nu au existat remarci glumețe între mine și Ken înainte de meci, doar o strângere de mână și un „noroc" rezervat. Eram prieteni pe viață, normal, însă de fiecare dată când ne regăseam în părți opuse ale fileului eram dușmani de moarte. Din fericire pentru mine, mi-am menținut forma bună din ultima perioadă. Am preluat controlul asupra meciului încă de la început și l-am păstrat până la final. Mingea mă asculta, mă coordonam și loveam bine. Se auzea sunetul satisfăcător pe care-l face mingea de tenis atunci când este lovită exact cu mijlocul rachetei. Loviturile joase nimereau adânc în teren, exact unde-mi doream să ajungă, iar Ken nu putea să facă altceva decât să alerge după minge ca un bărbat posedat. L-am ținut lipit de linia de fund, de unde îi era foarte greu să trimită lovituri care să-i permită să vină la fileu. Așa că m-am mutat aproape de fileu, anticipând ușor încercările lui de a trimite passing-shoturi și returnând lovituri câștigătoare. În unele zile, dintr-un motiv sau altul, ești în formă maximă. Iar în acea zi am simțit că nu pot greși. Am câștigat meciul, cu 6-4, 6-3, 6-4, și premiul de 7 000 de dolari.

Este posibil ca acea finală de French Open să fie cea mai bună performanță a mea pe zgură. Am servit

bine, fără prea mulți ași. Optam întotdeauna pentru acuratețe în defavoarea vitezei și, în plus, dacă-i ofereai lui Kenny o minge rapidă, ți-o trimitea înapoi cu și mai multă viteză. Poate că nu a jucat cel mai bun tenis de care era în stare sau poate că nu l-am lăsat eu să o facă. Mi-am păstrat forma bună pe parcursul a trei seturi și, având în vedere că Wimbledon se apropia, eram fericit de consecvența jocului meu.

După meci, la conferința de presă, am fost înconjurat de microfoane și blițuri. L-am lăudat pe Mușchi, am spus că este cel mai dur adversar cu care m-am întâlnit vreodată și, am adăugat, nimeni nu știe asta mai bine decât mine, având în vedere că jucasem împotriva lui de mai mult de 200 de ori în ultimii șapte ani. Astăzi fusese doar rândul meu să câștig. „De când a început meciul am simțit că nu pot să ratez. De obicei, eu sunt cel pus în dificultate atunci când Kenny se joacă cu mine ca și cum aș fi un yo-yo. Nu și de această dată. Am controlat perfect meciul și toate mingile pe care le-am trimis au fost atât de adânci, încât Kenny nu a avut altă șansă decât să alerge după ele. Am ajuns tot timpul la fileu și m-am mișcat îndeajuns de repede ca să-i opresc passing-shoturile. Nu țin minte un meci care să-mi fi plăcut mai mult..." Ken a adăugat și el: „Am ratat unele lovituri ușoare în timp ce Racheta nu a rata niciuna. Aceasta a fost diferența".

Una dintre cele mai frecvente întrebări pe care mi le-au adresat reporterii a fost dacă credeam că pot câștiga Marele Șlem în acel an. „Marele Șlem este încă departe", am răspuns, „și se pot întâmpla atât de multe lucruri, adversarul meu ar putea să fie într-o formă mai bună. Iar forma fizică... chiar și o răceală puternică ar putea să fie o problemă". Dacă cineva descoperă o

metodă care să asigure menținerea unei forme fizice perfecte, ar face miliarde de dolari.

Forma, după cum mi s-a reconfirmat imediat, cu un pic de ajutor din partea lui John Newcombe și a lui Tony Roche, este trecătoare. Roy Emerson și cu mine ne-am întâlnit cu Newk și cu Tony în finala de dublu a openului francez, iar cea mai bună echipă de dublu din lume ne-a distrus. După cum nici astăzi Newk nu se satură să-mi reamintească, în al cincilea set, el și Rochey au câștigat 13 puncte consecutive împotriva noastră. Începusem setul în avantaj, însă totul s-a prăbușit în jurul nostru. Să pierd 13 puncte consecutiv nu mi se mai întâmplase niciodată și nici nu mi s-a mai întâmplat vreodată de atunci. Când mie și lui Emmo ne-au fost decernate trofeele, am avut un moment în care m-am întrebat: „Cum naiba de ni s-a întâmplat așa ceva?". Și încă mă întreb. Cea mai bună explicație pe care am găsit-o este că, după finala la simplu și după ce am preluat conducerea în ultimul set din finala de dublu, m-am relaxat. Dintr-odată, primul serviciu nu mai funcționa, deși eu eram tipul a cărui mantră era să trimită o primă servă sigură, lovită cu trei sferturi din puterea normală și cu mult spin. În acel meci am încercat să fac pe eroul și să-i scot pe Newk și pe Rochey din teren cu servicii-bombă. Am început să greșesc mingi pe care în mod normal le-aș fi nimerit și legat la ochi. Pe măsură ce concentrarea mea se risipea și dispărea, John și Tony mi-au simțit slăbiciunea și au sărit la jugulară. Acesta este tipul de meci pe care trebuie să-l uiți și asta am și făcut. Fusese doar o anomalie.

Înainte să mă pregătesc pentru Wimbledon, mi-am încărcat bateriile cu o vizită acasă, în California, unde am petrecut un pic de timp cu Mary, care era

acum în a șasea lună de sarcină. Faptul că urma să devin tată în curând – copilul nostru avea să se nască duminică, 7 septembrie, în ziua când trebuia să aibă loc și finala US Open – a pus lucrurile în perspectivă. Să simt copilul mișcându-se m-a copleșit. Paternitatea era emoționantă și, totodată, terifiantă. Mary, normal, mai avusese trei copii și știa exact ce pregătire trebuie să facă pentru marele eveniment. Eu eram un novice, însă făceam tot ce puteam. Faptul că urma să fiu tată mă preocupa zi de zi și noapte de noapte, așa că, exceptând unele gânduri trecătoare că aș putea câștiga un al doilea Mare Șlem și cât de frumos ar fi dacă aș fi eu primul jucător care să facă acest lucru, chiar nu mă obsedau turneul de la Wimbledon și cel de la US Open. Plănuiam să joc cât puteam de bine, speram să am și noroc și, în rest, mă lăsam în voia sorții.

•

În timpul turneului de la Wimbledon, Mary, care acum era în a șaptea lună de sarcină, și cu mine am închiriat un apartament în complexul Dolphin Square de lângă râul Tamisa, în zona Pimlico* din Londra. Cartierul era îmbibat în istorie. De-a lungul anilor, Dolphin Square găzduise celebrități precum Prințesa Anne**, actorul australian Peter Finch, fostul prim-ministru al Marii Britanii Harold Wilson, actualul ministru de externe William Hague***, precum

---

* O mică zonă rezidențială din centrul Londrei, cunoscută în special pentru numeroasele grădini și arhitectura în stil imperial (n.t.).

** Anne Elizabeth Alice Louise, născută în 1950, al doilea copil și singura fiică a Reginei Elisabeta a II-a și a Prințului Filip ai Marii Britanii (n.t.).

*** William Jefferson Hague, baronul Hague de Richmond, este un politician britanic conservator, care a ocupat funcția de secretar de stat pentru afaceri externe și ale Commonwealth-ului între anii 2010 și 2014 (n.t.).

și pe cunoscuta vedetă a ziarelor de scandal Christine Keeler. Apartamentul nostru avea o cameră de zi cu un televizor, o bucătărie, un dormitor și o baie cu o cadă imensă, în care lui Mary îi plăcea să lenevească atunci când nu se simțea bine. Complexul avea o piscină, iar prietenul nostru, jurnalistul Bud Collins, se bălăcea adeseori în aceasta. Cu excepția situației apărute atunci când Mary a lăsat un sac cu hainele mele la o spălătorie locală și niciunul dintre noi nu a fost în stare să găsească spălătoria sau hainele mele, Dolphin Square ne-a oferit exact călătoria relaxantă de care aveam nevoie, departe de ochii presei, iar Mary, în condiția ei delicată, s-a bucurat de liniște și pace. Uneori, însoțiți de prieteni, făceam o plimbare până la restaurantul nostru preferat din Londra, un local italian denumit Ponte Vecchio, de pe Brompton Road. De cele mai multe ori însă, mâncam acasă o friptură, beam o bere, o sticlă de vin și ne uitam la televizor. Dacă aveam noroc, găseam un western care să-mi ia gândul de la meciurile care urmau. Nu mă uitam niciodată la reluări din tenis.

Hugh McIlvanney, renumitul jurnalist sportiv de la ziarul *The Observer*, a venit în Dolphin Square ca să-mi ia un interviu în timpul turneului și le-a povestit cititorilor săi cum era viața *chez* Laver:

> Când Laver s-a întors în apartamentul său, avea în mână ziarele și o sticlă de lapte. Soția lui americancă, Mary... urmărea meciul dintre Graham Stilwell și Arthur Ashe la televizorul color. Laver, îmbrăcat în pantaloni largi și o cămașă sport verde cu mâneci scurte, s-a așezat în fotoliu și s-a descălțat, însă nu urmărea incitantul meci de tenis cu prea multă atenție. Când catadicsea să se întoarcă spre televizor,

îl interesau lucruri pe care noi abia dacă le băgam în seamă. În loc să fie uimit de o lovitură dramatică sau de o minge crucială, el reacționa cu un mic zâmbet calm. A devenit puțin mai interesat doar atunci când a început transmisia unui meci amical [de cricket] de la Lord's. „Nu-mi fac o obsesie din Wimbledon. Ar fi distructiv. Jucătorii pot să-și facă mult rău stând în tribune, privindu-i pe ceilalți. Se poate vedea după cărțile și hârtiile împrăștiate pe aici că viața noastră este obișnuită. Locul unde trebuie să te concentrezi este terenul. Acolo, restul lumii nu mai există. Trăiești doar ca să-l elimini pe adversar. Îi arăți respect atunci când îl elimini cât mai rapid posibil. În afara terenului, nici măcar nu mai fac multe exerciții, cel mult câteva flotări și sărituri cu genunchii la piept. Forța trebuie să ți-o asiguri în anii de formare, între 13 și 18 ani. După aceea jocul în sine îți dezvoltă punctele forte de care ai nevoie și, având în vedere cât de mult joc, știu sigur că nu am nicio șansă să ajung prea slab."

Sunt foarte trist că Mary nu a mai putut să scrie câteva paragrafe pentru această carte, în care să vă povestească despre acele vremuri amețitoare când aștepta primul nostru copil și eu încercam să obțin al doilea Mare Șlem. Va trebui să ne mulțumim cu un fragment pe care l-a scris pentru *Educația unui jucător de tenis*, cartea pe care am scris-o împreună cu Bud Collins, în 1971:

Este interesant că Rod și cu mine nu am vorbit niciodată despre Marele Șlem din 1969. Știam

că acesta era țelul lui și știam că jocul lui are nevoie de un țel. Nu era o superstiție, pur și simplu nu am vorbit despre asta. Nu cred că sportivii se gândesc prea mult la asemenea lucruri. Aceasta este treaba jurnaliștilor sportivi. Fiecare turneu este o problemă separată, asta era abordarea lui Rod. Nu avea niciun sens să le pună laolaltă în mintea lui. Voia să facă fiecare lucru la timpul său, ca să folosesc un clișeu. Am fost întotdeauna uimită de cât de destins și lipsit de griji era, în special atunci când presiunile creșteau...

În timpul unui turneu important, cum e cel de la Wimbledon, chiar dacă împărțeam dormitorul și cea mai mare parte a zilei cu Rod, el nu era de fapt prezent. Vreau să spun că mintea lui era în altă parte. Devenea tăcut. Vorbeam despre lucruri mărunte, însă nu ținea niciodată minte ce spusese. Majoritatea îl considerau oricum o persoană tăcută, însă această cădere în cvasimuțenie a fost nouă pentru mine atunci când a început să mă ia cu el la turnee, după ce ne-am căsătorit. Rod și cu mine ne-am înțeles imediat ce ne-am întâlnit și am avut întotdeauna un milion de lucruri pe care să ni le spunem unul altuia. De aceea a trebuit să mă obișnuiesc cu tăcerea din timpul turneelor. Nu vreau să las impresia că era morocănos. Nu, nimic nu-l supără. Are cea mai veselă atitudine pe care am văzut-o vreodată, temperamentul ideal pentru orice ar face... Nu-și făcea niciodată griji pentru un meci și nu se gândea prea mult la el decât cu câteva minute înainte să iasă pe teren. Atunci voia să fie lăsat singur, ca să-și revadă planul și

să se pregătească. Până atunci cred că nici nu îi trecea prin minte să se gândească la adversar. Totuși, undeva acolo, în subconștientul lui, ceva îl trezea și-l ajuta să se concentreze asupra meciului fără a-l face să se emoționeze. Și cred că asta se întâmpla atunci când era atât de detașat: acumula în mod automat această energie.

Să se mențină ocupat era felul lui de a evita să se gândească prea mult la meciul din acea zi. Făcea cumpărături, ducea hainele la spălătorie și-și găsea alte preocupări. Avea piețe preferate în Londra și, de multe ori, el gătea când locuiam la Dolphin Square. În 1969 a fost obligat să facă asta, pentru că eu făcusem întindere la un mușchi abdominal încercând să deschid o fereastră încăpățânată, așa că am fost accidentată câteva zile. Dar să nu credeți că era următorul Escoffier*. E australian - friptură și ouă de trei ori pe zi i s-ar părea un meniu normal. Cel puțin asta gătește bine.

Turneul de la Wimbledon din 1969 a oferit un portret ascuns al campionului, unul pe care doar eu am putut să îl văd. Racheta fâțâindu-se între oalele și ulcelele lui, scufundându-și cotul în hidroculator o vreme, apoi învârtind în cina noastră, strângând echipamentul murdar de tenis pentru o fugă la spălătorie, înveselind soția însărcinată și întrebând dacă s-a mai mișcat copilul... Eroul de pe terenul central era și o explozie de energie acasă. Uneori, mergeam la teren cu limuzina cu șofer... Alteori, Rod

---

* Georges Auguste Escoffier (1846-1935), a fost un celebru chef, proprietar de restaurant și critic culinar francez, care a popularizat și a adus la zi metodele bucătăriei franceze tradiționale (n.t.).

conducea el însuși. Eu preferam limuzina. Rod conduce la fel cum joacă tenis: ține lucrurile în continuă mișcare. [Ford îmi oferea întotdeauna o mașină de curtoazie pe care să o conduc la Wimbledon.] Erau drumuri dificile, însă Rod cunoaște bine străzile Londrei și se mândrea cu faptul că alegea de fiecare dată un traseu diferit către turneu și reușeam întotdeauna să ajungem în doar 45 de minute. Aceasta era o altă metodă pe care o folosea pentru a-și ține mintea ocupată cu alte lucruri.

Oamenii îmi puneau întrebări despre sărmanele lui unghii, pe care le rodea până aproape la sânge. Își imaginau că probabil este un tip foarte neliniștit, însă aceasta era singura manifestare externă... Dar își făcea griji pentru alte lucruri. Cel mai tare își rodea unghiile atunci când urmărea un meci, o emisiune la televizor sau un film. *Butch Cassidy* îl lasă arătând aproape ca statuia lui Venus din Milo. Îi plac filmele cu cowboy și cred că a văzut *Butch* de vreo 20 de ori. Dacă se uită la un western la televizor, sunetul unghiilor roase se aude mai tare decât focurile revolverelor.

A fost un Wimbledon memorabil. Cu o mulțime de jucători fantastici printre cei 128 de concurenți, au fost jocuri demne de ovații în picioare încă din prima zi și chiar și pe terenurile secundare. Biletele pentru o zi, care costau 2 lire și 50 de pence (da, ați citit bine!) erau aproape imposibil de găsit și fanii, optimiști, au dormit toată noaptea în fața porților pentru a fi primii la coadă dimineața, când se puneau în vânzare cele câteva bilete rămase. Speculanții au profitat și au cerut

până la 30 de lire pentru un meci pe terenul central. Un ticălos bătrân, care făcea speculă la Wimbledon încă de pe vremea când Don Budge era doar un puști și care avea un sediu dubios în colțul unei parcări, era renumit pentru faptul că putea să facă rost de bilete pentru orice meci dacă îi erau oferiți destui bani. Legenda spune că putea să facă rost de locuri până și în loja familiei regale, dar cred că este doar o exagerare.

Atmosfera era extraordinară. Foști jucători de tenis, membri ai familiei regale, celebrități, politicieni și fani ai tenisului, cu toții s-au înghesuit să intre la Wimbledon zi de zi. Și noi, jucătorii, eram fericiți datorită interesului și entuziasmului intense, dar și de faptul că, recent, mai mult de o sută de jucători înființaseră Asociația Internațională a Jucătorilor de Tenis, al cărei scop era să le permită jucătorilor să se facă auziți de organizatorii de turnee și de asociațiile naționale. În trecut, jucătorii simțiseră că nu sunt reprezentați și sperau să nu mai existe evenimente prost organizate, precum Australian Open în acel an, în cadrul cărora drepturile lor să nu fie luate în considerare. John Newcombe a fost primul președinte al IPA, iar din comitetul executiv făceau parte Arthur Ashe, Niki Pilic și cu mine. Anul 1969 era un an bun pentru jucătorii de tenis.

Am menționat mai devreme faptul că Stan Smith urma să joace mult mai bine în viitor decât o făcuse împotriva mea la French Open și nu a trebuit să aștept prea mult până când yankeul blond de 1,90 metri mi-a administrat o sperietură zdravănă la Wimbledon. Înainte să-l întâlnesc, am trecut fără mari probleme de italianul Nicola Pietrangeli în primul tur, respectiv de danezul Jan Leschly în a treia, deși indianul Premjit Lall m-a făcut un pic să transpir în al doilea tur, când

a ajuns să mă conducă cu 2-0 la seturi. La scorul de 3-3 în al treilea set mi-am revenit și am câștigat acel set și pe următoarele două cu 6-0, 6-0. Tenisul a avut mereu parte de jurnaliști foarte buni și, în vremea mea, britanicii erau unii dintre cei mai buni. Geoffrey Smith de la *The Times* combina proza lirică și foarte originală cu o profundă cunoaștere a jocului. În ziua de după victoria mea împotriva lui Leschly, pe 28 iunie, a scris despre performanța mea: „...Laver și-a dovedit pedigriul de campion. [El și cu Leschly] au părut să fie în categorii diferite. Trei servicii, două dintre ele așși de neatins, și un voleu ucigaș pe rever în lung de linie... o mulțime de voleuri și passing-shoturi. Întreaga paradă a talentelor australianului ne-a trecut prin față". Smith a scris că mi-am desfășurat jocul în fața adversarului ca și cum ar fi fost dovezi irefutabile într-un proces și „după-amiaza a fost căptușită cu mătase, ca roba unui avocat. Passing-shoturi, revere și forehanduri cu topspin, pe diagonală sau în lungul liniei, smash-uri dezlănțuite și voleuri ca niște lovituri de coasă trimise în colțurile terenului au căzut asupra spectatorilor uimiți ca niște efecte secundare ale încântării... puteam vedea luxul creației... fructificarea geniului". Notând că acum eram printre ultimii 16 jucători rămași în joc și căutam al doilea Mare Șlem, el a avertizat că „antebrațul imens, antrenat de mânuirea rachetei" trebuie să se pregătească pentru artileria grea și jocul puternic al favoritului numărul 16, Stan Smith. „Dar, spre deosebire de Popeye, campionul nostru probabil că nu va avea nevoie de spanac."

Alonja lui Stan îl făcea greu de păcălit cu passing-shoturi, serviciul lui era bun și a doua servă era la fel de puternică. A fost mereu un adversar greu de depășit pentru mine și a dovedit acest lucru și la Wimbledon.

Am început bine și am câștigat primele două seturi fără mari probleme, cu 6-4, 6-2. Apoi Stan a ieșit la atac, dovedind că este un jucător de marcă. A început să returneze serviciile mele și serva lui, deja explozivă, a devenit și mai puternică. Și-a folosit agilitatea și alonja enormă pentru a câștiga al treilea set cu 9-7, apoi a lovit mai bine decât mine și l-a câștigat pe al patrulea cu 6-3. Simțea că are victoria în mână. Și eu, că am probleme mari.

În al cincilea set, Stan mă conducea cu un game și avea 30-0 pe serviciul meu când am început să recuperez terenul pierdut, folosind reverele cu topspin. Am făcut break pe serviciul lui, ceea ce l-a făcut doar să riposteze mai feroce. De obicei știam cum să răspund în fața puterii pure, însă Stan se năpustea asupra mea și nu-mi lăsa timp să-mi revin. Comportamentul arogant și expresia oțelită mi-au dat de înțeles că, pentru el, înfrângerea nu era o opțiune. Să vezi atâta încredere de sine în tipul de cealaltă parte a fileului poate fi descurajant. Serveam pentru meci la scorul de 5-3 pentru mine și el tot nu se dădea bătut. M-a făcut să bat pasul în retragere și a câștigat trei mingi de break, 0-40. Bine, mi-am spus, el a accelerat pasul, acum e rândul tău să faci același lucru. Am încercat să ajung la fileu mai rapid, să servesc mai bine, să trimit voleurile un pic mai adânc. Acest lucru mi-a permis să câștig următoarele cinci mingi. Când i-am strâns mâna după meci, știam că Stan, deși dezamăgit că a fost înfrânt din nou, începuse să creadă că putea să mă bată. Și, în meciurile viitoare, avea să o și facă.

Următorul pe listă, în sferturile de finală, era Cliff Drysdale, șarmantul sud-african care jucase bine împotriva mea în trecut. Mă bătuse convingător în

al patrulea tur al US Open în 1968, inclusiv cu 6-1, 6-1 în ultimele două seturi. El susține că a câștigat datorită preciziei absolute a loviturilor sale, pe care le trimitea pe porțiunile mai verzi și mai alunecoase ale gazonului, însă eu pun înfrângerea mea pe seama serviciului îngrozitor pe care l-am avut în acea zi. Cliff mă bătuse și în turneul West of England Open din Bristol, cu doar două săptămâni mai înainte. Recunosc, foloseam acel turneu doar ca să mă reobișnuiesc cu jocul pe iarbă după zgura de la Paris; cu toate acestea, reverul lui cu două mâini, trimis cu forța unei lovituri de baseball, mă neliniștea. La Wimbledon, Cliff juca bine și avea deja scalpul lui Roy Emerson atârnat de centură. Deoarece cred că doar un prost nu-și modifică jocul în fața unui tip care l-a mai bătut anterior, tactica pe care mi-am propus-o era să variez jocul la fileu, uneori să alerg în față, alteori să rămân pe linia de fund. Această tactică l-a dezechilibrat pe Cliff, care nu mai putea anticipa ce urma să fac și nu putea să-și planifice loviturile corect. La US Open, returile lui joase aterizau în jurul picioarelor mele și era dificil să lovesc voleuri sau semivoleuri. Acum, la Wimbledon, rămânând pe linia de fund, puteam să le atac mai bine și să le lovesc puternic. De asemenea, i-am atacat și serviciul, care nu era punctul lui forte, lucru care l-a făcut să bată în retragere încă de la început. Nu și-a ajustat jocul la modificările mele tactice, așa că am câștigat în trei seturi.

Arthur Ashe nu avea un an prea bun. Traversa o cădere de formă prelungită după triumful său de la US Open din 1968. E posibil ca acest sportiv chipeș, înalt și elocvent, primul american care câștigase turneul major al Statelor Unite în ultimii 13 ani și primul afro-american care l-a câștigat vreodată, să fi fost pur

și simplu copleșit de așteptările care au apărut după acea victorie impresionantă. În loc să i se permită să se concentreze asupra tenisului, ca orice alt jucător de elită, el a devenit portdrapel și purtător de cuvânt pentru mișcarea pentru drepturile civile. Arthur era peste tot, la toate turneele, pe coperta revistei *Life*, la televizor. În acele vremuri ale dezbinării, era iubit de toți cei care credeau că poate să preia misiunea neterminată a lui Martin Luther King Jr., asasinat cu puțin timp în urmă, însă era și urât de mulți alți americani. Personalitatea lui Arthur depășea limitele sportului, era o celebritate universală. Nu e de mirare, așadar, că, în 1969, părea să poarte întreaga lume pe umeri și rezultatele lui în tenis aveau de suferit. M-am întrebat mereu cât de bun ar fi putut să fie dacă ar mai fi existat și alți jucători afro-americani cu care să împartă responsabilitățile care-i fuseseră impuse și pe care, spre meritul său, și le-a asumat. Am criticat faptul că lui Arthur nu i-a fost permis să-și atingă potențialul maxim, însă de fapt nu aveam niciun drept să judec.

În ciuda formei inconstante, s-a calificat în semifinale la Wimbledon și urma să joace împotriva mea. Reușise cu greu să treacă de niște adversari inferiori în meciurile anterioare, însă știam că Arthur este periculos și că are destulă putere să mă bată pe iarba de la Wimbledon, dacă îi ieșea jocul. Mai era și faptul că, deoarece eram numărul 1 în clasamentul mondial, eram tipul pe care toată lumea voia să îl bată și eram conștient că Arthur se va ridica la înălțimea ocaziei și va fi o pacoste. „Pacoste", după cum s-a dovedit, a fost puțin spus. A început primul set cu un milion de kilometri pe oră și am simțit că sunt făcut fărfeniță de un ferăstrău electric. Returile de serviciu

ale lui Arthur, și pe rever, și pe forehand, îmi cădeau mereu la picioare sau în spate. A făcut de două ori break pe serviciul meu în primul set. Zbura pe teren, lovea mingea cu o putere incredibilă, m-a distrus cu 6-2. Juca la nivelul maxim posibil, iar eu, deși jucam binișor, nu reușeam să-l ajung din urmă. Știind că forma lui Arthur era fluctuantă, m-am decis că trebuie să rezist, să câștig cumva un set și să sper că Ciclonul Arthur se va disipa de-a lungul celor cinci seturi. N-o să poată să mențină acest nivel, mi-am spus. Mai fusesem de multe ori în această situație, când adversarul mă domina convingător. Tactica mea era aceeași: să nu intru în panică, să rezist și să joc constant, evitând greșelile. Voiam să-l fac pe Arthur să obosească, servind înspre corpul lui, în loc să trimit mingea cum îi plăcea lui, și să profit dacă nu reușea să joace la fel de bine în continuare. Eram foarte încrezător în faptul că aveam suficientă rezistență încât să joc cinci seturi și nu eram sigur că era și el la fel.

În al doilea set, când încă mă presa cu reverul, am trimis mingea spre forehandul lui, care nu era atât de formidabil, așa că am început să adun puncte prețioase. Nu este vizibil în fotografiile din timpul meciului, însă chiar mă bucuram de această confruntare, îmi făcea plăcere să rezist presiunii aplicate de Arthur. Provocarea, precum și faptul că ne confruntam în cea mai importantă arenă a tenisului, mă stimula. Am început să lovesc și eu niște mingi-bombă. Meciul a fost comparat de unii comentatori cu faimosul „Rumble in the Jungle", meciul istoric dintre campionii de categoria grea Muhammad Ali și George Foreman, care avusese loc în Kinshasa, Zair, cu cinci ani mai înainte; George a tăbărât pe Ali în primele șase runde și Ali a rezistat, absorbind loviturile nemiloase ale lui

Foreman până când George a fost epuizat și dezamăgit de faptul că nu-l poate dovedi pe Ali, iar Ali a răspuns făcându-l knock-out.

După aceea am schimbat tactica din nou și am început să lovesc mingea departe de Arthur, făcându-l să alerge pentru a ajunge la ea. Loviturile lui au început să piardă din forță. Am câștigat al doilea set cu aceeași diferență cu care îl câștigase Arthur pe primul, 6-2. În al treilea set am făcut break pe serviciul lui și am condus cu 2-0, apoi, cu trei revere-bombă la care nu aveam nicio șansă să ajung, a revenit în set. Am început să trimit lovituri mai joase, pentru a-l face pe înaltul Arthur să se întindă, iar acest lucru părea să-l încurce, deoarece, dintr-odată, voleurile lui au început să se oprească în fileu. Am câștigat al treilea set cu 9-7. Spiritul de luptă al lui Arthur părea să se clatine sub duritatea confruntării. Acum preluasem conducerea ostilităților. După meci am spus că mingea mi se părea la fel de mare precum cea de baschet. Momentul decisiv din al patrulea set a fost atunci când Arthur, care mă ținuse pe linia de fund, a trimis, elegant și îndemânatic, o minge care a căzut fix lângă fileu, pe partea mea de teren. Când a atins pământul, eram în spatele liniei de fund. Nimeni de pe terenul central, mai ales Arthur, nu credea că pot ajunge la minge. Am fugit mai rapid decât am făcut-o vreodată până atunci, am ajuns înainte ca mingea să atingă din nou pământul și am trimis-o peste capul adversarului meu uluit. A reușit cu greu să ajungă la minge și a trimis-o în fileu. Arthur nu se aștepta să o returnez. Tenisul este un joc psihologic și aceasta a fost o lovitură de pe urma căreia nu și-a mai revenit. Era 2-0, îmi doream să fac 3-0, apoi 4-0, 5-0 și instinctul meu de ucigaș a avut grijă să câștig aceste game-uri. Am câștigat setul

cu 6-0 și meciul cu 3 seturi la 1. Mă calificasem în a șasea finală consecutivă la Wimbledon.

După meci, Arthur a spus că am câștigat datorită vitezei și formei mele fizice, însă Fred Stolle a fost de părere că e mai mult de atât, că e o chestiune psihologică: „Motivul pentru care Racheta ajunge la mingi precum acel drop shot este faptul că se antrenează la fel de intens pentru fiecare lovitură. Este o a doua natură pentru el să fugă după fiecare minge și când se antrenează, chiar și după cele fără șansă, și să nu o lase să sară a doua oară. Și-a impus să lovească orice minge, indiferent de circumstanțe. Această atitudine transformă meciurile. Când era puști, nu era atât de rapid. Cred că munca din timpul antrenamentelor i-a dat acest avantaj suplimentar". Fred avea dreptate, dar nu mă îndoiesc că și experiența ca profesionist, unde luptam pentru fiecare minge pentru că salariul meu depindea de acest lucru, precum și șiretlicurile învățate în circuitul profesionist au jucat un rol important.

Adversarul meu din finala de la Wimbledon era prietenul și compatriotul meu John Newcombe. Newk era cu șapte ani mai tânăr decât mine și era în formă maximă. În acel an câștigase campionatele pe suprafață dură ale Italiei și Marii Britanii și, cu doar două săptămâni mai devreme, mă bătuse în turneul London Open. Era la fel de încrezător că mă poate bate din nou pe cât eram și eu că îl voi învinge. Mă simțeam fantastic la începutul meciului. Fără să mă laud, pur și simplu nu puteam să cred că pot fi bătut în acea zi, indiferent cu ce urma să mă confrunt.

În vestiar, cu câteva momente înainte de începutul meciului, adrenalina îmi curgea prin vene. Acesta era un semn bun. Ca de obicei, făceam ture în jurul

vestiarului și mă jucam cu mânerele rachetelor. Mi-am dat seama că mai mulți oameni aveau să urmărească acest meci decât o făcuseră vreodată în istoria tenisului, deoarece partida avea să fie transmisă în direct în toată lumea datorită satelitului de telecomunicații Telstar. I-am zâmbit lui Newk și el mie, apoi i-am urmat pe arbitrul meciului și pe Bulley, îngrijitorul vestiarelor, care ne ducea rachetele. Am trecut pe sub poemul lui Rudyard Kipling inscripționat pe poarta de intrare pe terenul central și am pășit pe terenul ros și uzat, cu marcajele sale de un alb strălucitor. Îmi tremurau picioarele? Probabil, însă doar un pic. Aș spune că eram mai mult incitat decât speriat, și asta era bine. Știam că trebuie să fiu un pic înflăcărat ca să joc bine.

Eram un veteran al Wimbledonului, ca și adversarul meu, iar experiența jocului pe terenul central mai degrabă ne înălța și ne inspira decât ne intimida. Când Newk și cu mine am intrat pe teren, cei 15 000 de spectatori au izbucnit în aplauze. Ne-am înclinat în fața lojei regale, apoi am privit spre locul din tribuna oficială unde știam că era Mary, în ultimele luni de sarcină. Îmi făcea cu mâna, arătând extraordinar de frumoasă în rochia ei galben-aprins, cu o fundă galbenă în păr. (Nu fusese pe terenul central în timpul semifinalei contra lui Arthur Ashe din cauza accidentării la mușchii abdominali. A urmărit meciul la televizor în timp ce se recupera în cadă.) După o încălzire ușoară, Newk și cu mine am început să jucăm serios.

Am un respect enorm pentru John, ca om și ca jucător. A fost un campion inteligent. Avea întotdeauna un plan pentru a câștiga partida. Ca adversar al său, știai întotdeauna că se gândise mult și bine la modul în care avea să-ți exploateze slăbiciunile.

Controla jocul cu serviciile și forehandurile sale precise și puternice – jurnalistul Bud Collins le-a denumit „forehanduri-bici" – și avea un voleu extraordinar. Punea întotdeauna o presiune extremă pe adversar să returneze mingile. Avea o forță fantastică și un smash ucigător. Și reverul său era formidabil, deși nu era atât de eficient precum restul loviturilor sale.

Strategia lui John a devenit imediat evidentă. Nu avea să joace jocul său rapid obișnuit, deoarece mă descurcam bine cu viteza. În schimb, își tăia retururile și trimitea loburi înalte și adânci, peste capul meu, loburi defensive, pentru a mă împiedica să intru în ritm și a mă face să mă întorc și să alerg bezmetic pe teren. Smash-urile precise de deasupra capului mi-au permis să câștig primul set cu 6-4, însă acest scor nu reflecta prea bine intensitatea confruntării. Newk l-a câștigat pe al doilea cu 7-5, după ce aceleași smash-uri care-mi permiseseră să câștig primul set au dat greș. Cu câte un set pentru fiecare, partida putea fi a oricui și spectatorii erau fascinați de jocul nostru de-a șoarecele și pisica. John a făcut break pe serviciul meu și a ajuns să conducă cu 4-1 în al treilea set, iar faptul că nu era considerat favorit să câștige și jocul său entuziast l-au transformat în preferatul tribunelor. Nu am fost intimidat. Aceasta era scena mea și nu aveam nicio intenție să-mi uit replicile. Mi-am recuperat serviciul și smash-urile și am preluat din nou inițiativa. Profitam de loburile lui Newk și trimiteam ași foarte puternici. Serviciul meu era perfect. Am câștigat următoarele cinci game-uri și am preluat conducerea cu două seturi la unul.

Privind în urmă, pot identifica exact momentul decisiv care mi-a permis să câștig cel de-al treilea set, cel crucial, precum și meciul și trofeul de la

Wimbledon. John conducea cu patru game-uri la două și avea serviciul. Ar fi fost extrem de greu pentru mine cu recuperez de la scorul de 2-5. Newk a lovit un forehand în diagonală, înspre dreapta mea. M-am întins după minge și el a fugit spre fileu pentru a intercepta orice retur aș fi putut să trimit. S-a îndreptat spre stânga, anticipând că, dacă voi reuși să ajung la minge, probabil voi trimite un rever în lungul liniei. Reacționând rapid, am realizat că se va aștepta să fac acest lucru, așa că am făcut exact opusul. Am trimis un slice jos, cu underspin, pe diagonală, lucru care l-a prins pe picior greșit. Părea că mingea nu are cum să treacă peste fileu și să aterizeze în terenul lui și totuși a făcut-o, plutind ușor prin aer, aproape paralel cu linia fileului. John a întins racheta, însă nu a ajuns. Mingea a aterizat la câțiva centimetri distanță de linia laterală din dreapta. Am fost uluit. Fără măcar să intenționez, reușisem o lovitură incredibilă. John a fost la fel de uluit și încrederea lui a avut de suferit. După câteva momente a făcut o dublă greșeală. Am terminat setul cu 6-4, cu un voleu puternic pe rever.

În al patrulea set, instinctul meu de ucigaș a intrat în acțiune. Am făcut break devreme pe serviciul lui John și am ajuns să conduc cu 2-0. Un moment memorabil a fost când am lovit un rever în lungul liniei, care a trecut la limită pe lângă John, deși acesta s-a aruncat, la propriu, cu tot corpul, după minge. S-a ridicat de pe jos cu o expresie exasperată, care s-a transformat într-un rânjet uriaș. Cred că realizase că ziua aceea îmi aparținea. Totuși, fiind un jucător atât de bun, John s-a redresat și a luptat până când a reușit să mă egaleze. Eram furios că nu sunt în stare să-i returnez serviciile. Poate că ar fi reușit să câștige, dacă unul dintre loburile sale nu ar fi ieșit cu

foarte puțin în afara terenului, însă nu a fost ziua lui norocoasă. La sfârșitul setului a trimis un voleu, apoi s-a așezat hotărât la fileu, cu picioarele bine înfipte în suprafața de joc, pregătit pentru orice retur aș fi reușit să lovesc. M-am relaxat, m-am concentrat asupra mingii, care, din nou, părea imensă și venea spre mine cu încetinitorul, și am câștigat punctul cu un rever în lungul liniei. Mingea finală a venit atunci când am transformat lobul obosit al lui John într-un smash victorios. Câștigasem meciul cu 6-4, 5-7, 6-4, 6-4, în două ore și 15 minute. Dintre toate victoriile mele la Wimbledon, aceasta a fost cea mai disputată.

John a acceptat cu grație înfrângerea. Mai târziu a rememorat incidentul din al patrulea set în autobiografia lui, *Newk: Life On and Of the Court*:

> Rod a returnat foarte bine cu un rever în lungul liniei, la mică înălțime, pe care l-am prins cu un voleu excelent, puternic, trimis pe diagonală. Nu știam dacă va reuși să ajungă la minge, dar am presupus că o va face, pentru că era foarte rapid. A ajuns la minge, însă aceasta nu sărise prea sus și avea foarte puțin timp la dispoziție pentru a crea o lovitură câștigătoare. Acoperisem 99% din zona în care ar fi putut să trimisă trimită mingea și eram sigur că voi reuși să prind orice retur. Însă, desigur, Rod a găsit fix procentul pe care îl ignorasem. A trimis returul pe diagonală, în fața mea. Am plonjat după minge, însă unghiul era prea dificil. Mingea a mușcat un pic din linie și asta a fost tot.

După ce Ducele de Kent mi-a decernat trofeul și am primit cecul în valoare de 7 200 de dolari (ce

diferență față de premiile din era amatorilor!), am savurat o cupă de șampanie alături de George MacCall, John McDonald și soțiile lor la apartamentul nostru din Dolphin Square. Mary, normal, nu avea voie să bea alcool, așa că am fost fericit să beau eu și porția ei. Apoi, am îmbrăcat fracul și m-am îmbarcat în limuzina pentru Balul Wimbledon. Am dansat valsul ceremonial cu campioana probei de simplu feminin, britanica Ann Haydon-Jones, apoi am dansat foxtrot pe *Fly Me to the Moon**. Am fost terifiat în tot timpul valsului, deoarece știam că trebuie să țin un discurs, așa că mi-am spus că mi-aș putea calma nervii cu un pic de șampanie. Apoi un pic mai mult. Mi-e teamă că nu-mi mai amintesc aproape nimic din restul serii. Mi s-a spus că am reușit să țin discursul fără nicio bâlbâială. Îmi amintesc vag că eram într-o discotecă numită Raffles, cu piesa *Respect* a Arethei Franklin bubuind în difuzoare, îmi amintesc că Mary a purtat o lungă discuția cu Pat, soția lui Fred Stolle, despre ce nume îi vom da copilului nostru. Una dintre ele a sugerat numele „Slammer" și cealaltă „Forest", deoarece copilul ar fi trebuit să se nască în ultima zi a US Open, jucat la Forest Hills. Eu am declarat că nu exclud niciun nume, cu excepția „Drop Shot", pentru că aveam deja un câine botezat așa.

Dacă mi-a spus cineva că, după ce câștigasem Australian Open, French Open și Wimbledon, o victorie la US Open peste două luni ar fi însemnat un al doilea Mare Șlem, iertați-mă, dar nu-mi amintesc. Ce îmi *amintesc* este că m-am trezit în dimineața următoare în cadă, ametit și cu gura uscată, încă

---

* *Fly Me to the Moon*, intitulată inițial *In Other Words*, este o melodie compusă, în 1954, de Bart Howard și interpretată de Kaye Ballard. În 1964, Frank Sinatra a înregistrat o altă versiune a melodiei (n.t.).

purtând fracul. O auzeam pe dârza mea protectoare, Mary, preluând apeluri telefonice de la reporteri din toată lumea, amânându-i până când reușeam eu să-mi recapăt mințile zăpăcite și mahmure. Le spunea: „Nu este aici. Să văd dacă s-a întors... nu, e încă plecat. Se va întoarce în curând". Și când spunea că nu eram acolo, spunea adevărul.

Unul dintre reporteri, Rex Bellamy de la *The Times*, a scris un rezumat grăitor al acelui Wimbledon memorabil. Printre altele, a remarcat că: „Wimbledon a fost dominat de mulțimi imense, profituri-record și, în proba de simplu masculin, de cel mai înalt nivel de joc pe care l-a cunoscut vreodată acest campionat...". Bellamy a notat că finala disputată de mine și de Newk a fost prima din ultimii cinci ani care a ajuns la patru seturi și a spus că a fost cea mai bună finală jucată de mult mai multă vreme. A scris că jocul lui John a fost un triumf al strategiei și tacticii. Compatriotul meu, a spus Bellamy, își variase cu pricepere jocul și mă ținuse într-o stare de nesiguranță continuă cu loburile și loviturile în unghi. Newk nu prea a trimis lovituri rapide pentru voleul meu, care, spunea Bellamy, era una dintre loviturile mele preferate. A notat că, în această partidă, rareori am putut să-l alerg pe Newk după cum doream, „însă reflexele lui rapide și jocul de picioare au fost extraordinare și reverul său, plesnind ca o lovitură de bici, a fost dificil de citit". Însă, mai important, îmi elevasem jocul în finală, transformând dezavantajele în avantaje. „Laver a jucat niște lovituri minunate, printre care două passing-shoturi memorabile cu forehandul, prima controlată delicat, deși nu avea niciun drept logic de a fi nicăieri în apropierea mingii, a doua un drive cu toată forța, ca răspuns la un smash

trimis cu tot atâta putere. E posibil să treacă mult timp până când vom vedea un campion de această talie din nou."

Abia am avut timp să o îmbrățișez pe Mary, că telefonul nostru a și început să sune. Mark McCormack, agentul meu și președinte al International Management Group, și președinții lui executivi, Jay Lafave și Dick Alford, sunau ca să mă anunțe că primeau oferte de la companii care doreau să mă plătească pentru a le promova produsele. Acest lucru arăta cât de departe ajunsese tenisul în doar câțiva ani. În 1966, când eram profesionist, aceste organizații nici nu voiau să audă de mine. În Statele Unite, în epoca openurilor, tenisul era la fel de popular și se bucura de aceeași credibilitate precum fotbalul american și baseballul, așa că se transformase într-o mare afacere. După ce mă luaseră pe mine drept client, IMG semnaseră contracte și cu Newk, Margaret Court, Evonne Goolagong și Roger Taylor.

Mă bucuram să am compania IMG de partea mea. În trecut, fusesem păcălit de companii ale căror produse le promovasem, însă, când a venit vremea să mă plătească pentru că-mi folosiseră numele, imaginea și timpul, acești escroci dispăruseră. Acest lucru nu avea cum să se întâmple cu Mark, Jay și Dick alături de mine. De asemenea, aveam nevoie de ei pentru că, sincer, nu-mi făcea plăcere să mă vând potențialilor sponsori. Mary îmi fusese un ajutor de încredere după ce ne căsătoriserăm, urmărea promovările și aparițiile mele publice și se asigura că sunt plătit corect. Însă, în 1969, un an de cotitură, aveam nevoie de profesioniști.

Înainte să semnez cu IMG, veniturile mele anuale pe lângă câștigurile din tenis erau de 25 000 de dolari. În 1969 ajunsesem la 50 000 de dolari. Mark m-a

asigurat că, dacă voi reuși să câștig Marele Șlem, voi deveni o propunere chiar și mai atrăgătoare pentru noile companii care doreau să se asocieze cu mine și, de aceea, voi putea să cer și să primesc sume mai mari de la sponsorii mei existenți. Ca de obicei, IMG avea dreptate. Iată un exemplu: în 1966 am încheiat un contract cu un mic producător de încălțăminte din New England care producea și vindea pantofi de tenis care îmi purtau numele. Am fost răsplătit cu suma de 1 000 de dolari, plus o bonificație de 2,5% din prețul de vânzare al fiecărei perechi de pantofi vândute. Din cauză că producătorul nu făcea o publicitate eficientă pantofilor, cecul meu lunar ajungea să aibă valori de, să spunem, 7,50 dolari. IMG m-a salvat din acel contract prost și m-a pus în legătură cu o micuță companie pe nume Adidas.

De asemenea, IMG a jucat un rol important în organizarea acordurilor de promovare a rachetelor în diverse părți ale lumii. În Australia, foloseam și promovam o rachetă din lemn Dunlop, în Europa o rachetă de lemn Donney. În Statele Unite, în anii care au urmat, am jucat cu o rachetă din aluminiu Chemold. Acest lucru s-a întâmplat atunci când au apărut rachetele din metal. Înainte de asta, rachetele din lemn erau singura soluție. Deși jucători precum Clark Graebner, Rosie Casals și Billie Jean King erau susținători ai rachetelor de metal și-și atribuiau victoriile faptului că le foloseau, iar Pancho Gonzales îmi spusese că poate lovi mingea mai tare și cu mai puțin efort cu racheta din aluminiu Spalding, eu nu eram convins. După ce realizasem atât de multe cu rachetele de lemn, de ce să schimb formula câștigătoare? Eram și încă sunt atașat de rachetele din lemn și sunt fericit că am crescut folosindu-le,

deoarece te învață cât de importantă este coordonarea. Cu o rachetă din lemn, dacă nu-ți pregătești perfect lovitura —să anticipezi unde va fi adversarul, pentru a ajunge în poziția perfectă, să rotești brațul corect pentru a lovi *prin* minge, cu o întoarcere completă a umărului —, aceasta nu va avea viteză, așa că nu aveai de ales și trebuia să te antrenezi mult pentru sincronizare perfectă. Când mingea era lovită cu centrul rachetei, viteza creștea cu până la 25-30 de kilometri pe oră. Coordonarea era ingredientul de bază al jocului meu. Eram sceptic atunci când susținătorii metalului spuneau că rachetele de lemn vor dispărea în mai puțin de un deceniu. După câțiva ani, după ce au fost rezolvate probleme inițiale de design, am jucat și eu cu o rachetă de metal, însă în 1969, cu US Open bătând la ușă și un Mare Șlem de câștigat, am rămas la rachetele de lemn.

În 1969 totul era în favoarea mea. Câștigasem deja trei turnee majore și alte câteva turnee pe lângă ele. Cu toate acestea, forma mea bună era o armă cu două tăișuri, pentru că mi-ar fi plăcut să ies din primele tururi ale acestor evenimente minore, pentru a mai putea petrece câteva zile acasă, alături de Mary. Ea avea nevoie de un soț care să o sprijine, să o ajute cu greutățile sarcinii. Știam că locul meu era alături de ea, însă eram angajat prin contract să particip la toate acele turnee și trebuia să le duc pe toate la bun sfârșit. Între timp, jurnaliștii s-au scărpinat în cap, întrebându-se ce anume mă făcea să câștig așa de des. Eliot Asinof, de la *The New York Times Magazine*, a avut o idee bună, însă un pic cam trasă de păr. Un câștigător, a scris Asinof, are nevoie de o combinație specială de abilități și o atitudine „care provine din însuși sufletul unui om". Aveam la dispoziție și

foloseam un sortiment întreg de lovituri excelente și câștigătoare, însă și ceilalți profesioniști făceau la fel. În orice moment, oricare dintre noi avea la dispoziție abilitățile necesare pentru a câștiga, deși unii dintre noi se pricepeau mai bine la serviciu sau la lovituri de deasupra capului, în timp ce alții, mai bine la rever sau la voleu. Cheia, a meditat Asinof, era în „celălalt factor, factorul ascuns, ingredientul inexplicabil și mistic care consolidează talentul, permițându-i unui jucător să-și pună laolaltă toate abilitățile, meci după meci. Este factorul care controlează reacția infinit de delicată dintre creier și echilibrul simțurilor, cel care le permite să trimită o lovitură fix pe linia de fund, și nu cu câțiva centimetri în afara terenului". Tenisul, a arătat el, destul de corect, era un joc al centimetrilor și cine controla acei centimetri cruciali controla terenul.

Când am ieșit pe teren la Forest Hills, New York, în prima rundă a US Open din ultima săptămână a lunii august, câștigasem 23 de meciuri la rând, începând cu victoria din primul tur de la Wimbledon împotriva lui Nicola Pietrangeli. Ultima persoană care mă bătuse fusese John Newcombe, la turneul Queen's Club, cu trei luni mai înainte. Mi-era teamă că șirul de victorii, fără precedent în cariera mea, urma să se termine în curând, așa cum se întâmplă mereu, și că norocul meu se va încheia tocmai la US Open, la West Side Tennis Club din Forest Hills. Totuși, dacă alegerea era între a fi sau nu în formă, nu știu pe nimeni care să aleagă a doua variantă și, dacă forma este importantă cu adevărat, atunci urma să am o șansă bună în ultimul turneu major al anului.

Cu toate acestea, principala mea grijă era Mary. Eram în cealaltă parte a continentului, la New York, însă inima îmi rămăsese acasă, cu ea, în California.

Mi-am dat seama că grija mea pentru sarcina lui Mary m-a împiedicat să mă gândesc prea mult la US Open și mi-am permis să obțin Marele Șlem. Am vorbit la telefon în fiecare zi. Un alt lucru care m-a ajutat să mă concentrez a fost decizia de a nu mai fi atât de disponibil pentru reporteri, care mă căutau tot timpul să-mi pună întrebări despre Marele Șlem, și să mă feresc de verdictele și predicile analiștilor, care îți pot afecta încrederea dacă le dai voie. Așa că am fost foarte bucuros când Charlton Heston m-a invitat să stau în luxosul său apartament care ocupa ultimele trei etaje ale turnului zgârie-nori Tudor City din East River, de la ale cărui ferestre puteam admira complexul de clădiri ale Națiunilor Unite și care avea tavanul înalt, mobilier și piese de artă superbe și un frigider bine aprovizionat cu fripturi, ouă, suc proaspăt de portocale și bere. Am putut să mă relaxez acolo și să-l folosesc ca sediu în Manhattan atât timp cât am rămas în turneu. Devenisem bun prieten cu Chuck, care era pasionat de tenis, în Los Angeles. El mai era prieten și cu John McDonald, un neozeelandez care jucase în Cupa Davis și care avea să-mi fie gardă personală și asistent pe tot parcursul US Open. Era destul loc în apartament și pentru John. Seara invitam prieteni la cină sau doar ne relaxam uitându-ne la televizor sau ascultând discuri cu Aretha Franklin, Dave Brubeck și Jose Feliciano în timp ce eu desfășuram și înfășuram la loc bandajele de pe mânerele rachetelor mele, cel mai apropiat lucru de un tic nervos pe care îl aveam. În prezent, John McDonald se luptă cu o boală grea, așa că aș vrea să știe ce rol important a jucat în victoria mea de la US Open. Charlton Heston nu mai este printre noi, însă amabilitatea cu care mi-a permis să mă refugiez în apartamentul său a fost un dar de la

Dumnezeu. Chuck este renumit pentru rolurile sale eroice, cum ar fi Ben Hur, Moise sau generalul Charles Gordon, iar generozitatea de care a dat dovadă în 1969 l-a transformat în eroul meu.

Când am intrat pe teren pentru a juca împotriva mexicanului Luis Garcia în primul meci al openului, eram împăcat cu mine însumi. L-am bătut pe tânărul Garcia, apoi pe chilienii Jaime Pinto-Bravo și Jaime Fillol, fără a pierde niciun set. Dennis Ralston, pe care l-am întâlnit în al patrulea meci, a fost o cu totul altă poveste, un semnal clar de avertizare care mi-a arătat că nu aveam cum să câștig turneul așa de ușor. Dennis, care îmi mai dăduse de furcă în trecut, dar care nu mă bătuse niciodată, a pierdut primul set și apoi, jucând cel mai bun tenis pe care îl văzusem vreodată din partea lui, le-a câștigat pe următoarele două. Cei 10 000 de spectatori de la Forest Hills în acea minunat de însorită după-amiază și-au iertat compatriotul pentru performanțele dezamăgitoare din Cupa Davis și l-au aclamat cu entuziasm. Ovațiile lor erau și mai extatice atunci când am reintrat în joc, după ce am făcut schimb de terenuri. Când mă așezam eu pe poziție, tăcerea era asurzitoare și privirile spectatorilor erau otrăvite, așa că nu aveam nicio îndoială că nu eram în grațiile publicului. Pentru a neutraliza susținerea mulțimii, am folosit vechiul truc al lui Harry Hopman și încercam să mă așez în poziție pe linia de fund odată cu Dennis. Așa puteam să absorb aclamațiile care îi erau adresate. Nimeni nu huiduia, de teamă ca Ralston să nu creadă că el era ținta.

L-am bătut pe Ralston în cinci seturi, 6-4, 4-6, 4-6, 6-2, 6-3. A cedat în fața presiunii mele constante în al patrulea set, iar limbajul corporal abătut din al cincilea set mi-a arătat că rezistența lui galantă se

terminase și că îl copleșisem. Australienii sunt mereu uniți, iar Emmo și Fred Stolle au jucat un rol în victoria mea împotriva lui Dennis din acea zi. Au venit să mă viziteze în vestiar, în pauza de 10 minute de după al treilea set, și mi-au spus să arunc mingea mai sus când servesc, deoarece multe dintre serviciile mele din acea zi ajungeau în fileu. Sfatul lor a fost foarte bun.

După meciul cu Dennis, cerurile s-au deschis deasupra orașului New York și, timp de 48 de ore, a plouat cu găleata. Terenurile de la West Side Tennis Club s-au transformat într-o mlaștină. Organizatorii acestui prestigios turneu nu erau pregătiți pentru așa ceva. Cele câteva prelate subțiri pe care le aveau nu puteau proteja suprafețele de joc, care, din cauza faptului că gazonul nu creștea decât în petice rare pe sol, s-au transformat într-un noroi cleios și nu erau deloc potrivite pentru joc. Pentru următoarele două zile și jumătate, în timp ce așteptam ca potopul să se termine, m-am antrenat pe terenurile interioare, am făcut exerciții fizice și am făcut băi calde cu săruri Epsom în sala de gimnastică a New York Athletic Club.

Ne apropiam de sfârșitul turneului, iar calitatea adversarilor mei demonstra acest lucru. În sfertul de finală împotriva vechiului meu prieten și adversar de moarte Roy Emerson nu am reușit să-mi intru în ritm și am început prea lent. Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, Emmo câștigase deja primul set cu 6-4 pe un teren care era încă îmbibat cu apă, ceea ce făcea mingile grele și ude. Apoi, Emmo a făcut break pe serviciul meu la începutul celui de-al doilea set. Am încercat să mă concentrez și să îmi revin, să o iau mai încet, să fac bine lucrurile mici, de exemplu să nu scap mingea din ochi și să o lovesc corect, să respir egal, să trimit servele cu precizie, să returnez, pur și simplu,

peste fileu tot ce trimitea el spre mine, fără a încerca lovituri câștigătoare, să lovesc decisiv pe al doilea serviciu... toate lucrurile care funcționează sigur.

Oricât de alunecos era terenul, mă mișcam rapid, mai repede decât Emmo, așa că am reușit să-mi croiesc drum înapoi în meci. Am câștigat al doilea set cu 8-6 și al treilea cu 13-11, profitând și de un pic de noroc. Roy a lovit un passing-shot cu forehandul și arbitrul de linie l-a declarat afară, deși el credea că a fost în teren. Egalitate de puncte. După aceea am lovit la rândul meu două passing-shoturi pe forehand pe care nu le-a putut returna. În meciul împotriva lui Ralston am văzut momentul în care Denny a lăsat umerii să-i cadă. Emmo nu avea cum să se dea vreodată bătut, chiar dacă știa că trebuie să joace până la capăt împotriva unui specialist în meciurile de cinci seturi. Atunci când servea, Emmo avea un mod de a-și trage piciorul din spate care eroda linia de fund atât de mult, încât nu a trecut mult timp până când nu a mai rămas niciun loc solid din care să servească. Din această cauză, a început să alunece cu piciorul din spate pe noroi când alerga la fileu, după ce servea. Când a fost rândul meu să servesc din capătul de teren distrus de Roy, nu am avut aceleași probleme din simplul motiv că eu nu îmi trăgeam piciorul. Conduceam cu 5 la 4 în al patrulea set și serveam pentru meci când l-am surprins pe Emmo cu primul lob cu topspin din acea partidă. Încă fugea spre fileu când mingea descria un arc peste capul său. Din cauza terenului alunecos, Roy nu a putut să se oprească și să se întoarcă pentru a fugi după minge. Și nici măcar nu a încercat, doar a continuat să fugă spre fileu, cu mâna întinsă spre mine și arborând zâmbetul său celebru, care-i dezvelea dinții de aur.

Pe drum spre înfruntarea noastră din semifinală, serviciul parcă lovit cu barosul al lui Arthur Ashe îl ajutase să-i bată convingător pe Manuel Santana și pe Mușchi Rosewall, așadar era în formă. Și, normal, în meciul nostru, mulțimea avea să-l susțină. Cum finala depindea de rezultatul acestui meci, nu aveam nevoie de alte stimulente pentru a-l bate pe Arthur, însă aveam ceva de dovedit împotriva lui, deoarece declarase că a sosit timpul ca jucătorii din vechea generație, ca mine și ca Mușchi, să se retragă și să facă loc pentru el și contemporanii lui, Newk, Rochey și Tom Okker. Eu, unul, nu aveam de gând să ies încă din scenă pentru nimeni și eram hotărât să-i arăt lui Arthur că un tip ca mine încă mai avea multe de arătat. Nu avea să fie o sarcină ușoară.

După ce am ieșit pe teren deodată cu Arthur, pentru a putea să mă scald în aclamațiile suporterilor lui americani, care compuneau majoritatea publicului, el a intrat imediat în acțiune, la fel cum a făcut întotdeauna. Serviciul lui dinamic mă ținea în defensivă și, la 5-4 pentru el, servea pentru primul set. Atunci, lipsa de experiență a lui Arthur i-a jucat o festă. În loc să rămână calm și să trimită o servă precisă și câștigătoare, a încercat să lovească un as și mingea a ieșit din teren. Al doilea serviciu, mai lent, a fost pradă ușoară. Am făcut ce făceam de obicei, am returnat mingea ferm, însă sigur, trimițând înapoi tot ce arunca peste fileu, punând presiune pe el să încerce lovituri câștigătoare. Tăiam mingile direct pe mijlocul terenului, lăsându-l fără unghiurile largi de care avea nevoie pentru puternicele lui lovituri decisive.

Primul set era al meu, 8-6, apoi l-am câștigat pe al doilea cu un scor mai bun, 6-3. Totuși, în al treilea set,

Arthur a dat dovadă de abilitățile și tenacitatea care l-au făcut un jucător mult mai bun în anii următori decât a fost în 1969. După ce a ajuns la 3-0, l-am egalat, apoi am rămas la egalitate până când s-a lăsat seara și jocul a fost întrerupt până a doua zi, la 12-12. Am ieșit de pe teren pierduți în gânduri. Expresia îngrijorată a lui Arthur mi-a arătat că nu avea să doarmă prea bine în acea noapte. Arthur știa ce avea de făcut: să câștige al treilea set de dimineață, apoi să ducă meciul până la cinci seturi. Dar și eu știam ce are el de făcut, așa că mi-am propus să-l atac încă de la început, să câștig următoarele două game-uri, al patrulea set și meciul.

Nu pot nega că eram și eu nervos și că nu aveam nicio intenție de a mă culca devreme, pentru a avea timp să mă gândesc la ceea ce avea să aducă ziua următoare și să risc să am insomnii. Pentru a mă ajuta cu somnul, John McDonald m-a dus la un bar denumit Press Box, cu câțiva prieteni. Am mâncat niște delicatese și am băut două beri. Când am pus capul în pernă, cândva după ora 23, am dormit ca un prunc și m-am trezit proaspăt, relaxat, pregătit de acțiune. Când am reluat meciul dimineață, Arthur părea nedormit. Un alt lucru în favoarea mea era faptul că el servea primul. Să ai serviciul după ce un meci a fost întrerupt nu este niciodată ușor, deoarece nu ai timp să te încălzești și să recapeți coordonarea mână-ochi. De aceea, după ce am câștigat când s-a dat cu banul, am ales să primesc, ceea ce mi-a dat o șansă bună de a face break pe serviciul adversarului. Și exact asta am făcut. Apoi am câștigat pe serviciul meu și l-am învins pe Arthur în trei seturi. Eram în finală.

Acestea erau veștile bune. Vestea proastă era că urma să joc împotriva lui Tony Roche, care era într-o

formă extraordinară și era nerăbdător să se răzbune pentru înfrângerea suferită în semifinala Australian Open din ianuarie din cauza unei decizii pe care o va considera nedreaptă până în ultima lui zi. Nu mă puteam abține să nu mă gândesc la lucrurile pe care le aveam în comun cu Tony, care a fost și încă este un bun prieten: și el provenea dintr-un orășel din partea rurală a Australiei, și tatăl lui fusese măcelar. Mi-am adus din nou aminte cum Ken Rosewall i-a „furat" Marele Șlem prietenului și partenerului său de dublu Lew Hoad la campionatul SUA din 1956. Temerea mea că prietenul meu Roy Emerson avea să-mi facă același lucru în finala turneului major din SUA din 1962 s-a dovedit neîntemeiată, însă acum mă întrebam dacă nu cumva un alt prieten mă va opri în drumul spre al doilea Mare Șlem. Însă am alungat aceste temeri din minte. Acest meci avea să fie câștigat de jucătorul mai bun din acea zi și nimic din ce se întâmplase cu șapte sau cu treisprezece ani în urmă nu avea nicio influență asupra partidei.

Finala a fost amânată o zi, până luni, pe 8 septembrie, când ploile s-au mai potolit. Acum ploua mărunt, în loc să toarne cu găleata. Așteptând să vedem o rază de soare printre norii purpurii de deasupra New Yorkului, Tony și cu mine stăteam tensionați unul lângă altul în vestiar, îmbrăcați și pregătiți de joc. Afară, în tribune, 4 000 de newyorkezi temerari se îngrămădeau sub umbrele. Eu eram mai nervos decât de obicei, deoarece Mary trebuia să nască pe 7 septembrie, cu o zi înainte de finală, însă, deocamdată, bebelușul nostru nu dădea niciun semn că vrea să-și facă apariția. Credeți-mă că, pe măsură ce trecea timpul, benzile din piele cu care-mi înfășuram mânerul rachetei au avut multă treabă.

Stând împreună, doar doi buni prieteni, înconjurați de fotografiile înrămate ale tuturor bărbaților care câștigaseră finala de simplu masculin a campionatului SUA, inclusiv o poză cu mine din 1962, am pierdut timpul discutând cu reporterii, cărora li s-a permis să ni se alăture. L-am auzit pe Tony spunând următoarele:

> Rod a jucat cu mine într-unul dintre ultimele sale meciuri de amatori, în 1962, când eu eram doar un puști necopt. I-am dat un pic de furcă, [însă] el avea alte lucruri de făcut. Urma Cupa Davis și el se pregătea să devină profesionist. Era unul dintre eroii mei, stângaci și băiat de la țară, ca și mine. Speram că va câștiga Marele Șlem [în 1962]. Am aflat despre victoria lui la televizor, în Wagga Wagga. Apoi am citit în ziare, câteva zile mai târziu. Dura ceva până când ziarele din Sydney ajungeau în Tarcutta. E un pic diferit pentru noi, acum. Am avut o șansă să îl opresc [la Australian Open, în Brisbane, la începutul anului] și aș fi putut să o fac dacă nu ar fi fost o decizie incorectă a arbitrului. Nu voi uita niciodată acea decizie.

Deși era rupt de oboseală după ce îl bătuse pe Newk într-un meci de 169 de minute, cu două zile mai înainte, și eu eram proaspăt ca roua dimineții prin comparație cu el, deoarece îmi luase foarte puțin să termin meciul cu Arthur Ashe, Tony radia calm și încredere și avea tot dreptul să o facă. În acel an mă bătuse de cinci ori în opt partide.

Am folosit ultimele monede din buzunar pentru a o suna pe Mary de la un telefon public. Se simțea bine, însă, la fel ca mine, se întreba de ce întârzie nașterea.

„Cu norocul meu", a râs ea, „o să intru în durerile facerii când începe meciul tău la televizor."

Ora prânzului trecuse de mult când Rochey și cu mine am ieșit pe teren, care era ud, alunecos și lent. De dimineață, un elicopter a zburat la joasă înălțime deasupra terenului pentru a încerca să-l usuce, însă elicea elicopterului a reușit doar să ridice mai multă apă la suprafață și să-l facă și mai umed. Un meci atât de important nu ar fi avut loc în asemenea condiții în ziua de astăzi. Totuși eram încrezător în faptul că mă voi descurca pe suprafața noroioasă mai bine decât Tony, deoarece ca profesionist jucasem de multe ori pe suprafețe mult mai rele, câmpuri noroioase și arene de lupte cu tauri acoperite de apă, unde luai cu tine și un bulgăre de nămol când ridicai piciorul de pe pământ, în timp ce Rochey era nou-sosit în rândul profesioniștilor și își petrecuse cea mai mare parte a carierei jucând pe terenuri imaculate, perfect întreținute. Ca o măsură de precauție, totuși, înainte să începem, l-am abordat pe arbitrul întâlnirii, Billy Talbert, și l-am întrebat: „Dacă încep să alunec, pot să port pantofii cu crampoane?". El mi-a răspuns: „N-ai decât. Este ultimul meci al turneului, așa că nu contează dacă distrugi suprafața de joc". Crampoanele aveau o lungime de 9,5 milimetri, însă, spre deosebire de crampoanele ascuțite pentru pantofii de alergat, capetele acestora fuseseră tăiate pentru a fi boante, așa că, dacă era necesar să le port, cu siguranță aveam să sap șanțuri în teren. Am început meciul purtând pantofii mei normali, încercând să văd dacă pot juca așa pe noroi.

Ar fi trebuit să câștig primul set, însă am meritat să îl pierd. Și, de pierdut, l-am pierdut. După ce am alunecat pe tot terenul, serveam pentru set la 5-3. Tony a făcut break cu un rever magnific, pe care nu

am reușit să-l ajung pe suprafața alunecoasă. L-am întrebat pe arbitru: „Pot să-mi pun crampoanele?". Văzând că aceste condiții îmi afectau jocul, Talbert și-a dat aprobarea. Tony a ales să nu-și pună crampoanele, deoarece făcuse întindere la mușchiul unei coapse în semifinala împotriva lui Newk și era îngrijorat că opririle bruște și zguduitoare cu pantofii cu crampoane i-ar putea agrava accidentarea și i-ar putea provoca crampe. Deși mă mișcam bine pe teren datorită crampoanelor, suprafața era atât de îmbibată cu apă și răscolită, încât picioarele mele încă alunecau în toate direcțiile atunci când nu ar fi trebuit să o facă. Rochey a câștigat primul set cu 9-7. Făcusem cinci duble greșeli, deși nu mai făcusem astfel de erori de foarte, foarte mult timp. În acel moment, Tony părea invincibil.

Știam că, atunci când porți crampoane, trebuie să ridici picioarele mai sus decât de obicei când te miști pe teren, deoarece, dacă încerci să aluneci ca să ajungi la o minge, ele își fac treaba, se înfig în sol și te pot opri brusc. Până la urmă, nu mi-a fost prea greu să mă obișnuiesc, lucru pentru care trebuie să-i mulțumesc lui Harry Hopman, la fel cum trebuie să o fac pentru multe alte lucruri. În zilele când jucam în Cupa Davis, ne obligase pe toți din echipă să ne antrenăm cu pantofii cu crampoane în picioare pentru cazul în care va trebui să le purtăm într-un meci important. Îmi amintesc cu claritate cum, înaintea unei serii de meciuri din Cupa Davis care s-au desfășurat la Kooyong, pe ploaie, Harry, unul dintre crezurile căruia a fost întotdeauna „fii pregătit", ne-a spus: „Puneți-vă crampoanele, luați cea mai veche rachetă pe care o aveți și veniți cu mine pe terenurile de antrenament, ieșim să ne udăm".

Tony a început al doilea set la fel cum îl terminase pe primul. În mare formă. A câștigat primul game pe serviciul propriu, apoi a condus cu 40-30 în al doilea game, pe serviciul meu, și se afla într-o poziție excelentă pentru a-și asigura câștigarea setului, ceea ce l-ar fi transformat și în favorit. În timp ce mă pregăteam să servesc din nou, Tony m-a oprit, ca să se pregătească pentru retur. Am profitat de acel moment ca să mă liniștesc și eu. *Trebuia* să-mi câștig serviciul. Tot meciul, precum și Marele Șlem, care, mărturisesc, era acum principala mea preocupare, depindea de acest serviciu. De obicei, după cum am mai explicat, încercam să servesc cu viteză medie și cu efect, pentru a fi sigur că mingea e în teren și adversarul meu e forțat să returneze. De această dată, am făcut cu totul altceva, un lucru neașteptat: am trimis o lovitură-bombă, cu efect în afară, către forehandul lui Tony. Abia dacă a reușit să aproprie racheta de minge. Pierduse șansa de a face break. Astfel de șanse vin rar și m-am asigurat că nu avea să mai primească încă una. Partida chiar a depins de acea minge. Am câștigat game-ul și, pe măsură ce am devenit tot mai sigur pe picioare, am început să lovesc mingea cu toată forța de care eram în stare. Tony nu se descurca cu presiunea pe care o exercitam. Am câștigat al doilea set cu 6-1.

Setul al treilea a început cu o întârziere de jumătate de oră, din cauza ploii. Când a fost reluat jocul, l-am câștigat cu 6-2. Simțeam că dețin controlul total. În finala turneului major al Statelor Unite din 1962, împotriva lui Roy Emerson, am avut emoții o vreme, apoi îmi revenisem. Cariera ca profesionist m-a oțelit și m-a făcut să nu ridic nicio clipă piciorul de pe grumazul lui Tony în al patrulea și, după cum s-a dovedit, ultimul set. Hop și Charlie ar fi fost mândri.

Crampoanele mi-au permis să mă poziționez mai bine pentru loburi mai eficiente și am lovit niște loburi de toată frumusețea în acea zi, în timp ce Tony a fost stânjenit de pantofii sport care i-au oferit prea puțină stabilitate pe iarba alunecoasă și pe noroi pentru a-mi contracara loviturile. A existat un mic moment de slăbiciune când serveam pentru set și meci la 5-2: am făcut vechea greșeală de a încerca să lovesc un smash câștigător când Tony a trimis un voleu lent cu forehandul, deși un răspuns simplu, fără niciun risc, ar fi fost la fel de bun, și am ratat. Serviciul următor a fost mai lent și plasat perfect, iar returul cu forehandul al lui Rochey a ieșit în afara terenului. Câștigasem finala US Open cu 7-9, 6-1, 6-2, 6-2, în 113 minute.

Am fugit la fileu ca să-i strâng mâna lui Tony, în timp ce publicul s-a ridicat în picioare și a aplaudat. Și atunci am încălcat o altă regulă a mea. Cuprins de euforie, am renunțat la demnitate și am sărit peste fileu. M-am simțit prostește chiar înainte să aterizez. Nu fusesem niciodată un lăudăros care îi râde în față adversarului dezamăgit sărbătorind ca un lunatic, însă exact asta am făcut atunci. Mi-am amintit cum mi-am învățat lecția când eram un tânăr necopt și nechibzuit de doar 19 ani, după ce l-am bătut pe Herbie Flam în Adelaide, în 1957, fericit pentru că reușisem să bat un jucător de talie mondială. Încercasem să sar peste fileu, însă mi-am prins piciorul în acesta, am căzut în față și m-am întins, umilit, pe teren. Din fericire, de această dată am reușit să trec peste fileu, însă îmi era rușine că mă dădusem în spectacol și că aș fi putut să par lipsit de respect față de Tony. Nu, lucrul cel mai bun pe care îl poate cineva face atunci când câștigă un meci, în special unul disputat, este să-i strângă mâna adversarului și să spună „Ai avut ghinion!" sau „Fac cinste".

Câștigasem al doilea Mare Șlem. Eram singurul jucător care reușise așa ceva. Îl câștigasem la șapte ani după primul, după ce fusesem exilat în sălbăticia circuitului profesionist. La conferința de presă de după meci mi-am anunțat decizia de a-i pune pe Mary și pe bebeluș (dacă era atât de amabil încât să-și facă, în sfârșit, apariția!) pe primul loc din acel moment înainte și să nu mai joc în turnee minore. „Iubesc tenisul, este viața mea. Însă și familia este la fel de importantă." Când reporterii mi-au spus că victoria la US Open din acel an a fost o provocare mai mare decât de obicei din cauza presiunii impuse de posibilitatea realizării Marelui Șlem, de sarcina lui Mary, de întârzierile și întreruperile cauzate de ploaie, de terenurile ude, de faptul că arbitrului de scaun i s-a stricat microfonul și, nu în cele din urmă, de calibrul adversarilor, am recunoscut că aveau dreptate. „Aceasta a fost, probabil, cea mai dură competiție în care am jucat." Lucru care a făcut victoria mult mai specială. Tony Roche, întotdeauna plin de fairplay, a declarat: „Racheta a fost în formă maximă și atunci când Rod este în formă nu prea îți rămân multe de făcut. A trimis lovituri câștigătoare în toate direcțiile. Joacă mai bine decât a făcut-o vreodată. Poate că cei 16 000 de dolari pe care i-a câștigat astăzi îl vor încetini un pic".

Ce aventură a fost acel an! Iar jucătorii minunați pe care i-am bătut pentru a câștiga Marele Șlem în 1969 au făcut aventura și mai frumoasă: Rochey și Newk, Mușchi Rosewall, Andres Gimeno, Emmo, Arthur Ashe, Fred Stolle, Tom Okker, Cliff Drysdale, Stan Smith, Dennis Ralston... campioni cu toții. Am câștigat 18 din cele 32 de campionate în care mă înscrisesem la simplu masculin, obținând 106 victorii și 14 înfrângeri. Pe lângă cele patru turnee de Mare Șlem,

câștigasem importantele turnee South African Open, din Ellis Park, Johannesburg, US Pro Championships din Boston, US Pro Indoor și Wembley British Indoor. Wimbledon fusese a patra finală consecutivă pe care o câștigasem. Am trecut prin multe, multe meciuri dure, disputate și am reușit cumva să o fac fie jucând bine, fie cu un dram de noroc. Gândiți-vă un pic: dacă aș fi pierdut *un singur meci* în toate acele turnee majore, nu ar mai fi existat un al doilea Mare Șlem. În total, în toate cele patru finale ale turneelor majore am pierdut doar două seturi. În acel an am câștigat 124 000 de dolari din premii, fiind primul jucător care a trecut de bariera de 100 000 de dolari pe an. Adrian Quist a spus, amabil, chiar dacă un pic exagerat, că dublul meu Mare Șlem este „în opinia mea, cea mai mare realizare sportivă a unui individ în istoria oricărui sport... Se pune întrebarea dacă Laver este cel mai mare jucător de tenis al tuturor timpurilor. Este aproape imposibil să compari jucătorii legendari din ere diferite, [însă] Laver are abilități naturale extraordinare, precum și capacitatea de a câștiga meciurile cele mai importante datorită faptului că nu cedează sub presiune. Toți campionii posedă talent și curaj, însă, ocazional, apare și câte un mare campion, care poate să joace cel mai bun tenis atunci când nervii se întind până la punctul de rupere. Laver este un astfel de jucător".

Toate bune și frumoase, inclusiv trofeul, premiul de 16 000 de dolari, conferința de presă, petrecerea pentru sărbătorirea victoriei pe care John McDonald o plănuia pentru acea seară în penthouse-ul lui Chuck Heston, cu șampanie Dom Pérignon trimisă de IMG... Însă nu uitasem de lucrul care conta cel mai mult în viața mea: Mary era bine? Eram tată? Am reușit să mă smulg din brațele mulțimii... Un telefon. Aveam

nevoie de un telefon. Rețineți, povestea aceasta se întâmpla cu mult înainte de apariția telefoanelor mobile. Am găsit un telefon public cu plată în spatele birourilor presei și am început să mă scotocesc în buzunare după o monedă. Atunci mi-am dat seama că folosisem ultima fisă înainte de meci. Aveam tot ce îmi puteam dori pe lume, însă tot ce îmi doream atunci era să vorbesc cu Mary, care era acasă, în cealaltă parte a Statelor Unite, și ca să fac acest lucru aveam nevoie de o monedă de zece cenți. Aveam 16 000 de dolari, însă nu și o fisă de telefon. Văzând că sunt cuprins de panică, unui reporter i s-a făcut milă de mine și mi-a împrumut o monedă. „Am de unde să ți-i dau înapoi", l-am asigurat, arătându-i cecul supradimensionat pe care tocmai îl câștigasem. Am format numărul, iar Mary mi-a spus că încă nu intrase în travaliu și că se simte foarte puternică și sănătoasă, dar și foarte, foarte mare și, a, da, foarte mândră de mine. I-am spus că voi fi în primul zbor spre California, dis-de-dimineață.

Mesajele de felicitare au venit din toată lumea. Printre ele, un mesaj de la Charlie Hollis, care mi-a dat fiori. M-a felicitat, apoi a adăugat: „Acum, fă-o din nou". Ăsta era Charlie. Nu m-aș fi așteptat la nimic altceva de la vechiul meu instructor militar.

Pe 30 septembrie, Clubul de tenis din Newport Beach a organizat o cină în onoarea mea, la care au participat câțiva oaspeți de vază: Emerson, Rosewall, Gimeno, Roche și Jack Kramer. Fiecare dintre ei s-a ridicat și a spus câteva cuvinte. Jack ne-a făcut să râdem atunci când a spus: „Când Rod are probleme în timpul unui meci, pur și simplu joacă mai bine. Câteodată mai și pierde. Din nefericire pentru mulți dintre noi, nu pierde niciodată când trebuie!".

Apoi mi-a fost decernat un frumos trofeu din argint. Nu m-am putut abține, ochii mi s-au umplut de lacrimi.

Din alt punct de vedere, știind foarte bine cât de capricioasă este faima, am fost ușor amuzat de nivelul de atenție care mi-a fost acordat după Marele Șlem. Veneau mesaje de felicitare din toată lumea și se părea că păduri întregi au fost doborâte pentru a fabrica hârtia pe care erau tipărite articolele despre mine. Pe 30 noiembrie, Eliot Asinof a publicat un reportaj lung în *The New York Times Magazine*. Teoria lui era că aparențele înșală: „Dacă nu ai auzit niciodată despre Rodney George Laver, prima impresia pe care ți-ar lăsa-o te-ar bulversa. Când iese pe teren cu cele trei rachete la subraț și vezi cât este de subțire, ca o zână, ai putea să crezi că este un băiat de mingi rătăcit, cu un mers rapid, mărunțel, cu vârfurile pantofilor întoarse unul spre celălalt. Este zvelt și ușor, cu umerii înguști și aplecați. Fața îi este copilăroasă și pistruiată și, când se întoarce, poți vedea, din profil, nasul ascuțit, proeminent, care îl face să semene cu o pasăre de pradă. Dacă arde soarele, poartă o pălărie australiană de tenis cu borurile largi, o chestie ponosită, albă, moale, pe care o ridică nepăsător de pe ochi, ca un adolescent, sau o trage ferm peste urechi, ca o bătrână doamnă într-o dimineață rece și ploioasă. Îți dai imediat seama că-și iubește pălăria... Într-adevăr, aspectul lui este întru totul straniu".

Asinof declară apoi că marii jucători de tenis ar fi trebuit să fie mari, suavi, dominanți, precum Bill Tilden, Budge sau Gonzales, apoi se întreba: „Ce face drăcușorul ăsta stângaci, cu părul roșu, pe aceleași terenuri cu cei mai buni profesioniști din lume?". Apoi a continuat el, „începe [să joace] și toată imaginea se schimbă. Corpul subțire devine dintr-odată un

arc pregătit să sară, picioarele par extraordinar de rezistente, musculoase, rapide. Și, mai presus de orice, este acel antebraț stâng: enorm, supradezvoltat, ca brațele lui Popeye. Îl observi imediat ce lovește mingea cu o plesnitură ca de bici, care creează un șuierat straniu. Nu te poți abține să nu reacționezi, este atât de rapid, atât de sălbatic, atât de exploziv; neîncrederea inițială se transformă în entuziasm când îl privești jucând". Asinof mi-a lăudat concentrarea și „ușurința" (care, aș putea adăuga, era rezultatul final al unor antrenamente nesfârșite, cu antrenori minunați, pe parcursul multor ani) și a observat că am tendința să vorbesc cu mine însumi în timpul meciului. „«Fii mai atent!», țipă atunci când mingea depășește linia terenului sau «Lovește mai sus!», când un smash se oprește în fileu. Vrea perfecțiune de la fiecare lovitură, până când, în cele din urmă, atinge ritmul corect, biciuind mingi în toate colțurile terenului cu o precizie magnifică. Atunci se complimentează pentru acuratețe: «O, da, așa mai vii de acasă!»."

În octombrie, influenta revistă *World Tennis* m-a denumit cel mai bun jucător de simplu masculin din lume, cu Rochey și Newk pe locurile doi, respectiv trei. Ken Rosewall, Fred Stolle și Roy Emerson erau și ei între primii zece. Acelea erau zilele de glorie ale tenisului australian. Și, dacă mă lăsam păcălit de adularea continuă, avea grijă tata să mă readucă cu picioarele pe pământ. Când a acceptat trofeul anual ABC-TV pentru „Sportivul australian al anului" în numele meu, a spus națiunii, în direct la televizor: „Rodney a fost mereu un jucător bun. Obișnuiam să jucăm pe terenul nostru de tenis, însă pe atunci nu Rodney era cel mai bun. Frații lui erau mai buni!".

14

Înapoi pe pământ

O cădere era oricând posibilă, poate chiar inevitabilă după incredibilul 1969. Fizic mă simțeam bine pentru un tip care se apropia de 30 de ani, însă știam că nu am cum să fiu la fel de abil acum pe cât eram la 20 de ani. În plus, începusem să sufăr de o durere supărătoare de spate, pe lângă enervantul cot al jucătorului de tenis, un alt semn al corpului în curs de îmbătrânire care se răzvrătea împotriva presiunii pe care o puneam asupra lui. Înainte și după fiecare meci, petreceam mult timp sub dușul fierbinte, pentru a-mi pune sângele în mișcare. Și nici nu sunt sigur că mintea mea mai era atât de concentrată asupra tenisului pe cât era înainte de al doilea Mare Șlem și pe cât ar fi trebuit să fie ca să pot concura la cel mai înalt nivel. Acum, mintea și inima îmi erau alături de Mary și de băiețelul nostru, Rick. Eram nehotărât. Eu eram cel care întrețineam familia și tenisul încă îmi aducea bucurii, însă nu-mi plăcea să petrec atât de mult timp departe de ei. Așa că am făcut un compromis. Mi-am îndeplinit obligațiile

profesionale cu vârf și îndesat, însă am încercat să nu mai fiu plecat la fel de mult pe cât fusesem în anii dinainte și să joc în mai puține turnee minore.

La începutul noului deceniu, organizațiile profesioniste au suferit o restructurare. După ce au decis că puterea și veniturile sunt cu atât mai mari cu cât suntem mai mulți, cele două grupuri de profesioniști, asociația NTL a lui George MacCall, din care făceam parte eu, și cea a lui Lamar Hunt, WCT, pentru care jucau Frumoșii Opt, au fuzionat în ianuarie 1970 sub denumirea WCT. Împreună, eram destul de puternici pentru a ne opune organizațiilor naționale și operatorilor de turnee care nu voiau să ne plătească banii pe care îi meritam. WCT a boicotat Australian Open și French Open în 1970, deoarece banii din premii erau prea puțini pentru ca participarea noastră să fie profitabilă. Oricât de mult iubeam Australia și oricât de mult îmi doream să-mi văd părinții, frații și prietenii din Queensland, mi-a părut bine că am putut să rămân în Statele Unite în ianuarie, alături de Mary și de Rick.

Împreună cu băieții din WCT, am concurat într-un turneu întins pe tot anul, de tip „câștigătorul ia tot", numit 10-City Classic. Urma să jucăm fiecare cu fiecare în 10 turnee diferite, jucate în 10 orașe din Statele Unite, din ianuarie și până în septembrie, programate între turneele majore și altele mai mici, fiecare dintre ele cu un premiu de 10 000 de dolari. Primul eveniment 10-City Classic a avut loc în New York, la Madison Square Garden, iar adversarul meu era Pancho Gonzales. În mod incredibil, la 41 de ani era încă unul dintre cei mai buni jucători din lume și a dovedit-o din nou împotriva mea. Aproape 15 000 de fani s-au înghesuit în tribune pentru a ne urmări.

După ce m-a bătut, mulțimea a înnebunit. Pancho a făcut pe placul publicului tot meciul, folosind dorința lor de a-l vedea câștigând drept combustibil. La un moment dat era atât de entuziasmat încât își urla propriul nume: „Ricardo!". Eram cumplit de dezamăgit de înfrângere, însă nu aveam decât admirație pentru Pancho, care continua să-l sfideze pe Zeul Timp. Când îi strângeam mâna, Marele meu Șlem părea să fi fost într-o altă viață.

În februarie am jucat într-un turneu al Asociației Internaționale a Jucătorilor de Tenis, la arena Spectrum din Philadelphia. Spre deosebire de openurile din Australia și Franța, premiul era destul de mare, totalizând 57 000 de dolari, din care 10 000 de dolari pentru câștigător. Au participat în jur de 64 de jucători. După ce organizatorii au anunțat că meciurile vor fi jucate conform regulilor VASSS, cu noul său sistem tie-break, Federația Internațională a Tenisului pe Iarbă (ILT) s-a opus și le-a comunicat că nu pot juca folosind aceste reguli. Nu ne-am lăsat intimidați și am folosit tie-breakul oricum. Spre deosebire de majoritatea adversarilor mei, eu mai jucasem în sistemul VASSS, în perioada de dinaintea openurilor, așa că i-am bătut pe Graham Stilwell din Marea Britanie, pe Emmo, pe dificilul român Ilie Năstase (zis și „Nasty" sau „Bufonul din București"), pe Dennis Ralston și pe Tony Roche pentru a băga în buzunar cei 10 000 de dolari. După aceea, până la Wimbledon, am jucat în turnee în Hollywood, Florida, Maryland, Los Angeles, la Royal Albert Hall în Londra și în White City, Sydney, unde l-am bătut pe Mușchi Newcombe într-o finală dură, în cinci seturi, la turneul Dunlop Open, precum și în Brisbane și Johannesburg. Veteranul jurnalist sportiv Pat Farrell de la ziarul

Australian era în public și i-a plăcut ce a văzut. A scris că, din punctul său de vedere, tenisul jucat în stilul Rosewall-Laver este cel mai frumos sport de pe planetă. „Unde altundeva mai puteți vedea lovituri precum cele ale lui Laver... acel smash furtunos din al patrulea set, lovit în timp ce cădea pe spate, totuși de neatins în timp ce fulgera pe lângă Rosewall? Sau acel uluitor retur cu voleul al lui Rosewall din al cincilea set, în timp ce se târa pe genunchi și se sprijinea într-un cot, cum de a putut să trimită o lovitură câștigătoare din această poziție?"

Pat a crezut că victoria mea a fost și mai specială din cauza faptului că aveam o zi proastă și jocul meu era „o harababură peticită și neorânduită de erori". Întotdeauna pedant în ceea ce privește comportamentul pe teren, Farrell mi-a lăudat calmul și a notat: „Laver nu are nimic de-a face cu acel tenis nătâng, strident, trăncănitor, transpirat.
Când lucrurile nu merg bine pentru el, se pare că minunatul nostru Rachetă își spune doar:
«Se presupune că ești un campion. Ar fi bine să-ți revii și să te comporți ca atare»". Ei bine, Pat, acesta era doar felul australian de a juca tenis, pe care Harry Hopman și Charlie Hollis mi-l insuflaseră mie și tuturor colegilor din generația mea.

După ce am pierdut al treilea set, Pat a crezut că Ken mă va bate și că, pentru prima dată de când venea el la meciurile mele, voi termina meciul înfrânt, însă, a spus el, am găsit o „sursă nesecată de energie" și am salvat victoria din ghearele înfrângerii în ultima clipă.

Normal, Farrell l-a lăudat și pe Rosewall și, făcând aluzie la felul în care și-a împiedicat prietenul și partenerul de dublu Lew Hoad să câștige Marele Șlem, l-a numit „acel metodic mic obstacol din calea

celor mari", apoi a notat că și el a recurs la cele mai profunde resurse de profesionalism, talent și curaj pentru a încerca să mă dărâme. „Era o mașinărie atât de eficientă, încât părea de neînvins la pauza dintre seturi, cu poziționările, retururile și modul incredibil în care gestiona partida. Urma să câștige, la fel de sigur pe cât răsăritul din ziua următoare. Și nimeni nu știa lucrul acesta mai bine decât Laver. Însă primul lucru pe care l-a făcut Laver atunci când meciul a fost reluat a fost acel lucru pe care îl fac marii maeștri când situația este fără speranță: a refuzat să intre în defensivă, a renunțat la loviturile sigure. L-a atacat pe Rosewall ca și cum el ar fi cel al cărui joc era bun, care deținea toate avantajele, care nu avea nicio grijă pe lume și nu se gândea decât la faptul că trebuia să câștige acest turneu și că el era singurul bărbat din lume care putea câștiga."

Pat a încheiat spunând că nu crezuse niciodată până atunci că un jucător care are o zi proastă va putea vreodată să-l bată pe Ken Rosewall, însă a realizat că cineva care refuza să se admită înfrânt avea întotdeauna o șansă. „[Laver] a rezistat, încercând lovituri incredibile după alte lovituri incredibile, până când l-a copleșit pe Rosewall și l-a lăsat la fel de epuizat și de descurajat pe cât ar fi trebuit să fie el însuși."

Un alt excelent jurnalist sportiv din Australia, Mike Gibson de la ziarul *Daily Telegraph* din Sydney, a scris că finala turneului Dunlop International i-a adus aminte de acele zile minunate când John Bromwich și „gentlemanul erou" al lui Charlie Hollis, Jack Crawford, erau în vârf de formă: „Zilele când tenisul însemna giretenie, schimburi de mingi lungi, talent. A fost un meci care a arătat multora dintre noi un joc pe care-l

uitasem. Le-a arătat multor tineri un sport despre care nici nu știau că există. Ne-a readus în fața ochilor zilele când linia de fund devenea subțire și uzată din cauza jucătorilor care fugeau dintr-o parte într-alta de-a lungul ei în loc să fie doar un punct de plecare spre fileu, după serviciu, ca alergătorii din blocstart. Ce păcat că unul dintre ei a trebuit să piardă...".

Dunlop Open a găzduit „Ziua lui Rod Laver", în cursul căreia fanii au avut intrarea liberă în White City pentru a mă vedea jucând un meci amical împotriva lui Newk și un altul, între Pancho și Frank Sedgman, urmate de o ceremonie care a sărbătorit dublul meu Mare Șlem. Am fost intervievat de Alan Clarkson de la *The Sydney Morning Herald*, căruia i-am spus că, după ce, în 1969, călătorisem mai mult de 100 000 de mile și jucasem tenis 38 de săptămâni din an, acum încercam să mai scurtez programul de joc. „Nu sunt acasă pe cât de des mi-aș dori să fiu. Am un fiu, Ricky, acum are cinci luni, și nu îmi place deloc să fiu plecat atât de mult." Clarkson le-a oferit cititorilor lui următoarea descriere: „Laver, ca om, este relativ același. Este încă la fel de australian precum pălăria lui ponosită, fără nicio urmă din acel accent american ușor de deprins pe care par să-l adopte mulți dintre sportivii noștri". Cuvintele lui Alan m-au făcut să mă simt bine, deoarece eram mândru să fiu australian și obosisem să mă apăr pentru faptul că trăiam în America. Realitatea era și încă este că America este locul unde se află interesele mele de familie și de afaceri.

Mary l-a lăsat pe Rick cu fiica ei, Ann Marie, și cu soțul acesteia, Kipp Bennett, și mi s-a alăturat în Africa de Sud, apoi, după turneu, am zburat în Australia pentru a ne vedea cu clanul și a pescui la Heron Island. Apoi m-am întors în SUA, pentru turneele din Dallas

și din Dayton, Ohio, apoi în Las Vegas la mijlocul lui mai, pentru turneul invitațional Howard Hughes Pro. Din nefericire, Howard Hughes* nu a părăsit refugiul său de la etajul opt al hotelului Desert Sands. Sunt sigur că drumurile noastre nu s-au încrucișat... cu excepția cazului în care a apărut deghizat la turneul care îi purta numele. În mod evident, premiul era considerabil. De fapt, la o sumă de 17 500 de dolari doar pentru câștigător, era cel mai mare premiu oferit până atunci pentru un eveniment de patru zile. Am reușit să îi înving pe nonconformistul sud-african Ray Moore, pe Fred Stolle și pe Emmo pentru a-mi rezerva un loc în finală împotriva lui Pancho. M-a bătut în patru seturi și m-a forțat să accept premiul pentru locul al doilea, de 7 500 de dolari. De fapt, dacă mă gândeam mai bine, Gonzales devenea tot mai bun pe măsură ce îmbătrânea... sau poate eu nu mai eram la fel de bun pe cât fusesem cândva? Din cauza unor astfel de gânduri, nu am bucurat când, imediat după turneul Howard Hughes, l-am bătut pe Tony Roche într-un meci din 10-City Classic și am încasat cecul câștigătorului, de 10 000 de dolari.

După ce s-au jucat toate meciurile din 10-City Classic, cei mai de succes patru jucători s-au înfruntat în semifinale la Madison Square Garden, în iunie, iar cei doi câștigători urmau să se întâlnească în finală, în septembrie. Tragerea la sorți a hotărât că trebuie să joc cu Pancho Gonzales într-o semifinală, iar în cealaltă Ken Rosewall se întâlnea cu Roy Emerson. Mi-am răzbunat recentele înfrângeri suferite în fața lui Pancho bătându-l pe charismaticul jucător în trei

---

* Howard Robard Hughes Jr. (1905–1976) a fost un celebru aviator, inginer, industriaș, producător, regizor de film și filantrop american și unul dintre cei mai bogați oameni din lume (n.t.).

seturi, 6-3, 6-3, 6-1. Mușchi l-a învins pe Emmo în cinci seturi și finala dintre noi a fost programată după Wimbledon, dar înainte de US Open.

Acea semifinală de 10-City Classic nu a fost singurul lucru pe care l-am câștigat în iunie 1970. Regina mi-a acordat titlul de Membru al Ordinului Imperiului Britanic pentru servicii aduse tenisului. Fantastic, mi-am spus, ce lucru minunat că pot câștiga o medalie atât de importantă pur și simplu jucând tenis, făcând ceea ce iubesc, singurul lucru pe care *puteam* să-l fac. Alți australieni care au primit aceeași onoare au fost portarul de test cricket Bert Oldfield, cântărețul de muzică country Slim Dusty, directorul Baletului australian, Peggy van Praagh, și compozitorul Peter Sculthorpe, niște companioni deloc de lepădat, dacă-mi permiteți să remarc. Angajamentele mele din tenis nu mi-au permis să mă prezint la ceremonia din Londra.

Deși profesioniștii nu avuseseră parte de Australian Open și de French Open în acel an, am descins cu toții la Londra în iulie, pentru căpșuni cu smântână și minunatul Wimbledon. Am fost în formă la turneul de la Queen's Club, unde l-am bătut pe Newk în finală. Înainte de primul meci de la Wimbledon, i-am spus reporterului Jim Webster: „Dacă pierd, pierd, însă nu am de gând să mă las bătut fără să fac tot posibilul să câștig. Este un turneu de tenis minunat și atmosfera este extraordinară. Unii jucători par să se teamă de acest loc. Au auzit atât de multe despre Wimbledon – toți spun «Trebuie să ajungi acolo!» – și, când ajung aici, sunt atât de nervoși încât nu sunt în stare să joace bine. Mie îmi place presiunea. Nu m-am simțit niciodată mai puternic, în toată viața mea, decât mă simt în acest moment".

Am ajuns până în al patrulea tur fără prea multe bătăi de cap și acolo m-am oprit. Britanicul Roger Taylor era un luptător, după cum a descoperit Bob Hewitt când a ieșit înfrânt din încăierarea lor din vestiare. Din fericire pentru mine, Roger s-a rezumat la a mă bate pe terenul de tenis într-un meci pe care l-a câștigat fără drept de apel, eliminându-mă din turneu. Avea minge de meci pe serviciul meu... și am trimis două mingi direct în fileu. Ce mod dezamăgitor de ieși din competiție! Aceasta a fost cea mai timpurie eliminare a mea de la Wimbledon de la cea din 1958. De fapt, ajunsesem în finala de la Wimbledon șase ani la rând. Taylor a fost eliminat în semifinală, la rândul lui, de Ken Rosewall, iar Kenny a fost bătut în finală de John Newcombe.

După ce ajunsesem pe vârful Everest al tenisului în anul dinainte, începeam să mă întreb dacă nu cumva îmi pierdusem pasiunea de a fi cel mai bun. Rezultatele mele relativ mediocre din 1970 vorbeau de la sine. Am avut niște victorii excelente în acel an și în multe meciuri am fost foarte în formă, însă știam că jocul meu nu mai era la fel și eram bătut de tipi pe care i-aș fi înfrânt fără probleme mai înainte. După ce am ieșit devreme de la Wimbledon, Mary a aruncat un pic de lumină asupra înfrângerii mele atunci când le-a spus reporterilor: „Ei bine, cel puțin acum putem merge să ne distrăm!". Și exact asta am făcut.

Premiul de consolare pentru că am ieșit devreme la Wimbledon a fost finala turneului 10-City Classic de la Madison Square Garden, când am jucat împotriva lui Mușchi Rosewall și l-am înfrânt în seturi consecutive, pentru a lua premiul de 35 000 de dolari. Iar cei 10 000 de spectatori au părut să se bucure de partidă, dacă era să mă iau după frecventele ovații în picioare de care am avut parte pe parcurs.

M-am pregătit pentru US Open cu victorii în National Tennis Classic din Louisville, Kentucky (unde l-am bătut pe Newk în finală), Rothmans Canadian Open în Toronto (în finală m-am răzbunat pe Roger Taylor pentru înfrângerea de la Wimbledon) și evenimentul Fort Worth Pros. În plus, Emmo și cu mine am avut performanțe bune ca echipă de dublu. Toate acestea au fost semne de bun augur pentru US Open.

Știți ce se spune despre socoteala de acasă? La Forest Hills, am ieșit în al patrulea tur, la fel cum făcusem la Wimbledon. A fost o mare dezamăgire. În 1969 câștigasem toate cele patru turnee majore, în 1970 nu am câștigat niciunul. Singurul lucru pozitiv pe care îl pot spune despre US Open, pe lângă victoriile ușoare împotriva australienilor Allan Stone și Ashley Cooper în primele tururi, este faptul că am fost bătut de cineva care se afla în cea mai bună formă a carierei lui. Dennis Ralston fusese mereu un jucător de clasă mondială, rapid, puternic și cu o gamă largă de lovituri. În cazul său, călcâiul lui Ahile era faptul că avea tendința să se descurajeze atunci când se confrunta cu o opoziție puternică. În meciurile noastre dinainte, realizasem că, dacă mențin presiunea asupra lui Dennis, voi câștiga. Nu și de această dată însă.

Am început rapid și am ajuns să conduc cu 5-1 în primul set. În mod normal, Dennis ar fi cedat inițiativa în această situație. Totuși în acea zi a reușit să egaleze la 6-6, a câștigat tie-breakul, apoi primul set. Compatrioții săi din tribune au chiuit de bucurie. Al doilea set a fost la fel de disputat, însă, din nou, Dennis a fost mai puternic și a câștigat cu 7-5. Am încercat să îl supun pe Dennis unei presiuni puternice și constante. Mi-am spus că, dacă reușesc să-i distrug

încrederea, se va prăbuși. Am câștigat următoarele două seturi și l-am egalat. Nu aveam niciun motiv să cred că Dennis își va reveni în al cincilea set.

Ralston însă avea alte idei. A mărit viteza și, de data aceasta, eu am fost cel care a rămas în urmă. Când aveam o minge de break împotriva lui Denny în al cincilea set, am lovit un retur cu forehandul, care a aterizat perfect, exact lângă tălpile lui. Calm, el a returnat-o cu iscusință și a trimis un semivoleu pe rever, cu care a câștigat mingea. A câștigat setul cu 7-5 și m-a trimis acasă. Dacă nu i-aș fi căzut victimă, mi-ar fi făcut plăcere să văd cum acest bărbat care se îndoise mereu de el însuși își redescoperă încrederea în sine. După meci, Dennis a observat: „Nu cred că înfrângerile de la Wimbledon și de aici înseamnă că Racheta nu mai joacă bine... însă nu cred că el sau oricine altcineva poate să domine topul mondial cum a făcut-o în 1969. Era improbabil să câștige Marele Șlem din nou. Toată lumea joacă pentru bani și numărul de jucători buni este în creștere, este o lume cu totul nouă".

Dennis avea dreptate, după cum au dovedit-o rezultatele din 1970. Cele 15 turnee de top au fost câștigate de nouă jucători diferiți. Eu am câștigat Philadelphia Indoor Open, Dunlop Open din Sydney, South African Open, Pacific Southwest Open și Embassy Indoor Open din Londra, Arthur Ashe a câștigat Australian Open și Paris Indoor Open, US Indoor Open și openul italian au fost câștigate de sălbaticul Ilie Năstase, Jan Kodes a câștigat French Open, Newk a câștigat Wimbledon, Rochey a triumfat la US Pro, West German Open a fost câștigat de consecventul Tom Okker, Kenny Rosewall a fost popularul învingător (la 35 de ani) de la US Open și Stan Smith a câștigat Stockholm Indoor Open.

Faptul că erau mai mulți câștigători făcea tenisul mai atrăgător. Fanii știau că oricare dintre noi putea să bată pe oricare altul dacă norocul era de partea lui. E posibil ca Dennis Ralston să fi avut dreptate atunci când a spus că nimeni nu va mai câștiga vreodată un Mare Șlem. Însă oamenii au spus și că nimeni nu va ajunge vreodată pe Lună sau nu va putea să cucerească Muntele Everest. Aparent, imposibilul are o anumită atracție.

În proba de dublu de la Forest Hills, Emmo și cu mine am reușit să câștigăm tot până la finală, unde am fost înfrânți de echipa formată din croatul Niki Pilic și francezul Pierre Barthes. La ceremonia de decernare a premiilor, Charlie Tucker, președintele West Side Tennis Club din Forest Hills, le-a oferit un cec în valoare de 1 500 de dolari și un trofeu cu o minge din aur, apoi s-a întors spre mine și Emmo și ne-a dat câte o minge din argint și premiul de consolare de 1 000 de dolari. Poate că înfrângerea m-a durut mai mult decât am crezut, deoarece Emmo, văzând că eram încruntat, mi-a spus, arborând unul dintre zâmbetele lui imense care-i dezveleau dinții de aur: „...măcar nu ne-au dat un șut în fund". Asta era adevărat.

Deși anul 1970 nu a fost la fel de bun pe cât precedenții și am coborât pe locul al patrulea în clasamentul mondial, după Newk, Mușchi și Rochey, am avut succes din punct de vedere financiar. Câștigând cinci dintre cele 15 evenimente majore ale profesioniștilor, am primit 201 453 de dolari din premii, mai mult decât oricine altcineva din circuit, iar sponsorii nu au părut deranjați de faptul că nu mai câștigasem niciun turneu de Mare Șlem și au continuat să mă plătească pentru a le promova produsele. Cu Mary analizându-ne finanțele cu un

ochi de vultur, Roy Emerson și cu mine am înființat o serie de tabere de tenis pentru adulți în Statele Unite, sub marca Laver-Emerson Tennis (LET).
Prima noastră tabără a fost la hotelul Mount Washington din Bretton Woods, New Hampshire, o locație prestigioasă care, în 1944, a găzduit Conferința Monetară și Financiară a Națiunilor Unite, în cadrul căreia delegați din 44 de țări au înființat Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional.

Contul meu bancar plin ne-a permis, mie și lui Mary, să cumpărăm o casă de vacanță pe o plajă în cartierul nostru din sudul Californiei. După ce am făcut-o, am avut imediat îndoieli serioase, deoarece ne temeam că micul Rick ar putea să ne scape din ochi și să ajungă până la apă, așa că am vândut casa și am cumpărat alta, mai departe de plajă, însă cu o cărare sigură până pe țărm. Cu talentul ei pentru arhitectură și decorațiuni, Mary a supravegheat renovarea. Știind statisticile tragice privind copiii care se înecă în propriile piscine, Mary și cu mine am insistat să golim piscina din curtea casei. Pentru mai multă siguranță, am spart fundul bazinului și am plantat un copac în crăpătură. Oricum, cine are nevoie de piscină atunci când te afli la câteva minute distanță de țărm? Privelișteа „piscinei" noastre îl făcea mereu pe Fred Wolle să râdă atunci când venea să ne viziteze.

După câțiva ani am cumpărat o casă în zona alăturată, Newport Beach Back Bay, și am construit o rampă de 14 metri în spatele casei, pentru a andoca barca mea de pescuit Skipjack de 6,1 metri și, mai târziu, un iaht Egg Harbor din fibră de sticlă, lung de 10,5 metri, pe care l-am numit *Aussie 1*. Mary, Rick, copiii lui Mary, eu, cu toții iubeam pescuitul și uneori ni se alăturau și prietenii pentru a arunca firul unei undițe peste bord.

Uneori, nu-mi era greu să mă prefac că sunt deasupra Marii Bariere de Corali de lângă Heron Island sau pe râul Fitzroy, cu tatăl și frații mei, în zilele de aur de demult, din anii 1940-1950. Prindeam seriole, ton alb și dorade și ne bucuram câteodată de weekenduri idilice pe Insula Catalina, la 35 de kilometri distanță de coastă.

Aceasta a fost una dintre cele mai fericite perioade ale vieții mele. A fost un lucru magic să-l văd pe Rick transformându-se din bebeluș în copilaș, apoi într-un băiețel voinic. L-am învățat să alerge, să arunce și să prindă mingea și să înoate, la fel cum mă învățase tatăl meu pe mine. Mary și cu mine ne iubeam foarte mult și ne bucuram de fiecare clipă petrecută împreună. Încă jucam tenis peste tot în lume, chiar dacă nu eram absent la fel de mult ca înainte. Mary s-a dedicat investițiilor și artei. Îi plăcea să schieze pe marile pârtii de la Aspen și Deer Valley. Viața ne era binecuvântată. După toți acei ani ca nomad al tenisului, mă bucuram mult să simt că am prins rădăcini undeva, că iubesc și că sunt iubit.

Mary era o gazdă minunată și, când eram amândoi acasă, prietenii noștri veneau tot timpul la cină. Printre oaspeții obișnuiți se numărau Roy și Joy Emerson, Charlton Heston și Lydia, soția lui, actorul Chad Everett și soția lui, Shelby, precum și vedeta TV James Franciscus. Chad și fiicele lui, Shannon și Katherine, se jucau foarte des cu Rick, iar albumele noastre de fotografii pot depune mărturie cât de tare s-au distrat copiii călărind pe tricicletele lor verzi. Un alt bun prieten era cântărețul și pianistul Buddy Greco, cu care jucam golf. Odată am jucat la un turneu de golf pentru celebrități, alături de Sean Connery, campionul de golf sud-african Bobby Locke și starul din Dracula,

Cristopher Lee, la clubul de golf Royal Troon din Scoția, unde am avut probleme cu oficialii clubului, deoarece am depășit timpul care ne era alocat. Lui Buddy îi plăcea să explice de ce nu juca niciodată tenis împotriva mea: „O să joc tenis împotriva Rachetei atunci când o să urce el pe scenă și o să cânte la pian împreună cu mine". I-am spus că va avea mult, foarte mult de așteptat.

Chuck Heston, Jim Franciscus și Lloyd Bridges erau cu toții jucători de tenis pasionați și am participat de multe ori la zilele de tenis ale celebrităților din Hollywood, de multe ori în scopuri caritabile, când jucători profesioniști jucau în echipă cu vedete. Am jucat cu și împotriva amuzantului comic Bill Cosby, a cântăreței Dinah Shore, a lui Johnny Carson, gazda unui popular talk-show televizat, a cântărețului Ed Ames și a lui Wayne Rogers din serialul M*A*S*H. Au mai participat idolul meu din copilărie, John „Ducele" Wayne; soția lui Frank Sinatra, Barbara, Ron Ely, care juca rolul lui Tarzan în filme și căruia îi plăcea să-l care pe Rick pe umerii săi masivi, cântărețul Steve Lawrence, Gilbert Roland*, Efrem Zimbalist Jr.** și vicepreședintele Statelor Unite, Spiro Agnew, a cărui țintă era la fel de proastă în tenis pe cât de faimos de slabă era și în golf. Într-un meci, a trimis mingea în spatele partenerei lui de dublu, Dinah Shore. Mary a jucat de multe ori în echipă cu Spiro, însă a reușit, din fericire, să scape nevătămată. Se înțelegea bine cu Spiro. Vicepreședintele m-a invitat pe mine, pe Fred și pe Pat Stolle să vizităm Casa Albă și am avut șansa să jucăm pe terenul de tenis al Casei Albe.

---

* Gilbert Roland (1905-1994), actor american de film și televiziune (n.t.).

** Efrem Zimbalist Jr. (1918-2014), actor american de televiziune (n.t.).

John Wayne locuia în Newport Beach împreună cu soția lui, Pilar, și cu copiii lor. Îi plăcea mai mult să joace bridge și gin rummy decât tenis. Venea însă la evenimentele de tenis pentru celebrități și făcea parte din gașcă. John ne-a invitat pe Mary și pe mine, precum și familiile Rosewall și Hoads, să-i fim musafiri. Ca membru respectat al Academiei de Film, Arte și Științe, primea copii ale filmelor înainte ca acestea să fie distribuite în cinematografe, așa că găzduia vizionări de film. Așa am văzut o mulțime de filme western și de război. Nu am avut niciodată curaj să-i spun cât de mult îl admiram și cum aventurile lui în Vestul Sălbatic ne făceau pe noi, copiii, să sărim de bucurie la cinematograful din aer liber din Rockhampton cu mult timp în urmă. Hollywoodul și tenisul au o legătură strânsă de mult timp, încă din zilele când Clark Gable era prieten cu Bill Tilden. Când eram în Los Angeles, vedetele ne invitau de multe ori la studiourile MGM sau Fox pentru a vedea cum se fac filmele.

Partidele de tenis cu celebrități au ajutat la strângerea a mii de dolari în scopuri caritabile și mereu exista un proiect comunitar care să merite a fi sprijinit. Prietenul meu Kevin Sullivan, care mi-a fost și cavaler de onoare la nuntă, avea legături – pur profesionale, țin să adaug – cu închisoarea Chino din Los Angeles, așa că m-am aventurat, împreună cu Kevin, Mal Anderson și Chuck Heston, în spatele gratiilor pentru a juca niște meciuri demonstrative în fața deținuților. Chuck a glumit că nu mai avusese niciodată o astfel de audiență captivă.

15

Caruselul banilor

Seria de eliminări timpurii de la Wimbledon a continuat în 1971, când americanul Tom Gorman, care mă mai bătuse cu două săptămâni mai devreme, în sferturile de finală ale turneului de la Queen's Club, m-a distrus în numai trei seturi în sferturile de finală de la Wimbledon. Reporterii de pe Fleet Street* s-au grăbit să-mi scrie necrologul. „[Înfrângerea lui Laver] a semănat cu ultimul drum al unui condamnat la moarte către eșafod", a scris *The Guardian*. „A fost o perioadă scurtă, de doar două ore, din turneul de la Wimbledon care a marcat, cred, sfârșitul unei ere a tenisului: Rod Laver și-a cedat titlul de cel mai bun jucător din lume", a scris Lance Tingay în *Telegraph*. Pentru *Daily Mirror*, înfrângerea mea a părut să anunțe sfârșitul lumii: „Tot ce s-a întâmplat la Wimbledon a părut insignifiant pe lângă faptul că Rod Laver, de patru ori câștigător

---

* Fleet Street, una dintre principalele străzi din centrul Londrei, a găzduit în mod tradițional sediile majorității ziarelor naționale din Marea Britanie (n.t).

al trofeului de simplu masculin, a fost bătut de Tom Gorman în semifinale total, fără speranţă, zdrobitor". Au! Ca să-l citez pe Mark Twain, din punctul meu de vedere, zvonurile privind moartea mea au fost mult exagerate.

În iulie 1971 a avut loc un alt conflict între Federaţia Internaţională de Tenis pe Iarbă şi WCT, din care făceau parte cei mai buni 32 de profesionişti din lume. Scandalul a început deoarece şeful nostru, Lamar Hunt, a insistat să primim, pe lângă banii din premii, şi un onorariu pentru apariţie atunci când jucam în evenimente ale federaţiei, însă ILTF nici nu a vrut să audă de aşa ceva şi i-a transmis lui Lamar că, în 1972, jucătorii lui nu au dreptul să joace în Australian Open, French Open sau la Wimbledon (organizatorii US Open au ignorat interdicţia impusă de ILTF). Răspunsul lui Lamar a fost: „Foarte bine. Atunci vom juca în turneele proprii". Unii dintre noi nu eram deloc mulţumiţi de faptul că aveam interdicţie la turneele de Mare Şlem, însă toţi ştiam că trebuie să fim loiali asociaţiei. Aşadar, fără acces la trei dintre turneele majore, nu aveam de ales şi trebuia să-mi dedic energia pentru a juca cât mai bine în evenimentele profesioniste.

Meciul de care sunt cel mai mândru în anul 1971 a fost finala evenimentului WCT denumit Campionatul Mondial de Tenis, compus din 20 de turnee, al cărui scop declarat era să decidă care era cel mai bun jucător profesionist din lume. Adversarul meu a fost Ken Rosewall şi marea noastră dispută a avut loc la Dallas Memorial Auditorium, pe 27 noiembrie. Câştigătorul avea să ia acasă 50 000 de dolari, o maşină sport Triumph Spitfire, un trofeu strălucitor din aur şi, pentru fericirea jumătăţii sale mai bune, un set de

bijuterii pentru doamne, compus dintr-un inel și un colier de aur. Locul al doilea era premiat cu 20 000 de dolari. Îl dominasem pe Mușchi în ultima vreme, însă nu fusese niciodată un adversar ușor de bătut. Înainte de meci ne-am amintit împreună de drumul dificil pe care l-am parcurs împreună ca profesioniști disprețuiți, apoi ca jucători în epoca tenisului deschis. Ne-am transformat din regi în nelegiuiți și acum eram din nou regi. Apoi meciul ne-a permis să creăm noi amintiri pentru a le adăuga în albumul de instantanee din trecut.

Mary era acolo, în tribune. Îl lăsase pe Rick acasă, în grija minunatei guvernante franceze pe care o angajaserăm. În acea perioadă, când televiziunea color începuse să o înlocuiască pe cea alb-negru, jucătorii profesioniști începuseră să poarte îmbrăcăminte în culori diferite, pentru a fi distinși mai ușor de telespectatori. De obicei purtam pantaloni scurți și un tricou polo albastru-pal, însă pentru acest meci Kenny purta îmbrăcăminte albastră, așa că a trebuit să mă îmbrac în galben. Am intrat pe teren arătând ca 'Trandafirul galben din Texas*, a glumit Mary.

Meciul a fost exploziv de la primul serviciu. Ken, jucând superb, mult mai bine decât o făcuse de ani întregi, a câștigat primul set cu 6-4. Am revenit cu furie și am șters cu el pe jos în al doilea set, pe care l-am câștigat cu 6-1. În al treilea set, Kenny a lovit greșit o minge, care a sărit din cadrul rachetei și i-a intrat cu toată forța în ochi, orbindu-l temporar. Uitând lecția despre instinctul de ucigaș pe care o învățasem cu mulți ani mai devreme, când Manuel Santana

---

* Supranumele lui Emily D. West (1815-1891), o eroină populară ale cărei acte eroice din timpul revoluției din Texas împotriva Republicii Mexic au fost descrise în cântecul *Trandafirul galben din Texas* (n.t.).

își luxase glezna și mi-a răsplătit compasiunea și sugestia de a face o pauză de refacere revenind în meci și învingându-mă, m-am grăbit să-l consolez pe bunul meu prieten Ken. Normal, nu mă deranja să-i permit lui Ken să-și revină, i-am răspuns arbitrului când m-a întrebat. Ar fi trebuit să-i trag una lui Ken peste celălalt ochi! În al șaptelea game din al treilea set m-am aflat în poziția confortabilă de a avea cinci mingi de break pe serviciul lui Ken, însă acest vulpoi bătrân și-a păstrat calmul și a câștigat setul cu 7-6 la tie-break. În setul următor, al patrulea, Kenny a făcut de două ori break pe serviciul meu și a ajuns rapid să conducă cu 3-0, însă am găsit o cale de a reveni în joc și am dus setul la 6-6 și la un alt tie-break, pe care l-am pierdut cu 7-4 și setul cu 6-7. Cei 50 000 de dolari, mașina, trofeul, inelul, colierul și titlul de campion mondial i-au revenit toate lui Ken și, pentru ca evenimentul să fie și mai special, prada i-a fost prezentată lui Kenny, care sărbătorea al douăzecilea an ca fiind unul dintre cei mai buni jucători din lume, de însuși Neil Armstrong, primul om care a pășit pe Lună.

Ken a fost intervievat de revista *Sports Illustrated* și i s-a cerut să-mi descrie stilul de joc. El a răspuns astfel: „Este excepțional, este neortodox, este un tip care nu poate fi imitat. Performanțele și temperamentului lui pe teren îl fac un campion-model pentru jucătorii mai tineri. Însă stilul său de joc nu poate fi luat drept model de nimeni, deoarece are lovituri pe care foarte puțini sunt în stare să le reproducă. Nici eu nu prea știu cum face, însă știu că loviturile acelea din încheietură sunt câștigătoare". Mușchi a adăugat că sentimentul de forță și încredere care îmi permitea să lovesc acele mingi neortodoxe apărea datorită faptului că aveam atât de multă forță în antebrațul stâng. Stângacii, a

continuat el, au de obicei un rever mai slab, însă eu nu aveam această problemă. „Și mai este și puterea loviturilor lui. Foarte puțini jucători pot lovi atât de puternic și de rapid ca Rod când sunt în defensivă sau când aleargă să recupereze o minge."

Laudele de la un maestru sunt cele mai frumoase.

M-am retras de la US Open în 1971 deoarece, sincer, eram îngrijorat din cauza formei proaste din ultimele luni și m-am gândit că un pic de timp departe de tenis mi-ar prinde bine, mi-ar permite să mă regăsesc, să-mi reintru în ritm și să corectez slăbiciunile din jocul meu. În plus, spatele îmi cauza probleme și voiam să-i dau timp să-și revină. Ca să nu mai vorbesc de presiunea pe care o simțeam din partea presei. Presupun că realizările mele din 1969 i-au făcut pe jurnaliști să mă descrie drept invincibil. Am devenit un fel de țintă și de aceea, în timp ce alții își permiteau să piardă meciuri fără să fie băgați în seamă, fiecare înfrângere a mea devenea o știre de prima pagină. Un alt lucru care nu mă ajuta să joc mai bine, cel puțin în Statele Unite, era faptul că eram obligat să joc cu rachete din aluminiu Chemold. Acordul meu cu Chemold, prin care mă angajam să folosesc rachetele lor în SUA, tocmai fusese renegociat. De câteva ori, în meciurile importante, am folosit o rachetă Dunlop pe care o deghizasem să arate ca una Chemold, lucru pe care l-am ținut secret, desigur.

Lucrul care m-a convins să mă retrag de la US Open și să nu mai joc tenis o vreme pentru a-mi regăsi spiritul și a-mi vindeca spatele accidentat, care mă măânjenea serios, a fost o altă înfrângere suferită împotriva lui Roger Taylor, 7-6, 6-1, în timpul căreia, în mod total impropriu mie, mi-am trântit racheta de pământ, ca Pancho, și am lovit două mingi cu

toată forța în sus, în afara terenului. Emmo și Newk, întotdeauna sinceri și îngrijorați de starea mea, mi-au spus că perioada de joc mai prost este cauzată de oboseală, de lipsa de încredere și de faptul că am suportat atât de mult timp presiunea de a fi numărul unu. Am vorbit mult cu Emmo, care mi-a spus: „Trebuie să-ți iei o vacanță, să uiți o vreme de tenis. Ar fi o prostie să joci la Forest Hills dacă nu ești pregătit mintal. Jocul tău nu va face doi bani dacă vei continua astfel". Conform celor spuse de Newk: „E o problemă de psihic. Cred că Rod este într-o perioadă de tranziție, în timpul căreia trebuie să accepte realitatea, cum a făcut și Kenny Rosewall. La 33 de ani, încă mai poate juca bine. Doar că nu va mai câștiga în fiecare săptămână, cum făcea cu doi ani în urmă. Însă el încă se așteaptă să o facă. Există alți zece tipi în lume, printre care și eu, care sunt mult mai buni acum decât erau în 1969, însă Rod nu are cum să fie mai bun".

Nu am vorbit presei despre spatele meu accidentat, nedorind să le dau adversarilor informații pe care să le folosească împotriva mea. Jucam destul de prost și fără să fac asta. Dar Tony Roche știa despre ce e vorba și le-a spus reporterilor despre căderea mea de formă: „Accidentarea la spate îl afectează. Mi se pare că nu pășește cum trebuie și că trebuie să se încălzească mai mult înainte de a începe să joace. Din acest motiv, intră mai lent în joc și pierde la începutul primelor seturi, în special dacă nu a putut să se încălzească cum trebuie". Rochey nu credea totuși că Zeul Timp mă ajunsese din urmă. „Nu i-a mers prea bine în ultima vreme, însă nu a pierdut nimic. Dar ceilalți jucători s-au perfecționat și joacă la un nivel mult mai apropiat de al lui. Nu mai sunt atât de copleșiți când joacă împotriva lui. Pe vremuri, când jucau împotriva

lui Rod, jucătorii erau deja învinși înainte să iasă pe teren, din cauza emoțiilor."

În ianuarie și februarie 1972, cei mai buni 12 jucători din WCT au jucat fiecare cu fiecare în ceea ce Lamar Hunt a denumit Tennis Championship Classic, un turneu inovator în stil „în jurul ceasului" organizat de Fred Podesta, care a oferit niște premii dintre cele mai mari din istoria tenisului. Iată cum funcționa: fiecare jucător primea un număr între 1 și 12. Ken Rosewall și cu mine eram numerele 1 și 2. Noi aveam să jucăm unul împotriva celuilalt în primul eveniment, care urma să aibă loc la Madison Square Garden. Câștigătorul primea 10 000 de dolari, pierzătorul nimic. Câștigătorul trecea apoi în alt oraș și juca contra jucătorului cu numărul 3. Cel care ieșea victorios din această partidă câștiga premiul de 10 000 de dolari și trecea la următorul oraș, pentru a juca împotriva numărului 4 și tot așa, până când jucau toți cei 12 jucători. Jucătorii aflați cel mai sus în clasament aveau șanse de a câștiga mai mulți bani decât cei clasați mai prost, deoarece aveau posibilitatea de a juca mai multe meciuri. Dacă eu sau Mușchi am fi reușit să câștigăm toate cele 11 meciuri, plus semifinala și finala, am fi adunat 160 000 de dolari. Cu toate acestea, jucătorul cel mai bine clasat care pierdea în primul meci nu mai câștiga nimic. Așadar, deși Tennis Championship Classic nu putea concura cu French Open sau Wimbledon ca prestigiu sau renume, oferea cu siguranță mult mai mulți bănuți.

Oricât de bun ar fi fost Kenny, nu mă mai bătuse într-un eveniment important din 1968, așa că încrederea mea era la un nivel ridicat. Și se pare că am avut dreptate să fiu încrezător, deoarece am reușit să îl bat în trei seturi, în fața publicului numeros de

la Madison Square Garden. Zece mii câștigate, încă 100 000 de dolari rămași. După aceea l-am învins pe Newk, numărul 3, în Rochester, New York, apoi pe Rochey în Boston, pe Emmo în Philadelphia, pe Arthur Ashe la Madison Square Garden, în aplauzele a 10 000 de newyorkezi care țineau cu Ashe, pe Tom Okker în Detroit, pe Roger Taylor în Englewood, California... Îmi plăcea acest concept inovator și am continuat să câștig meci după meci până când, la sfârșitul fazei în care jucam fiecare cu fiecare, în februarie, câștigasem fiecare cent din banii de premiu, 110 000 de dolari din 11 meciuri, în timp ce portofelele tuturor celorlalți jucători erau goale. Am adăugat 50 000 de dolari la această sumă după ce l-am bătut pe Dennis Ralston în semifinale și pe Tom Okker în finală. Colegii mei profesioniști ar fi avut tot dreptul să mă jefuiască. Spre lauda lor, nu au făcut-o... dar m-au obligat să le fac cinste cu multe beri. Aș fi putut să le reamintesc că-i salvasem de la plata multor impozite pe venit, însă am decis că este mai înțelept să-mi țin gura.

Deși nici eu și nici Ken Rosewall nu mai eram tinerei în 1972 – eu făceam 34 de ani și el împlinea 38 –, rivalitatea dintre noi s-a intensificat. În februarie 1972 am disputat un alt meci intens în finala turneului US Pro Indoors de la arena Spectrum din Philadelphia. Ken tocmai se întorsese în SUA după ce-l bătuse pe Mal Anderson în seturi consecutive în finala Australian Open, care era al 18-lea titlu de Mare Șlem din cariera lui și a patra victorie în turneul major al Australiei. Nu mai are rost să spun că era într-o formă fantastică și mă simțeam și eu proaspăt după lunga mea pauză de Crăciun. Optasem să nu joc în Australian Open, pentru a putea fi acasă alături de Mary și de Rick, și învinsesem deja trei jucători foarte

luni, pe Tony Roche, pe americanul Bob Lutz și pe Tom Okker în US Pro Indoors. În finală, Ken m-a copleșit de la începutul meciului, însă m-am regrupat, am jucat un tenis al procentajelor pentru a reveni în meci, apoi l-am lovit cu tot ce aveam în arsenal și am câștigat partida cu 4-6, 6-2, 6-2, 6-2. În acel an am mai reușit să-l înving pe marele Mușchi în finala evenimentelor Rothmans International din Toronto și River Oaks din Houston, Texas. Nu m-am descurcat la fel de bine împotriva altor campioni și, în diverse alte turnee, am fost învins de Marty Riessen și Cliff Richey din Statele Unite, de Tony Roche și de tinerele speranțe australiene Ray Ruffels și John Alexander.

Am reușit să mă întorc la Antipozi în februarie, pentru a participa la Dunlop Open în White City, unde Mark Cox, acel ghimpe britanic în coasta mea, m-a eliminat în a treia rundă. Mark crezuse că nu va avea nicio șansă împotriva mea, așa că-și rezervase loc pe un zbor care pleca din Sydney a doua zi de dimineață. În plus, jucase întregul meci într-un pulover cu mânecă lungă, deoarece crezuse că nu va sta destul pe teren încât să apuce să se încălzească. A jucat extraordinar împotriva mea în acea seară și s-a dovedit un gentleman adevărat în interviul de după meci: „Am fost foarte norocos să câștig. Dacă eu aș fi jucat cât pot de bine și Laver ar fi jucat cât poate el de bine, rezultatul ar fi fost 6-2, 6-1, 6-2 pentru el". Mark Cox a fost un jucător mult mai bun decât credea el că este.

Apoi, în martie, am avut parte de o vacanță minunată în Statele Unite, atunci când părinții mei, amândoi mult mai fragili decât erau când îi văzusem ultima oară, cu un an mai înainte, au stat cu noi șapte săptămâni și, la fel cum ei îi arătaseră lui Mary minunățiile din nordul tropical al statului Queensland

când a fost în Australia, și ea le-a fost ghid benevol și bine informat acum, când vizitau locurile ei natale. Când l-au văzut prima dată pe Rick, au avut niște zâmbete kilometrice. Această vacanță a fost singura călătorie a părinților mei în afara Australiei, iar marele lor tur a continuat în Italia. Le-am plătit biletele de avion până la Roma, unde au venit să mă vadă jucând și câștigând openul italian.

Vechea mea rivalitate cu Roy Emerson a avut parte de un final aproape șocant când făceam echipă în proba de dublu de la turneul Colonial Pros din Fort Worth, Texas. După ce și-a spălat tricoul și pantalonii scurți în baia camerei lui de hotel, a atins un suport metalic pentru prosoape care făcea contact cu niște cabluri electrice sub tensiune. Șocul electric l-a făcut pe Roy să zboare pe spate și să aterizeze în cada plină de apă. Slavă Domnului că suportul de prosoape electric nu a căzut peste el.

Cel mai memorabil meci pe care l-am jucat în 1972 a avut loc pe 15 mai, împotriva lui (ați ghicit!) Ken Rosewall. Sezonul de joc WCT nu se suprapunea cu anul calendaristic, așa că sezonul 1971-1972 s-a încheiat la mijlocul lui 1972, când cei mai buni opt jucători din WCT s-au luptat pentru un premiu de 50 000 de dolari. Mușchi și cu mine ne-am calificat în finala disputată în arena Moody Coliseum din Dallas, Texas. Locul era plin-ochi, toată lumea venise să vadă ceea de organizatorii denumiseră „The Rod and Kenny Show". Evenimentul a fost pus în scenă minunat: un pușcaș marin a ridicat drapelul Australiei în onoarea noastră și un trompetist a cântat *Advance Australia Fair**. Să spun că eu și cu Ken eram emoționați, ar fi prea puțin.

---

* *Advance Australia Fair*, melodie compusă de scoțianul Peter Dodds McCormick la sfârșitul secolului al XIX-lea, este, în prezent, imnul național al Australiei, înlocuind *God Save the Queen* în 1984. Înainte de a deveni imnul Australiei era un cântec patriotic foarte popular (n.t.).

Eram pregătiți să luptăm cu toate forțele în acel meci. Am câștigat primul set și Ken pe următoarele două (în al doilea set m-a demolat, 6-0, lucru care nu se mai întâmplase *niciodată*). Am restabilit egalitatea câștigând al patrulea set la tie-break. Setul final a fost cel mai disputat dintre toate. Ken a fost la mila mea, conduceam cu 5-4 în tie-break, însă minunatul Mușchi, deși epuizat, a reușit să trimită două returi fantastice, aproape supranaturale, și a revenit în meci. A câștigat cu 4-6, 6-0, 6-3, 6-7, 7-6. Înainte să ieșim de pe teren, extenuați și distruși, am salutat publicul extraordinar de generos. Nu a contat că niciun american nu jucase în finală, fuseseră martori la un meci „de colecție" și erau conștienți de acest lucru. Fuseseră martori la acte de măiestrie, putere, viteză și la schimbări de situație tactice. În ciuda mizei ridicate și a hotărârii absolute de a câștiga, dădusem dovadă de fairplay impecabil. Kenny, deși nu era un tip emotiv, a plâns în vestiar și a fost atât de copleșit încât și-a uitat trofeul de câștigător acolo. Vă spun acest lucru ca să înțelegeți cât de emoționat fusese Kenny.

Privind înapoi, realizez că acel meci a avut de toate: un titlu major în joc, amândoi ne reveniserăm din poziții aparent fără speranță, o mulțime de lovituri spectaculoase, suspans și intensitate ridicată, ca în filmele lui Alfred Hitchcock, premiul în bani consistent și finalul partidei, care i-a ținut pe spectatori în tensiune. A trebuit să salvez o minge de meci ca să mă pun într-o poziție din care să pot câștiga, și exact asta am făcut, însă Kenny a furat meciul, cele 50 000 de dolari și tot restul nimicurilor chiar de sub nasul meu, cu brutalitatea unui tâlhar din Central Park. Nu cred că am mai fost vreodată atât de dezamăgit după pierderea unui meci. Îmi dorisem foarte mult să câștig.

Când am scris cartea *Educaţia unui jucător de tenis*, împreună cu Bud Collins, meciul îmi era încă proaspăt în memorie. Aș vrea să reproduc aici ce am scris atunci, nu cred că aș putea îmbunătăți textul, mai ales după ce au trecut atâția ani, pentru a vă descrie dramatismul partidei și a vă face să înțelegeți ce impact a avut asupra mea și a lui Mușchi:

> Tot ce pot să spun despre acea incredibilă finală este că situația jocului s-a schimbat de atâtea ori încât nu pot încă să înțeleg cum am pierdut. Două puncte. Niciodată nu am pierdut când am fost atât de aproape. Însă am avut șansele mele, și asta este tot ce poți să ceri. Aveam serviciul la scorul de 5 la 4 în tie-breakul decisiv. Soarta trecuse în mod evident de partea mea. Trebuia să câștig. M-am uitat la el: abia se ținea pe picioare. Nimeni nu avea cum să mă bată acum, după ce fusesem condus cu 0-3 în al cincilea set, după ce salvasem patru mingi de break și evitasem să ajung la 0-4, după ce lovisem un as când avea minge de meci împotriva mea la 4-5. Nu aveam cum să pierd acum. Imposibil.
>
> Și totuși am pierdut. Sau, mai exact, el m-a bătut pe mine, tâlharul acela de Rosewall.
>
> Fusese un festival al loviturilor impresionante, pe parcursul a trei ore și jumătate, însă, după toate alergările, loviturile și alunecările, îl aveam la degetul mic. Pot să vă spun exact care sunt cele trei lovituri pe care le regret cel mai mult. Acestea au avut loc în tie-break, când conduceam cu 3-1. L-am făcut să-și părăsească poziția și am trimis un forehand în lungul liniei pe care nimeni nu l-ar

fi putut ajunge. S-a opus fileul și mingea a căzut înapoi în terenul meu. Cu doar câțiva milimetri mai sus și ar fi fost 4-1. Apoi am făcut o dublă greșeală. În loc de 5-1, a fost 3-3.

Nu contează, mi-am spus, și am câștigat două dintre următoarele trei mingi, preluând conducerea cu 5-4. Două mingi pentru campionat, și aveam serviciul. Minunat. Concentrează-te! Plănuiam să atac colțul dinspre reverul lui Ken. Da, nu trebuie să-mi spuneți, știu totul despre acel rever. Însă, de această dată, aveam să trimit un slice larg spre exteriorul terenului și să-l scot din joc. Pur și simplu nu mai avea energie să se miște atât de rapid încât să revină în poziția corectă.

Surpriză! Nu a trebuit să se mute. O servă fantastică... doar că returul lui a fost și mai fantastic, o diagonală într-un unghi pe care nu-l mai văzusem la Kenny. Am încercat să lovesc un semivoleu, am ajuns la minge, însă nu am putut să o controlez. Orice fel de minge trimisă peste fileu ar fi fost de ajuns când el se mișca atât de încet, însă semivoleul meu a ieșit afară. Este 5-5.

Încă un serviciu și puteam câștiga meciul doar rezistând mai mult decât el, chiar dacă reușea să ajungă la 6-6. El era mort de oboseală și eu mă simțeam minunat. Un alt serviciu spre colțul dinspre rever, iar aceasta a fost lovitura de grație din partea lui Kenny. Mingea a zburat pe lângă mine, în lungul liniei, și nu am avut nicio șansă să o ajung. Avantajul meu dispăruse ca prin minune.

Serviciul era al lui la 6-5, minge de meci. Putea măcar să arunce mingea în sus ca să o

servească? Nu prea mai conta. Acele două revere mă terminaseră și abia dacă am observat că trimisese un serviciu peste fileu. Am fluturat racheta spre minge și am lovit-o cu reverul, însă s-a oprit în fileu. „Nu am cum să pierd", mi-am adus aminte. „Cum..."

Kenny era atât de obosit încât nu a putut lega nici două cuvinte în interviul televizat... Se spune despre el că era rece și impasibil, însă, în vestiar, a izbucnit în plâns. Am vrut să fac și eu la fel, însă încă nu-mi venea să cred că am pierdut.

A fost victoria lui, dar meciul a fost și va rămâne mereu al nostru. Și cred că oamenii vor continua să vorbească despre acea partidă. Nu o să fiu eu cel care să-i oprească.

Analistul sportiv Gene Ward, în rubrica lui din ziarul newyorkez *Daily News*, a spus despre partida noastră epică de trei ore și patruzeci și trei de minute că este „cel mai frumos meci de tenis jucat vreodată". I-am fost recunoscător lui Gene pentru cuvintele sale minunate, însă sunt convins că Mușchi și cu mine, în timpul îndelungatei noastre rivalități, am mai jucat meciuri la fel de bune sau măcar pe aproape. Întotdeauna jucam cel mai bine unul împotriva celuilalt. În ziua următoare au fost raportate ratingurile: 21,3 milioane de telespectatori se uitaseră la meciul transmis de cele 170 de stații ale NBC. A fost și un pic de suspans atunci când crainicii NBC, prietenii mei Bud Collins și Jim Simpson, au primit un ordin de la sediul central al NBC-TV din New York care spunea că transmisiunea meciului nostru, care devenise deja evident că urma să dureze mai mult decât se așteptau

cei de la televiziune, trebuia să fie oprită la ora 18:00, așa încât știrile de duminică seara să poată începe la ora obișnuită. Din fericire, șefii de la NBC au primit vestea că ratingurile erau foarte mari și că milioane de telespectatori stăteau ca pe ace și ar fi fost furioși dacă difuzarea partidei ar fi fost întreruptă în timp ce jocul spectaculos era încă în desfășurare, așa că s-au răzgândit. Bud și Jim au primit mesajul „Continuați, băieți, transmitem tot!". A fost o decizie bună, pentru că am reușit să depășim ratingul meciurilor de baschet și hochei profesionist din play-offs. Tenisul, să depășească baschetul și hocheiul?! Acest lucru nu ar fi putut întâmpla cu câțiva ani mai devreme. O să fiu întotdeauna încrezător în părerea că, dacă se poate spune că un singur meci a pus tenisul pe harta SUA ca sport de elită pentru transmisiunile televizate, aceasta a fost partida care a reușit acest lucru. Tenisul nu putea să aibă o promovare mai bună de atât. Știu sigur că acel meci m-a făcut mai faimos decât fusesem vreodată. Când mă gândesc că am fost o parte din acel meci, ochii mi se umplu de lacrimi și acum. Și sunt sigur că și Mușchi are aceeași reacție.

Presiunea acestei partide a fost eliberată în cel mai minunat mod cu putință în iulie, când, într-un meci al celebrităților care a făcut parte din turneul Holton Classic în St. Louis, Missouri, primul eveniment al noului sezon WCT, am făcut echipă cu Charlton Heston pentru a juca împotriva lui Newk și James Franciscus într-un meci de dublu. Cred că am câștigat. Ce știu cu siguranță este că m-am distrat. James, care jucase în rolul unui investigator de asigurări orb în serialul lui televizat *Longstreet*, nu prea vedea mingea în acea zi. Și sunt sigur că Chuck, printre ale cărui mari roluri se numără și cel al lui Moise din *Cele zece*

porunci, a invocat o intervenție divină pentru a ne ajuta să câștigăm.

Mai târziu în acea lună, la campionatul US Pro de la Longwood Cricket Club din Boston, nu m-am numărat printre primii 12 favoriți, lucru nou pentru mine. Mușchi era în aceeași situație. Se pare că noi coboram în clasament, în timp ce lupii tineri, Newk, Bob Lutz, Cliff Richey, Arthur Ashe (pe care îl bătusem de 18 ori la rând), Marty Riessen, Cliff Drysdale și Tom Okker se luptau pentru primele locuri. Bob Lutz m-a bătut cu 6-4, 6-4 în sferturile de finală. Singurul lucru bun legat de acel turneu a fost faptul că s-a terminat cu doar câteva zile înainte ca Longwood Cricket Club, care jucase un rol important în bogata istorie a tenisului american, să fie distrus de o tornadă. Mare parte din zona înconjurătoare a fost demolată, case au fost făcute una cu pământul și arbori imenși au fost dezrădăcinați. Teribilele rafale de vânt au smuls chiar și o piscină din fundația sa și au ridicat-o în aer. A aterizat la șase metri distanță, ucigând o adolescentă.

Singurul turneu de Mare Șlem pe care l-am jucat în 1972 a fost US Open. ILTF și WCT îngropaseră securea războiului după Wimbledon. Purtătorul de cuvânt al WCT, George Pharr, a declarat: „Am ajuns la o înțelegere pentru binele jocului, pentru binele jucătorilor și pentru binele publicului". Pentru mine, și acest turneu s-a dovedit unul mai degrabă meritând să fie uitat. A început bine, cu victorii ușoare împotriva unor jucători mai prost clasați, John Parish și Butch Seewagen, apoi m-am chinuit să îl elimin pe Jaime Fillol în cinci seturi. În al patrulea tur, cel care începea să devină un fel de blestem pentru mine, am simțit o durere ascuțită în spate și mi-am dat seama că accidentarea care mă supăra de luni bune se agravase.

Am câștigat primul set împotriva lui Dennis Ralson, însă din cauză că durerea de la spate îmi restricționa mișcările, le-am pierdut pe următoarele trei. Mi-am luat o vacanță de o lună pentru tratament, însă am revenit înainte ca accidentarea să se vindece, așa că am fost spulberat de un jucător aproape necunoscut, Ismael El Shafei, în turneul Rothmans International din Canada, în decembrie. După aceea nu am mai jucat în 1972. La sfârșitul anului, cu cinci turnee profesioniste câștigate și premii în valoare de 100 sau 200 de dolari, eram considerat al patrulea cel mai bun jucător din WCT.

Sunt un realist, așa că, spre finalul lui 1972, pe măsură ce adunam înfrângeri împotriva unor tipi pe care îi bătusem în trecut, am realizat că, la 34 de ani, puterile începeau să mă lase. Vârsta își pune amprenta asupra vitezei, puterii și rezistenței. În plus, din cauza anilor și tensiunii exercitate de cele trei decenii de tenis, încă aveam dureri la spate. Nu aveam intenția să mă retrag, așa că am realizat că trebuie să încep să-mi folosesc toate trucurile adunate de-a lungul anilor pentru a neutraliza lipsurile fizice.

Mă confruntam și cu niște bine-venite distracții. Mă implicasem în viața familiei mele. Experiența ca tată și soț a fost plină de satisfacții. Taberele de tenis pe care le înființasem împreună cu Emmo aveau un succes enorm. Tocmai deschiseserăm o tabără minunată la hotelul Mount Washington, în idilicul sat de munte Breton Woods din New Hampshire. Mary, Rick și cu mine am locuit la hotelul-stațiune toată vara. În fiecare săptămână, Roy și cu mine antrenam 48 de jucători de toate nivelurile. Era distractiv și era profitabil. Am organizat turneul Breton Woods International în stațiune și, un alt semn al timpurilor, nu am fost

în stare să câștig nici măcar propriul turneu! Am fost eliminat în semifinale de Cliff Richey.

În 1972 am devenit primul milionar al tenisului atunci când agentul de presă al WCT, Ron Bookman, a anunțat, imediat după ce l-am bătut pe Arthur Ashe la Hofheinz Pavilion din Houston, Texas, că premiile totale câștigate de când devenisem profesionist atinseseră suma de 1 006 947 de dolari. Mary, care venise acolo pentru a vedea meciul, a spus: „Ron, poți, te rog, să mai citești o dată aceste cifre? Mi se pare că sună foarte frumos". Bookman a ascultat-o: „Unu-zero-zero-șase-nouă-patru-șapte". Cifrele sunau ca niște clopoței. Câștigurile mele, fără a include banii din contractele de publicitate sau investițiile, au trecut de acest număr magic în noiembrie, cu trei luni înaintea aniversării a 10 ani de când devenisem profesionist, la începutul lui 1963. Nu pare mult atunci când compari cu sumele primite de cei mai buni jucători din prezent și știi că Federer, Nadal, Djokovic, ba chiar și unii jucători mult mai prost clasați, sunt multimilionari. Însă, pe vremurile mele, banii nu erau atât de mulți și sponsorizările și premiile valorau doar o mică parte din sumele de astăzi (Novak Djokovic a primit 2 551 500 dolari pentru câștigarea Australian Open în 2013!), așa că era o realizare majoră. Să nu credeți că noul meu statut de milionar însemna că Mary, Rick și cu mine trăiam ca regii și reginele. Dacă scădeți toate impozitele și cheltuielile vieții de zi cu zi timp de un deceniu, veți înțelege că încă trebuia să fim atenți pe ce dădeam banii. Atunci mi-am dat seama, mai clar decât o făcusem vreodată până atunci, cât de mult le datoram lui Lew și lui Mușchi, care mă încurajaseră să trec la profesioniști, chiar dacă prezența mea în trupă le periclita propriile venituri.

Am revenit în tenis la sfârșitul lui ianuarie 1973, după ce mi-am tratat și odihnit spatele accidentat. Nu aveam niciun dubiu că maratonul de turnee cu cei 64 de jucători din WCT, care urmau să fie organizate în Statele Unite și Canada, Germania, Belgia și Africa de Sud în perioada ianuarie-mai, îmi vor oferi testul de care aveam nevoie. Încă o dată, am sărit peste Australian Open și French Open, pentru a mă concentra asupra jocului în turneele profesioniste și pentru a-mi recâștiga locul în vârful clasamentului. Am avut parte și de victorii, și de înfrângeri. Am reușit să ajung între cei opt jucători calificați în finala WCT de la Moody Coliseum din Dallas. L-am bătut pe Emmo în sferturile de finală, în patru seturi, însă am pierdut semifinala împotriva lui Stan Smith, care l-a învins apoi și pe Arthur Ashe, în finală.

Pe atunci, Roy Emerson era partenerul meu de dublu obișnuit și, de obicei, ne calificam în finalele turneelor WCT. Am câștigat în total 14 titluri WCT de dublu de când a fost înființat circuitul WCT, în 1971. De aceea aveam speranțe mari atunci când ne-am întâlnit, la începutul lunii mai, cu puternica pereche compusă din americanii Bob Lutz și Stan Smith în finala Campionatului Mondial WCT de dublu de la Montreal, cu premii în valoare de 80 000 de dolari. Speranțele noastre au fost distruse atunci când Bob și Stan ne-au bătut în patru seturi. Emmo avea 37 de ani, cu mai mult de un an mai mare decât mine, în timp ce Lutz și Smith erau cu nouă, respectiv cu șapte ani mai tineri. Mi se părea că, în acele zile, de fiecare dată când jucam cu oricine altcineva în afară de Emmo și Mușchi, diferența de vârstă era mare și niciodată în favoarea mea!

Pentru a scăpa puțin de lumea tenisului, am decis să mă distrez un pic, înscriindu-mă în „Competiția

superstarurilor sportive", în cadrul căreia sportivi faimoși concurau unul împotriva altuia în probe de golf, alergare, înot și alte sporturi. Deoarece nu aveam voie să concurăm în sportul pe care îl practicam ca profesioniști, nu mi s-a permis să concurez în competiția de tenis. Însă, am fost ușurat să aflu, nici Smokin' Joe Frazier* nu avea voie să boxeze! M-am descurcat bine, am câștigat la tenis de masă și am ieșit pe locul trei la golf, al patrulea la înot și al treilea în proba de sprint pe 100 de metri. După cumularea tuturor evenimentelor, am ieșit pe locul al treilea în competiția generală, după americanul Bob Seagren, câștigătorul medaliei olimpice de aur la săritura cu prăjina, și legendarul schior Jean Claude Killy. A fost o distracție bine-venită și am câștigat și un premiu de 13 100 de dolari.

La turneul Alan King Tennis Classic de la Caesar's Palace din Las Vegas am fost eliminat din primul tur de vechiul meu prieten australian Dick Crealy, care m-a bătut cu 6-4, 6-7, 6-0. Nu încerc să-mi caut scuze și recunosc că Dick a fost prea puternic pentru mine cu acea ocazie, însă trebuie să spun că prăbușirea mea umilitoare din ultimul set a fost cauzată de o revenire dureroasă a problemei mele cronice la spate.

De aceea poate că a fost mai bine pentru mine că asociațiile care administrau tenisul profesionist și cel de amatori au sărit din nou una la gâtul celeilalte. Cauza scandalului din 1973 a apărut atunci când Asociația de Tenis pe Iarbă din Iugoslavia l-a suspendat pe jucătorul croat Niki Pilic timp de nouă luni după ce acesta a refuzat să-și reprezinte țara în Cupa Davis, deoarece a preferat să joace în turnee

* Joseph William „Joe" Frazier (1944–2011) a fost un celebru campion mondial american de box, la categoria grea (n.t.).

profesioniste. Autoritatea de administrare a tenisului de amatori, Federația Internațională de Tenis pe Iarbă, a aprobat interdicția, însă a redus termenul la o lună, care includea și turneul de la Wimbledon. Însă această reducere a pedepsei nu a împăcat nou-înființata Asociație a jucătorilor profesioniști de tenis, care era de părere că LTA și ILTF îl lăsau pe Pilic fără dreptul de a câștiga bani jucând tenis. ATP a organizat un referendum, în care 59 dintre noi, inclusiv campionul din 1970-1971, John Newcombe, și campionul din acel an, Stan Smith, au votat pentru a-l susține pe Niki și au boicotat participarea la Wimbledon. Eu nu am putut să votez, deoarece eram în Statele Unite cu Mary, însă aș fi votat cu greviștii. Presa, publicul și All England Lawn Tennis Club au vrut să ne crucifice, însă nu ne-am dat bătuți. Acțiunea noastră nu era o dovadă a afecțiunii pentru Pilic, care putea fi iritant uneori, ci era atitudinea principială a unor bărbați care credeau că își câștigaseră dreptul de a-și controla propriul destin. Dintre profesioniștii WCT, doar Roger Taylor și Ilie Năstase au jucat la Wimbledon în acel an. Finala din acel an a fost disputată de cehul Jan Kodes și de rusul Aleks Metreveli, ale căror federații naționale le-au interzis să fie membri ATP sau să intre în grevă. Câtă vreme a avut loc acel Wimbledon întru nimic remarcabil, Emmo și cu mine am folosit timpul liber pentru a deschide o nouă tabără de tenis, de această dată în April Sound, pe malul Lacului Conroe din Texas.

Am profitat la maximum de boicot: i-am încărcat pe Mary și pe Rick într-o mașină cu rulotă și am călătorit timp de o lună în nordul Californiei, oprindu-ne în fiecare seară pentru a face un foc de tabără, a ne plimba pe biciclete și a pescui. Era atât de bine să

pot petrece o perioadă mai lungă alături de Rick! Am recuperat toate acele luni pe care le petrecusem departe, jucând tenis. Odată, a întrebat-o pe Mary unde eram, iar ea i-a răspuns că sunt într-un avion, plec să joc tenis, iar el a rămas convins că joc meciurile de tenis la bordul unor avioane. Mi-a părut bine că am petrecut mai mult timp cu el în vacanța noastră de familie.

Băieții din WCT s-au prezentat la US Open în 1973 și Newk a câștigat. Eu am căzut din nou pradă unui jucător tânăr: copilul-minune indian Vijay Amritraj m-a eliminat din turneu în turul al treilea. A câștigat în cinci seturi, inclusiv un tie-break, 7-6, 2-6, 6-4, 2-6, 6-4. Cel puțin el a avut parte de un meci adevărat. (Ulterior, am aflat că Pancho Gonzales îl sfătuise pe Vijay să lovească jos spre forehandul meu când veneam la fileu să lovesc cu voleul, iar trucul a reușit.) Am luptat din răsputeri în acel meci și am continuat să supraviețuiesc, în ciuda pozițiilor fără speranță, însă, în cele din urmă, serviciul m-a trădat și Amritraj, un puști drăguț care a devenit actor și a avut roluri în filmul *Octopussy* din seria James Bond și în *Star Trek IV*, a profitat imediat. Ken Rosewall a înscris un punct pentru echipa moșnegilor atunci când l-a eliminat pe Vijay în sferturile de finală ale US Open din acel an.

Am revenit în Australia la începutul lui noiembrie, pentru a juca în turneul Custom Credit Australian Indoor din Sydney. După ce am câștigat semifinala împotriva lui Mușchi, într-un meci în care am avut amândoi fluctuații de formă și care i-a făcut pe reporteri să spună într-un glas că, din păcate, vremea noastră trecuse, am jucat un meci în forță împotriva lui John Newcombe, în finală. Hotărât să dovedesc că nu eram încă gata de retragere, l-am bătut pe Newk

cu 3-6, 7-5, 6-3, 3-6, 6-4. Apoi am făcut pereche cu omul cu mustață și i-am bătut pe Mușchi și pe Mal Anderson în seturi consecutive în finala de dublu. Ce bine era acasă!

Și a fost și mai bine când, pentru prima dată din 1962, am fost selecționat în echipa de Cupa Davis a Australiei.

16

Pentru Australia

Ultimul lucru la care mă aşteptam să se întâmple în 1973 era să fiu rechemat la echipa de Cupa Davis a Australiei. Oficialităţile îşi menţineau decizia privind interzicerea selectării profesioniştilor în echipa de Cupa Davis, în ciuda faptului că echipele noastre slabe erau învinse de cele ale Statelor Unite, ai căror oficiali nu aveau niciun fel de probleme privind folosirea profesioniştilor. (După ce yankeii ne-au luat Cupa Davis în 1968, Harry Hopman, care a fost căpitanul a 16 echipe australiene câştigătoare ale Cupei, dintre care patru m-au inclus şi pe mine, şi-a dat demisia şi s-a mutat în Statele Unite, unde a devenit antrenor la Academia de tenis Port Washington din Long Island, New York, apoi şi-a deschis propria academie de tenis în Florida. La Port Washington a ajutat tineri promiţători precum John McEnroe şi Vitas Gerulaitis să-şi atingă potenţialul maxim.) Apoi, dintr-odată, tocmai când selecţionerii Cupei Davis păreau mai hotărâţi ca niciodată să nu primească profesionişti în echipă, a fost

luată decizia că toți profesioniștii sunt eligibili pentru a-și reprezenta țara în Cupă.

Mi-am anunțat disponibilitatea imediat. Și la fel au făcut Newk și Mușchi. Simțeam nevoia să joc din nou pentru Australia. Da, casa mea era în America, soția mea era americancă și fiul meu pe jumătate american, însă eu sunt australian până în măduva oaselor. Până în prezent, după un sfert de secol trăit în Statele Unite, pașaportul meu încă are un emu și un cangur pe copertă și numărul de înmatriculare al mașinii mele este AUZZE I.

Aveam treburi neterminate în Cupa Davis, în special împotriva Statelor Unite. Din cele patru campanii pentru Cupă în care am participat, trei fuseseră extrem de ușoare. Cea din 1959, împotriva americanilor, fusese diferită. Am câștigat, însă nu datorită mie. Eu mi-am pierdut ambele meciuri de simplu, în fața lui Barry MacKay și a lui Alex Olmedo, apoi Neale Fraser și Emmo au recuperat punctele și am putut ridica trofeul. Îmi doream să mă revanșez în fața selecționatei SUA, care, cu o echipă puternică, incluzându-i pe Tom Gorman, Stan Smith și Erik Van Dillen, părea să fie favorita clară și să-și apere trofeul.

Făcând parte din categoria veteranilor, știam că nu aveam cum să mă alătur, pur și simplu, echipei Australiei. Eram clasat pe locul al optulea în lume și nu jucam la cel mai înalt nivel. Așa că, pentru prima dată în viața mea, am jucat în tot circuitul asiatic, precum și meciuri în Spania și în Teheran pentru a încerca să-mi reintru în forma maximă. Am discutat cinstit cu căpitanul Neale Fraser. M-a întrebat dacă voiam să reprezint Australia în Cupă. I-am spus că îmi doresc din tot sufletul să joc, însă eram îngrijorat că e posibil să nu mai fac față presiunii intense, pe viață

și pe moarte, din tenisul de Cupa Davis, și nu voiam să-mi dezamăgesc țara. Și cum rămânea cu tipii care purtaseră stindardul Australiei în turnirile preliminare tot anul și în anii dinainte, când profesioniștii nu puteau juca în Cupa Davis? Cum rămânea cu jucătorii din lot, Geoff Masters, Colin Dibley și Ross Case, Bob Giltnan, John Cooper? Mă vor întâmpina cu bucurie sau mă vor considera un neavenit?

Neale mi-a spus că, atât timp cât selecția mea va fi justificată de forma bună, voi fi primit cu brațele deschise. Până la urmă, cel mai important lucru era să câștige Australia. Totuși a recunoscut că nu este întru totul convins că ar trebui să fiu în echipă. Mi-a spus foarte clar că trebuie să am o evoluție bună în turneul Australian Indoor Championships din Sydney pentru a fi luat în considerare pentru echipa care urma să joace în iminenta semifinală împotriva Cehoslovaciei. Nu m-am ferit de provocare. Am alergat pe distanțe lungi, am exersat în sala de gimnastică și am ajuns să am o formă fizică mai bună decât avusesem de ani buni. La Australian Indoors l-am bătut pe rapidul mexican Raul Ramirez, cu voleurile lui precise, cu 6-3, 6-4, pe Mușchi, într-un meci strâns, 6-4, 3-6, 8-6, și pe Newk, în finală, după o luptă intensă, ca de obicei, 3-6, 7-5, 6-3, 3-6, 6-4. Pentru acest meci am primit câteva sfaturi bune de la mentorul meu din copilărie, Charlie Hollis, vizibil îmbătrânit, dar care rămânea același personaj vesel și care călătorise de la Rockhampton doar pentru a mă vedea jucând. Era foarte bine să-l am din nou pe Charlie alături de mine. Observase că servisem prost împotriva lui Mușchi și mi-a repetat ceva ce îmi mai spusese în trecut: „Lasă serviciile puternice pentru tipii mai mari. Servește ca un om mai mic. Joacă inteligent". Așa că, împotriva lui Newk,

m-am concentrat să lovesc serviciul cu doar 75% din putere și am avut doar trei duble greșeli. După meci, Neale Fraser a venit la mine cu mâna întinsă și mi-a spus: „Rachetă, bun venit în echipă!". Cei șase aleși de selecționerii echipei de Cupa Davis, Neale Fraser, Esca Stephens și Cliff Sproule, erau Newk, Mușchi, Mal Anderson, Colin Dibley, Geoff Masters și cu mine.

Pentru seria de meciuri împotriva cehilor, din noiembrie, părinții mei au venit la Kooyong ca să mă vadă jucând. S-a dovedit a fi ultima oară când m-au văzut jucând. Sper că nu i-am dezamăgit. Când am ieșit pe teren pentru primul meci la simplu, împotriva lui Jan Kodes, i-am văzut pe mama și pe tata, fragili, în tribuna oficială și, pentru un moment, mintea m-a transportat fulgerător în copilăria mea din Rockhampton... Iată-mă, doar un băiețel, jucând partide aprige împotriva fraților mei pe terenul nostru din pământ de mușuroi, cu părinții noștri pe margine, urmărindu-ne și strigându-ne sfaturi. Kodes era un adversar dur. Dintre toți cehii, Jan era cel mai bun pe iarbă. Câștigase Wimbledon și, cu doar câteva săptămâni mai devreme, fusese înfrânt la limită în finala US Open de Newk. Am reușit să câștig cu 6-3, 7-5, 7-5. În al doilea meci la simplu, Newk a fost învins, în mod surprinzător, de un specialist al terenurilor cu zgură, excentricul Jiri Hrebec, care a ales tocmai această ocazie pentru a juca cel mai bun tenis din viața lui. Lovea mingea cu o putere aproape supranaturală care, sincer, ne-a șocat.

A fost reconfortant să-l am alături pe Kenny Rosewall în meciul de dublu, pe care l-am jucat împotriva echipei formate din Kodes și „Uriașul blând" Vladimir Zednik, înalt de 1,92 metri. Cehii s-au dovedit adversari redutabili. Mușchi și cu mine am scăpat ca

prin urechile acului și am învins cu 6-4, 14-12, 7-9, 8-6. Australia conducea cu două meciuri la unul. În returul de simplu urma să joc contra lui Hrebec. Eram prudent, pentru că îl văzusem distrugându-l pe Newk. Și aveam dreptate să fiu îngrijorat, pentru că a luat primul set cu 7-5. Nu m-am panicat, l-am alergat pe tot terenul și am câștigat următoarele două seturi. Apoi și-a revenit și a câștigat al patrulea set. Egalitate, 2-2. Presiunea era enormă. Oare Hrebec avea abilitățile necesare pentru a deveni ucigașul de monștri sacri care ne va distruge speranțele în Cupa Davis? Nu, nu le avea, însă după ce am câștigat setul decisiv cu 6-4 știam că fusese foarte aproape. Acea serie din Cupa Davis a fost cel mai important moment din cariera lui Jiri Hrebec. Nu a mai auzit nimeni nimic despre el după aceea.

Un reporter a rezumat performanța mea din semifinala Cupei Davis: „Este oarecum ironic că tocmai Laver, o adiție târzie în echipa de Cupă, a fost jucătorul de bază al Australiei după un an cu performanțe variabile. Și-a organizat perfect revenirea, recuperându-și mai întâi forma în circuitul din Asia și în campionatul indoor din Sydney. A jucat un rol major în victorie". Această victorie ne-a asigurat întâlnirea cu Statele Unite în Cleveland, în Challenge Round. Bud Collins ne-a denumit „Trupa de antichități a căpitanului Fraser". Și pe bună dreptate: eu aveam 35 de ani, Mușchi 39, Mal Anderson avea 38 și Newk era juniorul echipei, la doar 29 de ani. Pentru campionii americani, tineri și nesăbuiți, probabil că păream o pradă ușoară, bătrână și lentă.

Uneori, lucrurile importante se întâmplă în locuri neverosimile. Cleveland Public Hall era o sală de baschet într-o stare precară, ca o peșteră, prost iluminată, prin care bătea vântul, cu o carpetă pe

post de suprafață de joc, prima locație indoor care a găzduit o finală de Cupa Davis. Nu era tocmai un Wimbledon. În plus, fiind mijlocul lui decembrie, ne înghețau oasele înăuntru. Însă cel mai rău lucru a fost că, din cauza totalei lipse a publicității pentru Challenge Round, a locației mizerabile, a vremii proaste și a faptului că mult iubita echipă de fotbal Cleveland Browns avea meci televizat, doar vreo 7 000 de spectatori au fost prezenți pentru meciuri în această locație neospitalieră. Păcat, pentru că sala Cleveland Public Hall, care a fost demolată, pe bună dreptate, cu puțin timp în urmă, a găzduit un eveniment sportiv memorabil: am bătut echipa Statelor Unite cu 5 la 0. Nu a contat pentru noi faptul că, din cauza aplauzelor răsfirate și a lipsei unui sistem de sonorizare a sălii, atmosfera era mai moartă decât Alexandru cel Mare. Ne-am creat propria atmosferă. Eram hotărâți să avem Cupa Davis în bagaje atunci când ne îmbarcam în zborul Quanta spre Australia. Venisem acolo cu o misiune, însă nici yankeii nu aveau de gând să se dea la o parte și să lase trupa de tătici din Australia să câștige.

În prima zi, o vineri, Newk a dat dovadă de o combinație sublimă între loviturile delicate, cu efect, și cele extrem de puternice pentru a-l învinge pe mereu formidabilul Stan Smith în cinci seturi, 6-1, 3-6, 6-3, 3-6, 6-4. A urmat un alt meci dur, cu cinci seturi, în care l-am bătut pe dușmanul meu de moarte de la Wimbledon 1971, Tom Gorman, cu 8-10, 8-6, 6-8, 6-3, 6-1. A fost o partidă frenetică, am sărit unul la gâtul celuilalt cu ferocitate, am luat fileul cu asalt, folosindu-ne întregul arsenal de lovituri.

Meciul de dublu s-a desfășurat în ziua următoare. A fost o partidă crucială. Dacă reușeam să câștigăm, Australia ar fi ajuns la 3-0 și Cupa Davis ar fi fost a

noastră. Când decideam cine să joace în echipa de dublu, Neale ne-a întrebat, pe mine și pe Newk, care credeam că ar fi cea mai bună combinație de jucători. Newk era clar cel mai bun jucător de dublu, așa că Fraser trebuia să aleagă între mine și Rosewall pentru a-i fi parteneri. Nu era momentul să dau dovadă de falsă modestie sau să-mi fac griji că aș putea răni orgoliul altcuiva. Credeam că sunt mai bine pregătit și i-am spus asta și lui Neale. Atât John, cât și eu i-am spus că, deși Kenny avea retururi și voleuri minunate, serviciul său nu era atât de puternic ca al meu. Era extrem de important să trimitem în teren jucătorii cu cel mai bun serviciu, deoarece Smith și Van Dillen răspundeau la serve cu retururi-bombă și credeam că americanii puteau să facă break pe serviciul lui Ken. De asemenea, o concluzie la care ajunsese separat și Newk, John era obișnuit să joace cu un stângaci, deoarece fusese ani de-a rândul partenerul lui Tony Roche, iar yankeii ar fi putut să fie incomodați de lovituri trimise, alternativ, ba de un jucător dreptaci, ba de unul stângaci. Neale ne-a ascultat sfatul, apoi m-a rugat să joc un set împotriva lui Ken. Mușchi a dominat începutul, însă am revenit și am câștigat. Neale a anunțat că echipa de dublu urma să fie compusă din Newcombe și Laver. Kenny a fost extrem de dezamăgit de decizie, deoarece era deja stabilit că eu și cu Newk vom juca în returul de simplu, așa că el nu mai putea să joace deloc. Ken este un bărbat mândru și a fost jignit de faptul că venise cu echipa tocmai până în Cleveland și nu a jucat deloc. Newk și cu mine i-am răsplătit încrederea lui Fraser, distrugându-i pe Smith și Van Dillen cu 6-1, 6-2, 6-4.

Americanii au fost șocați când au auzit, cu o oră înaintea partidei, că John și cu mine vom fi echipa de dublu a Australiei. Ei se așteptau să joace împotriva

lui Newk și a lui Mușchi sau, eventual, a lui Newk și a lui Mal, deoarece erau siguri că voi fi epuizat după chinuitorul meci de cinci seturi din ziua anterioară. Poate că apariția mea pe teren le-a transmis un fals sentiment de siguranță. Stan Smith a comentat ulterior: „Când l-am văzut pe Laver pe teren, m-am gândit că acest lucru ne avantajează. Am crezut că ar putea fi un pic cam obosit". Însă, datorită regimului de exerciții fizice, mă simțeam plin de energie.

Când ne-am luat pozițiile, Newk mi-a spus: „Rachetă, când joc împotriva ta, urăsc loviturile tale foarte puternice cu reverul, mă simt mult mai bine când lovești cu efect. Ce-ar fi să lovești astăzi cât poți de tare cu reverul? Și când servesc împotriva ta, faptul că returul tău pe rever este atât de bun mă face să fiu foarte nervos. Deci, când yankeii servesc astăzi, lovește mingea aia cât poți tu de tare!".

După cum a scris în autobiografia lui, *Newk: Life On and Of the Court*:

> Rod a făcut tot ce a putut ca să-mi facă pe plac. La primul punct al meciului, Stan a servit spre mine și am returnat o lovitură câștigătoare. Aveam 15-0. Înainte ca Rod să înfrunte serviciul lui Stan, i-am spus: „*Acum* e momentul. Returnează mingea cât de puternic poți". Rod, care avea cea mai imperturbabilă expresie dintre toți jucătorii lumii, nu a spus nimic. Stan a servit spre reverul lui Rod. În momentul în care mingea a atins racheta americanului, Rod a făcut patru pași în față și a lovit cel mai bun retur cu reverul pe care l-am văzut în viața mea. Dintr-odată, mingea zbura spre americani cu viteza luminii, nici nu o puteam vedea, era doar

o pată călătoare. I-a trecut lui Erik Van Dillen pe sub nas înainte să-și poată măcar mișca racheta. Scorul era 30-0 pentru noi, pe serviciul lor. Expresia de pe fața lui Van Dillen a devenit sumbră și ochii lui păreau să spună: „Oare în ce m-am băgat?". Arăta ca un boxer care ia o bătaie atât de zdravănă în primele runde ale unui meci, încât singurul său gând este să evite orice lovitură viitoare. „Bravo, Rachetă!", i-am spus lui Rod. „Sunt terminați."

După meci, Van Dillen, mâhnit, s-a plâns: „Opt mâini să fi avut și tot nu am fi câștigat. Au pus o presiune enormă pe noi. Este greu să vezi cum cele mai bune lovituri se întorc la tine sub forma unor lovituri și mai bune".

În returul la simplu, Newk l-a expediat rapid pe demoralizatul Gorman, cu 6-2, 6-1, 6-3, și eu am terminat treaba bătându-l pe Smith cu 6-3, 6-4, 3-6, 6-2. Asta a fost tot, 5 la 0. Era a 23-a Cupă Davis câștigată de Australia de la înființarea competiției, în 1900, și conduceam în înfruntările directe cu rivala noastră, SUA, cu 15-13. La decernarea Cupei, Dennis Ralston, căpitanul nejucător al Statelor Unite, i-a strâns mâna omologului său australian, Fraser, care încă ținea strâns în mână un koala de jucărie pe care-l purtase tot turneul, pentru noroc, și i-a spus: „Ați jucat mult prea bine pentru noi. Ați dominat fiecare minge. Nu i-am văzut niciodată pe Laver și pe Newcombe să joace atât de bine... și am jucat de câteva ori împotriva lor".

Un reporter m-a întrebat dacă faptul că sunt însurat cu o americancă și că trăiesc în America mă face să simt un fel de dublă loialitate, însă l-am pus la punct: „Sunt australian și joc pentru Australia".

În ziua următoare am dus Cupa Davis acasă, însă mai întâi trebuia să sărbătorim. John Newcombe a scris despre petrecerea noastră cu ocazia victoriei (deși sunt uimit de faptul că și-a mai putut aminti ceva despre acel eveniment!):

> Doamne, ce am mai petrecut! Am luat o cină bogată, cu valuri de bere și vin, apoi am cântat și am petrecut toată noaptea. Rod Laver nu a fost niciodată pasionat de petreceri. Era un bărbat liniștit, temperat. Am o amintire despre el din acea noapte pe care o voi prețui toată viața. La un moment dat, m-am dus la toaletă. Înăuntru, Rod stătea în fața unui pisoar. M-am dus la pisoarul alăturat și tocmai mă pregăteam să-i spun ceva când am observat că avea cel mai mare zâmbet din lume pe fața lui pistruiată. Pur și simplu stătea acolo, pe gânduri, zâmbind. Nu aveam nicio intenție să-i întrerup reveria, așa că am tăcut din gură și am ieșit din toaletă lăsându-l acolo, zâmbind fericit.

A fost ultima oară când am jucat tenis în Cupa Davis. În 1974, contractele și angajamentele mele ca profesionist, precum Campionatul Mondial al Profesioniștilor, turneele World Teams Tennis din SUA, Italia și Spania și turneul de la Caesar's Palace din Las Vegas, promovat de Alan King, intrau în conflict cu programul Cupei, așa că m-am retras din echipă. Restul timpului l-am dedicat familiei și afacerilor. M-am retras la momentul potrivit.

17

Relaxarea

Jimmy Connors nu avea respect pentru cei mai în vârstă. Când cel mai în formă și mai obraznic tânăr jucător de tenis din lume a câștigat US Open în 1974, se spune că ar fi avut această cerință: „Aduceți-mi-l pe Laver!". Cel puțin așa a pretins bombasticul său manager, Bill Riordan, în 1975, atunci când promova o confruntare între mine și Connors, pe atunci în vârstă de 22 de ani, cu superîncrederea în sine și frizura lui tip castron, în cadrul așa-numitului Campionat Mondial de Tenis. Nu aveam nimic de dovedit împotriva unui tip cu 14 ani mai tânăr decât mine. Eram fericit că pot încă să joc în circuitul profesionist, nu chiar culcându-mă pe lauri, însă profitând de faptul că jucam tenis fără a fi sub presiune și că puteam să petrec mai mult timp alături de Mary și de Rick. Totuși nu m-am ferit niciodată de o provocare, așa că i-am zis lui Bill: „Spune-mi mai multe".

Marele meci urma să fie jucat la Caesar's Palace din Las Vegas, pe 2 februarie 1975, și să fie difuzat de

rețeaua CBS în SUA și de ABC-TV în Australia. Pancho Gonzales a fost numit arbitru, lucru care l-a înfuriat pe Connors, deoarece știa că Pancho și cu mine avem o istorie comună. În mod strategic, tânărul leu a cerut ca Pancho să fie înlocuit. După ce am rezolvat această problemă - Pancho rămânea arbitru și Connors s-a convins că avea să fie imparțial -, le-am transmis lui Bill și lui Jimmy că eram de acord. Apoi au început exagerările și publicitatea senzațională. Bill Riordan fusese promotor în box și a făcut publicitate meciului ca și cum ar fi fost o luptă pentru centură, o încăierare între campionii din generații diferite, o încleștare între tinerețe și experiență. Sunt convins că unii fani au venit la Caesar's Palace așteptându-se să ne vadă schimbând câțiva pumni. Imaginația publicului a fost absorbită de războiul-fulger promoțional. Mi-a fost luat un interviu chiar înainte de meci și le-am spus reporterilor: „Fac asta pentru că am nevoie de o nouă provocare, ca să simt din nou adrenalina curgând în vene. Când ai făcut totul și ai fost peste tot, este greu să te mai entuziasmezi de un simplu turneu, indiferent cât de mare ar fi premiul. Însă acum este altceva, o competiție cu o singură șansă. Joc mai bine când sunt sub presiune". Mary mi-a spus că, după ce am fost de acord să joc cu Connors, eram la fel de bucuros ca un copil care primește o jucărie nouă.

Reporterul Ivor Davis din Los Angeles a venit să mă viziteze acasă înaintea confruntării cu Connors. A fost unul dintre cele mai complexe interviuri pe care le-am acordat vreodată și a fost cumpărat de ziare din toată lumea. Rareori primeam oameni din presă în casa mea, cu excepția lui Bud Collins. Davis m-a făcut să mă simt confortabil și mi-am mărturisit gândurile despre tenis, afaceri și viața de familie. Am profitat de

ocazie pentru a-l înțepa puțin pe Connors, încercând să sporesc așteptările publicului asupra meciului nostru:

> Rod Laver, primul milionar al tenisului, devenit apoi un magnat al afacerilor, nu era acasă. Soția lui, Mary, și-a cerut scuze: „Trebuie să se întoarcă... este rândul lui să-i ducă pe copii la școală". Mi-a plăcut să aud că, în ciuda succesului de care a avut parte din plin, Rod Racheta încă seamănă cu noi, muritorii de rând, care trebuie să ne achităm de sarcinile și treburile zilnice. Bărbatul care a câștigat cel mai mult din tenisul profesionist tot trebuie să-l ducă pe Ricky, fiul său, la școală. Vă puteți imagina cum ar fi ca Nelson Rockefeller să-și ducă cei doi copii la școală?
>
> Puștiul necopt din Queensland a transformat magia creată de încheietura și de antebrațul său stâng într-o mică avere, însă, deși se bucură de bani și de faimă, ideea că Rod Laver este considerat un mare afacerist încă i se pare ridicolă. În aceste zile, Rod, în vârstă de 36 de ani, își dedică o parte tot mai mare din energia lui activităților din sala de consiliu.
>
> Totuși, pe 2 februarie, în capitala jocurilor de noroc din Nevada, Las Vegas, va participa la cel mai mare pariu al vieții sale: va risca totul împotriva tânărului Jimmy Connors la cazinoul Caesar's Palace. Connors, cu 14 ani mai tânăr, i-a aruncat mănușa și Rod, care era mulțumit să se concentreze asupra dezvoltării taberelor de tenis de vacanță Laver-Emerson, a acceptat provocarea. Va fi un meci clasic din categoria „Veteranul în vârstă împotriva Tânărului

impertinent", deși Rod nu îl subestimează pe genialul stângaci tânăr, care a câștigat cei mai mulți bani din tenis în 1974...

După ce l-a dus pe fiul său de cinci ani, Ricky, la grădiniță, Rod s-a relaxat în sufrageria imensei sale case cu șase dormitoare, cu vedere asupra Oceanului Pacific, din comunitatea Corona Del Mar, la aproape 100 de kilometri în sudul Los Angelesului. O ceață de iarnă s-a rostogolit peste țărm și, în timp ce sirenele de ceață sunau, Rod, îmbrăcat cu blugi evazați, o cămașă albastră în carouri și ghete lucioase, a vorbit liniștit despre ceea ce a primit de la tenis, despre ambițiile lui comerciale și despre crucialul meci împotriva lui Connors. Taberele de tenis Laver-Emerson au fost un succes imens încă din primul an. Acum au tabere peste tot, din Carolina de Nord și până în California și, la prețul de 500 de dolari de persoană (preț care include antrenorul, mesele și cazarea), banii au venit cu toptanul...

„Am văzut mulți jucători profesioniști de tenis căzând în obscuritate și ajungând la limita sărăciei după ce se retrag din tenis", explică Rod. „Și am văzut mulți tipi care nu și-au făcut niciun plan. Unii nu sunt născuți ca să fie antrenori sau nu vor să antreneze din alte motive, așa că nu au nicio profesie. Chiar dacă mai pot încă juca tenis o vreme, aș vrea să-mi extind un pic afacerile acum, când concurez mai rar. Așa că punem lucrurile pe picioare încă de acum în loc să așteptăm până când vom părăsi circuitul definitiv, ca să nu dureze alți trei-patru ani până când ne organizăm... Perioada în care putem juca

este foarte scurtă, profesia noastră nu seamănă cu cea a unui medic sau a unui avocat. Realist vorbind, trebuie să-ți planifici viitorul..."

Titlul de „primul milionar din tenis" nu i se pare impresionant. Ne explică: „Nu cred că banii sunt motivul pentru care jucăm tenis... acest titlu este doar o reflectare a registrului de încasări. Am avut parte de patru ani minunați și de cel mai bun sezon pe care l-a avut vreun jucător vreodată, însă nu o să fie greu de depășit. În aceste zile nu e greu să găsești turnee cu premii de 100 000 de dolari".

Având în vedere toate aceste lucruri, Laver trăiește modest, însă confortabil („casa asta este prea mare"). Conduce un Mercedes 450 SLC de culoarea ciocolatei și îi place să călătorească alături de soția lui americancă, Mary, de profesie contabilă. S-a căsătorit cu ea în 1966. („Este greu să ai o relație și să joci tenis în același timp", spune el.) Mary are grijă și de impozitele, câștigurile și afacerile lui.

Faptul că în 1974 a jucat mai puțin tenis la nivel înalt decât în orice alt an din cariera lui s-ar putea dovedi un handicap în fața lui Connors, admite Rod. „Până la meci, totuși ar trebui să fiu într-o formă bună." Joacă cu Emerson aproximativ trei ore în fiecare dimineață, apoi aleargă cinci kilometri pe plaja din apropierea casei lui.

Meciul cu Connors este foarte important pentru el. „Miza este foarte ridicată. El este un puști care vine din urmă. Cred că mai are mult de învățat. Cred că este campion mondial... și el este primul care spune acest lucru tuturor." Rod nu este un fan al tânărului stângaci bombastic și cu

gura mare... „Cred că tenisul înseamnă mai mult decât ceea ce joacă și povestește un puști. Eu o să las racheta să vorbească. Dacă sunt destul de bun, reputația mea va rămâne nepătată. Nu mă laud, nu spun că îl bat pe puști. E al dracului de bun. Însă cred că am o șansă destul de bună să câștig. Cred că pot s-o fac. Poate că, dacă îl bat, o să fie o lecție bună pentru el. Ar putea deveni un jucător mai bun... Repertoriul lui de lovituri este destul de extins, însă comportamentul lui pe teren lasă uneori de dorit. Se enervează foarte tare și înjură prea mult pe teren, iar eu nu cred că ăsta-i un lucru frumos. Urăsc să pierd, însă nu-mi afișez emoțiile. Stilul meu a fost să mă gândesc mereu doar la punctul următor, chiar și atunci când joc îngrozitor... dar mă gândesc întotdeauna la viitor. Am jucat împotriva lui Gonzales și a altor jucători care erau maeștri ai trucurilor psihologice. Doar mă enervează și mă fac să îmi zic «Nu o să mă bată niciodată!»."

Nu eram favoritul și pe bună dreptate, însă nu aveam de gând să fiu o pradă ușoară pentru Jimmy Connors, așa că am alergat și m-am antrenat până când am atins forma fizică maximă. I-am luat pe Emmo și pe Mark Cox, care era stângaci, ca și Connors, drept parteneri de antrenament. Am lucrat din greu, câte două ore în fiecare după-amiază. La scurt timp după aceea, Mark a câștigat două turnee și a spus că forma bună se datorează antrenamentului alături de noi.

Arena cu 4 000 de locuri era plină până la refuz. O mulțime de celebrități erau în public: Charlton Heston era acolo, desigur, dar și Clint Eastwood, Neil Diamond, Rod Steiger, Dan Rowan și Dick Martin din show-ul

TV *Laugh In*, Johnny Carson și Andy Williams, toți au plătit până la 100 de dolari pe bilet, o sumă destul de mare pentru acele vremuri. L-am împins pe Jimmy până la patru seturi și a câștigat cu 6-4, 6-2, 3-6, 7-5. La începutul meciului, serviciul meu a lăsat de dorit, ceea ce m-a împiedicat să atac fileul, așa cum îmi dorisem, și să trimit voleuri. Când am fugit la fileu totuși, Jimmy lovea clasicele lui passing-shoturi plate. Connors mă domina clar la începutul celui de-al treilea set și era nerăbdător să termine partida, însă eu aveam alte planuri. Am câștigat trei game-uri la zero consecutive și am ridicat tot publicul în picioare atunci când am luat setul. Roy Emerson mi-a spus că, în timpul celui de-al treilea set, Harry Hopman, care era în public, era în lacrimi atunci când mă privea servind ași sau lovind passing-shoturi la mingile importante. Mulțimea a uitat să susțină favoritul și l-a aclamat pe tipul mai în vârstă, în special în al treilea set. Deși Jimmy a încercat să adopte cel mai bun comportament de care era în stare, acest lucru l-a enervat la culme și, frustrat, le-a arătat degetul mijlociu unor spectatori mai zgomotoși.

Al patrulea set a fost o luptă deschisă. Fiecare dintre noi a făcut break pe serviciul celuilalt și mai multe dintre game-uri s-au terminat la egalitate. Jimmy a supraviețuit și a câștigat setul și meciul. Am jucat cât de bine am fost în stare în acea fază a carierei mele, însă partida nu a fost victoria ușoară pe care o aștepta majoritatea. Am fost mândru că eram mai în formă decât Jimmy. El a terminat meciul cu crampe musculare foarte dureroase la mâna stângă și s-a prăbușit în chinuri. Într-un fel, obținusem o victorie morală. În mod ironic, cel care îi masa picioarele lui Connors la marginea terenului era Hop.

După ascensiunea tinerilor revoluționari Connors, John McEnroe și Ilie Năstase în vârful clasamentelor, lumea tenisului a încetat să mai fie o lume a gentlemanilor. Ei reprezentau noua eră și, pe lângă faptul că erau jucători foarte buni, aveau foarte puține lucruri în comun cu campionii din trecut (cu excepția lui Pancho, evident), pentru care fairplay-ul, grația sub presiune și buna cuviință pe teren erau foarte importante. McEnroe, Connors și Năstase își lăsau emoțiile să se dezlănțuie. Dacă erau furioși sau frustrați, o știa toată lumea. De asemenea, erau niște maeștri în folosirea oricăror tactici ar fi fost necesare pentru a-și enerva adversarii. Aceste tactici variau de la certuri, tragere de timp și insulte și până la atacuri fizice, cum s-a întâmplat, de exemplu, atunci când Fred Stolle a fost lovit în gât de o minge trimisă intenționat de McEnroe. Orice era scuzabil pentru o victorie.

Nu am avut niciodată probleme împotriva lui John și Jimmy. Nu sunt sigur dacă mă respectau pentru realizările mele sau știau că nu aveau cum să mă intimideze cu trucurile lor. Însă nu pot spune același lucru despre Ilie Năstase. Nasty a fost un jucător talentat, care avea să fie inclus în Tennis Hall of Fame la sfârșitul carierei și, în acea fază, era un jucător mai bun decât mine. Cu toate acestea, unele dintre cele mai... nesuferite meciuri din carieră au fost cele jucate împotriva lui. Îi plăcea să-mi spună „bătrâne" în timpul jocului, iar insultele pe care le adresa nu doar adversarilor și arbitrilor, ci și spectatorilor, erau scandaloase. I-am spus de mai multe ori că fanii meritau mai mult. În timpul unui eveniment profesionist din Cincinatti, pe când jucam un meci de dublu, eu și Tom Gullickson împotriva lui Năstase

și a americanului Peter Fleming, Nasty a dat dovadă de un comportament intolerabil. A fost penalizat pentru că a călcat linia la serviciu, așa că a urlat la arbitru, care era femeie. A lovit mingi înspre tribune. Când mă pregăteam să servesc, se întorcea în ultimul moment pentru a mă deranja și a mă face să-mi pierd concentrarea. Oricum, el și Fleming ne-au bătut, însă a fost cireașa de pe tortul unei serii de întâlniri neplăcute. Trebuia să fac ceva. După meci am discutat cu el, față în față: „Ești o rușine! A fost cea mai dizgrațioasă demonstrație de tenis pe care am văzut-o vreodată. Distrugi imaginea jocului nostru. Toți vrem să câștigăm, însă nu în modul în care o faci tu. Nu voi mai juca niciodată împotriva ta și nici măcar nu vreau să mai fii parte din turul nostru".

I-am transmis poziția mea lui Jim McManus, care administra turneul, iar acesta a vorbit cu Năstase, care i-a spus că nu crede că nu voi mai juca niciodată împotriva lui, că eram doar supărat după meci și că mă voi răzgândi. Când McManus mi-a povestit, l-am sunat pe Năstase și i-am explicat că nu am fost niciodată mai serios în viața mea. „Dacă tu joci, eu nu joc. Simplu. Și mai vreau să știi că mulți dintre jucătorii din circuit sunt de aceeași părere ca și mine." Și m-am ținut de cuvânt, nu am mai jucat niciodată cu Năstase. Din fericire, după mai mulți ani am îngropat securea războiului și acum ne salutăm cu politețe de fiecare dată când drumurile ni se încrucișează.

Chiar dacă nu mai câștigam mereu, m-am bucurat să pot juca împotriva unor bărbați mai tineri. Mi-a plăcut mult să joc împotriva senzaționalului adolescent suedez Björn Borg, care era în mod clar destinat să fie unul dintre marii jucători ai tuturor timpurilor. Spre deosebire de Năstase, să joc împotriva

lui era o plăcere. Am jucat împreună de patru ori, l-am bătut o singură dată, la Houston, pe zgură. În sferturile de finală WCT de la Dallas am împins meciul până la cinci seturi și în al patrulea tur de la US Open, până la patru. Până să jucăm unul împotriva celuilalt, Björn câștigase deja French Open și Wimbledon. Eram mândru de victoria mea din meciul de la Houston, unde învinsesem făcând ceea ce am făcut mereu, și anume să joc la fileu. Meciul din mai 1975, din sfertul de finală al WCT, a fost incendiar. *The Sydney Morning Herald* a raportat că eu, „favoritul sentimental pentru câștigarea titlului WCT", am fost înfrânt cu 6-7, 6-3, 7-5, 6-7, 2-6 într-un „încântător maraton de patru ore la Dallas". Arătând că, la 36 de ani, aveam exact de două ori anii lui Björn Borg, reporterul de la *Herald* a spus că „am schimbat lovituri uimitoare după lovituri uimitoare". După meci, a cincea mea eliminare din WCT – singurul turneu major pe care nu l-am câștigat niciodată –, le-am spus reporterilor de la conferința de presă că acesta fusese cântecul meu de lebădă. „A fost ultima mea încercare. WCT este un turneu minunat... dar nu cred că mai vreau să joc meciuri atât de lungi vreodată." Șeful WCT, Lamar Hunt, a pus meciurile lungi pe seama suprafeței de joc Supreme Court, acoperită cu spumă de PVC, care tindea să țină mingea în joc. Lamar a spus: „Aceste suprafețe de joc mai lente permit punctelor să dureze mai mult, lucru care este pe placul spectatorilor. Însă punctele mai lungi presupun mai mult alergat și Rod Laver are dureri după ce termină de jucat o minge. În acest caz nu a fost vorba doar despre vârsta lui, ci și despre stilul de joc smucit, care solicită foarte tare corpul".

Cu eleganță, Björn a spus că l-am ajutat să învețe să-și stăpânească emoțiile pe teren, după ce fusese

un junior foarte volatil. A scris în biografia lui din 1980, *My Life and Game*: „Rod Laver a fost idolul meu din copilărie, însă l-am văzut prima dată pe viu la Wimbledon, în 1971, când a pierdut în fața lui Tom Gorman. Înainte îl urmărisem la televizor. Influența pe care a avut-o asupra mea a fost exercitată de felul în care se comporta pe teren, nu de loviturile lui. Îi admiram concentrarea și expresia imperturbabilă. Nu se supăra niciodată".

•

În acea perioadă nu mai eram decât o umbră a jucătorului care fusesem cândva, însă, indiferent dacă pierdeam sau câștigam, nu cred că am ieșit vreodată de pe un teren fără să fi dat tot ce aveam mai bun. Sunt fericit să spun că, în anii care au urmat, mai multe persoane m-au abordat și mi-au spus că, după ce m-au văzut jucând și luptând contra lui Connors sau a lui Borg în cine știe ce eveniment profesionist de la mijlocul anilor 1970, când aveam 36 sau 38 de ani, au fost inspirate să se apuce de acest minunat sport chiar dacă nu mai erau nici ele tinere.

Aceasta a fost era jocurilor demonstrative, cum au fost cele în care Jimmy Connors s-a înfruntat în evenimente de tip „campionii de categoria grea" cu mine sau cu Newk. Apoi a fost infama „Bătălie a sexelor", meciul răzbunării de pe 20 septembrie 1973, între Bobby Riggs, campionul de la Wimbledon din 1939, în vârstă de 55 de ani, și campioana de la Wimbledon din 1973, Billie Jean King, în vârstă de 29 de ani. Riggs înfuriase femeile cu remarcile lui misogine despre inferioritatea femeilor în fața bărbaților și cu faptul că se lăudase că nicio femeie nu

ar putea să bată un bărbat la tenis, nici măcar unul de 55 de ani. Marea jucătoarea australiană Margaret Court l-a provocat să-și dovedească afirmațiile și, în luna mai a acelui an au jucat un meci care a rămas în istorie sub numele de „Masacrul de Ziua Mamei". Riggs a profitat de emoțiile lui Margaret, care au făcut-o să facă mai multe duble greșeli succesive, și a învins-o ușor cu loburi și drop shot-uri. Scorul final a fost 6-2, 6-1 și a reușit să apară pe copertele revistelor *Time* și *Sports Illustrated*.

Billie Jean avea o fire mult mai neînduplecată. I-a spus lui Riggs să joace sau să tacă din gură, așa că s-au înfruntat la Houston Astrodome. Aproape 90 de milioane de oameni au urmărit meciul la TV și 30 472 de spectatori, un număr-record, au urmărit meciul din tribune și au privit cum Billie l-a distrus pe Înalt Preaporcenia Sa în trei seturi rușinoase, 6-4, 6-3, 6-3, care i-au făcut pe susținătorii lui Riggs să plece privirea. Țanțoșul Riggs, care se lăudase că luase atâtea vitamine încât se puteau auzi cum îi huruie în stomac atunci când se mișcă și care intrase în arenă într-o rișcă trasă de manechine sumar îmbrăcate, s-a dovedit a fi o ruină deplorabilă în fața lui King, mai tânără, mai în formă, mai rapidă și mai talentată. Eram și eu acolo, în acel public incredibil din Astrodome, deoarece Houston nu e departe de April Sound, unde găzduiam o academie de tenis, și, pentru mine, Bobby a arătat exact ceea ce era, adică un bărbat ale cărui zile de glorie fuseseră cu câteva decenii mai înainte. Era un pungaș care se promova doar pe sine, încercând să mai stoarcă un pic de faimă, când i-ar fi fost mult mai bine dacă s-ar fi rezumat la celebritatea obținută de pe urma realizărilor lui din tinerețe. A jucat prost, sperând că loviturile lui slabe îl

pot ajuta, și am impresia că a coborât-o și pe Billie Jean la nivelul lui, deoarece jocul ei a fost mult sub nivelul ei obișnuit. Chiar și așa, a câștigat ușor. Rușinea lui a fost completă atunci când Billie Jean l-a premiat cu un purceluș numit Larimore Hustle*. Toată povestea mi s-a părut un fel de farsă. Acesta nu mai era tenisul pe care îl știam eu.

Turneele lui Alan King de la Caesar's Palace din Las Vegas erau atracții majore ale circuitului profesionist. Alan era un comedian și o cunoscută personalitate a Las Vegasului, care organiza un minunat turneu în numele cazinoului. Într-un an am câștigat un Mercedes 450SL și 30 000 de dolari și, în timp ce fotografii își făceau treaba și pariorii cei mai bogați aclamau și râdeau în timpul ceremoniei de după meci, Alan a intrat pe teren împingând o roabă plină de monede de un dolar. A trebuit să pozez cocoțat pe mormanul de monede, dar a fost un preț mic de plătit pentru un astfel de premiu. Unul dintre cele mai frumoase lucruri care mi s-au întâmplat în Las Vegas a fost să-l întâlnesc pe marele boxer Joe Louis, pe atunci un bătrân domn simpatic și șarmant, care era angajat de hotel pentru a-i întâmpina pe oaspeți.

În timpul tuturor acestor aventuri, Mark McCormack și echipa lui au lucrat ore suplimentare în beneficiul meu. Numele meu apărea peste tot, pe rachete de tenis, mingi, tunuri de aruncat mingi, pantofi, lame de ras, șosete, genți de tenis, ceasuri de mână, ochelari de soare, geamantane și pe diverse articole de îmbrăcăminte pentru femei și bărbați. Am verificat fiecare dintre aceste produse înainte de a le acorda permisiunea să-mi utilizeze numele. Nu

---

* În traducere liberă, „Escrocheria lui Larimore". Numele complet al lui Riggs este Robert Larimore Riggs (n.t.).

aveam nicio intenție să promovez produse dubioase. Știam că va veni un moment, în viitorul nu foarte îndepărtat, când va trebui să mă retrag și aceste oferte nu vor mai fi la fel de abundente, așa că am profitat de fiecare ocazie și am economisit banii pentru familie. Jucam în mai puțin turnee, deci câștigam mai puțini bani din premii, iar vechea mea teamă de a nu ajunge sărac după ce nu voi mai juca tenis, teama care m-a făcut să devin profesionist, continua să mă bântuie, în special acum, când simțeam presiunea de a câștiga bani pentru Mary și Rick. Taberele de tenis înființate împreună cu Emmo, investițiile în proprietăți, manualul de tenis pe care îl scrisesem împreună cu Roy, *Tennis for the Bloody Fun of It*, o altă carte, *Rod Laver's Tennis Digest*, și colaborarea mea cu Bud Collins, The *Edducation of a Tennis Player*, care spunea povestea celui de-al doilea Mare Șlem pe care l-am câștigat, acestea reprezentau investițiile mele de viitor.

Până la sfârșitul lui 1975, Roy Emerson și cu mine dețineam mai multe centre de tenis. Pe lângă taberele de la Pinehearst Hotel and Country Club din Carolina de Nord, Mt Washington Resort din Bretton Woods, New Hampshire și April Sound din Lake Conroe, Texas, am mai deținut pentru o vreme centre de tenis în Murrieta Hot Springs, lângă autostrada care unește LA de San Diego, Palmetto Dunes, în Hilton Head Island, Carolina de Sud și în Boyne Falls, Michigan, aproape de Marile Lacuri. Tabăra noastră din Los Angeles, de lângă aeroport, a avut unele probleme, deoarece suprafețele de joc au fost distruse de gazele evacuate de avioane. Din când în când aveam antrenori invitați. Am fost foarte fericiți atunci când Lew Hoad a părăsit o vreme propria tabără de tenis din Spania și ne-a dat o mână de ajutor. Taberele noastre prosperau

și oaspeții ne spuneau că erau jucători mai buni atunci când plecau și se mai și distrau câtă vreme erau invitații noștri. Pe măsură ce au trecut anii, Emmo și cu mine am închis unele tabere și am deschis altele, precum cea din San Vincente, la nord de San Diego, nu departe de casa noastră. La începutul lui 1977, Roy și cu mine ne-am dizolvat parteneriatul, rămânând totuși buni prieteni.

Între timp jucam în circuitul WCT, în așa-numitul Grup Albastru, compus din Rochey, Emmo, Aleks Metreveli, Roscoe Tanner, Charlie Pasarell și cu mine. Jucam unii împotriva celorlalți în evenimente din Statele Unite, America de Sud și Canada. În acel an am luat o pauză mai lungă pentru a fi alături de Mary și de Rick și a-mi îngriji interesele comerciale.

Cântecul meu de lebădă la Wimbledon a fost în 1977, când am făcut o călătorie romanțată pentru a lua parte la Sărbătoarea Centenară. Am fost invitat să mă alătur unor alți campioni din trecut pe Terenul Central, unde ne-am luat de mână și am cântat *Auld Lang Syne**. Eram uniți de faptul că fiecare dintre noi jucase cât de bine fusese în stare și reușise să câștige cel mai important campionat din lume. Nu mi-e rușine să spun că ochii mi s-au umplut de lacrimi. Aveam o istorie comună, Wimbledon și cu mine. Vedeta spectacolului a fost americanca Elizabeth „Bunny" Ryan, în vârstă de 85 de ani, care câștigase 19 titluri de dublu și dublu mixt între 1914 și 1934. După ce am primit fiecare câte o medalie comemorativă, a venit momentul să jucăm. L-am înfrânt pe irlandezul

---

* *Auld Lang Syne* este un poem în limba scots (scoțiană joasă), scris de poetul Robert Burns în 1788, transformat într-un cântec care, în lumea anglofonă, este cântat în mod tradițional la miezul nopții în noaptea de Revelion, ca rămas-bun de la anul trecut. În mod similar, este cântat la ceremonii funerare sau de absolvire sau la orice ocazie care marchează o despărțire de o perioadă din trecut (n.t.).

Sean Sorenson în seturi consecutive în primul tur, însă nu am reușit să continui cu victorii. Americanul Dick Stockton, cu 12 ani mai tânăr decât mine, m-a eliminat cu 6-3, 7-9, 6-4, 7-5. La dublu, Newk și cu mine am reușit să le dăm un pic de bătaie de cap lui Marty Riessen și lui Roscoe Tanner. Au avut nevoie de cinci seturi pentru a scăpa de noi. Însă rezultatele nu contau, mă simțeam atât de bine să joc din nou pe iarba incredibil de verde de la Wimbledon, în fața acelor spectatori politicoși și pricepuți la tenis! Când ieșeam de pe teren, după înfrângerea suferită în fața lui Stockton, gândul că era ultima dată când fac acest lucru m-a izbit cu o forță considerabilă.

Cariera mea în tenis se apropia de sfârșit. Între 1976 și 1978 am jucat în campionatul de tenis pe echipe World Team Tennis, pentru echipa San Diego Friars, care era aproape de casă. Coechipierii mei erau o gașcă de treabă, care-i includea pe Cliff Drysdale, Ross Case, Terry Holladay și Kerry Reid și soțul ei, Raz. Am jucat împotriva unor echipe precum New York Apples, unde jucau compatrioții mei, Fred Stolle și Ray Ruffels, sau a echipei Boston Lobsters, care-i număra pe Emmo și pe Martina Navratilova în rândurile sale. Am câștigat unele meciuri, am pierdut altele, însă m-am distrat grozav în acești ultimi ani. Aveam 38 de ani în 1976, când World Team Tennis m-au numit „Începătorul anului". Cine a spus că umorul nu-și are loc în tenis? Am jucat tenis pentru seniori și meciuri demonstrative mulți ani după aceea, însă ultimul meu meci ca profesionist a avut loc pe 24 aprilie 1979, împotriva lui John Alexander, care m-a bătut cu 6-7, 6-3, 6-1 în primul tur al turneului Alan King Classic de la Caesar's Palace. Dacă tot trebuia să pierd, mă bucur că acela care mi-a administrat lovitura de grație a fost tot un australian.

Statisticile arată că, la simplu masculin, am câștigat Wimbledonul în 1961, 1962, 1968 și 1969, Australian Open (o să-i spun open, deși campionatul Australiei a devenit cunoscut sub acest nume abia din 1969) în 1960, 1962 și 1969, Roland Garros în 1962 și 1969, US Open în 1962 și 1969. Am fost membru al echipelor de dublu care au câștigat Australian Open în 1959, 1960, 1961 și 1969, Roland Garros în 1961 și Wimbledon în 1971. Am cucerit titlurile de dublu mixt la Roland Garros în 1961 și la Wimbledon în 1959 și 1960. Am câștigat turneul US Pro la simplu în 1964, 1966 și 1967, turneul Wembley Pro în 1964, 1965, 1966 și 1967, turneul French Pro în 1967. Am câștigat 52 de turnee în era tenisului de amatori, între 1957 și 1962, 68 de turnee în perioada profesionistă, între 1963 și 1967 și 76 de turnee în era tenisului deschis, între 1968 și până când m-am retras din tenisul la nivel înalt, în 1979. Am reprezentat Australia în Cupa Davis în perioada 1959-1962 și în anul 1973 și am câștigat Cupa de fiecare dată.

Nu m-am obosit niciodată să țin scorul, însă istoricul sportiv Robert Geist a făcut-o. Conform spuselor lui, am câștigat 75 din 141 de meciuri jucate împotriva lui Ken Rosewall, din 1963 și până când am agățat racheta de tenis în cui. Împotriva lui Pancho Gonzales am jucat când acesta nu mai era în floarea vârstei, însă era totuși un adversar redutabil. Scorul dintre noi este fie 35-19, fie 38-21 în favoarea mea, în funcție de statistica pe care vrei să o iei în considerare. Cu Roy Emerson am avut o lungă rivalitate la amatori și apoi, din nou, în epoca tenisului deschis. La final conduceam cu 49 la 18. Ca și în cazul lui Gonzales, nici cu Lew Hoad nu am jucat când acesta era în vârf de formă, însă scorul dintre noi este de 38-21 în favoarea

mea. Pe John Newcombe l-am bătut de 16 ori din 21 de partide în era openurilor. Totuși, dincolo de aceste cifre banale, pentru mine contează mai mult că am avut privilegiul de a le fi atât rival feroce, cât și bun prieten acestor bărbați speciali.

18

Noi orizonturi

După ce am părăsit circuitul profesionist, am recuperat anii pierduți pe drumuri devenind un fel de casnică. În cele din urmă, puteam să fiu un tată și un soț cu normă întreagă, așa că m-am dedicat cu totul acestor roluri. După toate sacrificiile făcute de Mary și de Rick, măcar atât puteam să fac și eu. Am continuat să fac muncă de promovare pentru sponsorii mei, printre care se numărau Adidas și Pro-Kennex, iar Mary și cu mine ne ocupam de investițiile mele. Am redus din complexitatea activităților noastre desființând mai multe tabere de tenis și păstrând doar câteva, iar eu am antrenat doar din când în când. Jucam tenis aproximativ 15 weekenduri pe an, meciuri demonstrative și evenimente distractive. De asemenea, am jucat în scop caritabil și am ajutat la organizarea unor asemenea evenimente.

La sfârșitul lui 1979 l-am dus pe Ricky, care avea 10 ani, acasă la mine, în Gladstone, pentru a reface legăturile cu bunicii lui. Tata nu stătea deloc bine

cu sănătatea, însă a fost încurajator să văd că se înveselește când am ajuns la ei. Era prima mea vizită în Australia după șase ani. Rick, împreună cu mine și cu frații mei, a fost încântat să meargă într-o expediție de pescuit la Marea Barieră de Corali. Cu ocazia acestei vizite l-am văzut ultima oară pe fratele meu Bob, care a murit brusc în ianuarie 1980, la doar 44 de ani, din cauza unui anevrism. Apoi, în luna decembrie a acelui trist an, a murit și tatăl meu. M-am simțit neputincios să fiu în Statele Unite, atât de departe de casă, atunci când a încetat din viață.

Tot în 1980, după ce am trecut printr-o experiență neplăcută – cineva a pătruns prin efracție în casa noastră din Newport când noi eram plecați (făptașul s-a dovedit a fi prietenul unei persoane pe care o rugasem să aibă grijă de păsările noastre) –, Mary și cu mine am decis să construim o casă pe terenul de 50 de acri pe care îl cumpăraserăm în partea rurală a localității Solvang, în apropiere de Santa Barbara, în nordul Los Angelesului. Întotdeauna visasem să trăiesc pe pământul propriu. Mary, cu genialul ei simț pentru stil și eleganță, a supravegheat construirea unei clădiri de fermă în stil european, prevăzută cu o piscină, spa și teren de tenis. Am îngrijit și o turmă de vite albe din rasa Charolais. Am locuit acolo până în 1984 când, după ce s-a bucurat de o ultimă aventură în libertate, o excursie de trei săptămâni la schi și călătorind cu bicicleta în Franța, alături de niște prieteni, Rick a devenit un oaspete al căminului liceului Hunn de lângă Universitatea Princeton din New Jersey, iar Mary și cu mine ne-am mutat înapoi, la Newport Beach.

Cu câțiva ani mai devreme, în colaborare cu IMG, am avut ideea de a înființa Circuitul legendelor din

tenis, cu un premiu în valoare de 200 000 de dolari, o serie de turnee foarte serioase în șase orașe din SUA, în cadrul cărora jucătorii în vârstă să-și poată retrăi zilele de glorie și să le arate fanilor ce mai sunt încă în stare să facă pe teren. Pentru a fi eligibil pentru titlul de Legendă trebuia să ai între 35 și 45 de ani și să fi câștigat cel puțin un turneu internațional în carieră, indiferent dacă era în competiții de simplu, dublu sau dublu mixt. Am strâns o trupă fantastică. Pe lângă mine, au mai participat Mușchi, Newk, Emmo, Fred Stolle, Roger Taylor, Dennis Ralston, Butch Buchholz, Marty Riessen, Charlie Pasarell, Cliff Drysdale și Frew McMillan. Ideea a prins, sponsorii și canalele de televiziune ne-au susținut, așa că, până în 1982, Circuitul legendelor călătorea în jurul lumii, inclusiv în Australia, și atrăgea un public numeros și articole elogioase în presă. Bătrâneii erau încă relevanți, se părea.

Nu m-am săturat niciodată de tenis și, de fiecare dată când ieșeam pe teren în acele meciuri de seniori, eram pregătit să joc serios. Când începea meciul, mândria și dorința înnăscută de a câștiga preluau frâiele, iar eu intram în joc și mă dedicam cu totul, ca în zilele bune. Dorind să fiu alături de mama după moartea tatei, am acceptat imediat oferta de a juca în evenimentul Indoor Toyota Open Tournament of Champions de la Hordern Pavilion din Sydney, în februarie 1981. Era un eveniment Legends, însă tenisul care s-a jucat acolo nu era deloc ruginit. Nu era un lucru surprinzător, de fapt, dacă luăm în calcul faptul că jucătorii participanți câștigaseră împreună 27 de titluri de Mare Șlem la simplu și 41 la dublu. Newk m-a bătut într-un meci strâns și plin de fairplay, precum toate întâlnirile noastre, pentru a-și răzbuna înfrângerea suferită

în fața mea la turneul Australian Indoors din 1973, când eram testat pentru selecția în echipa de Cupa Davis. Reporterul Alan Clarkson a fost în public, iar comportamentul nostru politicos într-o vreme când unii dintre cei mai agresivi jucători pătaseră renumele sportului l-a făcut să se gândească cu nostalgie la zilele când nu exista atâta dușmănie în tenis. Apelând la vasta lui experiență ca analist de tenis, Clarkson a decis că loviturile mele și ale lui John erau la fel de bune ca în trecut, deși unele ratări ne-au făcut să scuturăm din cap, exasperați. Nu conta. Publicului îi plăcuse confruntarea noastră, deoarece și jucătorilor le făcuseră plăcere să fie acolo, în mod evident. În plus, spectatorii, ca și reporterul, se bucurau că nu asistaseră la accese de furie sau la insulte aduse oficialilor. Clarkson a scris că Newk și cu mine eram jucători de pe vremuri, crescuți pe timpul când „fairplay-ul era o parte esențială din echipamentul tuturor jucătorilor". Și-ar fi dorit doar să mai fim încă în floarea vârstei.

Jurnalistul Skip Myslenski de la *Chicago Tribune* m-a intervievat și a scris un articol care a descris destul de precis starea mea de spirit din această etapă a vieții mele. Era vorba despre cum încă reușeam să găsesc plăcerea în tenis și să concurez în circuitul legendelor: „[Tenisul] este încă o bucurie [pentru Laver], deoarece nu este bântuit de trecut, deoarece nu este înlănțuit de trecut, deoarece a evitat cu grație vrăjile trecutului și s-a așezat confortabil la casa lui, într-o viață departe de lumina reflectoarelor. Îi rămân amintirile, desigur, și, în momente de reverie, cele mai importante clipe din cariera lui îi revin în memorie. Însă astfel de momente sunt scurte și nu sunt deloc atinse de amărăciune, pentru că este mulțumit de prezent, când jocul său încă poate să-i aducă bucurii".

L-am asigurat pe Myslenski că meciurile noastre de seniori sunt foarte disputate. Niciunuia dintre noi nu-i plăcea să piardă, i-am spus, chiar dacă nu ne mai puneam în joc carierele. De aceea presiunea nu mai era la fel de mare și nici emoțiile atât de intense. I-am zis reporterului că-mi merge bine în circuitul de seniori și că sunt momente când simt că aș putea întoarce timpul cu 10, 15 ani în urmă. „În unele zile simt că aș putea să joc la fel de bine ca în trecut, însă marja de eroare variază mai puternic decât pe vremuri."

Încă jucam tenis cu plăcere, însă nu tot timpul. Îmi doream să fac parte din joc, însă viața de familie era acum foarte importantă pe mine, așa că, am continuat, încercam să ating un echilibru delicat.

Atât timp cât încă jucam bine, îmi doream să concurez la un nivel înalt, însă atunci când voi începe să joc prost, să trimit mingea în tribune, să fac lucruri pe care nu intenționam să le fac, mă voi opri. Și dacă o accidentare mă afecta și nu mă lăsa să joc la nivelul maxim, nu mă voi expune publicului. Asta, i-am explicat jurnalistului, deoarece eram mândru de reputația și de abilitățile mele. Îi văzusem pe alții jucând când ar fi trebuit să renunțe la jocul la acel nivel și m-au întristat. „Publicul își amintește."

I-am spus că, atunci când vedeam jucători din noua generație, cum ar fi Björn Borg, câștigând la Wimbledon, nu eram deloc gelos că aplauzele publicului nu sunt pentru mine. „Nu, când îl văd pe Björn și pe alții că se descurcă atât de bine, îmi aduc aminte de vremurile bune."

În timp ce jucam tenis de seniori, am încheiat o colaborare cu Nabisco Brands, care sponsorizau evenimentul profesionist Men's Grand Prix, care era organizat peste tot în lume. Munca pe care o făceam

pentru ei presupunea administrarea unor academii de tenis și mai trebuia și să țin discursuri (mă simțeam mult mai confortabil în fața auditoriului decât în zilele din trecut, când eram nervos și mă bâlbâiam). Se pare că oamenilor le plăcea să audă despre victoriile și dezamăgirile mele de la marile turnee din anii 1950 și 1960 și din arenele încinse ale Cupei Davis. Am strâns un milion de mâini la turneele Nabisco și onoarea a fost întotdeauna de partea mea.

Până la mijlocul anilor 1980, dominația Australiei în tenisul mondial era deja la timpul trecut. Cu Pat Cash și John Fitzgerald drept singurii noștri jucători în partea superioară a clasamentelor, fusesem depășiți de Statele Unite, Suedia, Germania și Cehoslovacia. În septembrie 1985, înainte de a mă întoarce în Australia pentru un turneu Nabisco Grand Masters în Brisbane, am stat de vorbă în New York cu jurnalistul Alan Trengrove de la *The Sydney Morning Herald* despre starea tenisului australian și despre cel mai bun jucător din lume în acel moment, nestatornicul John McEnroe. I-am spus lui Alan că sunt îngrijorat că tinerii jucători nu depuneau destule eforturi. Dorința de a câștiga fiecare meci și dragostea pentru jocul în sine sunt infinit mai importante decât foamea de bani, care nu este suficientă pentru a ridica un jucător în clasamentul mondial. Unii tineri jucători australieni au fost păcăliți de faptul că au câștigat mulți bani la începutul carierei și au crezut că nu mai trebuie să lucreze din greu la jocul lor pentru a ajunge la nivelul maxim de care erau în stare. De aceea ei nu și-au mai îmbunătățit niciodată jocul, în timp ce jucătorii devotați le-au luat locul și au ajuns să câștige mai multe turnee și, prin urmare, mai mulți bani. Disciplina era cheia, i-am spus lui Trengrove,

explicându-i că jucătorii australieni din era mea erau chiar *foarte* disciplinați. „Tenisul era pe primul loc în viața lor, însă și pe al doilea, și pe al treilea. Te antrenai să faci ce era mai bine pentru joc. Jucători ca Hoad și Rosewall își planificau viețile astfel încât să fie pregătiți pentru fiecare turneu major."

Am recunoscut că jucătorii din epoca modernă făceau față unor presiuni pe care noi nu le-am întâmpinat, deoarece erau prinși într-o luptă fără sfârșit pentru a acumula puncte pentru noul sistem computerizat de clasare. Am presupus că, în timp ce unii tineri jucători se descurcau perfect cu necesitățile circuitului continuu, altora li se păreau toate acele luni pe drum, trăind dintr-un geamantan, o corvoadă prea grea și au renunțat la tenis. De asemenea, faptul că trebuiau să adune puncte îi determina pe unii jucători să evite suprafețele problematice precum zgura și nu și-au dat niciodată osteneala de a deveni eficienți pe toate suprafețele. O altă presiune suportată de tinerii jucători erau contractele de publicitate. Primeau bonusuri dacă erau în primii 100, în primii 50 sau în primii 10 jucători lume. Totul era guvernat de aceste puncte și ele puteau limita dezvoltarea unui jucător.

Când a venit vorba despre John McEnroe, am spus că m-am simțit mândru când am citit că am fost idolul lui când era tânăr și că, în ciuda bufoneriilor de pe teren, credeam că Mac este un jucător fantastic. Îl admiram „atât pentru instinctele competitive și tactice, cât și pentru loviturile lui. Are abilitatea de a câștiga mingi și de a-și schimba jocul". Felul în care mânuia racheta mă uimea. Am continuat: „Dacă Mac joacă împotriva unui jucător mare, el joacă un pic mai bine. Ai impresia că, oricât de bine joacă adversarul, Mac va găsi mereu o cale să răspundă cu aceeași

monedă". Această abilitate de a depăși orice provocare și de a găsit mereu o cale de a câștiga, credeam eu, le lipsea unor tineri australieni.

Normal, nu aveam cum să fiu de acord cu unele dintre lucrurile pe care John le spunea și le făcea pe teren. Am crezut mereu că îți ești dator ție însuți, precum și publicului, sponsorilor și minunatului sport pe care-l joci să te comporți corect. Am fost întrebat de multe ori care este cel mai urât lucru pe care l-am spus vreodată unui arbitru. Răspunsul: „Sunteți sigur?". Am jucat într-o eră diferită, într-o cu totul altă lume.

Pentru a atrage un pic de atenție asupra turneului Nabisco Grand Masters din 1985, m-am alăturat lui Mușchi, Emmo și Mal Anderson în Brisbane, pentru o plimbare alături de fani în Queen Street Mall. O mie de fani au venit pentru a ne cunoaște și a ne cere autografe. Am realizat atunci, nu pentru prima dată, că, într-un fel, noi, jucătorii de tenis, reușiserăm să schimbăm viața unor oameni. M-am întors în Australia pentru a ține discursuri și a face publicitate pentru Nabisco la Australian Open și anul următor, și în 1987, și de fiecare dată mi-am vizitat și familia.

Marele meu mentor, Charlie Hollis, a murit în decembrie 1987, la 77 de ani, după o scurtă suferință. Charlie a fost înmormântat în Gosford, la nord de Sydney, iar necrologurile l-au lăudat pe merit pentru rolul major jucat în cariera mea și a altor campioni, precum Mal Anderson, Fred Stolle, Roy Emerson, Wally Masur și Mark Edmonson, care au beneficiat de pe urma antrenamentelor sale și a eticii muncii pe care le-a insuflat-o. Necrologul său a apărut în ziare cu titlul „Charlie Hollis: bărbatul care i-a antrenat pe campioni". Nimeni nu putea să nu fie de acord cu acest titlu. Nu știu cum ar fi arătat cariera mea fără Charlie

Hollis. Dacă nu m-ar fi văzut cum îi spionam prin plasa gardului în acea seară când îi antrena pe frații mei și nu i-ar fi spus tatei că vrea să-l lase pe puști să se joace pe terenul de acasă, este posibil să nu mai fi avut niciun fel de carieră.

Eram cu totul ieșit din strălucirea intensă a reflectoarelor în care se scăldau campionii din noua generație a tenisului și nu mă deranja deloc să fiu un tip relativ retras. Talentatul jurnalist sportiv Mike Lupica, de la revista *Esquire*, a povestit cum am trecut prin mulțimea de la US Open în 1988 și nu m-a recunoscut nimeni. „La US Tennis Open, un tip scund, cu părul roșu și un tricou polo albastru, cerea îndrumări. L-a întrebat pe un băiat care stătea la coadă: «Știi cumva unde pot găsi loja foștilor campioni după ce intru?». «Îmi pare rău, nu știu», a răspuns băiatul. A întrebat-o pe o femeie îmbrăcată în alb. Nici ea nu știa. Bărbatul cu părul roșu a oftat, a zâmbit, ca și cum ar fi fost vorba de o glumă pe care o știa doar el. A văzut în cele din urmă un reporter care l-a recunoscut și i-a fost indicată o altă intrare. «Cine era tipul ăla?», l-a întrebat băiatul pe reporter. Acesta a oftat: «Cred că glumești». «Nu, ar fi trebuit să-l recunosc?» «Era Rod Racheta Laver.» «Tipul ăla mic? Pe bune? Laver?» «*Pe bune.*»"

După ce și-a terminat studiile, Rick a urmat o carieră în industria informaticii, în San Diego. Nu pot să pretind că înțeleg vreun lucru din ce face! După aceea s-a transferat în Afganistan, unde a lucrat în domeniul comunicațiilor prin satelit cu pușcașii marini și armata. În 1991, Mary și cu mine am cumpărat o casă foarte aproape de gaura 9 a terenului de golf Morningside Country Club de la Rancho Mirage, la est de San Diego, în deșertul de lângă Palm Springs. Am fost mereu un

jucător pasionat de golf și acum aveam șansa de a juca oricând. Nu a trecut mult până când am ajuns să am handicap șase și să joc în competiții.

Problemele de sănătate ale mamei s-au agravat în 1991 și vizitele mele acasă au devenit mai frecvente. Am fost oarecum surprins să constat că, deși trăiam de atâta timp în Statele Unite, eram cunoscut în continuare în țara mea. Am fost foarte onorat atunci când, în 1993, un bust din bronz care mă înfățișa a fost dezvelit în Melbourne de premierul Victoriei, Jeff Kennett, în timpul Australian Open. Am fost primul jucător inclus în noul Australian Tennis Hall of Fame, înființat în acel an de organizația Tennis Australia. Eram mulțumit să constat că era de aur a tenisului australian era încă respectată de campionii jocului. Când Pete Sampras, care se numără cu siguranță printre cei mai buni jucători din toate timpurile, a câștigat Australian Open în 1994, a fost întrebat care sunt jucătorii care l-au inspirat, a răspuns: „Sigur, am respectat talentul lui McEnroe și intensitatea lui Connors, însă tot pe australieni îi admir mai mult". A declarat că și-a modelat serviciul și voleul după ale mele. „Laver, Rosewall, Sedgman, aceștia au fost niște jucători foarte eleganți și oameni pe care i-am privit mereu cu respect. Sper că măcar mă apropii de nivelul lor."

Mama a murit pe 12 octombrie 1995 și m-am simțit binecuvântat că am putut să o văd mai des în ultimii ei ani. Am fost bucuros, de asemenea, că ea și tata au trăit destul încât să fie martori la toată cariera mea în tenis și că nu au regretat sacrificiile făcute și susținerea plină de dragoste, precum și toate acele călătorii nesfârșite pe drumurile pline de hârtoape din sălbăticia statului Queensland până la turnee de juniori din orașe îndepărtate.

Mary și cu mine am locuit în deșert până în anul 2000, când am revenit pe coastă, în orașul Carlsbad, la aproape 70 de kilometri la nord de San Diego, unde locuiesc și acum. Carlsbad s-a transformat repede într-o afacere de familie, după ce s-au mutat și Rick aici, împreună cu soția lui, Sue. Mary și cu mine duceam o viață minunată. Ori de câte ori aveam timp, săream în mașina noastră cu rulotă și plecam în călătorii pe toată coasta de vest a Californiei, până sus, la Vancouver, spre sud, către Peninsula Baja sau spre interiorul continentului, în Utah. Îmi plăcea foarte mult să vizitez locuri doar pentru că asta voiam să fac, nu pentru că asta trebuia să fac. Mi-a plăcut întotdeauna sălbăticia Americii. Eram un băiat de la țară, în fond. Încă urmăream tenisul cu multă atenție și am observat felul în care tehnologia și rachetele din metal schimbau jocul. Îi admiram pe campionii actuali, Pete Sampras, Andre Agassi și Boris Becker. Jucam mult golf și susțineam echipa locală de fotbal american, San Diego Chargers. Am continuat să-mi reprezint sponsorii, să lucrez cu ei la evenimente speciale și să joc în meciuri de seniori sau demonstrative. Mă bucuram de o viață relaxată.

Faptul că am zburdat pe terenul de tenis atâția ani mi-a solicitat, inevitabil, corpul. În 1998 am suferit o operație de înlocuire de șold. Mi-am revenit repede și mi-am reluat viața de acolo de unde o lăsasem. Ce nu știam era că o altă problemă medicală mă pândea din umbră, pregătindu-se să mă atace, și că aceasta se va dovedi mai greu de depășit decât operația de șold.

19

Atacul

Până la mijlocul lui 1998, anii 1990 au fost o perioadă fericită și plină de satisfacții pentru mine. Ani plini de plăceri și relaxare alături de familie, de oportunități de afaceri și, desigur, de partide de tenis și de golf. Pe atunci, trecut bine de 50 de ani, probabil că mă pricepeam mai bine la golf decât la tenis, pentru că era un sport mai liniștit și mai blând cu genunchii, șoldurile și încheieturile mele accidentate. Încă jucam împotriva unora precum Ken Rosewall, Fred Stolle, Roy Emerson, Cliff Drysdale, Cliff Richey, Owen Davidson și Colin Dibley în turnee pentru seniori, sponsorizate de compania de cărți de credit Carte Blanche, și cu niște mici premii în bani oferite de cluburile de tenis. Acceptam orice ocazie de a avea apariții personale și de a-mi promova sponsorii la evenimente de tenis peste tot în Statele Unite și, ocazional, în alte țări. Nu mai călătoream atât de mult peste Ocean, deoarece lui Mary nu îi mai plăcea să

zboare cu avionul. În plus, îmi convenea de minune să rămân aproape de casă. Mă bucuram de plăcerile elegante ale unei vieți relaxate, după toți anii în care mă luptasem frenetic pentru a deveni un jucător de tenis de elită.

Anul 1998 nu a fost cu nimic diferit pentru mine, trecând de la casă și familie la angajamentele din tenis și de afaceri și plecând în călătorii alături de Mary, în rulota noastră. În iunie m-am aventurat dincolo de Ocean, pentru a participa la French Open și, în timpul turneului, am fost inclus în International Hall of Fame. Apoi, în iulie, după ce am apărut la unele evenimente caritabile și am petrecut o vacanță în Peninsula Baja cu Mary, am fost unul dintre cei trei jucători care au organizat o academie de antrenament la clubul de tenis din Kennebunkport, Maine, pe coasta de est a Statelor Unite. Acolo am fost invitat de Jerry Weintraub, producător al filmelor *Karate Kid, Ocean's Eleven, Ocean's Twelve* și Ocean*'s Thirteen* și fan al tenisului și de soția lui, cântăreața Jane Morgan, să joc tenis cu vecinul lor, George H.W. Bush, pe terenul cu suprafață dură de pe minunata proprietate a fostului președinte al Statelor Unite de pe coasta Kennebunkport. Când am intrat pe teren, domnul Bush a spus: „Cred că eu ar trebui să joc cu Rod", însă Jerry s-a opus. „Nu ai cum să joci tu cu el. Este partenerul *meu*". George lovea mingea bine, lucru deloc surprinzător, pentru că el și fiul său, George W. Bush, care a devenit președinte în 2001, fuseseră antrenați de John Newcombe la ferma-tabără de tenis pe care Newk o deținea în New Braunfels, Texas. M-am simțit foarte bine în timpul tuturor acestor evenimente. Nu am simțit nimic care să prevestească dezastrul care mă aștepta.

Pentru a marca evenimentul Mercedes ATP organizat la Los Angeles Tennis Center și aniversarea a 30 de ani de la înființarea canalului american de sport ESPN, am fost invitat pentru un interviu într-o emisiune despre cele mai importante staruri sportive ale secolului XX, în compania prezentatorului și directorului ESPN Alex Gibney, la hotelul Westwood Marquis din centrul Los Angelesului. Când m-am așezat în fața camerelor de luat vederi, pe 27 iulie, mai aveam doar o lună până să împlinesc 60 de ani. Prima întrebare a lui Alex a fost unde am crescut. „Sunt din Queensland", i-am răspuns. „La nord de Brisbane este un oraș denumit Rockhampton, unde este mereu cald. Acolo, ciorile zboară invers, ca să nu le intre praful în ochi." După aceea, lucrurile au mers din rău în mai rău.

În timp ce interviul continua, m-am alarmat când mi-am dat seama că îmi amorțise piciorul drept. M-am pișcat de picior și nu am simțit nimic. Mă simțeam ca și cum aș fi fost anesteziat. Palma și degetele de la mâna dreaptă erau reci și simțeam furnicături în tot brațul drept, ca și cum cineva m-ar fi înțepat cu ace, ca și cum aș fi suferit un șoc electric. Mă simțeam amețit. Nu mai puteam să vorbesc corect. Am oprit interviul, m-am ridicat, apoi m-am clătinat un pic și am căzut pe podea, vomitând violent. În tot acest timp, mă întrebam ce Dumnezeu mi se întâmplă.

Ce se întâmpla era că sufeream un accident vascular cerebral hemoragic, un anevrism. Dintr-o zonă slăbită în peretele unei artere din creierul meu curgea sânge. Slavă Domnului pentru Alex Gibney. Fusese de față atunci când tatăl lui suferise un accident vascular și, după ce mă auzise rostind cuvinte stranii, fără legătură cu discuția noastră, în timp ce mă intervieva, apoi văzând cum mă prăbușeam, și-a dat

seama că și eu pățeam același lucru. A sunat imediat la urgențe. Din fericire, Centrul Medical al Universității California din Los Angeles (UCLA) era la două cvartale distanță și au trimis imediat o ambulanță cu sirenele urlând, pentru a mă lua și a mă transporta la salonul de terapie intensivă al secției de neurologie a spitalului.

Îngrijirea rapidă de care am beneficiat, precum și faptul că aveam încă o formă fizică bună, mi-a salvat viața. Mult mai târziu am realizat că aș fi murit cu siguranță dacă aș fi suferit accidentul cerebral într-un loc aflat departe de un spital, în sălbăticia Peninsulei Baja, unde fusesem recent cu Mary, de exemplu. Sincronizarea este totul, în viață și în tenis.

Alex Gibney și-a amintit după aceea că, pe când eram transportat pe o targă prin secția de urgențe, unde mă aștepta o echipă de neurologi care „încercau să determine starea facultăților sale mintale, [un doctor] l-a întrebat pe Rod: «Cum vă numiți?». Rod a reușit să bolborosească: «Rod Laver», iar doctorul a continuat: «Ocupația?». Rod a rostit din nou, cu greu: «Jucător de tenis». Apoi, după o pauză, l-a tras pe doctor de mânecă și i-a spus: «Am fost un jucător de tenis destul de bun, să știți». Într-adevăr, chiar fusese".

Echipa de la ESPN a încercat să o găsească pe Mary pentru a-i da vestea. Din păcate, numărul de telefon de la casa de vacanță din Carlsbad unde locuia Mary pentru a scăpa de canicula deșertului nu era în cartea de telefoane și eu sigur nu eram în stare să mi-l amintesc. După mai multe telefoane, cineva a reușit să vorbească cu Sue, soția lui Rick, care l-a sunat pe Rick, care a sunat-o pe Mary. „Mamă, tata a suferit un accident vascular!", a exclamat el la telefon. Mary, nefiind în stare să creadă că soțul ei cel invincibil ar

putea fi doborât de un accident cerebral, l-a întrebat: „Al cui tată?".

Mary, Rick, Sue și fiica lui Mary, Ann Marie, au plecat într-o călătorie nebunească de 80 de kilometri pe autostradă, de la Carlsbad și până la Los Angeles. Traficul era aglomerat și haotic, ca întotdeauna, însă Rick era un șofer bun și a reușit să-și controleze emoțiile și temerile. Au ajuns, fără niciun incident, în mai puțin de două ore.

La terapie intensivă, în stare critică, mi-a fost administrat oxigen și mi-au făcut 28 de tomografii computerizate pentru a urmări sângerarea din creierul meu și a estima dacă scurgerea din anevrism se micșora. Se părea că da. Dacă hemoragia ar fi continuat, ar fi trebuit să fiu supus unei operații pe creier, care poate fi periculoasă. Eram supravegheat încontinuu, deoarece în primele zile de după un accident cerebral pot să mai apară și altele. Pentru o vreme, prognosticul medicilor a fost rezervat. Toată partea dreaptă a corpului meu era paralizată și nici partea stângă nu era tocmai în formă. Am suferit numeroase crize și tensiunea arterială era extrem de ridicată. Stomacul și colonul meu nu mai funcționau și, pentru a le compensa funcțiile, aveam o mulțime de tuburi încâlcite băgate prin mine. Am avut febră de până la 39,5 grade Celsius, care nu scădea nici măcar după ce stăteam ore în șir întins pe un bloc de gheață. Creierul meu era încă umflat.

Au fost momente pe care, din fericire, nu mi le amintesc, când trebuia să fiu ținut cu forța deoarece, în delirul meu, îmi smulgeam perfuziile și firele atașate pe scalp pentru monitorizarea activității cerebrale. Asistentele voiau să mă lege de pat cu centuri, însă Mary le-a spus: „Nu îl legați. O să moară dacă faceți

asta". În tot acest haos, a fost și un moment de optimism, atunci când Mary a sosit la spital într-o dimineață și asistenta i-a spus: „Vreți să auziți mai întâi veștile bune sau veștile rele? Cele rele sunt că și-a smuls din nou perfuziile. Cele bune: și le-a smuls cu *mâna dreaptă*!". Se pare că acest lucru a fost interpretat drept un semn că trupul meu își revenea.

Alternam între stările de inconștiență și cele de delir. În tot acest timp, Mary, Rick și Ann Marie au rămas lângă patul meu, ținându-mă de mână și încercând să-mi transmită dorința de a supraviețui. Probabil că a fost foarte greu pentru ele, dar și terifiant, să mă vadă atât de neputincios, atât de aproape de moarte. Ann Marie a rememorat acele momente: „Mama este o persoană foarte puternică. Însă accidentul cerebral al lui Rod a lovit-o foarte, foarte puternic. Îl încuraja încontinuu: «O să îți revii, știi? O să trecem peste asta, o să fii bine». Apoi, când nu era lângă Rod, ceda, izbucnea în lacrimi".

Mary și Ann Marie au rămas puternice, una pentru cealaltă. Odată, când starea mea nu era prea bună, s-au așezat una lângă alta în grădina spitalului și Mary a început să plângă. Nu avea șervețele, așa că Ann Marie i-a spus: „Folosește haina mea. Suntem toți implicați în această luptă. Rod va rezista și noi la fel". Ele două, precum și Rick și Sue, au petrecut toate acele nopți în casa din Beverly Hills a prietenului meu Jerry Weintraub, care s-a întâmplat să fie exact lângă spital. Amabil și generos, Jerry, cu care jucasem tenis în Kennebunkport cu doar o săptămână mai înainte, mi-a găzduit familia în casa lui de vacanță.

După două săptămâni în situație critică la terapie intensivă, descrierea stării mele de sănătate a fost redusă la doar „gravă" și am fost mutat într-un salon

obișnuit. A fost prea mult, prea devreme. Am suferit o recidivă, cu alte crize și inflamare a creierului. Am fost dus repede înapoi la terapie intensivă și repus pe lista de pacienți în stare critică.

Vestea că am suferit un accident vascular cerebral s-a răspândit cu repeziciune. Agențiile de presă din toată lumea au publicat următoarea știre:

> Rod Laver, probabil cel mai mare jucător de tenis al tuturor timpurilor, este internat în stare critică la un spital din Los Angeles după ce a suferit un accident cerebral în timp ce înregistra un interviu pentru un post de televiziune prin cablu. Laver, în vârstă de 59 de ani, s-a prăbușit în timpul filmărilor care aveau loc luni, într-un hotel, și a fost transportat de urgență la Centrul Medical UCLA din apropiere. „Familia îi este alături și el se odihnește în liniște", a declarat supraveghetorul asistentelor din spital. La cererea familiei australianului, nu au fost oferite alte informații despre starea sa.
>
> Noaptea trecută, Ken Rosewall, un bun prieten și fost rival al lui Laver, s-a numărat printre cei care i-au urat însănătoșire grabnică și completă singurului bărbat care a cucerit de două ori mult râvnitul Mare Șlem. Cei doi, care au câștigat împreună 15 titluri majore în anii 1960 și 1970, s-au văzut ultima oară cu șapte săptămâni în urmă, la French Open, unde Laver a părut sănătos și binedispus atunci când a fost inclus în International Hall of Fame. „Este ultimul om din lume căruia te-ai aștepta să i se întâmple așa ceva", a spus Rosewall, vorbind din casa lui din Sydney. „Însă este un luptător. Așa

a fost și în tenis. Este un tip foarte competitiv și sunt convins că va face tot ce-i stă în puteri să redevină sănătos cât mai repede."

Laver, născut în Rockhampton, a trăit în sudul Californiei în ultimii ani. Idolul din copilărie al numărului unu mondial, Pete Sampras, a cucerit toate cele patru turnee de Mare Șlem – openurile din Australia, Franța și SUA și cel de la Wimbledon – de două ori, în 1962 și în 1969.

Președintele Tennis Australia, domnul Geoff Pollard, precum și directorul turneului Australian Open, Paul McNamee, au emis o declarație de presă prin care își exprimă șocul și regretul, în timp ce fostul mare jucător australian de Cupa Davis John Alexander l-a descris pe Laver drept nu doar unul dintre cei mai buni jucători din toate timpurile, ci și unul dintre cei mai admirați.

Mi s-a spus că centrala telefonică a spitalului a fost asaltată cu întrebări privind starea mea de sănătate și că s-au primit urări de însănătoșire grabnică prin telegrame, scrisori și felicitări venite din toată lumea, inclusiv o mulțime din Rockhampton. Echipaje de la televiziuni de știri și-au pregătit microfoanele și camerele de filmat pe terenul Centrului Medical UCLA.

Mușchi Rosewall, John Newcombe, Fred Stolle, Ross Case și Pete Sampras au telefonat și au lăsat mesaje în care spuneau că mă regăsesc mereu în inimile și în rugăciunile lor. (În 2003, când Newk a suferit el însuși un accident cerebral, i-am trimis o felicitare cu urări de însănătoșire grabnică și el mi-a răspuns: „Mersi, amice. Știam cât de tare te-ai distrat tu cu accidentul tău cerebral, așa că mi-am spus să văd și eu cum este".)

Pat Rafter, Sandon Stolle și Bill Norris, maseurul, au stat de veghe în camera de lângă salonul meu de la etajul trei, afișând o felicitare imensă, de 120 pe 150 de centimetri, semnată de mai mult de o sută de jucători. De fiecare dată când se deschidea ușa salonului meu, izbucneau într-o interpretare zgomotoasă și, știu din surse de încredere, complet falsă a melodiei *Waltzing Matilda**. Poate că a fost mai bine că nu i-am putut auzi. Pat își amintește că nu i-a venit să creadă atunci când a auzit veștile: „Cineva mi-a spus «Rachetă a suferit un accident cerebral». Mi-au trecut fiori pe șira spinării doar gândindu-mă la așa ceva, era incredibil. Este ultima persoană de la care te-ai aștepta la așa ceva".

Charlton Heston, îmbrăcat într-o cămașă roșu aprins și arătând fantastic, a intrat în salon într-o zi pentru a sta lângă patul meu, ceea ce a provocat multă agitație în rândul asistentelor.

Am împlinit 60 de ani pe 9 august, la doar 13 zile după accidentul cerebral. Mary și familia au decorat camera de spital cu ghirlande, baloane și sute de felicitări. A avut loc o petrecere mică și tristă, chiar dacă oaspetele de onoare era în lumea viselor. Mă pot gândi la o mulțime de feluri mai bune în care să-mi petrec ziua de naștere.

Nu-mi amintesc să mă fi gândit în mod conștient la cariera mea în tenis pentru a găsi puterea de a-mi reveni. Știam că fusesem jucător de tenis, însă nu-mi aduceam aminte prea multe detalii. Totul era în ceață. Îmi amintesc că unul dintre doctori, văzându-mă legat de pat, a glumit: „Ei bine, Rod, cred că până și eu aș fi în stare să te bat acum". Doctorul Martin mi-a spus că

---

* *Waltzing Matilda*, melodie interpretată prima dată în 1926 de John Collinson și Russell Callow, este o baladă foarte populară în Australia, descrisă drept „imnul național neoficial" (n.t.).

nu voi mai juca tenis niciodată, ceea ce mi s-a părut un verdict cam crud. Privind în urmă, mă gândesc că poate, știind că sunt un luptător, a pus acest diagnostic tăios pentru a mă motiva să-i arăt că s-a înșelat și a mă face să exersez încontinuu, pentru a putea reveni pe teren. După cum a spus Ann Marie mai târziu: „Hotărârea care l-a ajutat să devină jucătorul de tenis care a fost l-a făcut să nu permită acestui accident vascular să-l dărâme. A luptat și a tot luptat cu toate forțele, așa cum a făcut toată viața lui". Iar Rick a adăugat: „A fost cel mai motivat pacient pe care îl văzuseră medicii din acel spital de foarte mult timp. S-a vindecat mai repede decât au crezut ei că o să o facă".

Într-o bună zi, doctorul Martin a apărut lângă patul meu cu imaginea unei tomografii a creierului meu în mână și a spus: „Rod, nu mai ai nimic aici!". Pentru o clipă, alarmat, am crezut că îmi spune că nu mai am creier... apoi mi-a explicat. „Nu, nu mai este nicio sângerare în creierul tău. Acestea sunt vești foarte bune." După ce mi-au fost scoase perfuziile și sondele, stomacul și colonul s-au activat și au început să-și facă din nou treaba. Am fost mutat de pe lista pacienților cu boli grave și dus în departamentul de fizioterapie, deși încă nu eram în stare să gândesc sau să vorbesc corect. Dacă scoteam vreun sunet, îmi ieșeau doar nonsensuri, rosteam cuvinte pe care nu le înțelegea nimeni. Unul dintre medici a crezut că sună precum latina și a întrebat-o pe Mary dacă am studiat latina în școală. Ea era sigură că nu.

Nu-mi știam numele sau vârsta. Când o asistentă mi-a arătat ceasul ei și m-a întrebat ce este, am răspuns: „ochelari". Din motive necunoscute, unul dintre cele mai grele cuvinte pentru mine devenise „câine". Când Mary mă întreba ce vreau să mănânc la

micul dejun, în loc de șuncă și ouă îi spuneam „plicuri și ouă". Nu mai puteam să-mi folosesc mâna dreaptă și piciorul drept, iar cu ochiul drept vedeam ca prin ceață. Pe peretele salonului era un ceas, însă nu puteam să văd ce oră era, pentru că distingeam doar jumătate din el. La fel era și cu mâncarea, îmi plăcea să glumesc că mănânc doar jumătate din farfurie, pentru că nu vedeam cealaltă jumătate. Nu puteam să mă hrănesc sau să-mi fac duș singur, nici să mă îmbrac sau să-mi leg șireturile. Din când în când, mă așezam pe brațul drept și nici nu-mi dădeam seama.

După patru zile, o asistentă m-a transportat într-un scaun pe rotile până pe terenul de baschet de la parter și m-a ajutat să mă ridic în picioare în timp ce mă ținea de curea și de picioare pentru a nu cădea. Am încercat să țin o rachetă de tenis în mâna stângă și să lovesc niște mingi aruncate spre mine. Nu prea am reușit să fac acest lucru pe care puteam cândva să-l fac și în somn. Trebuia să învârt o drăcie care semăna cu un troliu, cum sunt pe vasele cu pânze, și am învârtit manivela aceea de jur-împrejur până când am fost leoarcă de transpirație. Nu după mult timp, aveam un program zilnic de bază de fizioterapie. Unul dintre exerciții implica extragerea mai multor obiecte dintr-o cutiuță – un cui, o minge și un creion, de exemplu –, pe care trebuia apoi să le pun la loc în cutie și să-i spun terapeutului câte dintre ele îmi aminteam. La început, reușeam să-mi amintesc doar unul sau două obiecte. Terapeutul îmi spunea: „E bine. Acum scoatem altele și le punem iarăși înapoi și vedem din nou câte îți amintești". După ce am mai exersat, puteam să-mi amintesc trei sau patru.

Am început să-mi revin. Doctorul Martin mi-a spus că mă va externa atunci când voi fi în stare să

răspund la trei întrebări. Acestea erau: „Unde te afli?", „Ce vârstă ai?" și „Cine este președinte?". Nu aveam nicio problemă cu primele două, însă creierul meu era încă afectat și nu aveam nici cea mai mică idee cine era președinte. După ce medicul a ieșit, Mary mi-a șoptit că președintele este Clinton. „Ține minte, Rod, data viitoare când te întreabă doctorul numele președintelui, să știi că începe cu litera C." În ziua următoare, doctorul m-a întrebat din nou dacă știu cine este președinte. „Ține minte, începe cu litera C", mi-am spus, apoi i-am răspuns: „E ușor, pe președinte îl cheamă Carter". Înapoi la primul pas. Mary a oftat. Era la fel de nerăbdătoare să scape de spital pe cât eram și eu.

Apoi, într-o bună zi, după ce am reușit să-l conving pe doctorul Martin că președintele Statelor Unite era Bill Clinton, medicii au ajuns la concluzia că mă simt îndeajuns de bine pentru a-mi putea continua tratamentul acasă. Când Rick m-a scos din Centrul Medical UCLA în scaunul cu rotile, jurnaliștii s-au adunat în jurul meu. Mary încercase să mă urce în mașină fără să fiu văzut, deoarece nu voia să mă simt stresat, însă nu a avut noroc. Reporterii m-au întrebat: „Cum te simți, Rachetă?". Am reușit să scot câteva cuvinte răgușite: „Sunt bine. Mă vindec". Nu eram atât de încrezător pe cât încercam să par.

După ce am ajuns acasă am trecut prin mai multe luni de fizioterapie, logopedie și terapie pentru a-mi recupera memoria. Doctorul care mi-a înlocuit șoldul, Adrian Graf Radford, a găsit o echipă extraordinară de terapeuți cu care lucram zi de zi. Eram epuizat după fiecare ședință. Deoarece accidentul cerebral îmi distrusese atât de multe legături dintre neuroni, a trebuit să învăț din nou, de la zero, cum să gândesc, să

citesc, să număr, să vorbesc, să înțeleg, să merg fără să cad, să mă spăl pe dinți, să mă îmbrac, să-mi leg șireturile și să fac duș. În timp, după un efort enorm, am trecut de la scaunul cu rotile la un cadru de mers cu roți, apoi am folosit o crosă de golf pe post de baston pentru a mă stabiliza și a merge de unul singur. În acea seară am scris în jurnal: „Astăzi am mers". A fost un moment crucial.

Un exercițiu terapeutic foarte valoros a fost să iau o revistă, să rup o pagină cu mâna dreaptă, apoi să o mototolesc în pumn și să o arunc într-un coș de hârtii aflat la un metru distanță. Făcând asta, îmi utilizam brațul drept, palma, degetele, creierul și coordonarea mână-ochi. Puține lucruri pe care le-am făcut în viața mea au fost atât de solicitante precum acest exercițiu simplu.

Și să învăț să vorbesc din nou a fost foarte greu. În cele din urmă, am fost în stare să aleg cuvintele potrivite și să le rostesc. Pentru a mă ajuta să accelerez recuperarea, logopedul îmi punea întrebări la care trebuia să răspund cât mai repede. „Numește trei cluburi de golf din deșert." „Câte state din sudul Americii poți numi?" „Pe ce stradă locuiești?" Unul după altul, răspunsurile corecte au izvorât din creierul meu deteriorat.

Ajunsesem să-mi pot folosi mâna stângă pentru a lovi ușor o minge de golf cu o crosă sau o minge de tenis cu o rachetă. Mary a aranjat cu Tommy Tucker, antrenorul de tenis profesionist de la Mission Hills Country Club de lângă Rancho Mirage, să mă ia de acasă în fiecare dimineață și să mergem să lovim câteva mingi cu mâna mea bună pe terenurile clubului. La început, nu rezistam decât cinci minute. Am exersat până când am ajuns să rezist jumătate de oră.

Tommy m-a ajutat să-mi mișc din nou picioarele. După ce mă întorceam acasă, făceam exercițiile de unul singur, în garaj. Când Tommy era ocupat, Rick juca el cu mine, trimițând mingile spre mine cu multă blândețe. Mi-am făcut exercițiile de terapie ocupațională în fiecare zi, până când am ajuns să fac plimbări de o milă în jurul cartierului meu. Oamenii cu care mă întâlneam pe drum mă încurajau: „Bravo, Rachetă, bravo!".

În chinuitoarea mea bătălie pentru a reveni la sănătate, am invocat rezerve de hotărâre, dăruire și disciplină pe care nu le mai folosisem de pe vremea de când jucam tenis. Faptul că eram stângaci a fost o binecuvântare, deoarece partea mea dreaptă era cea afectată. Mai întâi mi-am exersat partea stângă a corpului, pentru a-mi recupera complet facultățile, apoi, după trei luni, am început să mă concentrez asupra părții drepte, încă puternic afectată. Mary i-a povestit lui Bud Collins: „Și terapeuții erau epuizați. Rod i-a istovit, atât era de hotărât să își revină. Nu mai lucraseră niciodată cu cineva ca el. Hotărârea lui extraordinară de pe vremurile când era jucător de tenis s-a dovedit crucială". Câțiva ani mai târziu am avut un schimb de replici amuzante cu Bud. M-a întrebat cum mă simt și i-am răspuns că mă doare genunchiul drept. El a spus „Ce păcat!", însă eu am replicat: „Nu, ăsta e un lucru *bun*. E prima dată când simt ceva la genunchiul drept de când am avut accidentul cerebral".

Un alt element important al recuperării a fost refuzul meu de a ceda disperării. Doctorii mei mi-au spus că mulți dintre cei care sufereau accidente cerebrale deveneau foarte deprimați și acest lucru le încetinea recuperarea. Normal, uram să mă simt infirm, eram foarte supărat că sănătatea și abilitățile

fizice de care mă bucurasem cândva mă părăsiseră. Însă am fost ajutat de hotărârea mea de a nu deveni o victimă și de a permite iubirii și grijii cu care mă înconjurau Mary, familia mea, prietenii, publicul, medicii, asistentele și terapeuții să își facă efectul. Mintea mea a deschis calea pentru ca trupul meu să își revină și să se vindece.

Sărmanul meu creier. Oboseam pur și simplu uitându-mă la televizor. Nu am știut niciodată că e atât de greu să zaci pe canapea. Mă simțeam epuizat. Terapeutul mi-a explicat că daunele suferite de creierul meu erau atât de mari încât imaginile și sunetele unei emisiuni TV erau suficiente pentru a mă copleși. Antidotul era simplu: atunci când simțeam că sunt obosit, mintal și fizic, trebuia să mă întind în pat, complet nemișcat, timp de oră, fără a face absolut nimic și să adorm, dacă voiam. Astfel, creierul meu se odihnea și îmi puteam recăpăta energia, iar când mă ridicam din pat mă simțeam mai bine.

Mary s-a asigurat că îmi fac toate exercițiile și că mă odihnesc în pat atunci când trebuia, indiferent de perioada din zi. Mary era și paznicul meu atunci când prietenii veneau să ne viziteze și îi alunga dacă vedea că obosesc vorbind cu ei. Adormeam în fiecare seară la ora opt. De multe ori, terapia mi s-a părut prea grea și recuperarea chinuitor de lentă, însă Mary a fost mereu acolo să mă încurajeze.

Treptat, mi-am recăpătat abilitățile cognitive, iar memoria musculară, șlefuită în mai multe decenii de tenis la nivel înalt, m-a ajutat să-mi redobândesc mobilitatea mâinilor și a picioarelor de pe ambele părți ale corpului. Puteam din nou să apar la evenimente publice – primul a fost la o academie de tenis pentru copii, la doar nouă luni după accidentul

cerebral –, să trebăluiesc în grădină și, într-un mod foarte limitat, să joc tenis și golf fără să mă sprijine nimeni să nu cad. Puteam să conduc micul meu cart de golf. Cum locuiam foarte aproape de terenul de golf Morningside Country Club, puteam să joc la cele două găuri din apropierea casei noastre, gaura numărul 1 când coboram pe teren și gaura numărul 9 când mă întorceam. Țineam legătura cu Mary printr-o stație de emisie-recepție, pe care o purtam cu mine în caz că aveam vreo problemă. Odată, când jucam la gaura numărul 9, am trimis mingea într-o groapă cu nisip. (La cât de prost jucam, eram *norocos* dacă reușeam să nimeresc și nisipul.) Încercând să recuperez mingea, am alunecat în groapa de nisip și nu mai reușeam să ies afară. Puteam folosi o singură mână pentru a încerca să mă trag afară, însă, pentru că gazonul era întreținut în mod impecabil, nu prea aveam de ce să mă apuc. Am vrut să o chem pe Mary prin stație, însă mi-am dat seama că o lăsasem în cart. În timp ce-mi înfigeam ghearele în panta nisipoasă și abruptă, încercând să mă târăsc afară, puteam auzi vocea lui Mary țipând dinspre stația de emisie-recepție: „Unde ești?". A durat foarte mult până am reușit să mă târăsc afară din groapa de nisip, iar efortul aproape că mi-a făcut felul.

Doctorii nu aveau nicio idee ce anume îmi provocase accidentul cerebral. Nu mă aflam într-un grup de risc. Nu fumam și nu consumam alcool în cantități care să fie măcar aproape de ceea ce s-ar numi excesive. Limita mea a fost dintotdeauna la două beri. Nu aveam nicio sursă de stres în viață. Eram în formă și puternic pentru vârsta mea și eram activ zi de zi. Colesterolul și tensiunea arterială erau la niveluri sănătoase. Singurul lucru care mă neliniștea era faptul că fratele

meu Bob murise din cauza unui anevrism cerebral în 1980, deci era posibil să existe ceva ascuns în ADN-ul familiei Laver care să mă facă predispus la accidente cerebrale. Mulți dintre cei care mă cunoșteau au remarcat că, dacă Rachetă poate să aibă un accident vascular cerebral, atunci *oricine* putea să facă unul. Iar dacă, din cauza a ceea ce pățisem eu, oamenii începuseră să facă mișcare și să aibă grijă ce mănâncă și beau, acesta era un lucru bun.

Am ținut discursuri în fața unor grupuri de victime ale atacurilor cerebrale, le-am spus să fie puternice și să reziste, să nu încerce să trișeze în timpul terapiei. Speram că, dacă vor vedea cum îmi revenisem eu într-un timp destul de scurt, vor avea mai multă încredere în faptul că și-ar putea reveni în curând. Un mesaj pe care doream să-l transmit celor care suferiseră de pe urma unui accident cerebral era că acesta nu însemna că sunt persoane inferioare, lucru pe care mulți dintre ei îl simțeau. Nu există niciun stigmat atașat atacurilor cerebrale. După cum învățasem pe propria piele, oricine poate suferi unul, chiar și cei care păreau să facă parte din categoria cu risc redus.

Până în iunie 1999, la zece luni după accidentul vascular cerebral, îmi revenisem în proporție de 90-95%. Am putut să zbor până la French Open, unde am văzut cum Andre Agassi a câștigat trofeul la simplu masculin. Am fost invitat să-i decernez trofeul lui Andre și, când am făcut-o, chiar acolo pe Stadionul Rolan Garros, el a făcut o plecăciune în fața mea. Am fost profund mișcat de gestul lui grațios. Reînvățasem să gândesc, să vorbesc și să mă mișc. Nu chiar atât de bine ca înainte, adevărat, însă eram mai sănătos decât aveam, poate, dreptul de a fi. Uneori, când eram obosit, nu-mi mai găseam cuvintele și nu călcam atât de sigur

cu piciorul drept, așa că trebuia să fiu atent, în special pe teren inegal sau pe scări. Puteam însă să joc golf și să trimit o minge de tenis peste fileu. Uneori mingea ajungea chiar acolo unde voiam eu.

Mulți oameni de calitate au făcut lucruri fantastice pentru a mă ajuta să-mi revin. Fără oricare dintre ei, aș fi putut să mor. Totuși, mai mult decât oricine altcineva, Mary a fost cea care m-a ajutat să trec peste accidentul vascular cerebral. Probabil că a fost un adevărat chin pentru ea să-și vadă soțul, pe care îl credea indestructibil, redus la neputință. Viața noastră, care cursese până atunci fără nicio grijă, se schimbase dramatic într-o clipită. Nu s-a plâns niciodată, doar și-a suflecat mânecile și s-a dedicat complet recuperării mele. Era blândă și era fermă, după cum era nevoie. Îi voi rămâne recunoscător pe veci lui Mary și mă trece un fior când mă gândesc ce aș fi putut păți dacă nu m-aș fi oprit să discut cu ea la evenimentul de tenis al lui Jack Kramer din Los Angeles, cu 32 de ani în urmă.

Pe când sănătatea mea devenea tot mai puternică, nu bănuiam deloc că peste câțiva ani va veni rândul meu să o răsplătesc pe Mary pentru dragostea și grija pe care mi le dăruise.

20

Onoarea supremă

Am aflat prima dată despre planul de a denumi arena de tenis din Melbourne „Arena Rod Laver" la începutul lui 1999, atunci când Paul McNamee, fostul jucător de top care era președinte al Australian Open, m-a sunat în numele președintelui Tennis Australia, Geoff Pollard, și al premierului Victoriei, Jeff Kennet, și mi-a cerut aprobarea pentru a numi complexul sportiv după mine. Răspunsul meu a fost: „Probabil că glumiți, despre ce tot vorbiți acolo? Eu sunt din Queensland, nu din Victoria. Cum rămâne cu Frank Sedgman?". Paul a spus: „Rachetă, suntem foarte serioși. Îți oferim ceea ce știm că meriți, tu și cariera ta". M-am gândit câteva minute și i-am dat răspunsul: „Ei bine, sigur că aveți aprobarea mea. Dar sigur nu glumiți?". Eram atât de onorat de fapt, încât consider până în prezent că numirea acestui complex de tenis și de distracții după mine a reprezentat cea mai grozavă recunoaștere a carierei mele. Și eram cu atât mai mândru cu cât, pentru a mă putea onora pe mine, Tennis Australia și

guvernul statului Victoria au refuzat sume foarte mari de bani de la companii care doreau să-și pună numele pe stadion.

Încă nu-mi revenisem complet după accidentul vascular cerebral, așa că nu am putut să fac lunga călătorie până la Melbourne pentru a participa în persoană la deschiderea Arenei Rod Laver în anul 2000. Am reușit totuși să fac parte din ceremonia de inaugurare datorită magiei unei transmisiuni video în direct. Am stat în fața unei camere de filmat acasă la mine și Neale Fraser, de pe arenă, mi-a luat un interviu. În anul următor, când m-am simțit mai bine, am călătorit până la Melbourne împreună cu Rick, pentru a participa la Australian Open din 2001. Am stat la Hotelul Grand Hyatt, de unde aveam o priveliște minunată asupra centrului, parcurilor și stadioanelor din Melbourne. Am ajuns târziu de la aeroport și ne-am dus direct la culcare. Când soarele a răsărit în dimineața următoare, Rick a tras perdelele și a văzut cuvintele „Rod Laver Arena" inscripționate cu litere imense pe o clădire extrem de impozantă și de strălucitoare. A rămas cu gura căscată. „Rod, habar nu aveam că ești atât de faimos!" Ei bine, nici nu avea de unde să știe, nu prea vorbeam despre cariera mea atunci când eram acasă. (Din nu știu ce motiv, Rick mi-a spus mereu Rod în loc să-mi spună „tată". E doar unul dintre obiceiurile lui și nu mă deranjează deloc... Nu-mi pasă cum îmi spune, atât timp cât are ceva să-mi spună.) Am fost extrem de fericit când am intrat pe arenă, trecând pe lângă busturile legendelor tenisului. Și trebuie să spun că bustul care mă înfățișează îmi seamănă destul de bine. Mi-aș fi dorit ca părinții mei să mai fi fost în viață și să fi văzut stadionul, ar fi fost foarte mândri. Dotările erau de

o calitate superioară și, amintindu-mi de condițiile mizerabile în care jucam eu când eram tânăr, mi-am dat seama că tenisul evoluase foarte mult în timpul vieții mele. Pe lângă faptul că găzduiește în Australian Open în fiecare an, arena este utilizată încontinuu pentru evenimente sportive și concerte. Îmi pot imagina cum fanii care vin să-l vadă pe Bruce Springsteen în concert se întreabă: „În ce trupă rock o fi cântat Rod Laver?".

Uneori îmi vine să mă pișc, ca să revin la realitate. Pe lângă faptul că un stadion îmi poartă numele, am avut norocul de a-mi fi recunoscute meritele într-o mulțime de alte feluri. Pe lângă faptul că mi-a fost documentată cariera în evidențele tenisului și pe lângă trofeele câștigate, am fost numit Membru al Ordinului Imperiului Britanic, am fost inclus în Australian Hall of Fame, International Hall of Fame și Queensland Sports Hall of Fame, am primit Medalia Sportivă a Australiei și premiul Queensland Great, am fost inclus în Sport Australia Hall of Fame cu titlul de Legendă și am primit titlul de așa-numită „Comoară națională în viață a Australiei", unul dintre oamenii despre care National Trust of Australia a considerat că a adus o contribuție extraordinară societății australiene în orice domeniu de activitate. Fața mea apăruse pe timbre poștale și îmi fuseseră înmânate cheile orașului Rockhampton. Toate acestea și sunt încă în viață! Se pare că sunt cu adevărat binecuvântat. Îmi place să cred că am primit toate aceste onoruri nu doar pentru că am jucat tenis, ci și pentru că am încercat întotdeauna să mă comport cumsecade, în cariera și în viața mea. Orice aș fi făcut și oriunde aș fi făcut-o, am considerat că îmi reprezint mereu țara, familia și sportul. Nu aș fi făcut niciodată ceva prin care să risc

să le murdăresc numele. Am jucat jocul pe care l-am iubit și am putut să-i înfrunt pe cei mai buni jucători din lume. Sper că am fost un campion onorabil.

Trebuie să spun că nu mă simt prea confortabil atunci când oamenii mă numesc cel mai bun jucător de tenis al tuturor timpurilor. Aceasta este o onoare imposibil de acordat. Jucători buni s-au antrenat și au jucat tenis în epoci diferite, în condiții diferite și utilizând echipamente diferite. Modificările suferite de rachete, mingi, suprafețe de joc și de echipamentul sportivilor, felul în care a evoluat jocul de-a lungul deceniilor, toate acestea sunt detalii semnificative, care trebuie luate în considerare când sunt evaluați și comparați jucătorii. Rachetele moderne din aliaj de metal, cu capul mai mare, mai ușoare, cu corzi întinse cu precizie, pot propulsa mingea mai rapid și mai puternic decât rachetele de lemn pe care le foloseam noi, deși sunt sigur că ale noastre erau mai precise. Ar fi interesant dacă am putea să-i strângem pe toți jucătorii într-o mașină a timpului și să-i vedem pe unii dintre campionii din trecut în vârf de formă, folosind echipamentele moderne. După ce s-a retras, Pancho Gonzales mi-a spus că, dacă ar fi putut să folosească o rachetă din aliaj metalic atunci când era în floarea vârstei, nu ar fi fost bătut niciodată.

De asemenea, multe dintre turneele majore din prezent sunt jucate pe suprafețe dure, care necesită alt set de abilități și solicită corpul mai puternic decât gazonul pe care am jucat noi cel mai mult. Serviciile sunt mai puternice acum, deoarece jucătorii au voie să sară atunci când lovesc mingea; noi trebuia să ținem tălpile lipite de sol când serveam. Logistica transporturilor din anii 1950-1960 i-ar uimi și epuiza pe jucătorii de astăzi, care zboară la clasa întâi în

niște avioane enorme din Europa în Statele Unite, apoi în Australia, apoi iar în Europa. În 1956, când, alături de Harry Hopman și de Bob Mark, m-am urcat într-un avion Super Constellation cu patru motoare, care scoteau scântei înspăimântătoare pe galeriile de evacuare, pentru a juca în Europa, am avut nevoie de trei zile și de două nopți pentru a ajunge de la Melbourne la Roma, după escale pentru realimentare la Darwin, Singapore, Bombay, Karachi și Beirut.

Campionii de astăzi au o musculatură mult mai dezvoltată decât aveam noi, în principal din cauza metodelor de antrenament mai avansate. Nouă ni se spunea că vom pierde din flexibilitate și că mușchii ne vor face rigizi în mișcări dacă ridicam greutăți, așa că alergam și făceam flotări, sărituri cu genunchii la piept și exerciții pentru agilitate. În prezent, jucătorii fac exerciții de aerobic dezvoltate științific, stretching, merg pe bicicletă și ridică greutăți. Și dieta jucătorilor s-a îmbunătățit mult. Înainte de meci, mă îndopam cu friptură și ouă, asta era tot ce știam, în timp ce dietele actuale sunt create de nutriționiști și de oameni de știință specializați în sport. În plus, jucătorii de acum câștigă mult mai mulți bani decât câștigam noi.

Presupun că maximumul pe care îl poate face un jucător pe teren este să-l bată pe tipul de dincolo de fileu. Dacă toate condițiile ar fi egale, cine poate spune dacă Donald Budge l-ar fi putut înfrânge pe Roger Federer sau cum s-ar descurca John McEnroe în fața unui Lew Hoad? Eu, unul, sigur nu pot. Ce știu însă este că nu trebuie să fiu ridicat pe un piedestal pentru că am câștigat de două ori Marele Șlem. Simplul fapt că nimeni altcineva nu a mai făcut-o de atunci nu înseamnă că sunt mai bun decât restul jucătorilor. Am fost doar îndeajuns de norocos încât să joc cel mai bun

tenis de care eram în stare în zilele în care acest lucru a contat cel mai mult. Tipul pe care l-am bătut în finala de la Wimbledon putea să mă bată într-un alt turneu peste nici o săptămână. Pe vremea mea, oricare dintre jucătorii de top putea să bată pe oricare altul, oricând. Calitatea adversarilor este un lucru ignorat de cei care fac clasamente cu cei mai buni jucători din lume. Eu am avut norocul sau ghinionul de a fi rivalul unor jucători precum Mușchi, Lew, Gonzales, Tony Roche, Emmo, Fred Stolle sau Neale Fraser. Niciun jucător slab în gașca aceasta. Federer îi bate și este bătut de Djokovic și de Nadal, doi tenismeni foarte talentați. Sampras nu a avut niciun moment de liniște când a jucat contra lui Agassi, a lui Rafter, a lui Becker sau a lui Lendl. McEnroe, Borg și Connors s-au războit în toate turneele majore. Pentru a fi cel mai bun, trebuie să-i învingi pe cei mai buni.

Acestea fiind spuse, cred totuși că doi jucători dintre toți campionii din trecut și din prezent îi depășesc pe toți ceilalți: Lew Hoad și Roger Federer. Deși cred că vârsta începe să îl ajungă din urmă pe Roger, el rămâne cel mai bun jucător al erei moderne, deoarece a câștigat atât de multe titluri în cariera lui și, în timp ce eu scriu această carte, el, la vârsta de 32 de ani, încă joacă extrem de bine și îi bate pe ceilalți jucători de top de astăzi, Novak Djokovic, Rafael Nadal și Andy Murray. Are tot ce trebuie: lovituri extraordinare (reverul cu o singură mână este încântător), viteză (niciun jucător de astăzi nu poate acoperi terenul atât de eficient), coordonare și precizie, concentrare, un simț al anticipării uimitor (pare a ști întotdeauna unde i se va întoarce mingea și este mereu acolo, pregătit să o lovească) și un joc de picioare pe care l-aș putea urmări ore în șir. Este un artist al rachetei de

tenis. Are forță mintală și nu este orgolios. Pare să se bucure de fiecare moment petrecut pe teren. Pentru mine, el este jucătorul complet, cel care întrupează tot ce este special în sportul nostru. Este unul dintre cei care găsesc întotdeauna o cale de a câștiga. Își ține adversarul în continuă mișcare, îl face să alerge lovind întotdeauna spre partea de teren expusă.

Îmi face plăcere să îl urmăresc pe Roger când joacă, spre deosebire de cineva precum Jimmy Connors, de exemplu, căruia i-am admirat talentul, însă nu mi-a plăcut niciodată să-l văd jucând din cauza stilului său țipător și nestăpânit. Pe teren, Roger este un adevărat gentleman și un alt lucru care m-a impresionat este că a studiat foarte atent istoria tenisului. Când unii analiști găsesc similarități între felul în care jucam eu și modul în care Roger Federer își face treaba pe teren, mă simt onorat. A fost o adevărată plăcere să fiu prezent la Wimbledon când Roger a făcut istorie, câștigând al șaptesprezecea titlu de Mare Șlem, și sunt mândru că, în 2006, am participat și la unul dintre cele mai memorabile momente din tenis când, după ce i-am prezentat lui Roger trofeul de câștigător al Australian Open și ne-am îmbrățișat pe podium, a fost copleșit de emoții și a lăsat lacrimile să-i curgă libere în fața întregii lumi. Mai târziu, Roger a explicat: „Rod a fost principalul motiv pentru care m-am emoționat atât de tare. Ca să fiu sincer, aș fi fost emoționat oricum, indiferent dacă pierdeam sau câștigam, pentru că Rod era acolo".

Mă simt foarte bine atunci când aud că Roger sau jucători precum John McEnroe, Novak Djokovic, Rafael Nadal, Andre Agassi sau Pete Sampras spun că au fost inspirați de mine. Cum aș putea să nu fiu mândru când citesc cuvintele lui Pete:

L-am cunoscut pe Rod când aveam 12 ani și, deși i-am cunoscut pe majoritatea jucătorilor legendari, pe el îl știu cel mai bine. Am devenit prieteni buni după ce a suferit accidentul vascular cerebral. Între noi s-a creat o prietenie adevărată, ne respectăm foarte mult. Primul meu antrenor m-a făcut să-mi modelez jocul după cel al lui Rod și încă urmăresc filme cu jocurile lui, precum și cele ale altor mari jucători din trecut, precum Ken Rosewall, Roy Emerson sau John Newcombe. Când eram un tânăr profesionist, îi admiram foarte mult, așa că mă simt foarte bine să fiu considerat ca făcând parte din aceeași categorie cu ei. Și cred că Rod apreciază faptul că un jucător de succes din era modernă are atât de mult respect și admirație pentru ceea ce a reușit el să realizeze.

Da, cu siguranță apreciez acest fapt.

Dacă ați ajuns atât de departe cu această poveste, nu aveți cum să nu apreciați ce om și jucător extraordinar a fost Lew Hoad. Cei care au fost victimele „bombelor" lui nu le-au uitat niciodată, iar loviturile lui erau perfecțiunea întruchipată. Avea un spirit care nu îi dădea voie să se dea bătut. Dacă nu ar fi avut probleme cu afecțiunea cronică de spate, ar fi fost chiar și mai bun și ar fi ajuns cu siguranță în vârful clasamentelor.

De asemenea, atunci când mă gândesc la jucătorii din trecut, îi pun pe Ken Rosewall și pe americanul Jack Kramer foarte, foarte sus în clasament. Kramer este subestimat astăzi deoarece a devenit profesionist foarte devreme în cariera lui și nu a jucat în multe turnee de Mare Șlem. Pot fi luați în considerare și

Newk, Sedgman, Emmo, Roche, Gonzales, Budge, Ellsworth Vines și Fred Perry, precum și cei care le-au urmat, McEnroe, Lendl, Agassi, Connors, Borg, Sampras, Becker, Pat Rafter și Stefan Edberg. Apoi vin cei din generația modernă, Murray, Federer, Nadal și Djokovic. Nu mă îndoiesc că, peste câțiva ani, vom întâmpina o nouă generație de campioni.

Nu știu dacă tenisul australian va mai trece vreodată printr-o altă epocă de aur, cu șase sau opt jucători între primii 10 din lume, însă cred că putem deveni din nou o putere în tenisul mondial. Pentru a reuși acest lucru, trebuie să creăm programe de clasă mondială pentru dezvoltarea juniorilor, să atragem mai mulți tineri spre joc și apoi să identificăm și să îngrijim potențialii campioni în așa fel încât să nu retragă din tenis. Ce bine ar fi dacă tenisul s-ar juca din nou în toată Australia, în orașe, în suburbii și la țară, așa cum era jucat pe vremea când eram eu copil! În anii 1960, erau 1 500 de terenuri de tenis iluminate, utilizate zi și noapte, numai în Sydney. În prezent, acest număr este foarte mic din cauza prețurilor ridicate ale terenurilor și pentru că necesarul rezidențial și industrial au transformat terenurile de tenis într-o specie pe cale de dispariție. Poate că este doar un vis, însă o planificare mai bună a noilor proiecte rezidențiale, plecând de la ideea că puștii trebuie să se joace mai mult în aer liber, ar putea să creeze o renaștere a tenisului. Și mai cred că un mare campion australian i-ar putea inspira pe tineri să pună mâna pe rachetă. Iar câțiva antrenori de calibrul lui Charlie Hollis și al lui Harry Hopman nu ar strica.

21

Parada trecătoare a vieții

Problemele de sănătate ale lui Mary au început în 2004, când avea 76 de ani. Mai întâi a fost vorba despre o arteră carotidă blocată, care a trebuit să fie operată la Centrul Medical UCLA, un loc pe care îl știam prea bine. Și-a revenit rapid și ne-am reluat viața noastră fericită. Apoi a început să aibă probleme respiratorii. Apoi cancer de sân. Apoi a fost afectată de neuropatie, o serie de tulburări cauzate de deteriorarea nervilor sistemului nervos periferic, partea sistemului nervos din afara creierului și a măduvei spinării. Avea senzații de arsură sau de îngheț, dureri, amorțeli și înțepături în picioare și în tălpi. Neuropatia poate afecta inima, vasele de sânge, intestinele și vezica urinară, nervii motori care pun mușchii în mișcare și nervii senzoriali, care detectează durerea și frigul. Boala poate face ca picioarele și brațele să pară grele și slabe, să afecteze echilibrul, iar cel afectat se simte adeseori doborât de epuizare. Este o boală teribilă, după cum am aflat toți pe parcursul următorilor ani.

Pe măsură ce neuropatia lui Mary progresa, am devenit principalul ei îngrijitor... într-atât încât Ann Marie a glumit că nu va trece mult timp până când îngrijitorul va avea nevoie de un îngrijitor propriu. Ann Marie, ceilalți copii ai lui Mary, Ron și Steve, precum și fiul nostru, Rick, împreună cu toți membrii familiilor lor, și-au întrerupt viețile proprii pentru a-i acorda lui Mary dragostea și susținerea de care a avut nevoie. Au făcut tot ce a fost necesar, cum ar fi să ne viziteze atunci când simțeau că are nevoie să fie înveselită. Am îngrijit-o pe Mary zi și noapte, m-am ocupat de tot, de la a-i pune pachete de gheață pe frunte și a-i scălda picioarele în apă rece ca gheața sau caldă și până la a-i administra medicamentele, a discuta cu doctorii și asistentele și a sta pur și simplu alături de ea, ținând-o de mână, la fel cum mă ținuse ea pe mine când am suferit accidentul vascular cerebral, în timp ce ea se uita la emisiunile ei favorite, *Animal Planet* și *Mad Men*. Era evident că zilele noastre fără nicio grijă, când călătoream în rulotă, jucam tenis sau mergeam la schi, erau plăceri ale trecutului. Un alt lucru pe care nu l-am mai putut face a fost să călătoresc în jurul globului. Mi-ar fi plăcut să o aduc pe Mary mai des în Australia, însă nu a fost niciodată o fană a avioanelor, apoi, după ce s-a îmbolnăvit, trebuia să aibă mereu tratamentul la îndemână, așa că nu avea cum să mai călătorească. Iar eu nu aveam de gând să o las singură acasă în starea în care se afla, ca să pot zburda în jurul lumii.

Ne-am refugiat în viața de familie. Am devenit bunici în anul 2000, când Sue, soția lui Rick, a născut o fată, pe Riley. Când Riley a crescut, a devenit evident că moștenise gene de sportiv, deoarece era o bună jucătoare de tenis și un excelent portar de fotbal. Eu mă ocupam de grădină, jucam golf și

tenis, încercam să rămân mereu la curent cu lumea tenisului, mergeam la meciurile echipei San Diego Chargers împreună cu Rick, păstram legătura cu prietenii apropiați și, când sănătatea lui Mary îmi permitea, participam la turnee și evenimente de tenis din apropiere. Am luat parte și la câteva evenimente dincolo de Ocean, chiar dacă pentru scurt timp: am vizitat turneul Australian Open de pe Arena Rod Laver și am fost la Wimbledon în 2012, pentru aniversarea a 50 de ani de la primul meu Mare Șlem. Acolo m-am simțit la fel de special precum toți cei care au stat vreodată în loja familiei regale. M-am asigurat că Mary avea parte de cea mai bună îngrijire cât eram plecat și mă grăbeam de fiecare dată să mă întorc.

Soția mea a fost o femeie optimistă și puternică și, în ciuda îngrozitoarei sale boli, dragostea ei pentru artă și talentul pentru investiții profitabile nu au dispărut. Mintea și intelectul îi erau la fel de ascuțite și dădea dovadă de aceeași dârzenie. Încă mai puteam să ne distrăm, însă, Doamne, era îngrozitor să văd cum femeia pe care o iubeam, care sacrificase atât de multe pentru mine, trecea prin atâta suferință. Îmi povestise cât de greu îi fusese atunci când eu eram aproape de moarte după accidentul meu cerebral și acum știam exact cum se simțise ea.

Mary a plecat dintre noi în dimineața unei zile de luni, pe 12 noiembrie 2012, în casa noastră din Carlsbad. Avea 84 de ani. În ziua de dinainte de a muri, familia a venit în vizită. Mary stătea în pat, cu toți strânși în jurul ei. Riley era ghemuită pe pat, lângă ea. Mary și-a savurat porția de înghețată Chunky Monkey, ca în fiecare seară, și a râs copios. Când familia a plecat, ea era fericită și liniștită. Pe la ora 1:00 noaptea, Mary s-a trezit din somn și mi-a spus câteva

cuvinte. I-am așezat capul pe pernă, apoi, pe parcursul următoarelor 10 minute, respirația i-a devenit tot mai ușoară și mai înceată, apoi ne-a părăsit.

Mary și cu mine am fost împreună 46 de ani. Am îmbătrânit împreună, însă eu am văzut-o mereu ca pe aceeași fată frumoasă cu pielea foarte bronzată, ochi strălucitori și zâmbet amețitor. Îi datorez totul. Mi-a dăruit dragostea ei și mi-a deschis orizonturile dincolo de lumea tenisului. Când ne-am căsătorit, unii dintre jucători au crezut că este prea în vârstă pentru mine, însă acest lucru nu a contat pentru noi, atunci sau vreodată după aceea. Acum, că Mary nu mai este, în lumea mea s-a deschis un gol care nu mai poate fi acoperit. Totuși știu că ea nu și-ar fi dorit să stau acasă și să fiu trist. Poate că acum voi călători mai mult. Poate voi vizita mai des Australia. Când cineva mă întreabă unde locuiesc, îi răspund că în Carlsbad, Califonia. Dacă sunt întrebat unde locuiește inima mea, răspunsul este: în Australia.

Încă mai am unele contracte comerciale și, pe când Mary era bolnavă, am refuzat o mulțime de invitații pentru a reprezenta aceste companii în diverse colțuri ale lumii. Acum nu mai am niciun motiv să le refuz. După 40 de ani, Adidas încă mai produce pantofii de tenis Rod Laver, din plasă de nailon, cu talpă din neopren. Împreună cu managerul meu, Stephen Walter, un sfetnic de încredere și un bun prieten, am încheiat noi contracte interesante cu alte câteva companii de talie mondială. Sunt foarte mândru că am devenit ambasador al mărcii Rolex și ambasador pentru tenis al băncii ANZ. Ambele companii sunt minunați susținători ai tenisului, în Australia și în lume. Ele sponsorizează, desigur, Australian Open și turneul (Rolex) Shanghai Masters. De asemenea, Rolex

este cea mai importantă companie care sponsorizează Wimbledon, încă din 1978.

Am fost foarte onorat și încântat atunci când Tennis Australia m-a numit „ambasador global" al Australian Open pentru o perioadă de trei ani, începând din 2014. Și celelalte turnee de Mare Șlem au fost generoase cu mine, așa că îmi place să mă revanșez. De exemplu, am fost încântat să joc un rol activ în programul Asociației de Tenis din Statele Unite pentru US Open din acest an*.

Mi-a făcut mare plăcere și să scriu articole pentru *Herald Sun* în timpul ultimelor două ediții ale Australian Open, iar această experiență m-a ajutat să-mi fac curaj să scriu această carte.

Când sunt pe drumuri, în Australia și în alte locuri, este întotdeauna plăcut să fiu recunoscut. Nu cu mult timp în urmă, pe când intram în Arena Rod Laver și îmi vedeam de-ale mele pe drum spre un meci, câțiva spectatori m-au văzut și au izbucnit în aplauze. Același lucru s-a întâmplat într-un restaurant din Hervey Bay, în Queensland. Eram împreună cu sora mea, Lois și cu soțul ei Vic. Când am intrat pe ușă, 10 persoane de la o masă au început să aplaude. Recent, eram într-o piață de lângă locuința mea din Carlsbad când un tip în vârstă de vreo 50 și ceva de ani m-a abordat ca să-mi spună că mama lui, care era pasionată de tenis pe când era tânără, fusese îndrăgostită de mine! A spus că speră să nu mă supăr că a intrat în vorbă cu mine așa, din senin, însă i-am răspuns că o să încep să-mi fac griji doar atunci când oamenii vor uita cine sunt.

Privind în urmă la viața și la cariera mea, sunt întotdeauna uimit să-mi amintesc că totul a început pe terenul din pământ de mușuroi din curtea casei

---

* Ediția originală a cărții a apărut în 2013, în Australia (n.r.).

noastre din Rockhampton, cu aproape 70 de ani în urmă. Mă simt copleșit de emoții când mă gândesc la tot ce mi s-a întâmplat în viață: am câștigat 11 turnee de Mare Șlem la simplu și am cucerit de două ori un Marele Șlem Complet, am câștigat un număr-record de 17 trofee în 1969, mi-am reprezentat țara în Cupa Davis și am rezistat presiunilor din anii de tenis nomad. Însă, mai mult decât atât, am fost soț și tată, lucruri pe care le consider cele mai mari realizări ale mele. Uitasem despre această întâmplare, însă, atunci când emisiunea *Australian Story* a postului ABC-TV a realizat un portret al meu, în 2012, a fost intervievat și Rick. El le-a povestit telespectatorilor cum Riley a trebuit să ducă o moștenire de familie la școală, pentru a le-o prezenta colegilor ei și a vorbi despre ea. Rick a spus: „A decis că unul dintre trofeele lui Rod ar fi fost o moștenire de familie numai bună. Așa că Sue, soția mea, l-a întrebat pe Rod: «Putem să împrumutăm unul dintre trofeele tale? Wimbledon, pentru că este cel mai important.» El a răspuns: «Sigur. Din ce an vreți să fie?». Nu sunt mulți oamenii care ar fi putut să răspundă așa". Muncisem mult pentru cele mai multe dintre aceste realizări, însă această muncă îmi adusese și multe bucurii. Profitasem de toate ocaziile. Oare toate acestea mi s-au întâmplat chiar mie?

După cum probabil că v-ați dat deja seama, familia este totul pentru mine. Rick este un fiu minunat. A fost puternic pentru Mary și pentru mine atunci când am fost bolnavi și și-a îngrijit și propria familie, pe Sue și pe Riley. Nu cred că a suferit vreodată din cauza faptului că este fiul lui Rod Laver, cum am auzit că se întâmplă uneori cu fiii unor oameni celebri. Deoarece Mary și cu mine eram discreți și echilibrați, a tratat

faptul că mă poate urmări jucând tenis la marile turnee și că face cunoștință cu oameni celebri drept un lucru normal. Nu era mare scofală. Noi doi am fost mereu și buni prieteni, nu doar tată și fiu. Rick a fost un tânăr sportiv cu talent nativ și un jucător de tenis bun, competitiv. Deși mi-a urmat sfatul și a continuat să joace tenis, fiindcă este o activitate socială plăcută, ceva ce poți juca cu familia, prietenii și asociații în afaceri toată viața, nu și-a dorit niciodată să fie un jucător de elită. Golful îi place mai mult și este în stare să trimită o minge la o distanță de 300 de metri.

Ann Marie îmi este fiică vitregă, prietenă și contabil executiv, cea care are grijă de finanțele mele și îmi plătește facturile. A preluat această responsabilitate atunci când Mary s-a îmbolnăvit prea tare pentru a face ea acest lucru și a rugat-o pe fiica ei să preia acest rol deoarece, după cum îi plăcea să spună, aveam nevoie de tot ajutorul pe care-l găseam și nu mă pricepeam deloc la contabilitate. Cum Ann Marie a suferit o operație de înlocuire a unei rotule, am început să facem și exercițiile de recuperare împreună, la clubul La Costa Resort and Spa din apropiere, unde avem sală de gimnastică, teren de golf și terenuri de tenis. Ea și familia ei încă locuiesc în Carlsbad, ca și fratele ei Steve și, desigur, fiul meu Rick și familia lui. Ron, fiul cel mai mare al lui Mary, locuiește mai sus pe coastă, aproape de Santa Barbara. Suntem foarte apropiați, iar dispariția lui Mary ne-a făcut să ne apropiem și mai mult. Și nu petrec timp doar alături de familia lui Mary. La începutul lui 2013 am reușit să ajung la aniversarea fratelui meu Trevor în Gladstone, când a împlinit 80 de ani. Trevor este rezervat și taciturn, ca tata, însă sunt destul de sigur că s-a bucurat să mă vadă.

Din punct de vedere fizic, mă simt bine. Uneori, când sunt obosit, îmi pierd ideile și piciorul meu drept este un pic nesigur și mai amorțește. Mi s-a întâmplat în anul 2000, când eram la Paris cu Newk, Tony Roche și Fred Stolle. Mergeam pe Champs-Élysées, când mi-am dat seama dintr-odată că șchiopătez. M-am uitat în jos, la piciorul meu, și mi-am dat seama din ce cauză. Mai devreme, când eram la restaurant, mă descălțasem sub masă și apoi uitasem să mă încalț, însă nu puteam să simt că nu mai port pantoful.

Cu piciorul drept în această stare, am învățat să nu îmi mai asum riscuri, să nu-mi depășesc limitele fizice. Cu câteva luni mai înainte, am plecat la pescuit împreună cu Rick pe țărmul din Carlsbad. Refluxul dezvelise niște stânci excelente, ideale pentru aruncat niște lansete. Am început să mă cațăr pe stânci, în spatele lui Rick, însă am realizat că nu e o idee bună. Riscam să nu mă mai pot da jos. „Rick", i-am spus, „du-te tu înainte. Eu rămân să te privesc de aici." Mi-a răspuns: „Nici vorbă, căutăm alt loc de pescuit".

A trebuit să mi se înlocuiască rotula genunchiului drept, deoarece osul săpa într-alt os în interiorul meniscului, precum și ambele șolduri, din cauza numeroșilor ani de uzură din tenis. Am probleme recurente la încheieturi și la coate și artrită la încheietura și la oasele mâinii stângi, lucru care m-a împiedicat să mai joc tenis. Pot încă să mai joc golf, atât timp cât îmi înfășor mâna într-un bandaj elastic, pentru a ține lipite oasele afectate de artrită. Antebrațul stâng musculos, cel care le amintea multora cândva de brațele lui Popeye sau ale lui King Kong, s-a micșorat până când a ajuns la dimensiuni obișnuite.

Unii jucători din era mea nu au avut noroc de o sănătate atât de bună și am pierdut niște jucători

foarte buni de-a lungul anilor. Lew Hoad, pe vremuri idolul meu, a murit în 1994 din cauza unui atac de cord, după ce se luptase mult timp cu leucemia. Nici măcar nu am știut că Lew era bolnav până când nu m-a sunat Paul McNamee să-mi spună că Lew are leucemie și se stinge treptat. A murit în ziua finalei de la Wimbledon. Câțiva dintre noi, Paul McNamee și fostul său partener de dublu Peter McNamara, Fred Stolle, Butch Buchholz, am jucat mai multe meciuri la tabăra de tenis a lui Lew din Fuengirola, Spania, pentru a-i onora memoria și a strânge bani pentru familia lui. La scurt timp după moartea lui Lew, celebrul promotor de tenis Alan King din Las Vegas a organizat o masă festivă și toți am venit costumați. Roy Emerson și cu mine ne-am îmbrăcat în *swagmen**, iar Mary s-a deghizat în Raggedy Anne**, cu pistrui pictați pe față. King și-a făcut intrarea călare pe un elefant. A fost o seară reușită, chiar dacă încercam toți să ne ascundem tristețea provocată de moartea prietenului nostru.

În anul următor, Pancho Gonzales a fost răpit dintre noi de cancerul esofagian. În ciuda istoriei noastre zbuciumate, deveniserăm buni prieteni și m-am întâlnit cu el cu puțin timp înainte să înceteze din viață. I-am spus că știu că nu se simte prea bine și mi-a răspuns: „Nu-ți face griji pentru mine. Am trăit o viață fabuloasă". Charlie Pasarell, Ray Moore și cu mine am fost singurii jucători de tenis din zilele glorioase ale lui Pancho care am participat la înmormântarea lui, lucru care a evidențiat și mai mult tristețea situației. Au mai

---

* Swagmen (numit și *swaggies*, pe scurt) erau niște muncitori itineranți care, în Australia secolului al XIX-lea, călătoreau pe jos de la o fermă la alta în căutarea unor slujbe temporare (n.t.).

** Păpușă din cârpe care era personajul principal al unei serii de cărți pentru copii, scrise și ilustrate de scriitorul american Johny Gruelle (n.t.).

plecat dintre noi și Ken Fletcher, Frank Gorman, Ken McGregor, Chuck McKinley, uriașul italian Orlando Sirola, Barry MacKay, Bob Mark (tânărul australian care m-a însoțit în prima călătorie în străinătate, alături de Harry Hopman), câștigătorul de Mare Șlem Donald Budge, la 84 de ani și, desigur, marii mei mentori, Charlie Hollis și Hop însuși, care a murit în 1985, în urma unui atac de cord. Mai sunt și alții: Chuck Heston, Chad Everett, Lloyd Bridges, Dinah Shore, John Wayne, Alan King și James Franciscus s-au stins și ei. Rămânem tot mai puțini. John McDonald, prietenul meu neozeelandez, care mi-a fost alături la Marele Șlem din 1969, se luptă cu un cancer limfatic. Fiecare dintre acești oameni, într-o măsură mai mică sau mai mare, mi-a influențat într-un fel sau altul cariera.

De aceea ocaziile când mă întâlnesc cu foști jucători de tenis din era mea sunt întotdeauna speciale. Nu-i mai văd pe cât de des mi-aș dori, însă atunci când ne întâlnim ne bucurăm de clipele petrecute împreună. În iulie 2012 am avut parte de o reuniune foarte specială, când am fost invitați la Wimbledon pentru a sărbători aniversarea a 50 de ani de la primul meu Mare Șlem. Au avut loc mai multe evenimente speciale, inclusiv o recepție organizată de Înaltul comisar al Australiei la reședința lui privată. La cina dată în onoarea mea am retrăit momente minunate și ne-am întrecut în povești care mai de care.

Probabil cel mai special eveniment a avut loc pe 29 ianuarie 2012, într-o duminică, înaintea finalei de simplu masculin a Australian Open, disputată între Novak Djokovic și Rafael Nadal pe Arena Rod Laver. Atunci a avut loc o ceremonie la care cei nouă câștigători australieni în viață ai titlului au purtat pe rând trofeul Sir Norman Brookes Challenge Cup,

pentru a marca centenarul turneului australian. Intensitatea luminii a fost atenuată și, în sunetul unei emoționante piese de muzică instrumentală, grandioasa, strălucitoarea cupă a fost coborâtă de la nivelul plafonului cu un cablu. Frank Sedgman a prins-o, a ridicat-o sus deasupra capului și a purtat-o pe o anumită distanță în jurul terenului, apoi i-a înmânat-o lui Mervyn Rose. Merv, purtând o șapcă roșu-aprins, și-a dus la capăt propria porțiune de circuit, apoi i-a dat cupa lui Ashley Cooper, radios și vesel, care i-a înmânat-o lui Bill Bowrey. Când i-a venit rândul lui Newk să poarte trofeul, a fost răsplătit cu aplauze din toată inima. Următorul purtător al cupei, care a luat-o din mâinile lui Newk și i-a predat-o lui Roy Emerson, a fost Mark Edmonson. Emmo, crăcănat și șchiopătând din cauza tensiunii la care și-a supus picioarele și șoldurile în magnifica lui carieră, i-a înmânat-o lui Mușchi Rosewall, care, pentru a-și confirma supranumele, a ridicat trofeul deasupra capului și l-a fluturat de parcă ar fi fost făcut din lemn de plută. Organizatorii turneului au decis ca eu să fiu ultimul din șir, așa că mie mi-a revenit onoarea de a lua cupa de la Ken și de a o purta până în centrul terenului. Spectatorii s-au ridicat în picioare și au aplaudat și au aclamat în timp ce eu am ridicat cupa deasupra capului și am prezentat-o spre cele patru laturi ale terenului. Nici măcar grijile pe care mi le făcusem că aș fi putut să mă împiedic sau să scap cupa din mâini nu m-au putut împiedica să nu simt o mândrie enormă. Noi, cei nouă campioni ai Australiei, cu o vârstă combinată de 657 de ani, am stat drepți în timp ce Corul Național de Băieți al Australiei a cântat imnul național.

Apoi noi, bătrânii, ne-am târșâit oasele, scârțâind din încheieturi, până în tribuna oficială, pentru a

ne lua locul printre spectatori – acolo ne este locul în aceste zile! –, și am privit, cu inimile bătând nebunește, cum Djokovic și Nadal își ocupă locurile și arbitrul întâlnirii strigă: „Jucați!".

Credite foto

Pozele din paginile 1-6 și 7 (sus și jos) fac parte din arhiva personală a familiei Laver și sunt publicate cu acordul acesteia.

Pozele din paginile 7 (mijloc) și 8 fac parte din arhiva Tennis Australia și sunt publicate cu acordul acesteia.

Autobiografia lui Rod Laver spune povestea înălțătoare a felului în care un băiat de la țară, din Rockhampton, Australia, scund, stângaci și cu părul roșu, a devenit unul dintre cei mai mari campioni ai tenisului. Rod a dominat tenisul mondial timp de aproape două decenii, jucând împotriva unora dintre cei mai buni jucători din secolul XX și învingându-i.

În 1962, Rod Laver a devenit al doilea jucător care a cucerit un Mare Șlem Complet, câștigând Wimbledonul și titlurile Australiei, Franței și Statelor Unite în același an calendaristic. În 1969, a reușit din nou această performanță, devenind singurul jucător din istoria tenisului care a câștigat de două ori Marele Șlem Complet.

Cartea lui Laver este o călătorie minunată și plină de nostalgie, care descrie drumul său către celebritate, de la copilăria petrecută într-un orășel din Queensland, în anii 1950, la reușitele din circuitul de amatori și culminând cu înălțimile amețitoare ale victoriilor din turneele de Mare Șlem. Pe lângă victoriile de pe teren, Rod scrie și despre accidentul vascular cerebral suferit în 1998 și felul în care i s-a schimbat viața după acest eveniment, dar și despre Mary, cea care i-a fost soție mai bine de 40 de ani.

VICTORIA BOOKS
PUBLICA

Str. Ștefan Mihăileanu 28A
Sector 2, București
Tel. 021 231 52 18
carte@publica.ro,
www.publica.ro

ROD LAVER

Autobiografie

Rod este unul dintre cei mai drăguți oameni pe care i-am cunoscut vreodată. Este prietenos, generos și optimist. Afișează o modestie care te face să îl îndrăgești și care îl recomandă nu doar ca pe unul dintre cei mai mari jucători de tenis din istorie, ci și ca pe o adevărată legendă a sportului mondial.

Pentru Rod, familia este mereu pe primul plan. Atât eu, cât și soția mea, Mirka, avem o profundă admirație pentru devotamentul total de care a dat dovadă Rod când a avut grijă de iubita sa soție, Mary, în ultimii ei ani de viață. Loialitatea absolută și puterea sa interioară erau din nou puse în joc. Înainte de asta, Mary jucase un rol esențial în recuperarea lui Rod după un atac cerebral pe care îl suferise în 1998, iar Rod, la rândul său, a fost alături de ea până la final, în noiembrie 2012. În paginile acestei cărți, Rod ne spune extraordinara poveste a unui băiat timid din pustiul Queenslandului, cu pistrui pe față și cu un talent uriaș, care, datorită sprijinului primit de la oamenii potriviți, la momentul potrivit, a fost în stare să-i îndeplinească visul tatălui său de a avea un fiu care va câștiga Wimbledonul și care a devenit apoi cel mai mare jucător de tenis al tuturor timpurilor.

Rod iubește tenisul și tot ce ține de acest sport, iar acest lucru reiese din fiecare pagină a cărții. Și poate, după ce veți termina de citit această poveste, veți înțelege mai multe despre sportul pe care îl adorăm.

Roger Federer,
fragment din *Cuvânt înainte*

ISBN: 978-606-722-229-6

ERSTE Asset Management

VICTORIA BOOKS este o colecție de biografii a Editurii PUBLICA

PUBLICA

www.publica.ro

VICTORIA BOOKS